

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

PROJEKTU

PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

DLA GMINY UJAZD NA LATA 2025-2028

<i>Tytuł</i>	PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROJEKTU „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY UJAZD NA LATA 2025-2028”

<i>Zamawiający</i>	<i>Gmina Ujazd Sławięcicka 19 47-143 Ujazd</i>

<i>Wykonawca</i>	<i>NaturSpace Sp. z o.o. ul. Paryska 7 45-402 Opole tel. 792-103-880 e-mail: biuro@e-ekologika.pl www.e-ekologika.pl</i>

<i>Autorzy</i>	<i>mgr Mariusz Orzechowski mgr Joanna Maier</i>

<i>Data wykonania:</i>	<i>czerwiec 2025r.</i>

SPIS TREŚCI

1. PODSTAWA PRAWNA I CEL SPORZĄDZENIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	4
2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	4
3. POWIĄZANIE PROJEKTU DOKUMENTU Z CELAMI OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYMI W DOKUMENTACH WYŻSZEGO SZCZEBŁA ORAZ SPOSÓB ICH UWAGLĘDNIENIA W PROJEKCIE DOKUMENTU	6
3.1. Powiązania projektu Programu z celami strategicznymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym.....	6
3.2. Powiązania projektu Programu z celami strategicznymi na szczeblu regionalnym	13
4. METODYKA SPORZĄDZANIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	16
5. STAN ŚRODOWISKA, W TYM STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM.....	17
5.1. Położenie administracyjne i geograficzne.....	17
5.2. Budowa geologiczna, rzeźba terenu i sposób użytkowania terenu	17
5.3. Gleby.....	18
5.4. Złoża kopalin	18
5.5. Wody podziemne	19
5.5.1. Jednolite części wód podziemnych	19
5.5.2. Główne zbiorniki wód podziemnych	20
5.6. Wody powierzchniowe	21
5.6.1. Jednolite części wód powierzchniowych (rzecznych).....	21
5.7. Zagrożenie powodziowe.....	27
5.8. Walory przyrodnicze i krajobrazowe	27
5.8.1. Zasoby leśne.....	27
5.8.2. Uwarunkowania florystyczne i faunistyczne	28
5.8.3. Walory krajobrazowe	32
5.8.4. Formy ochrony przyrody i korytarze ekologiczne.....	33
5.8.5. Zalecenia w ramach ochrony przyrody.....	37
5.9. Powietrze atmosferyczne.....	38
5.10. Klimat akustyczny	40
5.11. Gospodarka odpadami	40
5.12. Promieniowanie elektromagnetyczne	41
5.13. Adaptacja do zmian klimatu i łagodzenie zmian klimatu	42
5.13.1. Adaptacja do zmian klimatu.....	42
5.13.2. Łagodzenie zmian klimatu	46
6. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	48
7. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY	49
8. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUMOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE LUB BRAK ODDZIAŁYWANIA, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO.....	52
8.1. Oddziaływanie na obszary chronione, w tym obszary Natura2000 oraz ich integralność	63
8.2. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi i krajobraz	73
8.3. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne, w tym jednolite części wód	82
8.4. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta	88
8.5. Oddziaływanie na zasoby naturalne	95
8.6. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne	96
8.7. Oddziaływanie na zmiany klimatu.....	100
8.8. Oddziaływanie na klimat akustyczny	102
8.9. Oddziaływanie na krajobraz kulturowy i zabytki	104
8.10. Oddziaływanie na zdrowie i warunki życia ludzi oraz dobra materialne	105
9. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	106
10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, WYNIKAJĄCYCH Z REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU.....	106
10.1. Ochrona powierzchni ziemi i krajobrazu.....	106
10.2. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	107

10.3. Ochrona różnorodności biologicznej, roślin i zwierząt oraz obszarów podlegających ochronie na podstawie <i>Ustawy o ochronie przyrody</i>	108
10.4. Ochrona zasobów naturalnych.....	111
10.5. Ochrona powietrza atmosferycznego i zapobieganie zmianom klimatu.....	112
10.6. Ochrona klimatu akustycznego.....	113
10.7. Ochrona krajobrazu kulturowego i zabytków.....	114
10.8. Ochrona zdrowia i warunków życia ludzi i dóbr materialnych.....	115
11. METODY ANALIZY SKUTÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	115
12. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE	117
13. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	118
14. WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH	125

SPIS TABEL

Tabela 1. Analiza zgodności z celami strategicznymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym	7
Tabela 2. Analiza zgodności z celami strategicznymi na szczeblu regionalnym (powiatowym i wojewódzkim)	14
Tabela 3. <i>Charakterystyka udokumentowanych złóż kopalin na terenie Gminy Ujazd</i>	<i>18</i>
Tabela 4. <i>Charakterystyka i ocena stanu JCWPd na obszarze gminy Ujazd</i>	<i>20</i>
Tabela 5. <i>Charakterystyka i ocena stanu JCWPrz na obszarze gminy Ujazd – na podstawie IIaPGW dla dorzecza Odry (2023 r.).....</i>	<i>22</i>
Tabela 6. <i>Aktualna ocena stanu JCWPrz na obszarze gminy Ujazd – na podstawie badań monitoringowych GIOŚ 2016-2021.....</i>	<i>26</i>
Tabela 7. <i>Korytarze ekologiczne występujące na terenie gminy Ujazd</i>	<i>33</i>
Tabela 8. <i>Formy ochrony przyrody na terenie gminy Ujazd.....</i>	<i>34</i>
Tabela 9. <i>Zakłady na terenie gminy Ujazd posiadające pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza (stan na kwiecień 2025r.).....</i>	<i>38</i>
Tabela 10. <i>Klasyfikacja stref w ramach oceny jakości powietrza w strefie Opolskiej za lata 2021-2023 dla kryterium ochrony zdrowia.....</i>	<i>39</i>
Tabela 11. <i>Klasyfikacja stref w ramach oceny jakości powietrza w strefie opolskiej za lata 2021-2023 dla kryterium ochrony roślin</i>	<i>39</i>
Tabela 12. <i>Generalny Pomiar Ruchu na odcinkach dróg krajowych w obrębie punktów pomiarowych na terenie gminy Ujazd</i>	<i>40</i>
Tabela 13. <i>Wykaz stacji radiokomunikacyjnych zlokalizowanych na obszarze gminy Ujazd.....</i>	<i>42</i>
Tabela 14. <i>Problemy w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza na terenie gminy Ujazd.....</i>	<i>49</i>
Tabela 15. <i>Problemy w zakresie zagrożenia hałasem na terenie gminy Ujazd.....</i>	<i>50</i>
Tabela 16. <i>Problemy w zakresie promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy Ujazd</i>	<i>50</i>
Tabela 17. <i>Problemy w zakresie gospodarowania wodami na terenie gminy Ujazd</i>	<i>50</i>
Tabela 18. <i>Problemy w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Ujazd</i>	<i>50</i>
Tabela 19. <i>Problemy w zakresie zasobów geologicznych i gleb na terenie gminy Ujazd</i>	<i>50</i>
Tabela 20. <i>Problemy w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy Ujazd</i>	<i>51</i>
Tabela 21. <i>Problemy w zakresie zasobów przyrodniczych na terenie gminy Ujazd</i>	<i>51</i>
Tabela 22. <i>Potencjalne oddziaływania działań i zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla gminy Ujazd na poszczególne komponenty środowiska</i>	<i>54</i>
Tabela 23. <i>Wskaźniki monitorowania POŚ dla Gminy Ujazd na lata 2025-2028</i>	<i>116</i>

1. PODSTAWA PRAWNA I CEL SPORZĄDZENIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Przedmiotem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest projekt „Programu ochrony środowiska dla Gminy Ujazd na lata 2025-2028”. Podstawą prawną przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, której elementem jest opracowanie Prognozy jest art. 46 i 47 *Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* [1].

Zakres Prognozy oddziaływania na środowisko wynika z art. 51 *Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* [1]. Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko został uzgodniony dodatkowo z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Opolu oraz Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Opolu, zgodnie z wymaganiami art. 53 ww. ustawy.

Celem prognozy oddziaływania na środowisko sporządzanej w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wskazanie potencjalnych zmian w środowisku wynikających z realizacji działań zawartych w projekcie dokumentu. W Prognozie wskazuje się na charakter i zasięg potencjalnego oddziaływania, oraz wyznacza działania mające na celu zapobieganie/minimalizację potencjalnych negatywnych oddziaływań na środowisko, w tym na zdrowie ludzi.

2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Prognoza oddziaływania na środowisko została sporządzona dla projektu „Programu ochrony środowiska dla Gminy Ujazd na lata 2025-2028” zwanego w dalszej części „POŚ dla Gminy Ujazd”. Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia POŚ dla Gminy Ujazd jest realizacja przez Gminę polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. POŚ dla Gminy Ujazd stanowić będzie podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej JST.

Celem strategicznym POŚ dla Gminy Ujazd jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata i poprawa stanu środowiska przyrodniczego obszaru Gminy Ujazd, bądź utrzymanie dobrego poziomu tam, gdzie został on osiągnięty w wyniku realizacji założeń poprzednich projektów. Zawarte w POŚ dla Gminy Ujazd rozwiązania inwestycyjne oraz organizacyjno-informacyjne przyczynią się do właściwego, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju gospodarowania zasobami przyrodniczymi. POŚ dla Gminy Ujazd jest wypełnieniem obowiązku Gminy w zakresie sporządzania strategicznych dokumentów, pozwala na bieżąco kontrolować stan środowiska oraz planować działania służące ochronie środowiska.

Przyjęcie POŚ dla Gminy Ujazd jest formą podejmowania strategicznej decyzji umożliwiającej realizację kierunków rozwoju tego zakresu działalności w określonej perspektywie czasowej. Wynikiem procesu planowania jest dokument zawierający wizję rozwoju systemu zarządzania ochroną środowiska, określający opcje i warunki rozwiązań. Jest on także ważnym środkiem informacji, narzędziem kontroli i materiałem wykorzystywanym do rozwoju systemu w przyszłości. Właściwy system zarządzania ochroną środowiska musi opierać się na strategicznych wnioskach, które w tym przypadku są przedstawione w postaci dokumentów programowych.

Przyjęte w POŚ rozwiązania uwzględniają w pierwszej kolejności działania prowadzące do zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska, poprawy stanu środowiska, poprawy stanu jakości powietrza, zapewnienia racjonalnej gospodarki odpadami i gospodarki wodno-ściekowej, przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do nich, zapobiegania klęskom żywiołowym oraz do zwiększenia bezpieczeństwa powodziowego mieszkańców.

Struktura POŚ obejmuje omówienie:

- 1) spójności POŚ z dokumentami strategicznymi i programowymi wyższego szczebla,
- 2) sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzennej Gminy Ujazd,
- 3) oceny stanu środowiska na terenie Gminy Ujazd z uwzględnieniem jedenastu obszarów przyszłej interwencji: (1) ochrony klimatu i jakości powietrza, (2) zagrożenia hałasem, (3) pól elektromagnetycznych, (4) gospodarowania wodami, (5) gospodarki wodno-ściekowej, (6) zasobów geologicznych, (7) gleb, (8) gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów, (9) zasobów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego, (10) zagrożeń poważnymi awariami, (11) edukacji ekologicznej uwzględniającej zagadnienia horyzontalne tj. adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz monitoring środowiska,
- 4) celów, kierunków interwencji i zadań wynikających z oceny stanu środowiska,
- 5) harmonogramu rzeczowo-finansowego wynikającego ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji,
- 6) systemu realizacji POŚ w zakresie zarządzania i monitorowania w oparciu o ustalone wskaźniki.

W projekcie POŚ dla Gminy Ujazd wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji:

1) Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel: Poprawa jakości powietrza.

Kierunek interwencji:

- Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji z sektora komunalno-bytowego,
- Ograniczenie emisji z sektora transportowego,
- Rozwój energetyki odnawialnej,
- Monitoring i kontrola jakości powietrza.

2) Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem

Cel: Poprawa stanu klimatu akustycznego,

Kierunek interwencji:

- Ograniczanie emisji hałasu i ochrona przed hałasem,
- Monitoring i kontrola emisji hałasu.

3) Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne

Cel: Ochrona przed PEM.

Kierunek interwencji:

- Monitoring oraz ograniczenie emisji PEM.

4) Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami

Cel: Racjonalne i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi.

Kierunek interwencji:

- Ochrona przed skutkami zjawisk ekstremalnych,
- Monitoring i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

5) Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Cel: Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej,

Kierunek interwencji:

- Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
- Monitoring i kontrola wód i ścieków.

6) Obszar interwencji: Zasoby geologiczne

Cel: Racjonalna gospodarka zasobami złóż.

Kierunek interwencji:

- Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopaliny,
- Monitoring i kontrola terenów złóż.

7) Obszar interwencji: Gleby

Cel: Ochrona i właściwe użytkowanie powierzchni ziemi.

Kierunek interwencji:

- Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb,
- Monitoring i rekultywacja terenów zdegradowanych.

8) Obszar interwencji: Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel: Racjonalna gospodarka odpadami.

Kierunek interwencji:

- Doskonalenie i utrzymanie systemu gospodarki odpadami,
- Wyeliminowanie praktyk nielegalnego składowania odpadów.

9) Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe

Cel: Ochrona zasobów przyrodniczych i kulturowych.

Kierunek interwencji:

- Wzmocnienie ochrony przyrody, różnorodności biologicznej, w tym ochrona gatunków i siedlisk,
- Zwiększenie lesistości i pielęgnacja terenów zielonych,
- Zachowanie, odtwarzanie i polepszanie stanu obiektów zabytkowych.

10) Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami

Cel: Ochrona przed poważnymi awariami i zjawiskami ekstremalnymi.

Kierunek interwencji:

- Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia poważnej awarii.

11) Obszar interwencji: Edukacja ekologiczna - zagadnienie horyzontalne

Cel: Podnoszenie świadomości ekologicznej.

Kierunek interwencji:

- Kształtowanie właściwych postaw społecznych w zakresie ochrony środowiska.

3. POWIĄZANIE PROJEKTU DOKUMENTU Z CELAMI OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYMI W DOKUMENTACH WYŻSZEGO SZCZEBLA ORAZ SPOSÓB ICH UWAGLĘDNIENIA W PROJEKCIE DOKUMENTU

Projekt POŚ dla Gminy Ujazd realizując lokalną politykę ochrony środowiska sporządzony został z uwzględnieniem celów zawartych w strategiach i programach wynikających z *Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* [15]. Ponadto wpisuje się w szereg dokumentów strategicznych poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego. Zgodność założeń POŚ dla Gminy Ujazd z dokumentami wyższego szczebla gwarantuje, że podejmowane działania będą uporządkowane i spójne na poziomie lokalnym i regionalnym. Nawiązanie do celów strategicznych wyższego poziomu powoduje, że zaplanowane w POŚ działania nie są przypadkowe, lecz służą osiągnięciu celów długoterminowych będących kontynuacją jednorodnej polityki strategicznej i ekologicznej.

3.1. Powiązania projektu Programu z celami strategicznymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym

Na potrzeby Prognozy oddziaływania na środowisko przeprowadzono analizę zgodności celów i kierunków interwencji wyznaczonych w POŚ dla Gminy Ujazd z celami innych dokumentów strategicznych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym. Dokumenty zostały przeanalizowane pod kątem zgodności z celami w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Przedstawiono jedynie te cele strategiczne, które związane są z szeroko rozumianym systemem ochrony środowiska. Analizie zgodności poddano cele i kierunki interwencji wyznaczone zarówno w ramach zadań własnych gminy jak i zadań monitorowanych.

Tabela 1. Analiza zgodności z celami strategicznymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym

Lp.	CELE WYZNACZONE W MIĘDZYNARODOWYCH, WSPÓLNOTOWYCH I KRAJOWYCH DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH SPÓJNE Z POŚ	CELE I KIERUNKI INTERWENCJI WYZNACZONE W POŚ
DOKUMENTY MIĘDZYNARODOWE I WSPÓLNOTOWE		
Agenda Zrównoważonego Rozwoju 2030		
1.	<i>Agenda jest planem działań na rzecz ludzi, naszej planety i dobrobytu. Celem agendy jest również wzmocnienie powszechnego pokoju w warunkach większej wolności. W Agencji sformułowano 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju.</i>	<i>Wszystkie wyznaczone cele i kierunki interwencji są zgodne z celami nadrzędnymi Agendy Zrównoważonego Rozwoju. W projekcie Programu ochrony środowiska dla Ujazd zaproponowano szereg działań wpisujących się w ideę zrównoważonego rozwoju m.in. rozwój systemów wykorzystujących odnawialne źródła energii, przedsięwzięcia w zakresie zwiększania efektywności energetycznej, aby przeciwdziałać zmianom klimatu, zrównoważone korzystanie z zasobów naturalnych, przyrodniczych i bioróżnorodności.</i>
Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030		
2.	Główne cele nowej Strategii to: 1) ustanowienie obszarów chronionych na co najmniej 30% powierzchni lądowej i 30% powierzchni morskiej Europy 2) odtworzenie zdegradowanych ekosystemów na lądzie i na morzu poprzez 3) wzrost produkcji w systemie rolnictwa ekologicznego i zwiększenie liczby elementów krajobrazu rolniczego przyjaznych przyrodzie 4) zatrzymanie i odwrócenie trendu spadkowego populacji zapylaczy 5) zmniejszenie użycia i ryzyka związanego ze stosowaniem pestycydów o 50% do 2030 r. 6) odtworzenie co najmniej 25 000 km europejskich rzek poprzez przywrócenie do stanu swobodnego przepływu zasadzenie 3 miliardów drzew	Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe Cel: Ochrona zasobów przyrodniczych i kulturowych Kierunek interwencji: • Wzmocnienie ochrony przyrody, różnorodności biologicznej, w tym ochrona gatunków i siedlisk, • Zwiększenie lesistości i pielęgnacja terenów zielonych. Obszar interwencji: Gleby Cel: Ochrona i właściwe użytkowanie powierzchni ziemi. Kierunek interwencji: • Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb, • Monitoring i rekultywacja terenów zdegradowanych.
Biała Księga: Adaptacja do zmian klimatu: europejskie ramy działania		
3.	Cel główny: osiągnięcie w UE takiej zdolności adaptacji, by mogła ona stawić czoła skutkom zmian klimatu. Działania: 1) Tworzenie trwałych podstaw wiedzy na temat oddziaływania i skutków zmian klimatu w UE, 2) Włączenie adaptacji do kluczowych dziedzin politycznych UE, 3) Stosowanie kombinacji instrumentów politycznych (instrumenty rynkowe, wytyczne, partnerstwa publiczno-prywatne) celem zapewnienia skutecznej realizacji procesu adaptacji, 4) Nasilenie międzynarodowej współpracy w zakresie adaptacji.	<i>Wyznaczone cele i kierunki interwencji w ramach poszczególnych obszarów uwzględniają zagadnienia horyzontalne w tym adaptacje do zmian klimatu. Wyznaczone cele i kierunki interwencji zapewniają poprawę warunków klimatycznych oraz dbałość o jakość powietrza atmosferycznego poprzez zmniejszenie ilości zanieczyszczeń, stosowanie rozwiązań energooszczędnych, przeciwdziałanie zagrożeniom nadzwyczajnym (suszą, powodziom itp.) oraz rozwój odnawialnych źródeł energii.</i>
Program strategiczny UE na lata 2024–2029		
4.	Cele główne: Cel 1: Ochrona wartości UE wewnątrz i na arenie międzynarodowej Cel 2: Wzmocnienie obronności, zarządzanie migracją, przygotowanie do rozszerzenia Cel 3: Transformacja ekologiczna i cyfrowa, innowacje, konkurencyjność gospodarki	<i>Wszystkie cele i kierunki interwencji wyznaczone dla poszczególnych obszarów. POŚ dla Ujazd wyznacza cele i kierunki dotyczące ochrony przyrody, bardziej efektywnego wykorzystywania zasobów i przejścia na gospodarkę niskoemisyjną oraz ochrony zdrowia ludzi przed zagrożeniami środowiskowymi, w tym poważnymi awariami. Założenia przyjęte w POŚ dla Gminy Ujazd zapewniają rozwój gospodarczy regionu z pełnym</i>

Lp.	CELE WYZNACZONE W MIĘDZYNARODOWYCH, WSPÓLNOTOWYCH I KRAJOWYCH DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH SPÓJNE Z POŚ	CELE I KIERUNKI INTERWENCJI WYZNACZONE W POŚ
		poszanowaniem bioróżnorodności. POŚ dla Gminy Ujazd wpisuje się głównie w priorytet dotyczący budowania naturalnej, ekologicznej i klimatycznej Europy.
DOKUMENTY KRAJOWE		
Polityka Ekologiczna Państwa 2030		
5.	<i>Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego</i> • <i>Kierunek interwencji - zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,</i> • <i>Kierunek interwencji - likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,</i> • <i>Kierunek interwencji - ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,</i> • <i>Kierunek interwencji - przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,</i> <i>Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska</i> • <i>Kierunek interwencji - zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,</i> • <i>Kierunek interwencji - wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,</i> • <i>Kierunek interwencji - gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,</i> • <i>Kierunek interwencji - zarządzanie zasobami geologicznymi przez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,</i> • <i>Kierunek interwencji - wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (polegają określaniu granicznych wielkości emisji dla większych zakładów przemysłowych),</i> <i>Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,</i> • <i>Kierunek interwencji - przeciwdziałanie zmianom klimatu,</i> • <i>Kierunek interwencji - adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,</i> <i>Cel horyzontalny: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa</i> • <i>Kierunek interwencji - edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,</i> <i>Cel horyzontalny: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska</i>	<i>Przyjęte w POŚ cele i kierunki są zgodne z celami szczegółowymi i kierunkami Polityki Ekologicznej Państwa. Projekt POS przedstawia założenia programowe dla każdego komponentu środowiska uwzględniając w tym ochronę powietrza, ochronę przed hałasem, ochronę przed promieniowaniem elektromagnetycznych, ochronę powierzchni ziemi i jej zasobów, ochronę przyrody i bioróżnorodności oraz ochronę przed zmianami klimatu. Działania wskazane w POŚ są zbieżne z kierunkami PEP 2030 i stanowią ich realizację na szczeblu lokalnym.</i>

Lp.	CELE WYZNACZONE W MIĘDZYNARODOWYCH, WSPÓLNOTOWYCH I KRAJOWYCH DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH SPÓJNE Z POŚ	CELE I KIERUNKI INTERWENCJI WYZNACZONE W POŚ
	Kierunek interwencji - usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.	
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030		
6.	Cel 7: „Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska”: Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne, Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych, Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce, Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii, Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki, Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska. Cel 8: „Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych”: Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach, Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta, Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast. Cel 9: „Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski”: Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.	Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza. Cel: Poprawa jakości powietrza. Kierunek interwencji: Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji z sektora komunalno-bytowego, Ograniczenie emisji z sektora transportowego, Rozwój energetyki odnawialnej, Monitoring i kontrola jakości powietrza. Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem. Cel: Poprawa stanu klimatu akustycznego. Kierunek interwencji: Ograniczanie emisji hałasu i ochrona przed hałasem, Monitoring i kontrola emisji hałasu. Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe. Cel: Ochrona zasobów przyrodniczych i kulturowych. Kierunek interwencji: Wzmocnienie ochrony przyrody, różnorodności biologicznej, w tym ochrona gatunków i siedlisk, Zwiększenie lesistości i pielęgnacja terenów zielonych.
Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”		
7.	Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska Kierunek interwencji 1.1. – Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin, Kierunek interwencji 1.2. – Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody, Kierunek interwencji 1.3. – Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna, Kierunek interwencji 1.4. – Uporządkowanie zarządzania przestrzenią, Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię Kierunek interwencji 2.1. – Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii, Kierunek interwencji 2.2. – Poprawa efektywności energetycznej, Kierunek interwencji 2.6. – Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii, Kierunek interwencji 2.7. – Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,	Wszystkie wyznaczone cele i kierunki interwencji są zgodne z celami środowiskowymi Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”. Założenia wskazane w projekcie POŚ dla Gminy Ujazd są zgodne z celem głównym strategii jakim jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę. Wyznaczone cele i kierunki interwencji zakładają dbałość o środowisko przyrodnicze poprzez uporządkowanie, pielęgnację, ochronę i efektywne wykorzystanie walorów przyrodniczych Gminy Ujazd. Ponadto przyjęte założenia zapewniają poprawę stanu środowiska oraz poprawę efektywności energetycznej na terenie Gminy Ujazd.

Lp.	CELE WYZNACZONE W MIĘDZYNARODOWYCH, WSPÓLNOTOWYCH I KRAJOWYCH DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH SPÓJNE Z POŚ	CELE I KIERUNKI INTERWENCJI WYZNACZONE W POŚ
	Kierunek interwencji 2.8. – Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne, Cel 3. Poprawa stanu środowiska Kierunek interwencji 3.1. – Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki, Kierunek interwencji 3.2. – Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne, Kierunek interwencji 3.3. – Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki, Kierunek interwencji 3.4. – Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych, Kierunek interwencji 3.5. – Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy,	
Strategia Rozwoju Transportu do 2030 roku		
8.	Głównym celem krajowej polityki transportowej przedstawionej w strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego przez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Realizacja celu głównego w perspektywie do 2030 r. Wymaga podjęcia następujących działań: budowy zintegrowanej i wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce poprawy sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym; zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności (chodzi m.in. o promocję transportu zbiorowego); poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów; ograniczania negatywnego wpływu transportu na środowisko; poprawy efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.	Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza. Cel: Poprawa jakości powietrza. Kierunek interwencji: Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji z sektora komunalno-bytowego, Ograniczenie emisji z sektora transportowego, Rozwój energetyki odnawialnej, Monitoring i kontrola jakości powietrza. Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem. Cel: Poprawa stanu klimatu akustycznego. Kierunek interwencji: Ograniczanie emisji hałasu i ochrona przed hałasem, Monitoring i kontrola emisji hałasu.
Polityka Energetyczna Polski do 2030r.		
9.	Brak jasno zdefiniowanego celu głównego. Podstawowe kierunki: poprawa efektywności energetycznej, wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii, dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej, rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw, rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii, ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.	Główne cele i kierunki interwencji związane z racjonalną polityką energetyczną gminy oraz ograniczeniem negatywnych oddziaływań na środowisko z energetyki zostały zawarte w obszarze Ochrona klimatu i jakości powietrza. Wyznaczone cele i kierunki w tym obszarze wpisują się w podstawowe kierunki Polityki Energetycznej Polski. W POŚ dla Gminy Ujazd wyznaczono: Cel: Poprawa jakości powietrza Kierunek interwencji:

Lp.	CELE WYZNACZONE W MIĘDZYNARODOWYCH, WSPÓLNOTOWYCH I KRAJOWYCH DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH SPÓJNE Z POŚ	CELE I KIERUNKI INTERWENCJI WYZNACZONE W POŚ
		• Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji z sektora komunalno-bytowego • Ograniczenie emisji z sektora transportowego • Rozwój energetyki odnawialnej • Monitoring i kontrola jakości powietrza
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)		
10.	Cel główny: Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągania ogólnych celów rozwojowych - konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.	Wszystkie wyznaczone cele i kierunki interwencji muszą być realizowane zgodnie przyjętymi zasadami kształtowania przestrzeni w poszczególnych sołectwach Gminy Ujazd. Wyznaczone zadania (w szczególności inwestycyjne) powinny być zgodne z obowiązującą polityką przestrzenną gminy i województwa, w szczególności z aktami prawa miejscowego, które wyznaczają ramy kształtowania i wykorzystania przestrzeni w poszczególnych regionach gminy. Ważnym jest zatem osiągnięcie wyznaczonego efektu ekologicznego przy jednoczesnym zachowaniu dbałości o walory przestrzenno-krajobrazowe.
Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2028		
11.	Cele Krajowego Planu Gospodarki Odpadami: • dążenie do poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumieni odpadów komunalnych w wys. 55 proc. dla 2025 roku i 65 proc. dla 2035 roku, • minimalizacja składowanych odpadów do poziomu 30 proc. w 2025 roku i 10 proc. w 2035 roku, • wspieranie działań w zakresie ponownego użycia produktu, szeroko pojęte ZPO (zapobieganie powstawaniu odpadów), ze szczególnym uwzględnieniem ZPO żywności, • zapewnienie utrzymania poziomów wydajności recyklingu zużytych baterii i akumulatorów, • osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, m.in. odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych.	Do osiągnięcia celów założonych w KPGO 2028 określono odpowiednie środki, takie jak: • działania edukacyjno-informacyjne dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów (ZPO) i dotyczące przeciwdziałaniu zaśmiecaniu, • wspieranie rozwoju infrastruktury do ZPO i recyklingu odpadów, • ocenę potrzeby stworzenia dodatkowej infrastruktury dotyczącej ZPO oraz recyklingu, • wspieranie badań w zakresie nowych technologii z zakresu ZPO oraz gospodarowania odpadami, • rekomendowane działania dotyczące surowców krytycznych oraz służące przeciwdziałaniu zaśmiecaniu środowiska morskiego i lądowego.
Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych - AKPOŚK 2022		
12.	Cel główny: Ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami.	Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa Cel: Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej. Kierunek interwencji: • Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, • Monitoring i kontrola wód i ścieków.
Polityka Wodna Państwa do roku 2030		
13.	Projekt „ Polityki Wodnej Państwa do roku 2030 (z uwzględnieniem etapu 2016)”został przygotowany przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej na podstawie opracowania pt. „Projekt Narodowej Strategii Gospodarowania Wodami 2030 (z uwzględnieniem etapu 2015).	Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami Cel: Racjonalne i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi: • Ochrona przed skutkami zjawisk ekstremalnych, • Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Lp.	CELE WYZNACZONE W MIĘDZYNARODOWYCH, WSPÓLNOTOWYCH I KRAJOWYCH DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH SPÓJNE Z POŚ	CELE I KIERUNKI INTERWENCJI WYZNACZONE W POŚ
	<i>Celem nadrzędnym PWP 2030 jest zapewnienie powszechnego dostępu ludności do czystej i zdrowej wody oraz istotne ograniczenie zagrożeń wywołanych przez powódzie i susze w połączeniu z utrzymaniem dobrego stanu wód i związanych z nimi ekosystemów, przy zaspokojeniu uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki, poprawie spójności terytorialnej i dążeniu do wyrównywania dysproporcji regionalnych.</i> Cele strategiczne: Cel strategiczny1: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód i związanych z nimi ekosystemów, Cel strategiczny2: Zaspokojenie potrzeb ludności w zakresie zaopatrzenia w wodę, Cel strategiczny3: Zaspokojenie społecznie i ekonomicznie uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki, Cel strategiczny4: Ograniczenie wystąpienia negatywnych skutków powodzi i susz, Cel strategiczny5: Reforma systemu zarządzania i finansowania gospodarki wodnej.	
Aktualizacja Krajowego Programu Zwiększania Lesistości		
14.	Cel główny: Zapewnienie zwiększenia lesistości kraju do 30% w roku 2020 i 33% po roku 2050.	Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze <i>Cel: Ochrona zasobów przyrodniczych i kulturowych</i> <i>Kierunek interwencji:</i> • <i>Wzmocnienie ochrony przyrody, różnorodności biologicznej, w tym ochrona gatunków i siedlisk</i> • <i>Zwiększenie lesistości i pielęgnacja terenów zielonych</i>

3.2. Powiązania projektu Programu z celami strategicznymi na szczeblu regionalnym

Na potrzeby Prognozy oddziaływania na środowisko przeprowadzono analizę zgodności celów i kierunków interwencji wyznaczonych w POŚ dla Gminy Ujazd z celami innych dokumentów strategicznych na szczeblu regionalnym (wojewódzkim, powiatowym). Dokumenty zostały przeanalizowane pod kątem zgodności z celami w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Przedstawiono jedynie te cele strategiczne, które związane są z szeroko rozumianym systemem ochrony środowiska. Analizie zgodności poddano cele i kierunki interwencji wyznaczone zarówno w ramach zadań własnych gminy jak i zadań monitorowanych.

Tabela 2. Analiza zgodności z celami strategicznymi na szczeblu regionalnym (powiatowym i wojewódzkim)

LP	CELE WYZNACZONE W REGIONALNYCH I LOKALNYCH DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH	CELE I KIERUNKI INTERWENCJI WYZNACZONE W POŚ
DOKUMENTY REGIONALNE		
<i>Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego</i>		
1.	Główne założenia: - Kształtowanie spójnej przestrzeni osadniczej, - wskazanie priorytetów w zakresie zagospodarowania przestrzennego, zgodnie ze strategią rozwoju województwa, - uwzględnienie aspektów ekologicznych, społecznych i gospodarczych w planowaniu przestrzennym, - Ochrona walorów przyrodniczych, - Kształtowanie i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego, - Ochrona potencjału kulturowego i krajobrazu oraz rozwoju konkurencyjnych form turystyki i rekreacji, - Zrównoważony rozwój rolnictwa, - Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa, - Rozwój efektywnej i innowacyjnej infrastruktury technicznej, Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałanie zagrożeniom.	<i>Głównym celem polityki przestrzennej województwa opolskiego jest kształtowanie struktury przestrzennej, która będzie pobudzała rozwój województwa, zapewniała konkurencyjność w stosunku do otoczenia zewnętrznego i eliminowała niekorzystne różnice w warunkach życia wewnątrz regionu.</i> <i>Przyjęte w POŚ dla Gminy Ujazd cele, kierunki interwencji oraz zadania wynikają bezpośrednio lub pośrednio z przyjętych założeń realizując wizję i cel główny określony w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego.</i>
<i>Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego 2030</i>		
2.	Cele strategii: - Budowanie silnych więzi między mieszkańcami, promowanie otwartości na różnorodność kulturową i wspieranie inicjatyw społecznych oraz wolontariatu, - Adaptacja do zmian klimatycznych, - Zrównoważona gospodarka zasobami, - Edukacja ekologiczna, - Stosowanie prośrodowiskowych rozwiązań w realizowanych inwestycjach oraz rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego, co przyczynia się do poprawy jakości powietrza, - obniżenie emisyjności gospodarki, - Zachowanie cennych przyrodniczo obszarów, ochrona zagrożonych gatunków oraz wdrażanie audytu krajobrazowego w celu zabezpieczenia istotnych miejsc dla społeczności, - ochrona bioróżnorodności - wzmocnienie przyjaznych przestrzeni publicznych poprzez ich proprzyrodnicze kształtowanie oraz uwzględnianie usług ekosystemowych w planowaniu urbanistycznym, Ochrona regionalnego dziedzictwa kulturowego w powiązaniu ze środowiskiem naturalnym, co sprzyja rozwojowi turystyki, kultury i edukacji.	<i>POŚ dla Gminy Ujazd realizuje założenia projektu Strategii rozwoju: Województwa Opolskiego 2030. Wyznaczone w POŚ obszary i kierunki interwencji wraz z poszczególnymi zadaniami są zgodne z celami operacyjnymi i kierunkami rozwoju wyznaczonymi w Strategii. W aspekcie odpowiedniego kształtowania jakości środowiska zarówno POŚ jak i Strategia rozwoju województwa opolskiego zakłada rozwój sektora infrastruktury technicznej, komunikacyjnej jak i sektora zasobów przyrodniczych i ochrony poszczególnych komponentów środowiska.</i>

LP	CELE WYZNACZONE W REGIONALNYCH I LOKALNYCH DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH		CELE I KIERUNKI INTERWENCJI WYZNACZONE W POŚ
Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Strzeleckiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028			
3. Główne cele: Obszar - Ochrona klimatu i jakości powietrza: Poprawa jakości powietrza na terenie powiatu w stosunku do roku bazowego. Obszar - Ochrona przed hałasem: Poprawa stanu klimatu akustycznego na terenie powiatu. Obszar - Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym (PEM) Utrzymanie poziomu PEM na obecnym poziomie. Obszar - Gospodarowanie wodami: Niepogarszanie stanu wód. Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałanie suszy. Obszar - Gospodarka wodno-ściekowa: Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Obszar - Zasoby geologiczne: Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin. Obszar - Gleby: Ochrona i racjonalne wykorzystanie gleb. Obszar - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów. Obszar - Zasoby przyrodnicze: Utrzymanie terenów zieleni. Obszar - Nadzwyczajne zagrożenia środowiska: Zapobieganie wystąpieniu awarii oraz eliminacja i minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia.	Cele strategiczne: Obszar - Ochrona klimatu i jakości powietrza -Wdrożenie programów ograniczających emisję zanieczyszczeń. Obszar - Ochrona przed hałasem -Kształtowanie urbanistyczne uwzględniające redukcję hałasu. Obszar - Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym (PEM) -Regularne monitorowanie poziomu PEM oraz badania nad jego wpływem na zdrowie. Obszar - Gospodarowanie wodami -Zrównoważone zarządzanie zasobami wodnymi z uwzględnieniem zmian klimatycznych. Obszar - Gospodarka wodno-ściekowa -Modernizacja istniejącej infrastruktury oraz budowa nowych systemów oczyszczania ścieków. Obszar - Zasoby geologiczne -Wdrażanie technologii minimalizujących wpływ eksploatacji na środowisko. Obszar - Gleby -Dostosowanie formy zagospodarowania oraz kierunków i intensywności produkcji do ich naturalnego potencjału przyrodniczego. Obszar - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów -Rozbudowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów u źródła w celu zapewnienia efektywnego recyklingu. Obszar - Zasoby przyrodnicze -Kształtowanie systemu przyrodniczego, ochrona krajobrazu i różnorodności biologicznej. -Polepszenie wiedzy o stanie środowiska przyrodniczego regionu dla wzmocnienia jego ochrony. -Zwiększanie lesistości i zrównowazona gospodarka leśna. Obszar - Nadzwyczajne zagrożenia środowiska -Opracowanie i wdrażanie systemów reagowania kryzysowego oraz eliminacja skutków awarii.		

Źródło: opracowanie własne

4. METODYKA SPORZĄDZANIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Sporządzenie Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ujazd na lata 2025-2028” przebiegało wieloetapowo i obejmowało kolejno:

- ocenę aktualnego stanu środowiska na obszarze objętym dokumentem, zawierającą analizę zasobów i walorów środowiska oraz jakości środowiska;
- ocenę potencjalnego wpływu ustaleń dokumentu na środowisko przyrodnicze, w tym na zdrowie ludzi;
- opracowanie propozycji minimalizacji negatywnych skutków realizacji ustaleń dokumentu w obszarach, w których zidentyfikowano znaczące negatywne oddziaływania;
- opracowanie systemu monitorowania środowiskowych skutków wdrażania dokumentu strategicznego.

Opracowując Prognozę zastosowano metodę indukcyjno-opisową oraz metodę analogii środowiskowych. Ocenę stanu środowiska przyrodniczego oraz analizę jakości jego poszczególnych elementów sporządzono przy wykorzystaniu dostępnych danych na temat obszaru gminy Ujazd tj. studium literatury, informacji pozostających w zasobach administracji rządowej i samorządowej, danych statystyki publicznej oraz państwowego monitoringu środowiska. Szczegółową analizę wpływu ustaleń projektu POŚ dla Gminy Ujazd na środowisko opracowano wykorzystując metodę macierzy interakcji.

Zakres Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ujazd na lata 2025-2028” wynika z art. 51 *Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [1]*. Ponadto zakres i stopień szczegółowości Prognozy oddziaływania na środowisko został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Opolu (pismo znak: WOOŚ.411.2.3.2025.PM z dnia 16 kwietnia 2025 r.) – **patrz załącznik tekstowy nr 1** oraz Opolskim Państwowym Wojewódzkim Inspektoratem Sanitarnym w Opolu (pismo znak: NZ.9022.1.68.2025.KŁ z dnia 01.04.2025r.) – **patrz załącznik tekstowy nr 2**.

5. STAN ŚRODOWISKA, W TYM STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

5.1. Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Ujazd jest jednostką administracyjną położoną w południowo-wschodniej części województwa opolskiego oraz we wschodnim obszarze powiatu strzeleckiego. Graniczy z gminami Toszek i Rudziniec (województwo śląskie) oraz Kędzierzyn-Koźle, Leśnica i Strzelce Opolskie. Strukturę osadniczą gminy tworzy miasto Ujazd wraz z dziewięcioma sołectwami, do których należą: Balcarzowice, Jaryszów, Klucz, Niezdrowice, Nogowczyce, Olszowa, Sieronowice, Stary Ujazd i Zimna Wódka. Miasto Ujazd pełni rolę głównego ośrodka gminy, sprawując funkcje administracyjne oraz przemysłowo-usługowe. Całkowita powierzchnia gminy wynosi 84 km².

Według podziału fizycznogeograficznego (Solon, 2018 r.) gmina Ujazd położona jest w obrębie następujących jednostek:

- Megaregion: Pozaalpejska Europa Środkowa (3),
 - Prowincja: Niż Środkowoeuropejski (31) (południowa część gminy)
- Prowincja: Wyżyny Polskie (34) (północna część gminy),
 - Makroregion: Nizina Śląska (318.5) (południowa część gminy),
 - Makroregion: Wyżyna Śląska (341.1) (północna część gminy),
 - Mezoregion: Chełm (341.11) (północna część gminy),
 - Mezoregion: Kotlina Raciborska (318.59) (południowa część gminy)

5.2. Budowa geologiczna, rzeźba terenu i sposób użytkowania terenu

Obszar gminy Ujazd jest bardzo zróżnicowany pod względem morfologicznym. Ukształtowanie powierzchni gminy Ujazd w ogólnym ujęciu jest zróżnicowane, ponieważ jest konsekwencją położenia fizyczno-geograficznego pomiędzy Wyżyną Śląską a Niziną Śląską (zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną Solon J. i in, 2018). Teren gminy nachylony jest z kierunku północnego na południowy. Najwyżej położony jest obszar miejscowości Klucz, gdzie wysokość bezwzględna osiąga około 302-303 m .n. p. m., a najniższy teren dolinny w Niezdrowicach, sięgający około 185 m. n. p. m. Pionowe deniwelacje osiągają wartość 117m. W tym samym nachyleniu ukierunkowany jest spływ wód powierzchniowych i podziemnych. Blisko 95% obszaru gminy Ujazd położona jest w zasięgu makroregionu Wyżyny Śląskiej (341.1), a niespełna 5% w zasięgu Niziny Śląskiej (318.5). W zasięgu makroregionu Wyżyny Śląskiej wyróżnia się mniejszą jednostką regionalną - mezoregion Chełm (341.11) i Obniżenie Bojszowa (341.16).

Gmina Ujazd położona jest obrębie dużej jednostki geologicznej zwanej Monokliną Przedsudecką. Monoklina Przedsudecka od położonego na południu Bloku Przedsudeckiego oddzielona jest strefą uskoku środkowej Odry oraz uskokiem Toszka. Uskok Toszka stanowi naturalną linię podziału pomiędzy geologicznie wyodrębnionym wzniesieniem Góry Św. Anny, stanowiącym trzon mezoregionu Chełmu a Depresją Górnośląską, w której zasięgu znajduje się Kotlina Raciborska – południowy mezoregion Niziny Śląskiej. Gmina Ujazd położona jest ponadto w rejonie subregionu geologicznego tzw. Progu Środkowotriasowego, stanowiącego część jednostki Wyżyny Śląskiej. Próg Środkowotriasowy jest skutkiem ruchów tektonicznych, a w budowie geologicznej występują utwory dolnego i środkowego triasu. Podłoże skalne gminy Ujazd budują skały osadowe karbonu dolnego. Na serii utworów dolnokarbońskich spoczywają osady z ery mezozoicznej - są to lądowe osady pstrego piaskowca o miąższości ~130 m, reprezentujące trias dolny oraz morskie osady triasu środkowego tj. wapienia muszlowego o miąższości ~50 m. W trzeciorzędzie ery kenozoicznej, nastąpiło wydzwignięcie w górę serii skalnych wieku karbońskiego i triasowego, co ukształtowało główne elementy obecnej rzeźby Masywu Chełmu. W okresie trzeciorzędu (neogenu) ery kenozoicznej południowy obszar Gminy Ujazd (na południe od uskoku Toszka) znajdował się

w zasięgu morskiego zalewu, w wyniku którego sedymentowały osady morskie w postaci piasków i żwirów oraz łąw płomienistych.

W strukturze użytkowania dominują użytki rolne – 68,44% powierzchni gminy, z czego 55,72% powierzchni gminy stanowią grunty orne. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmują 23,85% powierzchni gminy. Tereny zabudowane i zurbanizowane stanowią 8,45% powierzchni gminy, a grunty pod wodami – 0,57% powierzchni gminy. Nieużytki obejmują 0,41% powierzchni gminy. Podstawową funkcją rozwoju gminy jest rolnictwo.

5.3. Gleby

Na terenie gminy Ujazd w większości występują gleby autogeniczne, a w mniejszym zakresie litogeniczne. Gleby autogeniczne reprezentowane są przez wąskie pasy aluwialnych mad rzecznych w dolinach cieków, wykształcone jako gleby mułowo-torfowe. Ponadto do gleb autogenicznych zaliczane są gleby brunatnoziemne oraz biellicowoziemne, które obejmują środkową część gminy Ujazd, rejon wsi Stary Ujazd oraz szeroki pas doliny Jaryszówki w Jaryszowie. Gleby użytków rolnych w większości zaliczane są do gleb brunatnych. W rejonie wsi Niezdrowice przeważają gleby biellicowe wytworzone na wodnolodowcowych osadach piaszczystych. Na obszarze gminy ze względu na uwarunkowania geologiczne przeważają gleby wytworzone z lessów, w szczególności w rejonie Ujazdu, gdzie w wyniku rozległej pokrywy lessowej wykształciły się gleby wysokich klas bonitacyjnych. W północno-zachodniej części zalegają gleby powstałe z glin (rejon wsi Olszowa). Północno-wschodnie tereny gminy oraz na południe od Kanału Gliwickiego pokrywają piaski. Najbardziej urodzajne są gleby utworzone na pokrywach lessowych, obejmujące rejon wsi Olszowa, Klucz i Zimna Wódka. Mniej urodzajne są gleby wykształcone na osadach piaszczystych i pokrywach gliny zwałowej. W rejonie osiedla Piaski występują gleby wytworzone na piaskach gliniastych lekkich i mocnych. Są to gleby o trwałej strukturze z dobrze wykształconym poziomem próchnicznym. Wzdłuż rzeki Kłodnicy występują gleby gliniasto-pylaste, podścielone piaskami słabogliniastymi. Gleby litogeniczne wykształciły się miejscami na skalnym podłożu wapiennym. Reprezentowane są przez rędziny, które ograniczają swój zasięg do wychodni triasowych wapieni i dolomitów w zachodniej i północnej części wsi Olszowa oraz północnej części wsi Sieroniuwice.

Na terenie gminy Ujazd występują grunty:

- Grunty rolne II klasy bonitacyjnej stanowią 11,8% wszystkich gruntów rolnych,
- Grunty rolne III klasy bonitacyjnej (III-IIIb) stanowią 38,3% wszystkich gruntów rolnych,
- Grunty rolne IV klasy bonitacyjnej (IV-IVb) stanowią 26,5% wszystkich gruntów rolnych,
- Grunty rolne V klasy bonitacyjnej stanowią 17,3% wszystkich gruntów rolnych,
- Grunty rolne VI klasy bonitacyjnej stanowią 6,2% wszystkich gruntów rolnych.

5.4. Złóża kopalin

Na obszarze gminy Ujazd występuje jedno udokumentowane złożo kruszyw naturalnych, a jego charakterystykę zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Charakterystyka udokumentowanych złóż kopalin na terenie Gminy Ujazd

L.p.	Nazwa złoża	Stan	Kopalina	Zasoby (tys. ton) wg. stanu na 31.XII.2022 r.		Wydobycie (tys. ton) geologiczne / przemysłowe		
				Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	2022	2023	2024
1.	Taciszów - pole V,VI,VII PP 223	Z	Piaski podsadzkowe	23 368,00	0	0/0	0/0	0/0

Źródło: Bazy danych Państwowego Instytutu Geologicznego, Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg. stanu na 31.XII.2022r., Objaśnienia: Z - złożo, z którego wydobywanie zostało zaniechane/zakończone

W wyrobiskach po wydobyciu kruszyw, a także w miejscach po odkrywkach glebowych bardzo często występują dogodne siedliska dla pojawienia się chronionych gatunków roślin i zwierząt. Przed przystąpieniem do rekultywacji terenu wyrobiska należy przeprowadzić kontrolę obecności gatunków chronionych zwierząt i roślin. W przypadku stwierdzenia gatunków chronionych, jeżeli nie będzie to zagrażało zdrowiu i bezpieczeństwu publicznemu, miejsca takie winno się pozostawić bez prowadzenia rekultywacji. Jeżeli jednak realizacja rekultywacji terenu jest konieczna, prace winny być prowadzone w sposób niepowodujący łamania zakazów obowiązujących względem gatunków chronionych. Jeżeli nie będzie to możliwe, przed przystąpieniem do prac należy uzyskać zezwolenie na realizację czynności zakazanych w stosunku do gatunków chronionych, wydawane na podstawie art. 56 *Ustawy o ochronie przyrody* [4], zależnie od rodzaju czynności zakazanych i gatunku, przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu lub Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

Zgodnie z art. 110a *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [2] Starosta jest zobowiązany prowadzić obserwację terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także rejestr zawierający informacje o tych terenach. Sposób prowadzenia takiego rejestru określony jest w Rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 4 grudnia 2020 r. w sprawie informacji dotyczących ruchów masowych ziemi [19].

Na obszarze gminy Ujazd, zgodnie z informacją przekazaną przez Starostę Strzeleckiego, istnieją obszary zagrożone ruchami masowymi ziemi. Do terenów tych zaliczają się:

- Osuwisko (okresowo aktywne) o nr. 76776, znajdujące się w Ujeździe,
- Osuwisko (nieaktywne) o nr. 76777, znajdujące się w Ujeździe,
- Osuwisko (nieaktywne) o nr. 76778, znajdujące się w Kopaninie - Stary Ujazd,
- Osuwisko (aktywne, okresowo aktywne) o nr. 76779, znajdujące się w Kopaninie – Stary Ujazd,
- Osuwisko (nieaktywne) o nr. 76780, znajdujące się w Jaryszowie,
- Osuwisko (nieaktywne) o nr. 76781, znajdujące się w Kolonii Jaryszów – Jaryszowie,
- Osuwisko (aktywne) o nr. 76782, znajdujące się w Kluczu,
- Osuwisko (nieaktywne) o nr. 76784, znajdujące się w kluczu.

Na zlecenie Starosty Strzeleckiego, w latach 2015 i 2026, wykonano rejestracji osuwisk i terenów zagrożonych w obszarze powiatu strzeleckiego. Prace kartograficzne przeprowadzono dwuetapowo: w 2015r. w 4 gminach - Ujazd, Leśnica, Strzelce Opolskie i Izbicko, natomiast w roku 2016 dla pozostałych 3 gmin - Kolonowskie, Jemielnica i Zawadzkie. W trakcie prac dokonano inwentaryzacji osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie powiatu strzeleckiego. Zinwentaryzowane na terenie powiatu, osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi, zostały ujęte w Systemie Osłony Przeciwoświsowej (SOPO) prowadzonym przez Państwowy Instytut Badawczy Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie. Na terenie powiatu strzeleckiego występują obszary zagrożone ruchami masowymi o nr. 9219; 9220. Ich wykaz znajduje się w bazie SOPO.

5.5. Wody podziemne

5.5.1. Jednolite części wód podziemnych

Na obszarze gminy Ujazd występują cztery poziomy wodonośne: czwartorzędowy, trzeciorzędowy, dolnotriasowy oraz dolnokarboński. Struktura geologiczna oraz warunki tektoniczne, w tym uskoki Toszka, decydują o ich rozmieszczeniu i izolacji. Poziom czwartorzędowy, obecny na całym obszarze gminy, cechuje się dużą zmiennością wydajności (10-30 m³/h), a jego zasilanie odbywa się głównie poprzez infiltrację opadową i rzeczną. W południowej i centralnej części gminy dominują wody trzeciorzędowe, występujące na głębokości 50-75 m p.p.t., pod ciśnieniem hydrostatycznym. Wydajność tego poziomu sięga 120 m³/h, jednak wody wykazują podwyższoną zawartość magnezu i siarczanów. W północnej części gminy występują wody dolnego triasu na głębokości 10-kilkudziesięciu metrów, o wydajności do 100 m³/h. Poziom

dolnokarboński, obecny w rejonie Ujazdu, ma charakter szczelinowy, a jego zasobność zależy od stopnia spękania podłoża skalnego. Z uwagi na właściwości hydrogeologiczne oraz potencjalne zagrożenia dla zasobów wodnych, na terenie gminy Ujazd wyodrębniono dwa Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP): nr 335 - Krapkowice – Strzelce Opolskie, nr 332 - Subniecka Kędzierzyńsko-Głubczycka.

Obszar gminy Ujazd położony jest w całości w granicach 3 jednolitych części wód: GW6000128 o nr. 128, GW6000110 o nr. 110, GW6000127 o nr. 127.

Poniżej przedstawiono zasięg występowania JCWPd względem gminy Ujazd oraz charakterystykę stanu JCWPd, ocenę stanu wraz z celami środowiskowymi zgodnie ze zaktualizowanym Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (IIaPGW).

Tabela 4. Charakterystyka i ocena stanu JCWPd na obszarze gminy Ujazd

L. p.	Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)**		Lokalizacja			Ocena stanu z IIaPGW*		Ocena nieosiągnięcia celów środowiskowych	Wyznaczony cel środowiskowy oraz termin osiągnięcia	Derogacje
	Europejski kod JCWPd	Nazwa JCWPd	Region wodny	Nazwa dorzecza	RZGW	ilość.	chem.			
1.	GW6000128	128	Górnej Odry	Dorzecze Odry	Gliwice	Dobry	Dobry	zagrożona ilościowo i chemicznie	Osiągnięcie dobrego stanu ilościowego i chemicznego do 2027r.	-
2.	GW6000110	110	Górnej Odry	Dorzecze Odry	Gliwice	Dobry	Dobry	zagrożona chemicznie	Osiągnięcie dobrego stanu ilościowego i chemicznego do 2027r.	-
3.	GW6000127	127	Górnej Odry	Dorzecze Odry	Gliwice	dobry	słaby	zagrożona chemicznie	Osiągnięcie dobrego stanu ilościowego i chemicznego do 2027r.	odstępstwo czasowe (art. 4.4 RDW), realizacja celów po 2027r.

* Ocena stanu (2019) wg Rozporządzenia MG MiŻŚ z dnia 11.10.2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148); ** według nowego podziału na 172 JCWPd

Źródło: Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (IIaPGW)

Wody podziemne w analizowanych JCWPd 110, 127 i 128 wykazują w większości zadowalającą jakość, co oznacza, że cele środowiskowe zostały osiągnięte. W JCWPd 110 wody dobrej jakości stanowią 24,4%, zadowalającej jakości 41,5%, a niezadowalającej jakości 34,1%. JCWPd 127 ma 25% wód dobrej jakości, 50% wód zadowalającej jakości i 25% wód niezadowalającej jakości. Z kolei JCWPd 128 charakteryzuje się w większości wodami zadowalającej jakości, które stanowią 64,3%, podczas gdy wody dobrej jakości to 28,6%, a niezadowalającej jakości tylko 7,1%. W związku z tym jakość wód jest generalnie na poziomie zadowalającym, choć w niektórych przypadkach należy zwrócić uwagę na miejsca o podwyższonym udziale klas IV i V.

5.5.2. Główne zbiorniki wód podziemnych

Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowy Instytut Badawczy – oraz w oparciu o zgromadzone na przestrzeni lat wyniki badań i analiz, na obszar gminy Ujazd nachodzi jeden Główny Zbiornik Wód Podziemnych o numerze 335 (północna część gminy). W najbliższym sąsiedztwie gminy występują również GZWP 332, GZWP 327 i GZWP 333.

GZWP nr 335 „Krapkowice – Strzelce Opolskie

Główny zbiornik wód podziemnych nr 335, Zbiornik Krapkowice–Strzelce Opolskie, jest związany z utworami dolnotriasowego poziomu wodonośnego – pstrego piaskowca, który występuje lokalnie w łączności hydraulicznej z utworami czerwonego spągowca przynależnymi do permu. Należy do zbiorników porowo-szczelinowych. Zawodnione piaskowce tego poziomu mają miąższość od kilkunastu

metrów w części południowej do ok. 80 m w rejonie Opolą i ok. 130 m w rejonie Ozimka. Wody podziemne poziomu pstręgo piaskowca w obrębie GZWP nr 335 stanowią alternatywne źródło dla obecnego i perspektywicznego zaopatrzenia ludności regionu w wodę do celów pitnych i gospodarczych. System ochrony zbiornika wymaga zachowania dotychczasowego zagospodarowania terenu, a teren GZWP nr 335 znajduje się w obszarze perspektywicznego rozwoju energii geotermalnej.

5.6. Wody powierzchniowe

5.6.1. Jednolite części wód powierzchniowych (rzecznych)

Gmina Ujazd leży w całości w dorzeczu Odry, a kluczowym elementem jej sieci hydrograficznej jest rzeka Kłodnica – prawobrzeżny dopływ Odry. Kłodnica przepływa przez teren gminy na południe od zabudowy miasta Ujazd. Ze względu na liczne meandry i zakola, które utrudniały żeglugę, w 1792 roku wybudowano sztuczny kanał – Kanał Kłodnicki. Później został on zmodernizowany i unowocześniony, otrzymując nową nazwę – Kanał Gliwicki, którego budowa trwała w latach 1935–1941. Kanał żeglugowy jest podzielony na sześć odcinków, rozdzielonych śluzami, przy czym część z nich powstała w wykopie, a część na nasypie. Na terenie gminy Ujazd śluza znajduje się na południu miasta, w rejonie ulicy Okrzei. Głównym źródłem zasilania Kanału Gliwickiego są rzeka Kłodnica oraz zbiorniki wodne położone w górnej części kanału.

Obszar gminy odwadniają prawobrzeżne dopływy Kłodnicy – zarówno bezpośrednie, jak i pośrednie – w tym rzeka Jordan oraz cieki: Ligocki Potok (Kotula), Jaryszówka i Jaryszowiec wraz z ich dopływami. Cieki te zasila wiele krótkich dopływów, które często prowadzą wodę jedynie okresowo. Rzeka Jordan odwadnia obszar wsi Klucz, natomiast jej najdłuższy lewobrzeżny dopływ płynie przez wieś Zimna Wódka. Ligocki Potok przepływa przez wieś Sieronowice, a w jego dolinie występują niewielkie zbiorniki wodne. Jest on prawobrzeżnym dopływem Potoku Toszeckiego, do którego wpada poniżej wsi Słupsko, znajdującej się w województwie śląskim. Potok Toszecki z kolei jest prawobrzeżnym dopływem Kłodnicy. Na terenie wsi Olszowa brak jest cieków powierzchniowych. Dział wodny między zlewnią Kłodnicy a zlewnią Małej Panwi biegnie poza granicami gminy, w pasmach wzniesień rozciągających się na południe od Strzelec Opolskich.

Ciekawym zjawiskiem hydrograficznym jest brak naturalnych cieków w niektórych odcinkach doliny Jordanu oraz jego dopływów. Wynika to z procesów krasowych zachodzących w wapiennym podłożu skalnym, co świadczy o istnieniu rozległych podziemnych systemów krasowych. W tych rejonach dolin odpływ wód odbywa się podziemnie.

Tabela 5. Charakterystyka i ocena stanu JCWPrz na obszarze gminy Ujazd – na podstawie IIaPGW dla dorzecza Odry (2023 r.)

L.p.	Jednolita część wód powierzchniowych rzecznych (JCWPrz)		Lokalizacja		Status	Stan/potencjał ekologiczny***	Stan chemiczny ***	Stan wód***	Ocena nieosiągnięcia celów środowiskowych	Wyznaczony cel środowiskowy /termin osiągnięcia celu
	Europejski kod JCWPrz */**	Nazwa JCWPrz	Region wodny	RZGW						
1.	RW600010118 879* RW600017118 889**	Chrzastawa od źródła do Suchej	Górnej Odry	Gliwice	silnie zmieniona część wód	umiarkowany	Dobry	zły	zagrożona	Osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego do 2027r.
Odstępstwo RDW		TAK (w trybie art. 4 ust. 4 RDW). Odstępstwo polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: azot ogólny, azot azotanowy. Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (wskazanymi w kolumnie pn. „Warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE)”) a w odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępowania jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań). NIE (w trybie art. 4 ust. 5 RDW).								
2.	RW600016117 169* RW600001171 69**	Kanał Gliwicki do ujścia	Górnej Odry	Gliwice	silnie zmieniona część wód	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	poniżej dobrego	zły	zagrożona	Osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego, złagodzenie wskaźnika: [benzo(a)piren(w)] tak aby osiągnął stan poniżej dobrego, osiągnięcie dla pozostałych wskaźników stanu dobrego do 2027r.
Odstępstwo RDW		NIE (w trybie art. 4 ust. 4 RDW). TAK (w trybie art. 4 ust. 5 RDW). Odstępstwo polegające na złagodzeniu celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: benzo(a)piren(w). Jest to spowodowane czynnikami wskazanymi w zestawie kolumn pn. „Wskazanie dominującego rodzaju presji determinujących stan wód”, które trwale uniemożliwiają osiągnięcie celów środowiskowych. Presje trwale uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych zaspokajają ważne potrzeby społeczno-gospodarcze (określone w kolumnie pn. „Potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych”) i na obecnym etapie stwierdza się brak alternatywnych opcji zaspokojenia tych potrzeb (zob. kolumna pn. „Uzasadnienie braku alternatywnych opcji”). Warunkiem odstępowania jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).								
3.	RW600011116 999 * RW600016116 74** (Bojszowski Potok); RW600019116 999** (Kłodnica od Dramy do ujścia)	Kłodnica od Dramy do ujścia	Górnej Odry	Gliwice	silnie zmieniona część wód	słaby	poniżej dobrego	zły	zagrożona	Osiągnięcie dobrego stanu/potencjału ekologicznego, złagodzenie wskaźników: [benzo(b)fluoranten(w), benzo(g,h,i)perylen(w), fluoranten(w), nikiel(w) do stanu poniżej stanu dobrego a dla pozostałych wskaźników chemicznych

L.p.	Jednolita część wód powierzchniowych rzecznych (JCWPrz)		Lokalizacja		Status	Stan/potencjał ekologiczny***	Stan chemiczny***	Stan wód***	Ocena nieosiągnięcia celów środowiskowych	Wyznaczony cel środowiskowy /termin osiągnięcia celu
	Europejski kod JCWPrz */**	Nazwa JCWPrz	Region wodny	RZGW						
										do stanu dobrego do 2027r.
Odstępstwo RDW		TAK (w trybie art. 4 ust. 4 RDW). Odstępstwo polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: azot ogólny, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosforany, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C; IO, MIR, MMI. Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (wskazanymi w kolumnie pn. „Warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE)”) a w odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępowania jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań) NIE (w trybie art. 4 ust. 5 RDW). Odstępstwo polegające na złagodzeniu celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: benzo(b)fluoranten(w),benzo(g,h,i)perylen(w),fluoranten(w), nikiel(w). Jest to spowodowane czynnikami wskazanymi w zestawie kolumn pn. „Wskazanie dominującego rodzaju presji determinujących stan wód”, które trwale uniemożliwiają osiągnięcie celów środowiskowych. Presje trwale uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych zaspokajają ważne potrzeby społeczno-gospodarcze (określone w kolumnie pn. „Potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych”) i na obecnym etapie stwierdza się brak alternatywnych opcji zaspokojenia tych potrzeb (zob. kolumna pn. „Uzasadnienie braku alternatywnych opcji”). Warunkiem odstępowania jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań). TAK (w trybie art. 4 ust. 7 RDW). Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków.								
4.	RW6000091171 64* RW6000161171 64 (Poleśnica)**	Poleśnica	Górnej Odry	Gliwice	naturalna część wód	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	Brak danych	Brak danych	zagrożona	Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i dobrego stanu chemicznego do 2027r.
Odstępstwo RDW		NIE (w trybie art. 4 ust. 4 RDW), NIE (w trybie art. 4 ust. 5 RDW), NIE (w trybie art. 4 ust. 7 RDW).								
5.	RW6000091168 7* RW6000011689 ** (Toszecki Potok w obrębie zb. Pławniowice do ujścia); RW6000161168 59** (Toszecki	Toszecki Potok od źródeł do zb. Pławniowice	Górnej Odry	Gliwice	silnie zmieniona część wód	Umiarkowany	Brak danych	zły	zagrożona	Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i dobrego stanu chemicznego do 2027r.

L.p.	Jednolita część wód powierzchniowych rzecznych (JCWPrz)		Lokalizacja		Status	Stan/potencjał ekologiczny***	Stan chemiczny***	Stan wód***	Ocena nieosiągnięcia celów środowiskowych	Wyznaczony cel środowiskowy /termin osiągnięcia celu
	Europejski kod JCWPrz */**	Nazwa JCWPrz	Region wodny	RZGW						
	<i>Potok do zb. Pławniowice)</i>									
Odstępstwo RDW	TAK (w trybie art. 4 ust. 4 RDW). odstępstwo polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy. Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (wskazanymi w kolumnie pn. „Warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE)”) a w odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępowania jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań). NIE (w trybie art. 4 ust. 5 RDW). TAK (w trybie art. 4 ust. 7 RDW). Analiza sposobu prowadzenia działań restytucyjnych z uwzględnieniem zachowania funkcji cieków oraz realizacja działań restytucyjnych na podstawie przeprowadzonej analizy (do 2027 r.).									
6.	<i>RW6000091169 29* RW6000161169 29** (Jaryszowiec)</i>	<i>Jaryszowiec</i>	<i>Górnej Odry</i>	<i>Gliwice</i>	<i>silnie zmieniona część wód</i>	<i>umiarkowany</i>	<i>brak danych</i>	<i>zły</i>	<i>zagrożona</i>	Osiągnięcie umiarkowanego potencjału ekologicznego, złagodzenie warunków dla azotu ogólnego, azotu azotanowego. Osiągnięcie dla pozostałych wskaźników II klasy jakości. Wyznaczone cele należy osiągnąć do 2027r.
Odstępstwo RDW	NIE (w trybie art. 4 ust. 4 RDW). TAK (w trybie art. 4 ust. 5 RDW). <i>Odstępstwo polegające na złagodzeniu celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: azot ogólny, azot azotanowy, Jest to spowodowane czynnikami wskazanymi w zestawie kolumn pn. „Wskazanie dominującego rodzaju presji determinujących stan wód”, które trwale uniemożliwiają osiągnięcie celów środowiskowych. Presje trwale uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych zaspokajają ważne potrzeby społeczno-gospodarcze (określone w kolumnie pn. „Potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych”) i na obecnym etapie stwierdza się brak alternatywnych opcji zaspokojenia tych potrzeb (zob. kolumna pn. „Uzasadnienie braku alternatywnych opcji”). Warunkiem odstępowania jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).</i> NIE (w trybie art. 4 ust. 7 RDW).									

L.p.	Jednolita część wód powierzchniowych rzecznych (JCWPrz)		Lokalizacja		Status	Stan/potencjał ekologiczny***	Stan chemiczny***	Stan wód***	Ocena nieosiągnięcia celów środowiskowych	Wyznaczony cel środowiskowy /termin osiągnięcia celu
	Europejski kod JCWPrz */**	Nazwa JCWPrz	Region wodny	RZGW						
7.	RW6000091171 629* RW6000161171 629 (Rdzawka)**	Rdzawka	Górnej Odry	Gliwice	silnie zmieniona część wód	umiarkowany	brak danych	zły	zagrożona	Osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego do 2027r.
Odstępstwo RDW		TAK (w trybie art. 4 ust. 4 RDW). Odstępstwo polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: azot ogólny, azot azotanowy, fosforanyL. Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (wskazanymi w kolumnie pn. „Warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE)”) a w odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępowania jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań). NIE (w trybie art. 4 ust. 5 RDW). NIE (w trybie art. 4 ust. 7 RDW).								
8.	RW6000101172 9* RW6000171172 9 (Łącka Woda)**	Łącka Woda	Górnej Odry	Gliwice	naturalna część wód	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	zagrożona	Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego. Zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D.
Odstępstwo RDW		TAK (w trybie art. 4 ust. 4 RDW). Odstępstwo polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy; IO; bromowane difenyletery(b). Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (wskazanymi w kolumnie pn. „Warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE)”) a w odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępowania jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań). NIE (w trybie art. 4 ust. 5 RDW). NIE (w trybie art. 4 ust. 7 RDW).								

Źródło: projekt II aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, 2023r.

* kod JCWprz zgodnie z układem jednostek planistycznych IIaPGW na lata 2022-2027

** kod JCWPrz zgodnie z układem jednostek planistycznych aPGW na lata 2016-2021

*** rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25.06.2021 w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2021 poz. 1475).

Tabela 6. Aktualna ocena stanu JCWPrz na obszarze gminy Ujazd – na podstawie badań monitoringowych GIOŚ 2016-2021

L.p.	Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)		Ocena stanu z IIaPG W	Aktualna ocena stanu na podstawie oceny WIOŚ za lata 2016-2021		
	Europejski kod JCWP*/**	Nazwa JCWP		Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena ogólna
1.	RW600010118879*, RW600017118889**	Jemielnica od źródła do Suchej	zły	słaby	dobry	zły
2.	RW600016117169*, RW60000117169**	Kanał Gliwicki do ujścia	zły	Brak możliwości klasyfikacji	Poniżej dobrego	zły
3.	RW600011116999*, RW600019116999**	Kłodnica od Dramy do ujścia	zły	zły	Poniżej dobrego	zły
4.	RW600009117164*, RW600016117164**	Poleśnica	Brak danych	umiarkowany	-	zły
5.	RW60000911687*, RW6000011689**	Toszecki Potok w obrębie zb. Pławniowice do ujścia	zły	umiarkowany	Poniżej dobrego	zły
6.	RW600009116929*, RW600016116929**	Jaryszowiec	zły	słaby	Poniżej dobrego	zły
7.	RW6000091171629*, RW6000161171629**	Rdzawka	zły	umiarkowany	-	zły
8.	RW60001011729*, RW60001711729**	Łącka Woda	zły	umiarkowany	Poniżej dobrego	zły

Źródło: Klasyfikacja i ocena stanu wód powierzchniowych na terenie woj. opolskiego za lata 2016-2021, GIOŚ Warszawa

Objaśnienia:

* kod JCWPrz zgodnie z układem jednostek planistycznych aPGW na lata 2022-2027,

**kod JCWPrz zgodnie z układem jednostek planistycznych aPGW na lata 2016-2021.

PPD – poniżej potencjału dobrego; **PSD** – poniżej stanu dobrego, **b.o.** – brak możliwości oceny

Jak wynika z analizy stanu wód za lata 2016-2021 większość JCWPrz odznacza się w dalszym ciągu złym stanem wód, a więc cele środowiskowe wyznaczone w IIaPGW nadal są podtrzymane z terminem osiągnięcia do 2027r., chyba że przyjęte odstępstwa mówią inaczej.

Reasumując, w perspektywie ostatnich lat jak wskazują badania monitoringowe sytuacja w zakresie stanu i jakości wód powierzchniowych nie ulega poprawie i utrzymuje się na tym samym poziomie, co będzie wymagało kontynuowania odpowiednich działań naprawczych w tym zakresie i monitorowanie osiągnięcia dobrego stanu wód w kolejnym okresie programowania IIaPGW na lata 2021-2027.

5.7. Zagrożenie powodziowe

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* [9] dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wskazanych we Wstępnej Ocenie Ryzyka Powodziowego (WORP) zostały sporządzone mapy zagrożenia powodziowego (MZP), dla których określono obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz mapy ryzyka powodziowego (MRP). W dniu 15 kwietnia 2015 r. Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie opublikował za pośrednictwem strony internetowej www.mapy.isok.gov.pl zweryfikowane i ostateczne wersje map zagrożenia powodziowego, dla rzek objętych i cyklem planistycznym opracowania MZP i MRP. W II cyklu planistycznym (2016-2021) dokonano przeglądu MZP i MRP sporządzonych w I cyklu, i w uzasadnionych przypadkach ich aktualizacji. Sporządzone zostały również nowe mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego dla obszarów i typów powodzi wskazanych w wyniku przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego (WORP) zakończonej w 2018 r. Podanie zaktualizowanych oraz nowych MZP i MRP do publicznej wiadomości przez ich umieszczenie na stronie na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie miało miejsce 7 września 2022r.

Na terenie gminy Ujazd w ramach Wstępnej Oceny Ryzyka Powodziowego (WORP) wskazano rzekę Kłodnicę do opracowania map zagrożenia powodziowego w I cyklu planistycznym. Natomiast w II cyklu planistycznym nie poddano aktualizacji map zagrożenia powodziowego dla odcinka rzeki Kłodnicy przebiegającego przez teren gminy Ujazd tj. od jej ok. km 27+000 do km 22+000. W II cyklu planistycznym zaktualizowano mapy zagrożenia powodziowego dla rzeki Kłodnicy w km od 0+000 do 5+000, ze względu na budowę powstałego w 2020r. zbiornika Racibórz. W związku z powyższym obszary szczególnego zagrożenia powodzią zostały wyznaczone jedynie dla w/w rzeki, a ich zasięg został przedstawiony na wspomnianych już mapach zagrożenia powodziowego. Zgodnie z *Ustawą Prawo Wodne* [9] obszary na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią to: a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%, b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%, c) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym. Obszary zagrożenia powodzią (Q=1%, Q=10%) występują wzdłuż doliny rzeki Kłodnicy pomiędzy Ujazdem a Niezdrowicami.

5.8. Walory przyrodnicze i krajobrazowe

5.8.1. Zasoby leśne

Ekosystemy leśne, stanowiące naturalną roślinność niemal całego obszaru gminy przed rozpoczęciem działalności rolniczej, cechują się wysokim stopniem różnorodności biologicznej oraz skomplikowaną siecią zależności międzygatunkowych. Wyróżniają się również istotnymi walorami poznawczymi, ochronnymi i estetycznymi. Gospodarcza eksploatacja drzewostanów, często prowadzona w sposób rabunkowy, doprowadziła do zanikania niektórych zbiorowisk leśnych, w szczególności lasów łągowych rosnących na tarasach nadrzecznych. W dolinie Kłodnicy lasy te nie zachowały się, występują jedynie na niewielkich odcinkach dolin jej mniejszych dopływów. Podmokłe, bagienne lasy olsowe *Carici*

elongatae-Alnetum można spotkać w pobliżu niewielkich zbiorników wodnych, np. w sąsiedztwie źródleńskiego stawu na zachód od Balcarzowic.

Na terenie gminy można wyróżnić dwa typy łąk: dominujące łąki środkowoeuropejskie *Galio-Carpinetum* oraz występujące jedynie na wschodnim krańcu gminy łąki subkontynentalne *Tilio-Carpinetum*. łąki te występują w rozproszeniu w większości kompleksów leśnych, często w mozaice z buczynami, jednak ich drzewostany należą w przeważającej mierze do młodszych klas wieku. Struktura zespołów łąkowych wskazuje na przebiegającą przez obszar gminy granicę występowania tych dwóch typów zbiorowisk leśnych.

5.8.2. Uwarunkowania florystyczne i faunistyczne

Flora

Ekosystemy wodne i nadbrzeżne

Zbiorowiska roślin wodnych najczęściej wykształcają się w żyznych wodach niewielkich zbiorników, takich jak starorzecza, dawne wyrobiska, stawy oraz rowy. Dominującą cechą wód powierzchniowych na wskazanym obszarze jest ich eutroficzny lub mezotroficzny charakter. Struktura zbiorowisk wodnych zależy od warunków siedliskowych i może obejmować zarówno dobrze rozwinięte fitocenozy, charakteryzujące się występowaniem licznych gatunków, jak i agregacje jednogatunkowe o trudnej identyfikacji. Analiza terenu wykazała, że fitocenozy wodne są słabo wykształcone, a na obrzeżach zbiorników wodnych nie stwierdzono obecności płatów roślinności namułkowej, które zazwyczaj wyróżniają się wysoką wartością florystyczną. Powyższe ustalenia świadczą o antropogenicznym charakterze tych siedlisk. Najczęściej otoczenie zbiorników i cieków wodnych stanowią zbiorowiska szuwarowe.

Ekosystemy torfowiskowe

Roślinność higrofilna o potencjale torfotwórczym występuje głównie w rejonie źródeł i młak. Na podłożu torfowym na niewielkich powierzchniach rozwijają się szuwary wysokoturzycowe *Magnocaricion*, w tym m.in. zespołu turzycy prosowej *Caricetum paniculatae*. Większe turzycowiska stwierdzone m.in.:

- pomiędzy Kanałem Gliwickim a południową krawędzią doliny Kłodnicy;
- w dolinie Potoku Jordan w Starym Ujeździe;
- w dolinie Jaryszówki w Kolonii Jaryszów.

Na terenie gminy Ujazd ekosystemy torfowiskowe występują w niewielkim zakresie. Historyczne torfowiska w dolinie Kłodnicy, w rejonie Zandrzy i Gaju, uległy degradacji we wczesnym średniowieczu w wyniku wylesienia obszarów położonych wyżej. Proces ten doprowadził do intensywnej sedymentacji oraz erozji krawędzi doliny, której podłoże stanowią utwory lessowe. W późniejszym okresie torfowiska zostały poddane melioracji i przekształcone w użytki zielone, które obecnie są eksploatowane w sposób intensywny. Ze względu na ukształtowanie terenu oraz jego warunki geologiczne, możliwości powstawania nowych torfowisk na obszarze gminy są ograniczone. W przyszłości procesy torfotwórcze mogą jednak zachodzić na obszarach sztucznych zbiorników wodnych, szczególnie w strefach ich lądowacenia. Obserwacje wskazują, że tego rodzaju procesy już mają miejsce w otoczeniu starego źródleńskiego stawu położonego między Sieronowicami a Balcarzowicami. W związku z tym, dalszy rozwój ekosystemów torfowiskowych na terenie gminy Ujazd uzależniony będzie od dynamicznych procesów hydrologicznych oraz stopnia ingerencji człowieka w krajobraz. Monitoring zmian zachodzących w środowisku wodnym pozwoli na ocenę potencjału rozwoju takich obszarów oraz ich znaczenia dla lokalnej różnorodności biologicznej.

Ekosystemy łąkowe i szuwarowe

Na terenie gminy Ujazd użytki zielone występują w rozproszonych, niewielkich powierzchniach, najczęściej w formie pasów zlokalizowanych w dolinach cieków wodnych. Według danych ewidencyjnych, łąki zajmują 5,23% powierzchni gminy, a pastwiska 4,12%. W rzeczywistości jednak wiele dawnych użytków zielonych przekształcono w pola uprawne, a tradycyjne pastwiska zlokalizowane w pobliżu zabudowań wiejskich są obecnie wykorzystywane wyłącznie do koszenia. Intensywne użytkowanie łąk, w połączeniu z eutrofizacją siedlisk wynikającą z bezpośredniego nawożenia lub spływu biogenów z pól, powoduje znaczne ograniczenie ich różnorodności florystycznej. Pomimo tych zmian, na niewielkich fragmentach wciąż występują świeże niżowe łąki *Arrhenatheratum medioeuropaeum* oraz wilgotne łąki ostrożeńiowe *Cirsietum rivularis*. Pastwiska, choć mniej zróżnicowane pod względem flory, w miejscach podmokłych mogą stanowić siedlisko dla rzadkich gatunków roślin, takich jak kukułka szerokolistna *Dactylorhiza majalis*, odnotowana w 1993 roku w rejonie Niezdrowic. Użytki zielone odgrywają istotną rolę krajobrazową i ekologiczną, tworząc bufor pomiędzy intensywnie użytkowanymi gruntami ornymi a wodami powierzchniowymi.

Ekosystemy śródpolne

W krajobrazie gminy, poza zwartymi kompleksami leśnymi, obecnie niemal całkowicie brakuje drzew oraz zadrzewień, które niegdyś występowały licznie w formie przydrożnych alei drzew, często owocowych, oraz sadów. Wspomniane zadrzewienia zachowały się jedynie w szczątkowej formie. Dawne sady zostały przekształcone w łąki lub pola, a stosunkowo kompletne aleje przydrożne można znaleźć głównie na terenie niektórych wsi. Zadrzewienia śródpolne występują głównie w obszarach o dużych deniwelacjach terenu, w dolinach cieków wodnych oraz wąwozach lessowych, pełniąc istotną funkcję w przeciwdziałaniu erozji gleby. Do zabytkowych zadrzewień gminy zalicza się niewielki park przydworski w Ujeździe oraz unikalną aleję buków odmiany purpurowej (*Fagus sylvatica „Purpurea”*), położoną w rzadko uczęszczanej części gminy, na północny zachód od Olszowej. Zakrzewienia stanowią istotny element urozmaicający krajobraz pól uprawnych. Porastają one przede wszystkim strome stoki oraz nasypy, w tym tereny nieczynnej linii kolejowej, gdzie występują zwarte zarośla, tworzone głównie przez tarninę (*Prunus spinosa*) oraz czyżnię (*Rubus fruticosus-Prunetum spinosae*).

Ekosystemy synantropijne

Najczęściej spotykanymi zbiorowiskami roślinnymi na terenie badanej gminy są zespoły roślinności użytków rolnych, obejmujące zarówno uprawy zbożowe, jak i okopowe. Wśród zbiorowisk polnych dominują pospolite zespoły należące do rzędu *Polygono-Chenopodietalia*, choć ich różnorodność i obecność charakterystycznych gatunków, takich jak chabry, maki czy wyki, stopniowo zanika. Proces ten jest obserwowany od lat 90. XX wieku, gdy w innych rejonach Opolszczyzny pola bogate w chwasty były jeszcze częstym widokiem. Badania przeprowadzone na początku XXI wieku na obszarze wschodni skał węglanowych Chełmu wykazały występowanie dwóch specyficznych zespołów roślinności *segetalnej*: *Aperion spicae-venti* oraz *Galinsogo-Setarietum*, w skład których wchodzi m.in.: *Echinochloa crus-galli*. Zanik zbiorowisk *Polygono-Chenopodietalia* na terenie gminy Ujazd można wiązać z wysoką kulturą rolną, co prowadzi do ograniczenia różnorodności gatunkowej na obszarach intensywnie użytkowanych rolniczo.

Obszary gminy Ujazd cechują się przewagą ubogich florystycznie gruntów ornych, które stanowią ponad 57% powierzchni analizowanego terenu. W związku z tym ich znaczenie dla ochrony roślin jest ograniczone, a stanowiska rzadkich i chronionych gatunków występują przede wszystkim poza obszarami intensywnie użytkowanymi rolniczo. Najczęściej można je znaleźć na niewielkich śródpolnych enklawach, które nie są poddawane regularnej uprawie. Dzięki temu istnieją warunki sprzyjające zachowaniu tych roślin, mimo dominacji rolnictwa o wysokim stopniu intensywności.

Fauna

Bezkřęgowce

W gminie Ujazd odnotowano obecnořć pachnicy dębowej (*Osmoderma eremita*), chrząszcza związanego z siedliskami starych drzew. Historycznie gatunek ten zamieszkiwał głównie naturalne drzewostany, jednak współcześnie, w krajobrazie zdominowanym przez lasy gospodarcze, występuje przede wszystkim w alejach przydrożnych i parkach. Na terenie gminy stwierdzono obecnořć tego gatunku na ořmiu stanowiskach – szeřciu w samym Ujeździe (zadrzewienia przy ul. Traugutta, Park Miejski, Piaski) oraz dwóch w Nogowczycach. Możliwe jest również występowanie pachnicy w innych miejscach, gdzie rosną stare drzewa liściaste, jednak ze względu na siedliskowe preferencje gatunku nie zawsze możliwe jest jego jednoznaczne zidentyfikowanie.

Analiza struktury siedlisk gminy Ujazd wskazuje na potencjalne występowanie rzadkich gatunków bezkręgowców związanych z lasami, zwłaszcza bukowymi. Dotyczy to zarówno owadów saproksylicznych, jak i drapieżnych chrząszczy z rodziny biegaczowatych (*Carabidae*). Cieki i zbiorniki wodne, w tym niewielkie, zarořnięte stawy, starorzecza oraz śródleśne strumienie, stanowią dodatkowe siedliska sprzyjające występowaniu bezkręgowców, takich jak ważki. Zgodnie z monografią przyrodniczą województwa opolskiego z 1997 r., Kłodnica jest jednym z miejsc występowania raka błotnego (*Astacus leptodactylus*).

Intensywnie użytkowane łąki i pastwiska prawdopodobnie nie są siedliskiem rzadkich owadów, w tym motyli z rodziny modraszkowatych (*Lycaenidae*). Jednak ze względu na brak systematycznych badań zespołu bezkręgowców na tym obszarze, pełny obraz ich różnorodności pozostaje nieznanym. Potencjalne dalsze badania mogłyby dostarczyć bardziej szczegółowych informacji na temat składu gatunkowego i występowania owadów w gminie Ujazd.

Ryby i minogi

Gmina Ujazd charakteryzuje się stosunkowo ubogą siecią naturalnych cieków wodnych, co wynika z obecności przepuszczalnych skał węglanowych w podłożu. Spośród tych cieków, rzeka Kłodnica posiada największy potencjał jako siedlisko ryb. Zasilany jej wodami Kanał Gliwicki również stanowi istotne środowisko dla ichtiofauny.

Badania przeprowadzone w latach 2013–2014 w ramach regionalnego projektu oceny bioróżnorodności wód Opolszczyzny pozwoliły na inwentaryzację rybostanu rzeki Kłodnicy. Stwierdzono występowanie licznych gatunków ryb, przy czym dominującą grupę stanowią gatunki karpowate, w szczególności płocie i leszcze. Pomimo dużej różnorodności ichtiofauny, obecnořć tych gatunków jest wskaźnikiem zanieczyszczenia wód. W sumie, w rzece Kłodnicy zidentyfikowano 25 gatunków ryb, z których karp i karaś srebrzysty zaliczane są do gatunków obcych. Podczas ostatnich odłowów nie potwierdzono występowania lipienia, który wcześniej był odnotowany w literaturze. Ponadto, na uwagę zasługuje bardzo nieliczna populacja pstrąga potokowego i świnki, gatunków wymagających wysokiej jakości środowiska rzecznoego.

Płazy i gady

Zgrupowanie herpetofauny na terenie gminy Ujazd jest słabo poznane. Dostępne informacje pozwalają jedynie na ogólne określenie występujących tu gatunków płazów i gadów, bez szczegółowej lokalizacji ich siedlisk. Wśród płazów odnotowanych na terenie gminy znajdują się:

- żaby zielone (*Pelophylax esculentus complex*),
- żaby brunatne (*Rana sp.*),

- ropucha szara (*Bufo bufo*),
- ropucha zielona (*Bufo viridis*),
- rzekotka drzewna (*Hyla arborea*).

W kontekście planowania przestrzennego ochrona płazów powinna obejmować przede wszystkim miejsca ich rozrodu oraz okresowe szlaki migracyjne. Do takich lokalizacji należą zbiorniki wodne, ich bezpośrednie sąsiedztwo oraz doliny cieków wodnych. Herpetofauna gminy Ujazd obejmuje także gady, spośród których w literaturze potwierdzono występowanie następujących gatunków:

- jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*),
- jaszczurka żyworodna (*Lacerta vivipara*),
- padalec zwyczajny (*Anguis fragilis*),
- żmija zygzakowata (*Vipera berus*),
- zaskroniec zwyczajny (*Natrix natrix*).

Ptaki

Do najcenniejszych przedstawicieli ptaków leśnych należą dzięcioły, które pełnią kluczową funkcję w ekosystemie, tworząc siedliska dla innych ptaków, nietoperzy i owadów. Na terenie gminy najprawdopodobniej występuje sześć gatunków:

- Dzięcioł mały (*Dendrocopos minor*) – związany głównie z nadrzecznymi łąkami;
- Dzięcioł średni (*Dendrocopos medius*) – preferuje lasy dębowe oraz stare olsy;
- Dzięcioł duży (*Dendrocopos major*) – najbardziej elastyczny ekologicznie, spotykany we wszystkich siedliskach leśnych;
- Dzięcioł zielony (*Picus viridis*) – wybiera lasy łąkowe oraz zadrzewienia śródpolne;
- Dzięcioł zielonosiwy (*Picus canus*) – zamieszkuje liściaste lasy o bogatej strukturze i dużym udziale martwego drewna, a także sąsiednie tereny otwarte, gdzie żeruje. Obecnie zwiększa swoją liczebność;
- Dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*) – preferuje rozległe kompleksy leśne z dużym udziałem starodrzewi. Jako największy rodzimy dzięcioł tworzy dziuple, które później wykorzystywane są przez inne rzadkie ptaki łąkowe, m.in.: siniaka, włośchatkę czy nurogęś.

Najcenniejsze gatunki ptaków występujące na terenach rolniczych gminy Ujazd to:

- Bocian biały (*Ciconia ciconia*) – charakterystyczny dla polskiego krajobrazu; gniazduje w osiedlach ludzkich, a żeruje na wilgotnych łąkach;
- Ortolan (*Emberiza hortulana*) – pięknie śpiewający ptak, preferujący przydrożne aleje i skraje lasów; żeruje wśród niskiej roślinności, np. upraw roślin okopowych;
- Gąsiorek (*Lanius collurio*) – dzierzba związana z zakrzaczeniami śródpolnymi; żeruje na terenach otwartych;
- Derkacz (*Crex crex*) – skryty ptak wilgotnych łąk i pastwisk, czasem zakładający gniazda na polach uprawnych.
- Pustułka (*Falco tinnunculus*) – dawniej pospolity w krajobrazie rolniczym, obecnie liczniejszy w miastach; łągi podejmuje na wysokich budynkach, rzadziej na drzewach.

W gminie Ujazd występują również gatunki wskaźnikowe dla dobrze zachowanych ekosystemów nadrzecznych:

- Strumieniówka (*Locustella fluviatilis*) – preferuje mozaikowy krajobraz dolin rzecznych, z udziałem łąk oraz lasów łąkowych;

- Świerszczak (*Locustella naevia*) – gniazduje na podmokłych łąkach, obserwowany w kilku miejscach gminy;
- Zimorodek (*Alcedo atthis*) – nielicznie występujący ptak, preferujący czyste, nieuregulowane rzeki; zaobserwowany nad Kłodnicą.

Ssaki

Gmina Ujazd, ze względu na znaczne wylesienie oraz rozległe tereny zabudowane, nie stwarza dogodnych warunków do bytowania dużych lub płochliwych gatunków zwierząt. W regionie występują głównie pospolite gatunki łowne, takie jak sarna (*Capreolus capreolus*) i jeleń (*Cervus elephus*), a populacja dzika (*Sus scrofa*) została istotnie zredukowana w ostatnim okresie z powodu działań związanych z ograniczaniem rozprzestrzeniania się afrykańskiego pomoru świń (ASF). Wśród ssaków drapieżnych można spotkać lisa (*Vulpes vulpes*), łasicę (*Mustela nivalis*), borsuka (*Meles meles*), tchórza (*Mustela putorius*) oraz kuny – leśną (*Martes martes*) i domową (*Martes foina*), które polują na liczne gryzonie, m.in. mysz polną (*Apodemus agrarius*) i norniki (*Microtus arvalis*, *Pitymus subterraneus*).

Na terenach leśnych można zaobserwować rzadkie gryzonie z rodziny popielicowatych, takie jak popielica (*Glis glis*) i orzesznica (*Muscardinus avellanarius*), a także wiewiórkę pospolitą (*Sciurus vulgaris*). Owadożerne ssaki, w tym kret europejski (*Talpa europaea*), jeż (*Erinaceus* spp.) i ryjówki (*Soricinae*), są częścią lokalnego ekosystemu. Istotnym gatunkiem wpływającym na strukturę siedlisk jest bóbr europejski (*Castor fiber*), który zwiększa retencję wodną, ale jednocześnie może powodować podtopienia i konflikty z lokalnymi mieszkańcami, zwłaszcza w dolinie Kłodnicy, gdzie występuje również wydra (*Lutra lutra*). W rejonie Balcarzowic stwierdzono obecność rzęsorka rzeczka (*Neomys fodiens*), niewielkiego ssaka przystosowanego do życia w środowisku wodnym.

5.8.3. Walory krajobrazowe

W myśl zapisów ww. ustawy ochrona krajobrazu odbywa się w oparciu o sporządzony na poziomie wojewódzkim audyt krajobrazowy, który identyfikuje krajobrazy występujące na całym obszarze województwa, określa ich cechy charakterystyczne oraz dokonuje oceny ich wartości.

Audyt krajobrazowy dla województwa opolskiego został przyjęty Uchwałą Nr XIV/158/2025 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 25 marca 2025 r. Audyt krajobrazowy na obszarze gminy Ujazd wyznaczył następujące obszary priorytetowe:

- Obszar priorytetowy „Lasy w okolicy Czarnocina” (16-341.11-09)
- Obszar priorytetowy „Tereny rolnicze na wschód od Góry Św. Anny” (16-341.11-37)
- Obszar priorytetowy „Lasy w okolicy Sławięcic” (16-341.16-07)

Szczegółowy opis powyższych krajobrazów wraz z przyjętymi rekomendacjami i ustaleniami został przedstawiony w POŚ w rozdziale 5.9.1.2.

Dodatkowo na terenie województwa opolskiego wyznaczono obszary o wysokich i szczególnie wysokich walorach krajobrazu w opublikowanej „Waloryzacji krajobrazu naturalnego województwa opolskiego wraz z programem czynnej i biernej ochrony” (2006)”. Środkowa i zachodnia część gminy Ujazd to obszar o szczególnie wysokich walorach krajobrazu.

5.8.4. Formy ochrony przyrody i korytarze ekologiczne

Przez teren gminy Ujazd przechodzą 2 korytarze ekologiczne zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 7. Korytarze ekologiczne występujące na terenie gminy Ujazd

L.p.	Kod	Nazwa	Kategoria	Obszar
1.*	KPd-7B	Rudy Wielkie I Dolina Górnej Wisły	główny	południowo-wschodnia i północno-wschodnia część gminy.
2.	KPd-16A	Bory Stobrawskie - Lasy Raciborskie	główny	Południowo-wschodnia część gminy.

Źródło: Mapa przebiegu korytarzy ekologicznych w Polsce - Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży (obecnie Instytut Biologii Ssaków) pod kierownictwem prof. dr. hab. Włodzimierza Jędrzejewskiego – etap II – 2011r.; * etap I - sieci korytarzy dla obszarów Natura 2000 z uwzględnieniem potrzeb ochrony kluczowych gatunków dużych ssaków – 2005r.

Zgodnie z „Ekspertyzą kierunków rozwoju sieci opolskich rezerwatów przyrody” (2021r.) na terenie gminy Ujazd nie wskazano żadnego terenu do planowanego objęcia ochroną w postaci rezerwatu przyrody. Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody na obszarze gminy Ujazd występuje 6 form ochrony przyrody, w tym: 3 pomniki przyrody, rezerwat przyrody, park krajobrazowy oraz obszar natura 2000.

Tabela 8. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Ujazd

L.p	Forma ochrony	Nazwa	Krótką charakterystyka	Lokalizacja	Akt powołujący/ Plany ochrony
1.	Rezerwat przyrody	Boże Oko	Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zbiorowisk buczyn o charakterze zbliżonym do naturalnego. Zbiorowiska te reprezentowane są przez kwaśną buczynę niżową oraz na większości obszaru, żyzną buczynę niżową. W drzewostanach rezerwatu zdecydowanie dominują buki w wieku 150-170 lat. W granicach rezerwatu zidentyfikowano dwa siedliska przyrodnicze ważne dla Wspólnoty Europejskiej: kwaśne buczyny (kod siedliska 9110) i żyzne buczyn (kod siedliska 9130). Spośród występujących tu chronionych i zagrożonych roślin naczyniowych na uwagę zasługują gatunki z rodziny storczykowatych: buławnik wielkokwiatowy, i kruszczyk połabski. Stwierdzono tu ponadto stanowiska 3 gatunków chronionych mchów (gładysz paprociowaty, widłoząb miotłowy, zwiślik maczugowaty), a dane historyczne podają również występowanie chronionej soplówki bukowej (gatunku grzyba z rodziny soplówkowatych, rozwijającego się na martwym drewnie liściastym).	znajduje się w województwie opolskim, w gminie Ujazd, na terenie Parku Krajobrazowego Góra Św. Anny.	1) Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 lipca 1997 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. z 1997 r. Nr 54, poz. 515) 2) Rozporządzenie Nr P/12/2001 Wojewody Opolskiego z dnia 23 lipca 2001 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody na terenie województwa opolskiego (Dz. Urz. z 2001 r. Nr 65, poz. 499) 3) Rozporządzenie Nr 0151/P/21/08 Wojewody Opolskiego z dnia 4 marca 2008 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Boże Oko" (Dz. Urz. Z 2008 r. Nr 23, poz. 741) 4) Zarządzenie Nr 62/09 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 31 grudnia 2009 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Boże Oko" (Dz. Urz. z 2010 r. Nr 19, poz. 300) 5) Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 11 kwietnia 2018 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Boże Oko" (Dz. Urz. z 2018 r. poz. 1257) 6) Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 5 grudnia 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie rezerwatu przyrody "Boże Oko" (Dz. Urz. z 2018 r. poz. 3383) Plan ochrony: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 27 czerwca 2018 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Boże Oko" (Dz. Urz. z 2018 r. poz. 1887)
2.	park krajobrazowy	Park Krajobrazowy Góra Św. Anny	Park Krajobrazowy „Góra Św. Anny” to jeden z najmniejszych parków krajobrazowych w Polsce, o powierzchni 5051 ha. Położony na Garbie Chełma, wyróżnia się malowniczym krajobrazem, zróżnicowaną rzeźbą terenu oraz bogatą historią i kulturą. Jego najwyższy punkt, Góra Św. Anny (404 m n.p.m.), jest ważnym miejscem pielgrzymkowym i przyciąga turystów swoim sanktuarium oraz kalwarią. Obszar Parku został uznany za Pomnik Historii (2004) i Geopark Krajowy (2010) ze względu na swoje wyjątkowe walory przyrodnicze i geologiczne. Choć dominują tu tereny rolnicze, lasy zajmują 21% powierzchni i obejmują cenne drzewostany bukowe oraz grądy. Najcenniejsze fragmenty buczyn, w tym rzadką buczynę storczykową, objęto ochroną rezerwatową.	Park Krajobrazowy Góra Św. Anny znajduje się w południowo-zachodniej Polsce, w województwie opolskim, obejmując powiaty strzelecki i krapkowicki.	1) Uchwała Nr XXIV/193/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu z dnia 26 maja 1988 roku w sprawie ochrony walorów krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 1989 r. Nr 19, poz. 231; z 1990 r. Nr 16, poz. 322; z 1996 r. Nr 15, poz. 65; Nr 28, poz. 102); 2) Rozporządzenie Nr P/10/2000 Wojewody Opolskiego z dnia 17 maja 2000 r. w sprawie Parku Krajobrazowego "Góra Św. Anny"(Dz. Urz. Woj. Opolskiego Nr 33, poz. 169); 3) Rozporządzenie Nr 0151/P/7/2003 Wojewody Opolskiego z 8 grudnia 2003 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie Parku Krajobrazowego "Góra Św. Anny"(Dz. Urz. Woj. Opolskiego Nr 109, poz. 2302 z dnia 29 grudnia 2003 r.) 4) Rozporządzenie Nr 0151/P/17/06 Wojewody Opolskiego z dnia 8 maja 2006 r. w sprawie Parku Krajobrazowego "Góra Św. Anny"(Dz. Urz. Woj. Opolskiego Nr 33, poz 1134 z dnia 17 maja 2006 r.). Plan ochrony: Rozporządzenie Nr 0151/P/1/09 Wojewody Opolskiego z dnia 2 kwietnia 2009 r.w sprawie ustanowienia planu ochrony Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny” (Dz. Urz. z 2009 r. Nr 25, poz. 412).

L.p	Forma ochrony	Nazwa	Krótką charakterystyka	Lokalizacja	Akt powołujący/ Plany ochrony
3.	obszar natura 2000	PLH160002 Góra Świętej Anny	Obszar Natura 2000 Góra Świętej Anny to specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 4985,1 ha, obejmujący wapienno-bazaltowe wzgórze z cennymi lasami bukowymi, murawami kserotermicznymi i licznymi gatunkami storczyków. Występują tu trzy typy buczyn, w tym rzadkie buczyny storczykowe, a także murawy kserotermiczne, zarośla okrajkowe i ekstensywnie użytkowane łąki. Na terenie ostoi można spotkać około 40 gatunków roślin chronionych w Polsce, w tym storczyka obuwika pospolitego i leniec bezpodkwiatkowy. Obszar zamieszkują 11 gatunków ptaków, takich jak bocian biały, kania ruda i dzięcioł zielono-siwy, a także dwa gatunki nietoperzy: mopki i nocki duże. To miejsce jest częścią Parku Krajobrazowego Góra Świętej Anny, utworzonego w 1988 roku, który obejmuje zarówno obszar chroniony, jak i jego otulinę. Poza wyjątkową wartością przyrodniczą jest także ważnym miejscem kultu religijnego, z Sanktuarium św. Anny oraz kalwarią annogórską. Teren objęty ochroną posiada ścieżki dydaktyczne, które pozwalają na odkrywanie jego przyrodniczych i kulturowych walorów.	Obszar znajduje się w woj. Opolskim powiecie strzeleckim i krapkowickim, gminie Ujazd, Dziedzowice, Leśnica, Strzelce Opolskie.	1) Decyzja Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007) 5043) (2008/25/WE) Dz. Urz. UE L 12 z 15.01.2008, str. 383; 2) Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 5 lipca 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Góra Świętej Anny (PLH160002) (Dz. U. z 2022 r. poz. 1652). Plan ochrony: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 6 lipca 2022 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Góra Świętej Anny PLH160002. Plan obowiązuje do 31.12.2099r.
4.	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Dąb bezszypułkowy - <i>Quercus petraea</i> o wysokości: 30m, pierśnicy 115cm, obwodzie: 360cm.	Pomnik przyrody znajduje się w powiecie strzeleckim, gminie Ujazd, na terenie działki ewidencyjnej nr 281/1 będącej własnością Skarbu Państwa w zarządzie PGL LP Nadleśnictwo Strzelce Opolskie.	1) UCHWAŁA NR LI.334.2022 RADY MIEJSKIEJ W UJEŹDZIE z dnia 27 października 2022 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody ożywionej (Dz. Urz. z 2022 r. poz. 3006).

L.p	Forma ochrony	Nazwa	Krótką charakterystyka	Lokalizacja	Akt powołujący/ Plany ochrony
5.	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Dąb bezszypułkowy (<i>Quercus petraea</i>) rosnący wśród zadrzeiweń śródpolnych na północ od Księżego Lasu, o obwodzie pnia 350 cm.	Pomnik znajduje się na terenie działki ewidencyjnej nr 281/1 będącej własnością Skarbu Państwa w zarządzie PGL LP Nadleśnictwo Strzelce Opolskie.	1) UCHWAŁA NR LI.334.2022 RADY MIEJSKIEJ W UJEŹDZIE z dnia 27 października 2022 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody ożywionej (Dz. Urz. z 2022 r. poz. 3006).
6.	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Pomnik wieloobiektowy: Grupa dwóch dębów szypułkowych (<i>Quercus robur</i>), rosnące w Balcarzowicach przy ul. Dębowej o obwodzie pni 453 cm i 384 cm.	Pomnik znajduje się na terenie działki ewidencyjnej nr 272/4 obręb Balcarzowice, stanowiącą własność Gminy Ujazd.	1) UCHWAŁA NR LI.334.2022 RADY MIEJSKIEJ W UJEŹDZIE z dnia 27 października 2022 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody ożywionej (Dz. Urz. z 2022 r. poz. 3006).

Źródło: Centralny rejestr form ochrony przyrody, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, stan na maj 2025r.

5.8.5. Zalecenia w ramach ochrony przyrody

Mając na uwadze, iż zaplanowane w POŚ dla gminy Ujazd zadania z zakresu termomodernizacji budynków oraz usuwania wyrobów zawierających azbest mogą odbywać się w potencjalnych miejscach odpooczynku nietoperzy oraz gniazdowania ptaków należy zapobiegać łamaniu zakazów dotyczących chronionych gatunków zwierząt, o których mowa w § 7 Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt [16], a w szczególności dostosować termin termomodernizacji i usuwania wyrobów zawierających azbest z budynków do okresu lęgowego ptaków.

W wyniku prowadzenia tych robót może dochodzić do powstawania kolizji na drodze „siedliska gatunków chronionych”, a „remonty budynku” w wyniku, których zamieszkujące je zwierzęta mogą utracić bezpowrotnie miejsca schronienia bądź gniazdowania (rozrodu), przez co w widoczny sposób zmniejsza się ich populacja (w konsekwencji może dojść do jej całkowitego zaniku). W związku z powyższym, koniecznym jest właściwe planowanie i prowadzenie tego typu robót. W przypadku nieodpowiedniego ich wykonywania może dochodzić do naruszania zakazów wymienionych w § 7 w/w rozporządzenia, m.in. zabijania i okaleczania ptaków lub nietoperzy, niszczenia ich jaj i postaci młodocianych oraz ich siedlisk, miejsc gniazdowania, lęgu lub schronień (zakazy). Także umyślne płoszenie i niepokojenie ww. gatunków jest dla nich zagrożeniem, gdyż prowadzić może, m.in. do porzucenia lęgów przez osobniki rodzicielskie. Dodatkowo, przeprowadzone zamierzenia remontowe mogą uniemożliwić w przyszłości zakładanie gniazd przez bytujące tam wcześniej gatunki ptaków (np. poprzez montaż podbitek i uszczelnienie wszelkich szpar i nieciągłości elewacji wykorzystywanych wcześniej przez ptaki) lub też sprawić, że dane obiekty nie będą nadawały się w przyszłości do wykorzystania, jako miejsca odpooczynku przez występujące tam wcześniej nietoperze (np. poprzez zagrodzenie dostępu do pomieszczeń wcześniej przez nie wykorzystywanych).

Najdogodniejszym terminem prowadzenia termomodernizacji obiektów budowlanych oraz usuwania wyrobów zawierających azbest jest okres od 16 października do 28 lutego, przypadający poza okresem rozrodu większości gatunków zwierząt. Należy jednak zaznaczyć, że w przypadku nietoperzy zabudowania mogą stanowić nie tylko schronienie rozrodczych kolonii letnich lub pojedynczych osobników w poza zimowych okresach roku, ale również stanowić schronienie w okresach zimowej hibernacji. Powyższe oznacza, że niezależnie od danego okresu w roku każde prowadzenie prac modernizacyjnych lub prac związanych z wymianą pokryć azbestowych powinno odbywać się po uprzednio przeprowadzonym przeglądzie budynku pod kątem występowania nietoperzy, tak aby nie spowodować zniszczenia stanowiska gatunku chronionego, płoszenia, uwięzienia lub śmierci. Przegląd budynku najlepiej przeprowadzać we współpracy ze specjalistą chiropterologiem oraz ornitologiem, a w przypadku potwierdzenia występowania chronionych gatunków zwierząt dostosować okres prowadzenia prac zgodnie z zaleceniami tych specjalistów. Należy pamiętać, aby przed wykonaniem prac termomodernizacyjnych oraz przed wymianą pokryć dachowych bezwzględnie przestrzegać następujących zasad:

- 1) upewnić się, czy w obrębie remontowanych budynków nie występują miejsca lęgowe ptaków lub rozrodu nietoperzy - obserwacje dotyczące zasiedlenia budynku powinny zostać przeprowadzone przez eksperta ornitologa i chiropterologa w okresie możliwie najkrótszym poprzedzającym planowaną inwestycję, tak aby uniknąć przykrych konsekwencji wstrzymania prac;
- 2) w przypadku stwierdzenia zasiedlenia budynku przez chronione gatunki ptaków lub nietoperzy ekspert powinien wskazać dokładne miejsca ich przebywania tak, aby przed okresem lęgowym tych gatunków można było zamknąć nisze, szczeliny i dostępy do stropodachu wykorzystywane przez te zwierzęta. W momencie, gdy planowane działania będą się wiązać z koniecznością realizacji czynności zakazanych w stosunku do nich, tj. z niszczeniem gniazd, jaj, czy też postaci młodocianych, inwestor zobowiązany jest do uzyskania, przed przystąpieniem do prac, zezwolenia właściwego organu ochrony przyrody, wydawanego w trybie art. 56 Ustawy o ochronie przyrody [4]. Jednakże przypadki takie należy traktować jako wyjątkowe, nie zaś, jako zasadę w procesie inwestycyjnym.

Uzyskanie ww. zezwolenia nie jest wymagane w przypadku usuwania, w okresie od dnia 16 października do końca lutego, gniazd ptasich z obiektów budowlanych i terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne, jednak pod warunkiem, iż dla planowanych czynności brak rozwiązań alternatywnych oraz gdy nie będzie to szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony populacji tych gatunków i ich siedlisk (§ 8 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt [16]). Powyższe zezwolenie może być wydane jedynie w przypadku wystąpienia łącznie trzech warunków, tj.: braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli czynności te nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów oraz gdy zachodzi jedna z przesłanek wymieniona w art. 56 ust. 4 pkt od 1 do 7 Ustawy o ochronie przyrody [5]. Brak spełnienia jednego z ww. warunków skutkuje odmową wydania zezwolenia;

- 3) po przeprowadzeniu prac remontowych należy, w miarę możliwości, umożliwić ptakom i nietoperzom dalsze występowanie w obiektach budowlanych, poprzez stworzenie na remontowanych budynkach siedlisk zastępczych w postaci, np. budek lęgowych. Ich charakter, lokalizacja, parametry techniczne i zagęszczenie powinny być dobrane przez specjalistę ornitologa i chiropterologa odpowiednio do preferencji gatunków, które występowały tam wcześniej;
- 4) w przypadkach, gdy obiekt budowlany wykorzystywany był przez jerzyki *Apus apus*, a w ramach remontu stropodach budynku ocieplono materiałami sypkimi (np. przy użyciu granulatu wełny mineralnej, granulatu styropianu fibry celulozowej), należy całkowicie zrezygnować z pozostawiania otwartych otworów do stropodachów, gdyż materiały użyte do izolacji są niebezpieczne dla tego gatunku.

5.9. Powietrze atmosferyczne

Punktowe źródła mają istotny wpływ na wielkość i zasięg stężeń zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym. Emisja punktowa pochodzi głównie z zakładów przemysłowych emitujących pyły, dwutlenek siarki, tlenek azotu, tlenek węgla oraz metale ciężkie.

Na terenie gminy Ujazd funkcjonują zakłady, które uzyskały pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza. Poniżej zestawiono listę tych zakładów, zgodną z rejestrem prowadzonym przez Starostę Strzeleckiego.

Tabela 9. Zakłady na terenie gminy Ujazd posiadające pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza (stan na kwiecień 2025r.)

Lp.	Nazwa zakładu	Nr decyzji	Termin wydania	Termin obowiązywania
Decyzje wydane przez Starostę Strzeleckiego				
1.	TRU-FLEX Sp. zo.o. w Zimnej Wódce	ROŚ.6224.3.2025.KŁ	19.03.2025r.	18.03.2035 r.
2.	BITO Technika Magazynowa Sp. z o.o. w Zimnej Wódce	ROŚ.6224.7.2023.KŁ	15.05.2023r.	14.05.2033 r.
3.	MonoSol Poland Sp. z o. o., w Zimnej Wódce	ROŚ.6224.7.2021.KŁ	9.02.2022r.	09.02.2032 r.
4.	Górażdże Beton Sp. z o.o. W Olszowej	ROŚ.6224.8.2019.KŁ	05.12.2019r.	05.12.2029 r.
5.	Mubea Automotive Poland Sp. z o.o. w Zimnej Wódce	ROŚ.6224.1.2018.KŁ	20.03.2018r.	20.03.2028 r.
6.	IFA Powertrain Polska Sp. z o.o. w Zimnej Wódce	ROŚ.6224.10.2017.KŁ	08.11.2017r.	08.11.2027 r.

Źródło: Starostwo Strzeleckie, kwiecień 2025r.

Do oceny jakości powietrza na obszarze gminy Ujazd Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Opolu wykorzystuje wyniki pomiarów ze stacji manualnych i automatycznych rozmieszczonych w różnych lokalizacjach na terenie woj. opolskiego. Główny Inspektor Ochrony Środowiska (na poziomie województw) dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie, a następnie dokonuje klasyfikacji stref, dla każdej substancji odrębnie, według

określonych kryteriów. Zgodnie z klasyfikacją stref obszar gminy Ujazd znajduje się w strefie opolskiej. Wyniki klasyfikacji strefy ze względu na poziomy zanieczyszczeń przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10. Klasyfikacja stref w ramach oceny jakości powietrza w strefie Opolskiej za lata 2021-2023 dla kryterium ochrony zdrowia

Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń												
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ₃
Kryterium ochrona zdrowia												
Rok 2021	A	A	A	A	C	C1 ²	A	A	A	A	C	A
Rok 2022	A	A	A	A	C	C1 ²	A	A	A	A	C	A ¹
Rok 2023	A	A	A	A	A	A1 ²	A	A	A	A	C	A ¹

¹ - dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

² - Dla pyłu PM2.5 – poziom dopuszczalny I faza: strefa opolska uzyskała klasę A

Objaśnienia:

- klasa A - stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych
- klasa C - stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie opolskim za lata 2021-2023, RWMŚ w Opolu, GIOŚ

Tabela 11. Klasyfikacja stref w ramach oceny jakości powietrza w strefie opolskiej za lata 2021-2023 dla kryterium ochrony roślin

Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń			
	SO ₂	NO _x	O ₃ ¹
Kryterium ochrona roślin			
Rok 2021	A	A	A
Rok 2022	A	A	A ¹
Rok 2023	A	A	A ¹

¹ - dla ozonu – poziom celu długoterminowego strefa opolska uzyskała klasę D2

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie opolskim za lata 2021-2023, RWMŚ w Opolu GIOŚ

Objaśnienia:

- klasa A - stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych

W latach 2021-2023 dokonano oceny jakości powietrza w strefie opolskiej, uwzględniając poziomy stężenie wybranych zanieczyszczeń w odniesieniu do kryterium ochrony zdrowia. Analiza obejmowała następujące substancje: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), pyły zawieszone PM10 i PM2,5, ołów (Pb), arsen (As), kadm (Cd), nikiel (Ni), benzo(a)piren (B(a)P) oraz ozon (O₃). W każdym z analizowanych lat dla substancji SO₂, NO₂, CO, C₆H₆ oraz metali ciężkich Pb, As, Cd, Ni, klasyfikacja wskazuje klasę A, co oznacza, że poziomy tych zanieczyszczeń nie przekroczyły obowiązujących norm dopuszczalnych. W odniesieniu do pyłu zawieszonego PM10 w latach 2021 i 2022 odnotowano przekroczenie poziomów dopuszczalnych, skutkujące przyznaniem klasy C, natomiast w 2023 roku stężenia zmniejszyły się do poziomu zgodnego z normami (klasa A). Pył PM2,5 w latach 2021 i 2022 uzyskał klasyfikację C12, natomiast w roku 2023 jego stężenia były zgodne z wymaganiami, co skutkowało przyznaniem klasy A12. W zakresie benzo(a)pirenu strefa Opolska we wszystkich latach objętych oceną otrzymała klasę C, wskazującą na przekroczenie poziomów dopuszczalnych. W przypadku ozonu klasyfikacja została określona na podstawie poziomu celu długoterminowego, zgodnie z którym strefa uzyskała klasę D2.

W odniesieniu do poziomów stężeń zanieczyszczeń powietrza, zgodnie z kryterium ochrony roślin, poziomy SO₂ i NO_x uzyskały klasyfikację A, co oznacza, że ich stężenia nie przekroczyły obowiązujących norm dopuszczalnych. W przypadku ozonu (O₃) w latach 2021 i 2023 jego stężenia mieściły się w dopuszczalnych granicach (klasa A), natomiast w 2022 roku uzyskano klasę A1, co wskazuje na spełnienie poziomu celu długoterminowego.

5.10. Klimat akustyczny

Na terenie gminy Ujazd głównym źródłem hałasu o charakterze liniowym jest komunikacja drogowa. Przez teren gminy przebiega DK nr 40, 88 oraz A4. System drogowy uzupełniają dodatkowo liczne drogi gminne. Ruch komunikacyjny stanowi pewną uciążliwość ze względu na systematyczny wzrost natężenia, zwłaszcza samochodów ciężarowych, które prócz hałasu powodują drgania i stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu. O stopniu obciążenia na drogach krajowych wskazuje przeprowadzony w latach 2010, 2015 i 2020/21 Generalny Pomiar Ruchu. W poniższej tabeli zestawiono wyniki pomiaru natężenia ruchu pojazdów mechanicznych na odcinkach dróg krajowych przebiegających przez gminę Ujazd.

Tabela 12. Generalny Pomiar Ruchu na odcinkach dróg krajowych w obrębie punktów pomiarowych na terenie gminy Ujazd

Wyniki GPR - średni dobowy ruch [poj./dobę]	A4 [Olszowa - Nogowczyce]	DK nr 40 [Kędzierzyn-Koźle-granica woj.]	DK nr 88 [Strzelce Op.-Nogowczyce]
Ogółem:			
GPR 2010	26 533	4 564	6 588
GPR 2015	30 119	4 848	6 155
GPR 2020/21	3 732	37 181	5 112
Osobowe¹ [poj./dobę]:			
GPR 2010	15 836	3 560	3 974
GPR 2015	17 784	3 816	3 746
GPR 2020/21	2 705	2 2896	3 170
Ciężarowe²[poj./dobę]:			
GPR 2010	7 660	464	1 918
GPR 2015	9 265	498	1 693
GPR 2020/21	605	9 853	1 343

¹Samochody osobowe i mikrobusy,

²Samochody ciężarowe powyżej 3,5 t.

Źródło: Generalny Pomiar Ruchu, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, www.ggdkia.gov.pl.

W większości komunikacja na terenie gminy odbywa się licznymi drogami powiatowymi i gminnymi. Ruch komunikacyjny stanowi pewną uciążliwość ze względu na systematyczny wzrost natężenia, zwłaszcza samochodów ciężarowych, które oprócz hałasu i wibracji, stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa w ruchu. Stale wzrastająca liczba pojazdów mechanicznych powoduje zwiększenie ilości zanieczyszczeń komunikacyjnych emitowanych do atmosfery. Kumulacja zanieczyszczeń jest szczególnie uciążliwa na terenach zwartej zabudowy miejscowości.

Na przestrzeni ostatnich lat tj. 2021-2023 Główny Inspektorat Ochrony Środowiska nie wyznaczył żadnych punktów monitoringu hałasu komunikacyjnego na terenie gminy Ujazd. Dla dróg krajowych przebiegających przez teren gminy Ujazd opracowano mapy akustyczne/strategiczne mapy hałasu. Dla dróg wojewódzkich przebiegających przez teren gminy Ujazd nie opracowano do tej pory map akustycznych/strategicznych map hałasu z uwagi na to, że w odniesieniu do obowiązujących przepisów są to drogi o obciążeniu poniżej 3 mln pojazdów rocznie.

5.11. Gospodarka odpadami

Na terenie Gminy Ujazd funkcjonuje sprawnie system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. System oparty jest na zbiórce odpadów „u źródła” lub poprzez cykliczne akcje odbioru z terenu nieruchomości. Gmina Ujazd przynależy do Związku Międzygminnego „Czysty Region” na mocy Uchwały nr III/4/09 z dnia 21.07.2009r. W ramach usług świadczonych dla Gminy, Związek Międzygminny „Czysty Region” zapewnia odbiór i zagospodarowanie odpadów, prowadzi Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych prowadzi edukację ekologiczną, zajmuje się wyposażeniem w pojemniki i worki oraz obsługą administracyjną systemu. Na obecną chwilę na terenie gminy Ujazd funkcjonuje pojemnikowy i workowy system zbiórki odpadów. System gospodarowania odpadami na terenie gminy Ujazd działa obecnie

w oparciu o Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Związku Międzygminnego „Czysty Region” (Uchwała nr LXVII/1/2019 zgromadzenia Związku Międzygminnego „czysty Region z dnia 30 maja 2019r. z późniejszymi zmianami) oraz o Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Ujazd (Uchwała nr XXXVII.209.2014 Rady Miejskiej w Ujeździe z dnia 30 stycznia 2014r.). Właściciele nieruchomości w zabudowie jednorodzinnej gromadzą następujące odpady w systemie workowym tj. odpady papieru i tektury (worek niebieski), metali i tworzyw sztucznych (worek żółty) oraz szkła (worek zielony). W pojemnikach gromadzone są zmieszane odpady komunalne (pojemnik czarny), odpady biodegradowalne (pojemnik brązowy). Właściciele nieruchomości w zabudowie wielorodzinnej gromadzą odpady w zbiorczych miejscach gromadzenia odpadów, w oznakowanych pojemnikach w podziale na następujące frakcje odpadów: papier i tektura (pojemnik niebieski), metal i tworzywa sztuczne (pojemnik żółty), szkło (pojemnik zielony), zmieszane odpady komunalne (pojemnik czarny) oraz odpady biodegradowalne (pojemnik brązowy). W przypadku odpadu jakim jest popiół odbiór dokonywany jest po pisemnym zgłoszeniu z szarego lub metalowego pojemnika zakupionego przez właściciela nieruchomości opatrzonego stosowną naklejką wydawaną podczas zgłoszenia. Właściciele nieruchomości niezamieszkałej gromadzą odpady w pojemnikach z podziałem na następujące frakcje: niesegregowane (zmieszane) w czarnym pojemniku, odpady surowcowe (metale i tworzywa sztuczne) w żółtym pojemniku, odpady z papieru w niebieskim pojemniku, odpady ulegające biodegradacji w brązowym pojemniku i odpady ze szkła opakowaniowego w zielonym pojemniku.

Analiza poziomu recyklingu w latach 2022–2024 w związku międzygminnym „Czysty Region” wskazuje na stopniową poprawę gospodarowania odpadami i wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gmin przynależących do związku. Poziom recyklingu wykazuje wzrost z 59,72% w 2022 roku do 61,77% w 2024 roku, co oznacza poprawę efektywności segregacji odpadów. Pomimo wzrostu poziomu recyklingu, warto dążyć do jeszcze lepszej segregacji i zwiększenia efektywności recyklingu poprzez kampanie edukacyjne, udoskonalenie systemu zbiórki selektywnej oraz inwestycje w technologie odzysku surowców. Jednym z głównych celów wdrażanego systemu gospodarki odpadami komunalnymi jest zrealizowanie obowiązków wynikających z dyrektyw unijnych, czyli osiągnięcie we wskazanym terminie odpowiednich poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska oraz zwiększenie poziomu recyklingu i odzysku odpadów zebranych selektywnie. do realizacji powyższych zadań zobowiązuje gminy art. 3aa i 3b i 3c *Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* [11].

Obecnie Gmina na bieżąco prowadzi i aktualizuje dane o wyrobach zawierających azbest za pomocą Bazy Azbestowej prowadzonej przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii. Zgodnie z aktualnie prowadzonym rejestrem wg stanu na maj 2025 na terenie gminy Ujazd zinwentaryzowano 571,317 Mg wyrobów zawierających azbest, a usunięto do tej pory 311,397 Mg tych wyrobów. Pozostało do unieszkodliwienia 259,921 Mg wyrobów azbestowych. Głównym celem w zakresie gospodarki wyrobami zawierającymi azbest jest całkowite usunięcie tych wyrobów z terenu gminy Ujazd do 2032 r. Cel ten wynika z „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętym przez Radę Ministrów 14 maja 2002r. oraz „Programu oczyszczania Kraju z azbestu na lata 2009-2032” przyjętym Uchwałą Rady Ministrów z dnia 9 lipca 2009r.

5.12. Promieniowanie elektromagnetyczne

Na terenie gminy Ujazd najpoważniejszym źródłem promieniowania elektromagnetycznego są elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia, stacje transformatorowe, stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej, zespoły sieci i urządzeń elektrycznych w gospodarstwie domowym (np. kuchenki mikrofalowe) urządzenia radiolokacyjne i radionawigacyjne.

Starosta Strzelecki prowadzi rejestr zgłoszeń instalacji wytwarzających pole elektromagnetyczne na terenie powiatu. Największy udział w emisji pól elektromagnetycznych mają stacje bazowe telefonii

komórkowej ze swoimi antenami sektorowymi i antenami radiolinii. Poniżej w tabeli przedstawiono wykaz stacji radiokomunikacyjnych zlokalizowanych na obszarze gminy Ujazd, dla których Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej (Prezes UKE) wydał aktualnie obowiązujące decyzje.

Tabela 13. Wykaz stacji radiokomunikacyjnych zlokalizowanych na obszarze gminy Ujazd

LP.	Miejscowość	Ulica	Numer stacji	Operator
1	Ujazd	ul. Powstańców Śląskich	STR5002	P4 Sp. z o.o.
2	Ujazd	ul. Powstańców Śląskich (wieża Oczyszczalnia ścieków)	BT24197	Polkomtel Sp. z o.o.
3	Ujazd	ul. Powstańców Śląskich (wieża Oczyszczalnia ścieków)	5860 (37225N!)	Orange Polska S.A.
4	Ujazd	ul. Powstańców Śląskich (wieża Oczyszczalnia ścieków)	37225N!	T-Mobile Polska S.A.
5	Jaryszów	dz. nr 437 (przy A4)	STR5004	P4 Sp. z o.o.
6	Nogowczyce	Nogowczyce 79	37100N!	Orange Polska S.A.
7	Nogowczyce	Nogowczyce 79	53100 (37100N!)	T-Mobile Polska S.A.
8	Nogowczyce	ul. Lipowa 24	BT22084	Polkomtel Sp. z o.o.
9	Zimna Wódka	ul. Europejska 8	56554 (37697N!)	T-Mobile Polska S.A.
10	Zimna Wódka	ul. Europejska 8	37697N!	Orange Polska S.A.
11	Olszowa	działka nr 245/3 245	BT22506	Polkomtel Sp. z o.o.
12	Olszowa	dz. nr 230/3 (przy A4)	STR6001	P4 Sp. z o.o.
13	Olszowa	Europejska 6, 308/2	37013N!	T-Mobile Polska S.A.
14	Olszowa	Europejska 6, 308/2	11743 (37013N!)	Orange Polska S.A.

Źródło: <http://beta.btsearch.pl/>; stan na grudzień 2025r.

Na terenie gminy Ujazd w 2023r. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wyznaczył 1 punkt monitoringu pól elektromagnetycznych w m. Ujazd przy ul. Placu 1 Maja. W punkcie pomiarowym, średnia zmierzona wartość natężenia pola elektrycznego w czasie półgodzinnego pomiaru wyniosła <0,5 V/m. Uzyskany wynik nie przekraczał dopuszczalnej maksymalnej wartości natężenia pola elektrycznego (E max), który wynosił 0,73 V/m, przy uwzględnieniu niepewności pomiaru dla E max równej 0,51V/m. Wartość wskaźnika WME dla tego punktu wynosiła 0,06, co wskazuje na bardzo niski poziom oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego. Wyniki pomiaru są zgodne z obowiązującymi normami i potwierdzają brak przekroczenia dopuszczalnych poziomów natężenia pola elektrycznego w badanym miejscu.

5.13. Adaptacja do zmian klimatu i łagodzenie zmian klimatu

5.13.1. Adaptacja do zmian klimatu

Wyniki prognoz pokazują, że do roku 2030 zmiany klimatu będą miały dwojaki, pozytywny i negatywny wpływ na gospodarkę i społeczeństwo.

Wzrost średniej temperatury powietrza będzie miał pozytywne skutki m.in. W postaci wydłużenia okresu wegetacyjnego, skrócenia okresu grzewczego oraz wydłużeniu sezonu letniego. Dominujące są jednak przewidywane negatywne konsekwencje zmian klimatu. Ze zmianami klimatycznymi wiążą się niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych. Wprawdzie roczne sumy opadów nie ulegają zasadniczym zmianom, jednak ich charakter staje się bardziej losowy i nierównomierny, czego skutkiem są dłuższe okresy bezopadowe, przerywane gwałtownymi i nawałnymi opadami. Poziom wód gruntowych będzie się obniżał, co negatywnie wpłynie na różnorodność biologiczną i formy ochrony przyrody, w szczególności na zbiorniki wodne i tereny podmokłe. Zmiany będą do zaobserwowania również w porze zimowej, gdzie skróci się okres zalegania pokrywy śnieżnej i jej grubość. Jednocześnie efektem zmian klimatu będzie zwiększanie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof, które będą miały istotny wpływ na obszary wrażliwe i gospodarkę kraju. Podstawowe znaczenie będą

miały ulewne deszcze niosące ryzyko powodzi i podtopień, a także osuwisk – głównie na obszarach górskich i wyżynnych, ale również na zboczach dolin rzecznych. Coraz częściej będzie można zaobserwować silne wiatry, a nawet towarzyszące im incydentalnie trąby powietrzne i wyładowania atmosferyczne, które mogą znacząco wpłynąć m.in. na budownictwo oraz infrastrukturę energetyczną i transportową.

Bezpośrednie negatywne skutki zmian klimatu to również nasilenie się zjawiska eutrofizacji wód śródlądowych, zwiększenie zagrożenia dla życia i zdrowia w wyniku stresu termicznego i wzrostu zanieczyszczeń powietrza, większe zapotrzebowanie na energię elektryczną w porze letniej, zmniejszenie potencjału chłodniczego elektrowni czego skutkiem będzie spadek mocy produkcyjnej i wiele innych.

Działania adaptacyjne i łagodzące zmiany klimatu wiążą się ze znacznymi kosztami. Istotą działań adaptacyjnych i łagodzących podejmowanych poprzez realizację polityk, inwestycje w infrastrukturę i technologie, a także zmiany zachowań, jest uniknięcie ryzyk i wykorzystanie szans. Zmiany klimatu należy postrzegać jako potencjalne ryzyko, które powinno być brane pod uwagę przy tworzeniu np. mechanizmów regulacyjnych i planów inwestycyjnych, podobnie jak brane pod uwagę są ryzyka o charakterze makroekonomicznym, czy geopolitycznym. Realizacja POŚ dla Gminy Ujazd powinna uwzględniać zagrożenia związane z adaptacją do zachodzących zmian klimatu. Wskazane w POŚ dla Gminy Ujazd cele i kierunki działań będą realizowane na płaszczyznach różnych sektorów gospodarczych i przyrodniczych. Oznacza to, że realizacja ściśle określonych w POŚ zadań lub realizacja ogólnie przyjętych celów i kierunków wymagać będzie uwzględnienia niekorzystnych zmian klimatu zachodzących obecnie na wielu różnych płaszczyznach infrastrukturalnych i przestrzennych. W związku z powyższym poniżej scharakteryzowano zmiany klimatyczne zachodzące obecnie na płaszczyznach różnych sektorów, a które to zmiany powinny być uwzględnione na etapie bezpośredniej i pośredniej realizacji przyjętych w POŚ celów, kierunków i zadań. Do najistotniejszych sektorów powiązanych z realizacją POŚ dla Gminy Ujazd należą:

1. Rolnictwo

Rolnictwo należy do tych obszarów gospodarki, które są lub będą znacząco dotknięte negatywnymi skutkami zmiany klimatu. Większe ryzyko utraty plonów i pogorszenie ich jakości może spowodować zmniejszenie produkcji rolniczej, czego konsekwencją może być niestabilna sytuacja ekonomiczna w rolnictwie. Konieczne jest, zatem z jednej strony zabezpieczenie gospodarstw przed skutkami występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych wynikających ze zmian klimatu, z drugiej zaś strony wsparcie odbudowy zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych lub katastrof, potencjału produkcyjnego. Wraz ze wzrostem temperatury poprawiają się warunki klimatyczne do uprawy roślin ciepłolubnych w Polsce. Wzrost temperatury w okresie późnozimowym i wczesnowiosennym przyspiesza początek okresu wegetacyjnego i stwarza możliwość wcześniejszego rozpoczęcia prac polowych oraz wypasu bydła. Wcześniejszy siew odbywa się często w warunkach dostatecznego uwilgotnienia gleby, co pozwala uniknąć negatywnych skutków ewentualnych susz wiosennych. Wyższa temperatura w okresie letnim powoduje dodatkowy stres termiczny dla zwierząt, co może wpływać na zmniejszenie produktywności stad, a w przypadku bydła mlecznego zmniejszać mleczność oraz cechy jakościowe mleka. Wyższa temperatura wymaga rozbudowy urządzeń chłodniczych także w przechowalnictwie surowców zwierzęcych (jaj, mleka i mięsa), co wpływa na wzrost zapotrzebowania na energię, a tym samym na koszty produkcji.

2. Leśnictwo

Ocena wrażliwości lasów i gospodarki leśnej oraz całego sektora leśno-drzewnego na zmiany warunków klimatycznych zawiera zarówno negatywne, jak i pozytywne elementy, a można ją zawrzeć w następujących punktach:

- zmiana lokalizacji lasów i przesunięcie się optimum ekologicznego dla wielu gatunków drzew;
- przesunięcie lub zanik niektórych formacji leśnych;

- zmniejszenie (choć niekiedy zwiększenie) produktywności ekosystemów, zarówno drewna, jak i produktów nieдрzewnych, na jednostkę powierzchni;
- zmiany w typie i nasileniu występowania szkodników i chorób;
- uszkodzenie funkcji ekosystemowych, tj. cykli geobiochemicznych i przemian energii (rozkład i mineralizacja materii organicznej);
- wzrost lub spadek retencji elementów odżywczych;
- zmiany cykli reprodukcyjnych (pogorszenie lub poprawa warunków odnawiania się lasów);
- zmiany wartości/atrakcyjności ekosystemów leśnych jako miejsc wypoczynku i rekreacji.

3. Zasoby i gospodarka wodna

Zasoby wód powierzchniowych w Polsce są szczególnie wrażliwe na warunki klimatyczne, przede wszystkim na wahania opadów i parowanie. W latach 1997–2003 odnotowano wzrost częstotliwości występowania wezbrań, a jednocześnie wyraźny wzrost odpływu i to zarówno w półroczu zimowym, jak i letnim. W tych latach Polska doświadczyła szeregu katastrofalnych powodzi. Częstotliwość przepływów maksymalnych rzek o prawdopodobieństwie 1% (woda stuletnia) wzrosła dwukrotnie w latach 1981–2000 w porównaniu z latami 1961–1980. Średnia roczna liczba dni z pokrywą śnieżną w obu okresach prognostycznych wykazuje tendencję spadkową. Wyniki wszystkich analizowanych modeli klimatycznych symulują wzrost temperatury wody. Najwyższy wzrost temperatury wody nawet o 4°C prognozowany jest dla miesięcy wiosennych (kwiecień, maj) oraz w grudniu. W przemyśle, energetyce i gospodarce komunalnej wdrażanie mniej wodochłonnych technologii i bardziej efektywne wykorzystywanie zasobów spowoduje, że zużycie wody w tych sektorach będzie spadać przez cały okres prognozowania. Jedynym sektorem, w którym średnie roczne potrzeby wodne wykazują stałą tendencję rosnącą jest rolnictwo. Wraz z rozwojem technicznym rolnictwa będzie rosła jego efektywność ekonomiczna, pociągając za sobą zwiększone zużycie wody. Potrzeby wodne są zróżnicowane regionalnie i są funkcją strategii rozwojowych. Największy wzrost potrzeb w pierwszym okresie prognozowania będzie w województwach centralnych i wschodnich oraz lubuskim.

4. Bioróżnorodność

Wrażliwość gatunków i siedlisk jest nie tylko uwarunkowana zmianami temperatury czy opadów, lecz także zmianami częstotliwości i amplitudy zjawisk ekstremalnych, takich jak powódzie, wichury, ulewy. Wpływ wymienionych warunków spowoduje zmiany w zasięgu występowania gatunków, wielkości populacji, parametrach rozrodu, a w konsekwencji całej bioróżnorodności. Spodziewane ocieplenie się klimatu spowoduje intensyfikację migracji gatunków z Europy Południowej, z równoczesnym wycofywaniem się tych gatunków, które nie są przystosowane do wysokich temperatur i suszy latem, a dobrze znoszą ostre mrozy. Wpływ zmian klimatu na bioróżnorodność był rozpatrywany w dwóch aspektach: z punktu widzenia siedlisk przyrodniczych i gatunków oraz zmienności przestrzennej wynikającej z położenia geograficznego. Grupa siedlisk wód słodkich płynących i stojących jest bardzo wrażliwa na zmiany klimatyczne, takie jak wzrost opadów nawałnych, okresy suche, intensyfikacja procesów eutrofizacji wód stojących i płynących. Podobnie wysoka wrażliwość na zmiany w środowisku wodnym cechuje siedliska z grupy torfowisk, trzęsawisk i źródlisk śródładowych.

Zmiany w reżimie opadowym i wzrost ewapotranspiracji w połączeniu z antropogenicznym odwodnieniem ich stanowi istotne zagrożenie dla tych siedlisk. Zanik bagien, małych zbiorników wodnych, a także potoków i małych rzek jest największym zagrożeniem dla licznych gatunków, które bądź to bezpośrednio bytują na tych terenach, bądź korzystają z nich jako rezerwuarów wody pitnej. Dotyczy to też łąk wilgotnych i pastwisk, będących siedliskiem dla wielu roślin łąkowych, które zostały w ostatnich dekadach wytrzebione na rzecz monokultur trawy oraz będących ważną bazą pokarmową dla licznych gatunków zwierząt. Grupy wrzosowisk i zarośli oraz naturalnych i półnaturalnych formacji łąkowych i muraw także są zagrożone przez obniżenie poziomu wód gruntowych i częste susze.

Zjawiska te będą powodować ich stopniowe przechodzenie od postaci wilgotnych i świeżych do bardziej termofilnych. W górach wrażliwe na zmiany klimatu są zbiorowiska muraw alpejskich, szczególnie narażone na zanikanie w miarę przesuwania w górę pięter termicznych. Spośród siedlisk leśnych do najbardziej zagrożonych należy zaliczyć siedliska lasów bagiennych, z powodu spadku poziomu wód gruntowych, lasy wysokogórskie i silnie termofilne lasy dębowe oraz niektóre postaci lasów na stokach południowych i zachodnich, szczególnie narażonych na skutki susz wiosenno-letnich. Silnie narażone na utratę wartości będą obszary Natura 2000 desygnowane dla ochrony pojedynczego przedmiotu, który jednocześnie jest silnie zagrożony zmianami klimatycznymi, w wyniku których może on doznać znaczącego pogorszenia parametrów struktury i funkcji w stosunkowo krótkim czasie. Obszary Natura 2000 leżące w pasie Nizin Polskich należy generalnie uznać za silnie narażone, co związane jest z obniżaniem poziomu wód gruntowych.

5. Energetyka

Sektor energetyki jest relatywnie mało wrażliwy na zmiany klimatu. Wzrost temperatury jest korzystny z punktu widzenia zapotrzebowania na energię elektryczną i ciepło. Zmniejsza się zapotrzebowanie na ogrzewanie pomieszczeń, a także wyrównaniu ulegają zmiany obciążenia w wyniku zmniejszenia różnic między zapotrzebowaniem minimalnym i maksymalnym, co dotyczy zarówno energii elektrycznej i ciepła. Wzrost temperatury może jednak wpływać na zwiększenie zapotrzebowania na chłód, a tym samym energię elektryczną. W przypadku zapotrzebowania nie można, zatem wskazać prawdopodobnych zagrożeń i strat. Najczulszą, z punktu widzenia zmian klimatu, składową sektora energetyki jest infrastruktura wykorzystywana do dystrybucji energii elektrycznej. Już obecnie obfite opady śniegu połączone z przechodzeniem temperatury przez wartość 0°C powodują masowe awarie sieci niskiego napięcia i nawet kilkudniowe braki zasilania, głównie na obszarach wiejskich. Wzrost temperatury w warunkach krajowych spowoduje, że zimą dni o temperaturze ok. 0°C znacznie przybędzie. Wzrastać będą zatem straty spowodowane brakiem zasilania w energię elektryczną. Istotnym problemem w elektrowniach ciepłych jest dostępność wody dla potrzeb chłodzenia i obiegu.

Rozwój technologiczny zmniejszy energochłonność poszczególnych sektorów gospodarki. Energooszczędność struktur budowlanych, odpowiednie materiały, inteligentna obudowa budynku, systemy odpowiednio zarządzane i sterowane spowodują, że budynki będą zero energetyczne w odniesieniu do ciepła na potrzeby ogrzewania pomieszczeń. Natomiast będą produkować energię elektryczną i ciepło, co zostanie wykorzystane do zaopatrywania budynków, zaś nadmiar energii będzie magazynowany albo oddawany do sieci elektroenergetycznej lub ciepłowniczej. Wraz ze wzrostem średniej temperatury wzrośnie efektywność działania ciepłych systemów słonecznych. Zmiany klimatu będą, więc miały korzystny wpływ w tym zakresie. Ponadto przyszłe technologie energetyczne OZE będą mniej wrażliwe na zmiany klimatu, co zapewni odpowiedni rozwój poszczególnych technologii i ich adaptację do nowych warunków.

6. Budownictwo

Konstrukcja nośna obiektów budownictwa mieszkaniowego na terenach zurbanizowanych jest wrażliwa na czynniki klimatyczne. Przy zmieniających się warunkach klimatycznych stosowane obecnie normy i wskaźniki trzeba będzie dostosować do tych zmian. Budownictwo usługowe i produkcyjne na terenach wiejskich, takie jak: magazyny, szklarnie oraz naziemne stalowe zbiorniki na gnojowicę wrażliwe są na silne podmuchy wiatru lub na intensywne opady śniegu. Wyjątkową wrażliwością na podwyższoną temperaturę charakteryzują się: szpitale, hospicja, domy opieki i przedszkola, które w okresie lata muszą być wyposażone w klimatyzację ze względu na stres termiczny.

7. Transport

Infrastruktura transportu drogowego i kolejowego jest najbardziej wrażliwa na czynniki klimatyczne, przede wszystkim na: silny wiatry, opady śniegu, oblodzenie, deszcz i mróz. Ze względu na prognozowane zmiany struktury opadów większego znaczenia nabierze m.in. poprawne określenie światła mostów i przepustów, projektowanie drogi na dojazdach do mostów, problem osuwisk i zagadnienia związane z odwodnieniem powierzchni transportowych oraz kwestie przejść podziemnych, tuneli i in. Równie niekorzystne jest oddziaływanie wysokich temperatur (upałów) – szczególnie długotrwałych – na infrastrukturę drogową i kolejową. Istotny jest problem wpływu wysokich temperatur na nawierzchnie powierzchni komunikacyjnych.

8. Gospodarka przestrzenna i miasta

Wysokie temperatury powietrza w dużych miastach zwiększają efekt miejskiej wyspy ciepła (MWC). Prognozowane zwiększenie częstotliwości i intensywności fal upałów może pogłębiać zjawiska związane z MWC i jej skutkami dla warunków życia oraz zdrowia ludzi. W obliczu zmian klimatu można oczekiwać coraz częstszych powodzi miejskich generowanych głównie przez nawalne opady deszczu. Zagrożenie tym rodzajem powodzi zwiększa niewydolność systemu odwadniającego oraz uszczelnienie powierzchni terenu ograniczających możliwości retencji wodnej.

9. Zdrowie

Wzrost ryzyka zgonu lub choroby podczas fal gorąca jest związany nie tylko z wysoką temperaturą powietrza, ale także dużym natężeniem promieniowania słonecznego oraz wysoką wilgotnością powietrza. W Polsce najwyższy wzrost ryzyka zgonu towarzyszy dużemu stresowi gorąca i wynosi dla zgonów z ogółu przyczyn +23% w stosunku do warunków termoneutralnych i +24% dla zgonów z powodu chorób układu krążenia. Grupami szczególnie wrażliwymi na wpływ wysokiej temperatury są osoby starsze i małe dzieci, u których łatwo dochodzi do zaburzeń gospodarki cieplnej organizmu, oraz osoby ze specyficznymi schorzeniami. W okresie zimowym najbardziej niebezpieczne dla organizmu są duże, gwałtowne spadki temperatury powietrza, które mogą stać się przyczyną nagłych zgonów, zwłaszcza osób starszych z chorobami tętnic czy z chorobą niedokrwioną serca. Pozytywnym skutkiem postępującego ocieplenia okresów zimowych jest wyraźne zmniejszenie liczby zgonów z wychłodzenia organizmu. Pod koniec XXI wieku liczba takich zdarzeń może się zmniejszyć o 45–80%. Ze wzrostem temperatury powietrza wiąże się także inwazja chorób odkleszczowych. Symulacje zakładają wzrost liczby zachorowań na boreliozę od 20% do 50%. W Polsce od kilkudziesięciu lat notuje się wzrost zachorowalności na alergię pyłkową. Pod wpływem zmian klimatu, a zwłaszcza wzrostu temperatury obserwuje się m.in.: coraz wcześniejszy początek sezonów pyłkowych, zwłaszcza na wiosnę (drzewa wczesnowiosenne) – średnio o 6 dni, wydłużenie sezonu pyłkowego o 10–11 dni.

10. Turystyka i rekreacja

Zmiany klimatu będą wpływać na rozwój turystyki w Polsce poprzez wzrost atrakcyjności wybrzeża Bałtyku i pojezierzy w wyniku wzrostu temperatury i poprawy warunków solarnych w lecie. Turystyce w całym kraju sprzyjać będzie wydłużenie sezonu letniego w turystycznych regionach Polski, co umożliwi poszerzenie oferty wypoczynku. Jednocześnie należy oczekiwać zmniejszenia atrakcyjności turystycznej rejonów o wysokim ryzyku wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych i ich skutków oraz o słabym systemie ostrzeżeń. Także utrata lub obniżenie wartości zasobów przyrodniczych w wyniku zmian klimatu (np. zanikanie jezior) będzie powodować spadek atrakcyjności turystycznej.

5.13.2. Łagodzenie zmian klimatu

W powyższym podrozdziale wskazano przyczyny i skutki zmian klimatu w podziale na najistotniejsze obszary problemowe sfery gospodarczej i środowiskowej. Opisanie postępujących zmian i ich skategoryzowanie zwiększa świadomość, że otaczający nas klimat nieustannie ulega modyfikacjom. Każda jego modyfikacja wywołana jest głównie czynnikiem antropogenicznym m.in. emisją gazów i pyłów

do powietrza, emisją gazów cieplarnianych, zabudową powierzchni biologicznie czynnych, urbanizacją, wycinką zieleni itp. Opisane wyżej zmiany klimatyczne i ich wpływ na funkcjonowanie poszczególnych sektorów gospodarczych i środowiskowych można minimalizować poprzez wprowadzanie odpowiednich działań łagodzących i adaptacyjnych. Do podstawowych działań łagodzących skutki zmian klimatu oraz przystosowujących środowisko do nieuniknionych zmian należą m.in.:

- 1) odpowiednie zagospodarowanie wód opadowych m.in. retencja wodna, studnie chłonne, nawadnianie terenów zielonych wodami opadowymi, dobór odpowiedniego materiału utwardzającego pozwalającego na swobodną infiltrację wód,
- 2) zatrzymanie i spowolnienie odpływu wód poprzez mikro i naturalną retencję oraz zwiększanie retencji w zlewniach cząstkowych,
- 3) wykonywanie nowych nasadzeń/zalesień w celu zwiększenia powierzchni biologicznie czynnej i minimalizacji strat podczas ewapotranspiracji,
- 4) ochrona gleb przed erozją w celu minimalizacji jej wysuszenia (erozja wietrzna) oraz nadmiernej utraty szaty roślinnej (erozja wodna),
- 5) odpowiednie dobranie zabiegów agrotechnicznych i struktury upraw zapewniających zwiększone zdolności absorpcyjne gleby oraz utrzymujących prawidłowe stosunki wodno-powietrzne gleby,
- 6) zapobieganie monokulturom leśnym,
- 7) ochrona terenów zielonych i wodnych,
- 8) zabezpieczenie dróg i mostów wraz z prawidłowym odwodnieniem,
- 9) ochrona przeciwpowodziowa obszarów na terenach zalewowych,
- 10) wprowadzanie do uprawy roślin ciepłolubnych (kukurydza, sorgo),
- 11) zapewnienie przewietrzania miast/zawartej zabudowy – poprawa stanu sanitarnego powietrza,
- 12) wykonywanie bieżącej konserwacji rowów melioracyjnych i regulacja rzek (unikanie zjawiska "betonowania" dolin rzecznych, przeciwdziałanie zamuleniu rowów),
- 13) utrzymanie drożności korytarzy migracyjnych,
- 14) przywrócenie i utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków,
- 15) preferowane stosowanie nasadzeń gatunków rodzimych, bez wprowadzania inwazyjnych gatunków obcych,
- 16) prowadzenie nawodnień użytków rolnych i gruntów leśnych,
- 17) zwiększenie wykorzystania OZE (wykorzystanie energii słońca, energii geotermalnej),
- 18) powiązanie systemu dolin rzecznych z systemem obszarów chronionych,
- 19) tworzenie i udoskonalanie systemów wczesnego ostrzegania mieszkańców przez zagrożeniami naturalnymi,
- 20) rekultywacja terenów zdegradowanych w kierunku wodnym np. zagłębień, obniżień będących skutkiem działalności wydobywczej.

6. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Celem projektu POŚ dla Gminy Ujazd jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata i poprawa stanu środowiska przyrodniczego gminy, bądź utrzymanie dobrego poziomu tam, gdzie został on osiągnięty w wyniku realizacji założeń poprzednich projektów. Zawarte w projekcie POŚ rozwiązania inwestycyjne oraz organizacyjno-informacyjne przyczynią się do właściwego, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju gospodarowania zasobami przyrodniczymi. Opracowany projekt POŚ jest wypełnieniem obowiązku gminy Ujazd w zakresie sporządzania strategicznych dokumentów, co pozwala władzom na bieżąco kontrolować stan środowiska oraz planować na tej podstawie działania służące ochronie środowiska.

Program Ochrony Środowiska określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Projekt POŚ dla Gminy Ujazd wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów.

Odstąpienie od wdrażania zapisów przedmiotowego dokumentu oznaczać będzie odstąpienie od obowiązku realizacji strategicznych celów ochrony środowiska w kontekście szerszej perspektywy postrzegania tej problematyki. W przypadku braku realizacji Programu, przeprowadzona analiza i ocena istniejącego stanu środowiska pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu środowiska.

Brak realizacji zapisów projektu POŚ dla Gminy Ujazd doprowadzi m.in. do:

1. pogorszenia stanu i jakości powietrza atmosferycznego,
2. pogorszenia stanu klimatu akustycznego,
3. pogorszenia jakości i zasobności wód powierzchniowych i podziemnych,
4. pogorszenia stanu gospodarki wodno-ściekowej,
5. pogorszenia jakości i zasobności gleb i powierzchni ziemi,
6. pogorszenia systemu gospodarowania odpadami, w tym ograniczenia powstawaniu odpadów,
7. pogorszenia stanu zasobów przyrodniczych, różnorodności biologicznej, obszarów cennych przyrodniczo, w tym obszarów objętych ochroną prawną,
8. pogorszenia walorów krajobrazowych,
9. wzrostu występowania zjawisk ekstremalnych (powódź, susza),
10. pogorszenia życia mieszkańców z uwagi na przekroczenia standardów ochrony środowiska.

Pozytywnym skutkiem środowiskowym w przypadku zaniechania realizacji założeń projektu POŚ dla Gminy Ujazd będzie wyeliminowanie negatywnego wpływu występującego podczas działań typowo inwestycyjnych m.in. budowy/przebudowy układu komunikacyjnego, budowy ścieżek rowerowych, remonty i udrażnianie rowów melioracji szczegółowej, budowy/przebudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, termomodernizacji obiektów itp. W przypadku braku realizacji w/w zamierzeń nie dojdzie do zajęcia nowych powierzchni biologicznie czynnych, wzrostu emisji hałasu oraz gazów i pyłów do powietrza w miejscach dotąd nieprzekształconych antropogenicznie. Brak realizacji zamierzeń inwestycyjnych wiąże się z mniejszą ingerencją na komponenty środowiska tj.: wody, gleby, środowisko przyrodnicze oraz krajobraz lokalny. Zaniechanie założeń projektu POŚ dla Gminy Ujazd wiąże się z mniejszym prawdopodobieństwem zniszczenia oddziaływania na florę i faunę oraz bioróżnorodność. Generalnie zaniechanie realizacji zadań typowo inwestycyjnych jest pozytywne, niemniej jednak w perspektywie długoterminowej oznaczać będzie pogarszanie się warunków życia mieszkańców, w tym warunków środowiskowych na terenie Gminy Ujazd.

7. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY

Projekt POŚ w części diagnostycznej, wskazuje na najważniejsze zagrożenia oraz problemy środowiska w gminie Ujazd poprzez wykonaną dla każdego obszaru interwencji analizę SWOT. Na podstawie analizy danych oraz informacji o stanie środowiska w regionie, wytypowano odpowiednie cele i kierunki interwencji wraz z działaniami i odpowiadającymi im zadaniami. Zaproponowane działania i zadania będą dotyczyły projektów odpowiadających na zidentyfikowane problemy środowiska w regionie, np. przekroczone normy dotyczące jakości powietrza w strefach województwa, zanieczyszczenie wód powierzchniowych, problemy dotyczące zmian klimatu oraz działań adaptacyjnych, a także przeciwdziałania i zapobiegania katastrofom naturalnym. Należy stwierdzić, iż żadne z planowanych przedsięwzięć nie będzie realizowane na terenie obszarów chronionych w stopniu powodującym naruszenie zasad ich funkcjonowania, statusu ich ochrony oraz zakazów w nich ustanowionych. Ponadto nadmienić należy, iż wszelkie działania zmierzające do poprawy jakości powietrza oraz poprawy stanu wód powierzchniowych i podziemnych wpływać będą na minimalizowanie zagrożeń związanych z utratą walorów przyrodniczych na obszarach objętych prawnymi formami ochrony przyrody. Planowane inwestycje będą poddane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i w przypadku tych terenów, niezwykle istotne będzie zwrócenie uwagi na dokładne rozpoznanie możliwości prowadzenia działań oraz zaproponowanie najlepszych rozwiązań minimalizujących wszelkie nawet najmniejsze negatywne skutki.

Ze względu na ogólny charakter projektu POŚ i przedstawione założenia strategiczne (cele, kierunki i działania) analizę oddziaływania można przeprowadzić w oparciu o ogólne założenia i na podstawie wzorców modelowych lub w odniesieniu do danych specyficznych dla danej grupy działań i kierunków. Należy pamiętać, że jeśli dojdzie do realizacji przedsięwzięć, będą one poddane także odpowiedniej procedurze oceny oddziaływania na środowisko. Projekt Programu zakłada realizację wielu inwestycji, które kwalifikują się do inwestycji celu publicznego. Wymienić tu można przede wszystkim zaplanowane do realizacji w ramach projektowanego dokumentu inwestycje drogowe, budowę sieci i urządzeń służących zaopatrzeniu w wodę oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków, jak również inwestycje związane z termomodernizacją i wymianą źródeł ciepła.

Przedstawione poniżej problemy ochrony środowiska są wynikiem wykonanej oceny stanu środowiska w ramach wyznaczonych obszarów interwencji. Zdiagnozowane problemy mają charakter wyłącznie informacyjny, a ich celem jest ukierunkowanie działań w taki sposób aby jest zminimalizować lub wyeliminować. Wskazane poniżej problemy dały podstawy do wyznaczenia w projekcie POŚ dla Gminy Ujazd odpowiednich celów i kierunków interwencji wraz z zadaniami, których realizacja przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 14. Problemy w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza na terenie gminy Ujazd

Słabe strony	Zagrożenia
→ średnie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, → niewystarczająca infrastruktura pieszo – rowerowa, → Przekroczenie poziomów dopuszczalnych dla PM10, B(a)P w 2021,2022r (ocena wg. kryterium ochrony zdrowia), → Dla ozonu poziom celu długoterminowego w latach 2022-2023 osiągnął klasę D2, co oznacza potencjalne ryzyko dla jakości powietrza w przyszłości.	→ rozwój komunikacji i wzrost natężenia ruchu komunikacyjnego, → rozwój zakładów przemysłowych, → pogłębiająca się zmiana klimatu, → zagrożenie dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu (w tym sektor rolnictwa), → brak funduszy na realizację działań związanych z poprawą jakości powietrza i zapobiegania zmianom klimatu,

	→ likwidacja dofinansowań na OZE lub niekorzystne warunki prosumenckie, → napływ zanieczyszczeń z regionów sąsiednich, → zagrożenia gwałtownymi zjawiskami atmosferycznymi spowodowanymi zmianami klimatycznymi, → wysokie ceny ekologicznych nośników energii, wykorzystanie paliw niskiej jakości.

Tabela 15. Problemy w zakresie zagrożenia hałasem na terenie gminy Ujazd

Słabe strony	Zagrożenia
→ przeważający transport indywidualny, → niewystarczająca ilość pomiarów wzdłuż dróg krajowych.	→ wzrost natężenia ruchu pojazdów związany z rozwojem gospodarczym, → zwiększający się udział transportu indywidualnego → przeciążenie szlaków komunikacji drogowej, → niedotrzymywanie standardów hałasu przez zakłady przemysłowe ustalonych w drodze decyzji, → stale zwiększająca się liczba osób narażonych na ponadnormatywny hałas, pogarszający się stan dróg i mostów.

Tabela 16. Problemy w zakresie promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy Ujazd

Słabe strony	Zagrożenia
→ Rosnąca liczba źródeł PEM może zwiększać lokalne ryzyko przekroczenia dopuszczalnych poziomów, → Słabo rozwinięta infrastruktura kablowa, szczególnie w kontekście napowietrznych linii elektroenergetycznych, → Potencjalne ryzyko zdrowotne wynikające z oddziaływania sztucznych pól elektromagnetycznych, Ograniczenia technologiczne w skutecznym zmniejszaniu emisji PEM.	→ zwiększająca się liczba źródeł PEM, → wzrost natężenia PEM, → nowe źródła PEM (technologia 5G), nowe linie energetyczne wysokich napięć i zwiększone zapotrzebowanie na energię.

Tabela 17. Problemy w zakresie gospodarowania wodami na terenie gminy Ujazd

Słabe strony	Zagrożenia
→ zły stan wód JCWPrz na terenie gminy Ujazd (na podstawie IIaPGW i badań monitoringowych), → niepoprawiająca się jakość wód powierzchniowych w obrębie poszczególnych JCWPrz i przedłużony termin osiągnięcia celów środowiskowych do 2027r, występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.	→ nieosiągnięcie celów środowiskowych RDW dla JCWPrz, → trwałe zanieczyszczenie wód podziemnych (np. związkami azotu pochodzenia rolniczego) gruntowych i wglębnych, stanowiących ważne źródło zaopatrzenia w wodę pitną, → zagrożenie wystąpienia powodzi oraz straty wynikające z wystąpienia tego zjawiska.

Tabela 18. Problemy w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Ujazd

Słabe strony	Zagrożenia
→ problemy techniczne i ekonomiczne związane z rozwiązaniem gospodarki ściekowej na terenach o rozproszoną zabudowę.	→ brak stosowania ekologicznych rozwiązań technicznych dla zabudowy rozproszonej, przedostawanie się do wód lub gruntu nieoczyszczonych ścieków, w wyniku awarii kanalizacji sanitarnej lub nieszczelności bezodpływowych zbiorników na ścieki.

Tabela 19. Problemy w zakresie zasobów geologicznych i gleb na terenie gminy Ujazd

Słabe strony	Zagrożenia

→ istnienie wyrobisk powstających przy wydobyciu kruszywa naturalnego, → ubogie zasoby kopalin, → występowanie osuwisk, → występowanie terenów zagrożonych ruchami masowymi.	→ nielegalne i niekontrolowane wydobywanie kopalin → brak rynku zbytu na wydobywaną kopalinę, → zmiana warunków gruntowo-wodnych w sąsiedztwie terenów górniczych, → zaniechanie rekultywacji wyrobisk powydobywczych.

Tabela 20. Problemy w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy Ujazd

Słabe strony	Zagrożenia
→ występowanie wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Ujazd – niski współczynnik usuwania wyrobów azbestowych w stosunku do zinwentaryzowanej ilości i terminu usunięcia do końca 2032 r., → wysokie koszty unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych (np. zawierających PCB, przeterminowane środki ochrony roślin) - mała ilość instalacji do unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych na terenie województwa zmusza do transportowania odpadów na znaczne odległości, co podnosi koszty ich unieszkodliwiania, → rosnąca ilość zbieranych odpadów komunalnych.	→ wzrost opłat dla mieszkańców za system gospodarowania odpadami na terenie gmin, → nielegalne składowanie odpadów na tzw. „dzikich wysypiskach”, → skutki finansowe niedotrzymania wymaganych prawem poziomów redukcji, → brak środków finansowych na usuwanie azbestu.

Tabela 21. Problemy w zakresie zasobów przyrodniczych na terenie gminy Ujazd

Słabe strony	Zagrożenia
→ zamienianie łąk i pastwisk na pola orne i przeznaczane pod budownictwo, → zmniejszenie różnorodności biologicznej w wielu uregulowanych ciekach, → wycinka drzew i krzewów wzdłuż dróg jako elementu buforowego przed spływami biogenów z pól i łąk, → słabe wykorzystanie walorów krajobrazowych do celów rekreacyjnych – mała ilość ścieżek i szlaków przyrodniczych, → niewystarczające oznakowanie atrakcji turystycznych i tras rekreacyjnych, → brak wystarczających środków na opiekę nad zabytkami, skutkujący złym stanem zachowania niektórych zabytków, → zubożenie ekosystemów leśnych kosztem ekosystemów rolnych (intensyfikacja rolnictwa), → występowanie autostrady A4 jako pasa o obniżonej jakości przyrodniczej, → przekształcenie pierwotnych lasów bukowych w mniej żyzne i różnorodne lasy iglaste, → niewielki procent roślinności potencjalnej (niski wskaźnik pierwotnych lasów i obszarów wodno-błotnych).	→ klęski żywiołowe (pożary, powodzie), → zajęcie terenów cennych przyrodniczo pod realizację przedsięwzięć, które nie są objęte ochroną w formie obszarów chronionych, → zmiana stosunków wodnych na terenach przyległych oraz niewłaściwie prowadzone zabiegi melioracyjne, → zagospodarowywanie trwałych użytków zielonych na grunty orne, → nieprzestrzeganie uwarunkowań ekofizjograficznych podczas wyznaczania nowych obszarów na potrzeby rozwoju społeczno-gospodarczego, → ekspansja inwestycyjna w historyczne układy wsi, → dewaloryzacja krajobrazu kulturowego, przez wprowadzanie nowej zabudowy lub wymianę starej na nową o obcych formach, → niedostosowanie sposobu użytkowania niektórych obiektów zabytkowych do ich charakteru, → prowadzenie prac remontowych w sposób niezgodny ze standardami konserwatorskimi i budowlanymi, → postępująca degradacja części zabytków, brak działań remontowych i porządkowych, → zerwanie ciągłości kulturowej – zmiana systemu wartości pomiędzy pokoleniami, → wysokie koszty remontów obiektów zabytkowych.

8. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE LUB BRAK ODDZIAŁYWANIA, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO

Wyznaczone w projekcie POŚ dla gminy Ujazd cele, kierunki i zadania są działaniami o charakterze inwestycyjnym i nie inwestycyjnym (organizacyjno-funkcyjnym), które ujmują ogół potrzeb wynikających z rozwoju społeczno-gospodarczego oraz rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i technicznej, społecznej, sportowo-rekreacyjnej, turystycznej itp.

Niektóre zadania wyznaczone w projekcie POŚ dla gminy Ujazd mogą kwalifikować się jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z *Rozporządzeniem w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko [18]*, dla których konieczne może być przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko na zasadach określonych w *Ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [1]*. W ramach omawianej procedury prowadzona będzie wówczas szczegółowa ocena oddziaływania zadań pod kątem środowiskowym przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Ocena oddziaływania na środowisko na etapie sporządzenia niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko jest utrudniona, a czasami wręcz niemożliwa. Program zawiera zadania zgłoszone przez samorząd gminy, których realizacja przewidziana jest w perspektywie lat 2025-2028. Większość zadań inwestycyjnych nie ma określonego zakresu, sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych oddziaływań jest dosyć trudne i problematyczne.

Zgodnie z powyższym w niniejszej Prognozie przedstawiono **potencjalne** oddziaływania, zidentyfikowane na podstawie oceny oddziaływania dla innych przedsięwzięć o zbliżonym zakresie. Zatem w ramach oceny skutków realizacji projektu POŚ dla gminy Ujazd na etapie opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedstawiono **potencjalne oddziaływanie bezpośrednie (B) pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (Sk), stałe/długoterminowe (S), chwilowe/krótkoterminowe (Ch), pozytywne, negatywne i neutralne** na powierzchnię ziemi i krajobraz, wody, różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, formy ochrony przyrody, zasoby naturalne, powietrze atmosferyczne i klimat, klimat akustyczny, krajobraz kulturowy i zabytki, ludzi i dobra materialne wykorzystując metodę macierzy interakcji.

W projekcie POŚ przedstawiono zarówno działania planowane na okres 2025-2028, które naświetlają jedynie kierunek prowadzenia lokalnej polityki ekologicznej w poszczególnych obszarach środowiskowych oraz wskazano konkretne zadania przewidziane do realizacji, które znane są co do miejsca, czasu i możliwości finansowania ich wykonania. Stąd też biorąc pod uwagę konkretne wskazane w harmonogramie rzeczowo-finansowym zadania (ich zakres i rodzaj) nie dojdzie do naruszenia statutu ochrony form ochrony przyrody występujących na terenie gminy Ujazd ani negatywnego wpływu na chronione w nich gatunki roślin, zwierząt i siedlisk przyrodniczych. W ocenie autora prognozy żadne z wymienionych do realizacji zadań w harmonogramie rzeczowo-finansowym nie pozostaje w kolizji z istniejącymi formami ochrony przyrody i stwierdzonymi siedliskami przyrodniczymi oraz stanowiskami chronionych gatunków roślin i zwierząt. Tym samym zdaniem autora dokumentacji realizacja zadań nie spowoduje negatywnych oddziaływań na w/w komponenty przyrody. Nie przewiduje się również negatywnego znaczącego wpływu na formy ochrony przyrody w tym Obszary Natura 2000 znajdujące się w bliskim sąsiedztwie Gminy Ujazd, ale poza jej granicami, z uwagi na to, że zaplanowane w projekcie POŚ dla Gminy Ujazd mają charakter lokalny i ograniczony administracyjny i terytorialnie do terenu gminy.

Należy jednak nadmienić, iż stopień, zakres oraz skutek oddziaływania (negatywny, pozytywny, neutralny) będzie mógł zostać oceniony z chwilą ustalenia dokładnego zakresu oraz rodzaju prowadzonych przedsięwzięć. W zależności od ich rodzaju może zostać nałożony obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, która może zakończyć się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub odmową jej wydania, z uwagi na znaczne negatywne oddziaływania.

W projekcie POŚ dla Gminy Ujazd szeroko opisano koncepcję prowadzenia edukacji ekologicznej z wyznaczeniem zadań krótko i długoterminowych, których sukcesywna i konsekwentna realizacja wpłynie pozytywnie na większość komponentów środowiska. Wyznaczone działania edukacyjne mają głównie charakter organizacyjny i informacyjny. Potrzeba prowadzenia ciągłej edukacji ekologicznej społeczeństwa wynika z ciągle zmieniających się przepisów ochrony środowiska oraz powstawania nowych zagrożeń i problemów przyrodniczych. Edukacja ekologiczna jest elementem wspierającym realizację poszczególnych zadań wyznaczonych w projekcie POŚ dla Gminy Ujazd – opisuje, informuje i tłumaczy zagadnienia, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia założonego efektu ekologicznego i spełnienia odpowiednich standardów ochrony przyrody. Dlatego większość wyznaczonych zadań z zakresu edukacji ekologicznej odznacza się pośrednim, stałym i pozytywnym wpływem na poszczególne komponenty ochrony środowiska, stąd zrezygnowano w dalszej części z interpretacji tego zagadnienia w ramach poszczególnych grup oddziaływań.

Poniżej w tabeli dokonano oceny i analizy oddziaływania realizacji wyznaczonych w POŚ dla Gminy Ujazd **działań i zadań** ujętych w harmonogramie rzeczowo-finansowym na poszczególne komponenty środowiska. W projekcie POŚ w rozdziale 6 wskazano cele, kierunki i grupy działań przewidziane do realizacji na terenie Gminy Ujazd, które wynikają z analizy potrzeb i zdiagnozowanych problemów środowiskowych. Są to grupy działań, które w sposób ogólny naświetlają kierunek poprawy stanu środowiska dla różnych jego komponentów. Dodatkowo w projekcie POŚ w rozdziale 7 wskazano konkretne zadania kwalifikujące się do odpowiednich kierunków i działań, które znane są co do miejsca i terminu ich przeprowadzenia. Powyższy podział pozwala z jednej strony wyodrębnić w sposób ogólny grupy konkretnych działań na rzecz poprawy środowiska oraz skoncentrować się na konkretnych zadaniach inwestycyjnych i nie inwestycyjnych, które są priorytetowe i znajdują pokrycie w strategiach i finansach samorządu gminnego i interesariuszy POŚ.

W związku z powyższym w poniższej tabeli dokonano oceny potencjalnych możliwych oddziaływań na środowisko zaplanowanych działań kierunkowych, jak i sprecyzowanych zadań priorytetowych możliwych do realizacji w perspektywie lat programowania POŚ.

OZNACZENIA:

Potencjalne pozytywne oddziaływanie

Potencjalne neutralne oddziaływanie

Potencjalne negatywne oddziaływanie

B Bezpośrednie

P Pośrednie

S Stałe

Ch Chwilowe

W Wtórne

Sk Skumulowane

Tabela 22. Potencjalne oddziaływania działań i zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla gminy Ujazd na poszczególne komponenty środowiska

Lp.	Działanie/Zadanie	Potencjalne oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
		Powierzchnię ziemi i krajobraz	Wody	Różnorodność biologiczną	Rośliny	Zwierzęta	Formy ochrony przyrody	Zasoby naturalne	Powietrze atmosferyczne i klimat	Klimat akustyczny	Krajobraz kulturowy i zabytki	Ludzi i dobra materialne		
Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza														
1.	Termomodernizacja obiektów i poprawa efektywności energetycznej					Ch	P		P, W, S	P, W, S		B, W, S		
2.	Wymiana/modernizacja systemów ogrzewania na proekologiczne, w tym wdrażanie dotacji i dofinansowań z tym związanych				P, W	P, W			P, W, S	P, W, S		B, W, S		
3.	Modernizacja oświetlenia na energooszczędne								B, S	B, S		B, S		
4.	Tworzenie systemów zachęt i wsparcia dla mieszkańców w celu wymiany i dalszej eksploatacji niskoemisyjnych źródeł ciepła								P, S, W	P, S, W		B, S		
5.	Realizacja ustaleń Planu Gospodarki Niskoemisyjnej wraz z jego aktualizacją								P, S, W	B, S		B, S		
6.	Realizacja ustaleń Wojewódzkiego Programu Ochrony Powietrza wraz z prowadzeniem działalności sprawozdawczej								P, W, S	P, W, S		B, S		
7.	Prowadzenie ekodoradztwa								P, W, S	P, W, S		B, S		
8.	Realizacja ustaleń Wojewódzkiego Programu Ochrony Powietrza oraz działań naprawczych								P, W, S	P, W, S		B, W, S		
9.	Realizacja ustaleń Wojewódzkiej Uchwały antysmogowej								P, W, S	P, W, S		B, W, S		
10.	Rozwój infrastruktury gazowej	Ch			Ch	Ch			P,W,S	Ch	P	Ch	P	B, W, S
11.	Aktualizacja i inwentaryzacja źródeł niskiej emisji – baza CEEB									P, W, S			B, W, S	
12.	Rozwój i modernizacja systemu transportu publicznego: infrastruktura przystankowa, przesiadkowa, parkingowa, samochodowa								P, W, S	P, W, S			B, W, S	
13.	Rozwój i modernizacja sieci infrastruktury pieszo-rowerowej	Ch	P, W		P,W	P,W			P, W, S	Ch	P	Ch	P	B, S
14.	Utrzymanie dróg w sposób ograniczający emisję wtórną								P, W, S	P, W, S			B, W, S	
15.	Promocja niskoemisyjnych środków transportu								B, S	B, S			B, S	
16.	Rozwój systemów wykorzystujących odnawialne źródła energii	Ch	S		Ch	Ch				P, S			P, W, S	
17.	Monitoring i rozwój sieci pomiarowej jakości powietrza								P, W, S	B, S			B, S	
18.	Kontrola przestrzegania przepisów w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza, w tym spalania w paleniskach domowych									B, S			B, S	
19.	Rozwój systemu informowania o przekroczeniach jakości powietrza									B, S			B, S	
20.	Uwzględnianie w MPZP zapisów dotyczących stosowania ekologicznego ogrzewania w tym OZE								P, W, S	P, W, S			B, S	

Lp.	Działanie/Zadanie	Potencjalne oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:																	
		Powierzchnię ziemi i krajobraz		Wody	Różnorodność biologiczną		Rośliny		Zwierzęta		Formy ochrony przyrody	Zasoby naturalne	Powietrze atmosferyczne i klimat		Klimat akustyczny		Krajobraz kulturowy i zabytki	Ludzi i dobra materialne	
21.	Partnerstwo na rzecz zrównoważonej mobilności miejskiej i ograniczenia emisji gazów cieplarnianych w Subregionie Kędzierzyńsko-Strzeleckim - budowa drogi pieszo-rowerowej	B, Ch	P, S				B, Ch	P, W	B, Ch	P, W		P, W	B, Ch	P, S	B, Ch	P, S	P, S	B, S	
22.	Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Olszowej Szkoły Filialnej w Zimnej Wódce w Gminie Ujazd wraz z wymianą źródła ciepła i budową instalacji OZE - Poprawa efektywności energetycznej							B, Ch				P, W	P, S, W					P, S	
23.	Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Olszowej w Gminie Ujazd wraz z wymianą źródła ciepła i budową instalacji OZE - Poprawa efektywności energetycznej							B, Ch				P, W	P, S, W					P, S	
24.	Serwis infrastruktury oświetleniowej- wymiana opraw oświetleniowych na LED - Wymiana i serwis											P, S	P, S, W					P, S	
25.	Dofinansowanie do wymiany urządzeń grzewczych											P, S, W	P, S, W					P, S	
26.	Przebudowa dachu w PSP Jaryszów								B, Ch			P, W	P, S, W					P, S	
27.	Termomodernizacja Miejsko-Gminnego Ośrodka Działalności Kulturalnej - sali widowiskowej								B, Ch			P, W	P, S, W					P, S	
Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem																			
28.	Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej i kolejowej	B, Ch	P, S	P, Ch	P, S	P, Ch	P, S	P, Ch	P, S	P, Ch	P, S		P, S	B, Ch	P, S	B, Ch	P, S	B, S	B, S
29.	Udoskonalanie systemu zarządzania ruchem poprzez zwiększenie parametrów płynności ruchu, prędkości oraz bezpieczeństwa													P, W, S	P, W, S			P, W, S	
30.	Stosowanie metod ograniczających emisję hałasu i drgań na szlakach komunikacyjnych														B, S			B, S	
31.	Wyprowadzenie ruchu ciężkiego poza teren zabudowany													P, W	P, S, W			P, S, W	
32.	Poprawa dostępności komunikacyjnej na terenach wiejskich - uruchomienie połączeń transportu zbiorowego													P, W, S	P, W, S			B, S	
33.	Monitoring hałasu powierzchniowego, liniowego i punktowego														P, S, W			P, S, W	
34.	Kontrola przestrzegania standardów akustycznych i decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu									P, S, W					P, S, W			P, S, W	
35.	Prowadzenie pomiarów natężenia ruchu (w ramach GPR)														P, S, W			P, S, W	
36.	Opracowanie strategicznych map hałasu i aktualizacja Programu ochrony przed hałasem dla województwa														P, W			P, W	

Lp.	Działanie/Zadanie	Potencjalne oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:														
		Powierzchnię ziemi i krajobraz		Wody	Różnorodność biologiczną	Rośliny	Zwierzęta	Formy ochrony przyrody	Zasoby naturalne	Powietrze atmosferyczne i klimat		Klimat akustyczny	Krajobraz kulturowy i zabytki	Ludzi i dobra materialne		
37.	Uwzględnianie w MPZP i Planie ogólnym zapisów ograniczających hałas z uwzględnieniem wyników opracowanych map akustycznych										P, W		P, S, W			
38.	Rewitalizacja dróg gminnych w Księżym Lesie	B, Ch								B, Ch	P, W	B, C, h	P, W	P, S, W		
39.	Remonty nawierzchni bitumicznych dróg gminnych	B, Ch								B, Ch	P, W	B, C, h	P, W	P, S, W		
40.	Remont nawierzchni ul. Kwiatowej wraz z budową zatoki parkingowej	B, Ch								B, Ch	P, W	B, C, h	P, W	P, S, W		
41.	Przebudowa dróg gminnych ul. Kwiatowa i Szkolna w Zimnej Wódce	B, Ch								B, Ch	P, W	B, C, h	P, W	P, S, W		
42.	Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej Nr 105763 O ul. Kościelna w miejscowości Sieroniuwice	B, Ch		P, Ch		P, Ch				B, Ch	P, W	B, C, h	P, W	P, S, W		
43.	Przebudowa i rozbudowa drogi powiatowej 1461 O Sieroniuwice-Ujazd na odcinku Jaryszów - Ujazd wraz z dokumentacją projektową – etap 2 i 3	B, Ch	P, S			B, Ch	P, W	B, Ch	P, W		P, W	B, Ch	P, S	B, S		
44.	Rozbudowa drogi poprzez budowę chodnika w ciągu drogi powiatowej 1457 O Ujazd - Niezdrowice - granica województwa śląskiego (Pławniowice) w m. Niezdrowice ul. Wiejska - wraz z dokumentacją projektową	B, Ch	P, S			B, Ch	P, W	B, Ch	P, W		P, W	B, Ch	P, S	B, S		
45.	Budowa brakującego odcinka chodnika w ciągu drogi powiatowej 1442 O Nogowczyce - Balcarzowice w m. Balcarzowice ul. 1 Maja wraz z dokumentacją projektową											B, Ch	P, S	B, Ch	P, S	B, S
46.	Przebudowa nawierzchni jezdni drogi powiatowej 1466 O Błotnica Strzelecka - Sieroniuwice na odcinku ul. Strzeleckiej w Sieroniuwicach	B, Ch	P, S			B, Ch	P, W	B, Ch	P, W		P, W	B, Ch	P, S	B, Ch	P, S	B, S
47.	Rozbudowa drogi powiatowej 1434 O Kędzierzyn -Kozłe-Januszkowice na odcinku Raszowa - granica powiatu (Januszkowice) wraz z dokumentacją projektową	B, Ch	P, S			B, Ch	P, W	B, Ch	P, W		P, W	B, Ch	P, S	B, Ch	P, S	B, S
Obszar interwencji: Promieniowanie elektromagnetyczne																
48.	Modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej															P, S, W
49.	Monitorowanie oraz ocena poziomów pól elektromagnetycznych															P, S, W

Lp.	Działanie/Zadanie	Potencjalne oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
		Powierzchnię ziemi i krajobraz	Wody	Różnorodność biologiczną	Rośliny	Zwierzęta	Formy ochrony przyrody	Zasoby naturalne	Powietrze atmosferyczne i klimat	Klimat akustyczny	Krajobraz kulturowy i zabytki	Ludzi i dobra materialne		
50.	Kontrola instalacji emitujących PEM i ograniczanie źródeł koncentracji PEM											P, S, W		
51.	Prowadzenie rejestru i przyjmowanie zgłoszeń o instalacjach PEM											P, S, W		
Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami														
52.	Modernizacja i bieżące utrzymanie urządzeń i rowów melioracyjnych				Ch		Ch					P, S, W		
53.	Remonty i bieżące utrzymanie budowli przeciwpowodziowych	Ch		Ch		Ch			Ch	W	Ch	B, S, W		
54.	Zwiększanie retencji wodnej, w tym realizacja zbiorników małej retencji	Ch	P, S	Ch	P, S	Ch	P, S		W	Ch	W	Ch	P, S, W	
55.	Opracowanie i wdrażanie koncepcji zabezpieczenia przeciwpowodziowego i przeciwdziałania skutkom suszy			P, W, S		P, W, S		P, W, S					B, S, W	
56.	Renaturyzacja cieków wodnych i odbudowa naturalnej retencji korytowej			B, S	B, S	B, S		B, S		Ch	P	Ch	P	P, W
57.	Rozwój systemu zagospodarowania wód opadowych	P, W, S		P, W, S		P, W, S		P, W, S	W					B, S, W
58.	Rozwój systemu ostrzegania przed zjawiskami ekstremalnymi													B, S
59.	Aktualizacja map zagrożenia powodzią i map ryzyka powodziowego wraz z realizacją działań naprawczych wskazanych w Planie zagrożenia przed powodzią	P, W		B, S		P, W		P, W						B, S
60.	Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami			B, S										B, S
61.	Realizacja ustaleń KPOŚK			B, S		P, S, W		P, S, W						
62.	Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych			B, S		P, S, W		P, S, W						P, S, W
63.	Poprawa warunków biologicznych, fizykochemicznych hydromorfologicznych wód			B, S		P, S, W		P, S, W						
64.	Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody poprzez wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego	B, S		B, S		P, S, W		P, S, W						P, W
65.	Kontrola podmiotów w zakresie warunków odprowadzania ścieków			P, W					W					P, S, W
66.	Realizacja założeń aktualizacji Planu Gospodarowania Wodami w celu osiągnięcia wyznaczonych celów środowiskowych wraz z wdrożeniem działań naprawczych			B, S		P, S, W		P, S, W						P, S, W
67.	Bieżąca konserwacja urządzeń melioracyjnych	Ch	P, S	Ch	S		Ch	P, S	Ch	P, S				P, S
68.	Przebudowa przepustu na ul. Leśnej w Jaryszowie - zwiększenie przepustowości	Ch		Ch	S		Ch		Ch					P, S

Lp.	Działanie/Zadanie	Potencjalne oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:																
		Powierzchnię ziemi i krajobraz		Wody		Różnorodność biologiczną	Rośliny	Zwierzęta	Formy ochrony przyrody	Zasoby naturalne	Powietrze atmosferyczne i klimat	Klimat akustyczny	Krajobraz kulturowy i zabytki	Ludzi i dobra materialne				
69.	Przebudowa przepustu w Jaryszowie - Kolonia - konieczność przebudowy przepustu - zły stan techniczny	Ch		Ch	S		Ch		Ch								P, S	
70.	Odwodnienie ul. Gliwickiej w Niezdrowicach - konieczność wybudowania kolektora kanalizacji	Ch		P, S, W													P, S	
71.	Odwodnienie dróg w Kluczu - odprowadzenie wód burzowych	Ch		P, S, W													P, S	
72.	Prace utrzymaniowe i melioracyjne na rowie na dz. 627/2. Obręb Ujazd	Ch	P, S	Ch	S		Ch	P, S	Ch	P, S							P, S	
73.	Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych			P, S, W			P, S, W		P, S, W								P, S, W	
74.	Przebudowa mostu JN1 30004476 w ciągu drogi powiatowej 1458 O Ujazd - Kędzierzyn - Koźle ul. Chrobrego w m. Ujazd wraz z dokumentacją projektową	B, Ch		B, Ch	P, S, W		Ch		Ch	P, S, W			B, Ch		B, Ch		B, S	
75.	Rozbudowa mostu w ciągu drogi powiatowej 1461 O Sieronowice - Ujazd w m. Jaryszów ul. Strzelecka - wraz z dokumentacją projektową	B, Ch		B, Ch	P, S, W		Ch		Ch	P, S, W			B, Ch		B, Ch		B, S	
76.	Remont jazu na rzece Jaryszowiec w km 1+200, m. Ujazd	B, Ch	P, S, W	B, Ch	P, S, W		Ch		Ch	P, S, W			B, Ch		B, Ch		B, S	
Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa																		
77.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodociągowej	Ch	P, S	Ch	P, S	Ch	P, S	Ch	P, S	Ch	P, S			Ch		Ch		B, S
78.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej	Ch	P, S	Ch	P, S	Ch	P, S	Ch	P, S	Ch	P, S			Ch		Ch		B, S
79.	Modernizacja i konserwacja ujęć wód i oczyszczalni ścieków wraz z ustanawianiem stref ochronnych			P, S, W										Ch		Ch		B, S
80.	Dotacje i budowa przydomowych oczyszczalni ścieków		B, S	B, S														B, S
81.	Ograniczanie zużycia wody poprzez zmniejszenie strat oraz optymalizację wykorzystania istniejącej infrastruktury wodociągowej			B, S									B, S					P, W
82.	Monitoring gospodarki wodno-ściekowej (badania i kontrola parametrów ilościowo-jakościowych wód oraz ścieków)		P, W	P, W				P, W		P, W								P, W
83.	Ewidencja i kontrola stanu technicznego przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych		B, S	B, S				P, W		P, W								P, W
84.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Ujeździe i kanalizacji sanitarnej w Gminie Ujazd na potrzeby SAG - Zapewnienie odbioru ścieków przemysłowych	B, Ch	P, S, W		B, S, W								P, S, W	B, Ch		B, Ch		B, S

Lp.	Działanie/Zadanie	Potencjalne oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:														
		Powierzchnię ziemi i krajobraz		Wody		Różnorodność biologiczną	Rośliny		Zwierzęta	Formy ochrony przyrody	Zasoby naturalne	Powietrze atmosferyczne i klimat		Klimat akustyczny	Krajobraz kulturowy i zabytki	Ludzi i dobra materialne
85.	Budowa fragmentu sieci wodociągowej w Niezdrowicach ul. Gliwicka , ul. Szczęśliwa, ul. Wiejska - poprawa infrastruktury wodociągowej na terenie Niezdrowic	Ch		Ch	P, S		Ch	P, S			W	Ch		Ch		B, S
86.	Budowa fragmentu sieci wodociągowej w Ujeździe oraz uzbrojenie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej - opracowanie dokumentacji	Ch		Ch	P, S		Ch	P, S			W	Ch		Ch		B, S
87.	Przebudowa i przedłużenie sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej oraz usunięcie kolizji w miejscowości Sieroniowice ul. Kościelna	Ch		Ch	P, S		Ch	P, S			W	Ch		Ch		B, S
Obszar interwencji: Zasoby geologiczne																
88.	Gromadzenie, przetwarzanie i archiwizowanie danych o zasobach geologicznych	B, S									P, S, W					
89.	Rekultywacja i rewitalizacja terenów poeksploatacyjnych	Ch	B, S	Ch	P, S	Ch	P, S	Ch	P, S		P, S, W	Ch	Ch			P, S
90.	Kontrola koncesji, pozwoleń oraz miejsc eksploatacji złóż	B, S									P, S, W					
91.	Monitoring i prowadzenie rejestru terenów osuwiskowych	B, S														P, W, S
Obszar interwencji: Gleby																
92.	Stosowanie dobrych praktyk rolniczych	P, S, W		P, S, W		P, S, W		P, S, W		P, S, W						P, S, W
93.	Promocja pakietów rolno-środowiskowo- klimatycznych	P, S, W		P, S, W		P, S, W		P, S, W		P, S, W						P, S, W
94.	Wprowadzanie do dokumentów planistycznych zapisów dotyczących ochrony gleb o najwyższych walorach produkcyjnych	B, S		P, S, W		P, S, W		P, S, W		P, S, W						
95.	Zachowywanie i wprowadzanie zadrzewień śródpolnych, krzewów, miedz, oczek wodnych oraz terenów zielonych w celu przeciwdziałania erozji wodnej i wietrznej	P, W				P, W		P, W		P, W						
96.	Monitoring chemiczny gleb	P, S														
97.	Rekultywacja i remediacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych	P, S				P, S, W		P, S, W		P, S, W						
98.	Prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz aktualizacja wykazów potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	P, W		P, W												
99.	Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych	P, W														
100.	Budowa drogi transportu rolnego działka Nr 361/2 i 363 obręb Zimna Wódka - Poprawa stanu drogi dojazdowych do gruntów rolnych	Ch	B, S	Ch	P, S		Ch		Ch			Ch		Ch		P, S
101.	Przebudowa dróg gminnych ul. Kwiatowa i Szkolna w Zimnej Wódce - Poprawa dojazdu do pól	Ch	B, S	Ch	P, S		Ch		Ch			Ch		Ch		P, S
102.	Raport z okresowych obserwacji powierzchniowej aktywności osuwisk,	P, W									P, W					P, S

Lp.	Działanie/Zadanie	Potencjalne oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:										
		Powierzchnię ziemi i krajobraz	Wody	Różnorodność biologiczną	Rośliny	Zwierzęta	Formy ochrony przyrody	Zasoby naturalne	Powietrze atmosferyczne i klimat	Klimat akustyczny	Krajobraz kulturowy i zabytki	Ludzi i dobra materialne
	przeprowadzenie wizualnej kontroli aktywności osuwisk											
Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów												
103.	Rozbudowa i nadzór nad systemem gospodarki odpadami wraz z odbiorem i zagospodarowaniem odpadów	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W						B, S
104.	Minimalizacja składowania odpadów	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W						B, S
105.	Osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu, odzysku i ponownego użycia odpadów	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W						P, W
106.	Opracowanie rocznych sprawozdań i analiz stanu gospodarki odpadami											
107.	Prowadzenie rejestru wyrobów zawierających azbest wraz z realizacją Programu usuwania wyrobów zawierających azbest	P, W										B, W
108.	Modernizacja, budowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	P, W						Ch		Ch		P, W
109.	Rozwój systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	P, W										B, S
110.	Inwentaryzacja nielegalnych miejsc składowania odpadów	B, S	P, W	P, W	P, W	P, W						B, S
111.	Kontrole terenów zanieczyszczonych i zdegradowanych oraz prawidłowego gospodarowania odpadami	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W						B, S
112.	Edukacja społeczna w zakresie właściwego postępowania z odpadami											B, S
Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe												
113.	Przywracanie właściwego stanu zagrożonych siedlisk przyrodniczych i gatunków	P, W		B, S	B, S	B, S	P, W				P, W	P, W
114.	Utrzymanie, pielęgnacja i ustanawianie form ochrony przyrody	P, W		B, S	B, S	B, S	B, S				P, W	P, W
115.	Współpraca gminy z Nadleśnictwami											
116.	Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych, a także prowadzenie i aktualizacja baz danych informacji o zasobach przyrodniczych	P, W		P, W	P, W	P, W						
117.	Tworzenie oraz modernizacja terenów zieleni, prace arborystyczne oraz konserwacja pomników przyrody	P, W		P, W	P, W	P, W						
118.	Rewitalizacja i utrzymanie terenów zielonych wraz z tworzeniem zielonej infrastruktury	Ch	W	P, W	Ch	W	Ch	W				B, S
119.	Realizacja Programu Zwiększania Lesistości i wykonywanie nowych nasadzeń/zalesień	B, S	P, W	B, S	B, S	B, S	B, S				P, W	P, W
120.	Nadzór nad gospodarką leśną	P		P	P	P						
121.	Realizacja zieleni osłonowej, drogowej i izolacyjnej, w tym realizacja zieleni śródpolnej	P, W		P, W	P, W	P, W						
122.	Rewitalizacja techniczno-przyrodnicza obszarów zabytkowych	Ch	W	P, W	Ch	W	Ch	W				B, S

Lp.	Działanie/Zadanie	Potencjalne oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:										
		Powierzchnię ziemi i krajobraz	Wody	Różnorodność biologiczną	Rośliny	Zwierzęta	Formy ochrony przyrody	Zasoby naturalne	Powietrze atmosferyczne i klimat	Klimat akustyczny	Krajobraz kulturowy i zabytki	Ludzi i dobra materialne
123.	Renowacja, odbudowa obiektów zabytkowych					Ch					B, S	B, S
124.	Ochrona zagrożonych zabytków ruchomych, nieruchomych i stanowisk archeologicznych										B, S	B, S
125.	Rewitalizacja śródmieścia Ujazdu	Ch	W	P, W	Ch	W			Ch	Ch	B,S	B, S
126.	Rewitalizacja Placu Wolności w Zimnej Wódce	Ch	W	P, W	Ch	W			Ch	Ch	B,S	B, S
127.	Prace konserwatorskie i restauratorskie przy zespole zabytków z kościoła pątniczego pw. Nawiedzenia NMP w Ujeździe- konserwacja 2 organów" - dotacja gminy					Ch			Ch	Ch	B,S	B, S
128.	Prace konserwatorskie przy gontowych pokryciach dachów drewnianych w kościele filialnym pw. Matki Boskiej Śnieżnej w Olszowej - dotacja gminy					Ch			Ch	Ch	B,S	B, S
129.	Prace konserwatorskie przy gontowych pokryciach dachów drewnianych w kościele parafialnym pw. Św. Elżbiety Węgierskiej w Kluczu - dotacja gminy					Ch			Ch	Ch	B,S	B, S
Obszar interwencji: Zagrożenie poważnymi awariami												
130.	Poprawa technicznego wyposażenia służb ratownictwa chemiczno-ekologicznego	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W						B, S
131.	Doskonalenie systemu ostrzegania o poważnych awariach oraz opracowanie planów na wypadek awarii											B, S
132.	Informowanie społeczeństwa o sposobach postępowania w sytuacji wystąpienia zagrożeń											B, S
133.	Usuwanie skutków poważnych awarii i zjawisk ekstremalnych	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W						B, S
134.	Prowadzenie działalności inspekcyjnej podmiotów gospodarczych oraz rejestru poważnych awarii	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W						B, S
135.	Budowa budynku remizy dla OSP w Niezdrowicach - Poprawa warunków technicznych	Ch							Ch	Ch	B,S	B, S
136.	Budowa budynku remizy dla OSP w Zimnej Wódce - Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	Ch							Ch	Ch	B,S	B, S
137.	Zakup sprzętu dla jednostek OSP do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych" - bezpieczeństwo											B, S
138.	Zakup nowego średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Niezdrowice											B, S
Obszar interwencji: Edukacja ekologiczna												
139.	Prowadzenie kampanii, szkoleń, warsztatów z ochrony środowiska	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S

Lp.	Działanie/Zadanie	Potencjalne oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:										
		Powierzchnię ziemi i krajobraz	Wody	Różnorodność biologiczną	Rośliny	Zwierzęta	Formy ochrony przyrody	Zasoby naturalne	Powietrze atmosferyczne i klimat	Klimat akustyczny	Krajobraz kulturowy i zabytki	Ludzi i dobra materialne
140.	Publikacja materiałów z zakresu ochrony środowiska	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S
141.	Informowanie o prowadzonych postępowaniach wymagających udziału społeczeństwa	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S
142.	Budowa ścieżek edukacyjnych	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S
143.	Wdrażanie systemów zarządzania środowiskiem	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S
144.	Realizacja programów edukacyjnych propagujących zachowania ekologiczne	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S

Źródło: opracowanie własne

8.1. Oddziaływanie na obszary chronione, w tym obszary Natura2000 oraz ich integralność

Na obszarze gminy Ujazd występują obszarowe formy ochrony przyrody: Obszar Natura 2000 (PLH160002 Góra Świętej Anny), Rezerwat przyrody – Boże Oko, Park Krajobrazowy – Góra Św. Anny oraz punktowe formy ochrony przyrody: Pomnik przyrody (dąb bezszypułkowy).

Wszystkie zaplanowane działania na terenie gminy są zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju. Mają na celu utrzymanie dobrego stanu środowiska w obszarach, gdzie ten stan jest dobry, a tam, gdzie jakość poszczególnych komponentów jest niezadowolająca przedsięwzięcia zaplanowane są po to, by ten stan przywrócić do dobrego. Zatem zaplanowane działania nie wpłyną na integralność występujących form ochrony przyrody zarówno w granicach gminy, jak i form ochrony przyrody w najbliższym sąsiedztwie.

Projekt POŚ uwzględnia zakazy, jakie obowiązują w stosunku do poszczególnych form ochrony przyrody, wynikające z ustawy o ochronie przyrody i w związku z tym nie planuje się działań, które mogłyby naruszać cele ochrony określone dla tych terenów, w miejscu ich lokalizacji:

- w stosunku do obszarów Natura 2000 – art. 33 i 36 *Ustawy o ochronie przyrody* [4],
- w stosunku do obszaru chronionego krajobrazu – art. 24 *Ustawy o ochronie przyrody* [4],
- w stosunku do rezerwatów przyrody – art. 15 *Ustawy o ochronie przyrody* [4],
- w stosunku do pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego i użytków ekologicznych – art. 45. *Ustawy o ochronie przyrody* [4].

Oddziaływanie na Obszary Natura 2000

Dla obszarów Natura 2000 nie ustanawia się zakazów, tak jak dla innych form ochrony przyrody. Ochrona na obszarach Natura 2000 opiera się przede wszystkim na ograniczaniu podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Dla obszarów Natura 2000 sporządza się i realizuje plany zadań ochronnych. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska ustanawia plan na okres 10 lat, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Dla **Obszaru Natura 2000 Góra Świętej Anny PLH160002** ustanowiono plan zadań ochronnych przyjęty Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 6 lipca 2022 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Góra Świętej Anny PLH160002. Plan ochrony obowiązuje do 31 grudnia 2099r. Dla w/w obszaru określono następujące zagrożenia dla poszczególnych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, które w sposób szczególny mogą naruszyć system funkcjonowania ekosystemu obszaru. Do zagrożeń należą m.in.:

1. Dla siedliska: 6110 skały wapienne i neutrofilne z roślinnością pionierską *Alyso-Sedion*:

- Obce gatunki inwazyjne oceniają i konkurują z gatunkami typowymi dla siedliska, powodując ich ustępowanie. Szczególnie silnie wpływa powojnik pnący *Clematis vitalba* (na stanowisku Góra Świętej Anny – Amfiteatr), który może ocenić znaczne powierzchnie płatów siedliska;
- Gatunki ekspansywne wypierają gatunki typowe dla siedliska. W obszarze w płatach siedliska stwierdzono jedynie niezbyt ekspansywne gatunki lub też potencjalnie ekspansywne, ale z bardzo małym pokryciem. Ich wpływ jest w związku z tym bardzo ograniczony;
- Występowanie siedliska w obszarze jest uwarunkowane działalnością człowieka – przy jej braku spontanicznie zachodzi stopniowa przemiana zbiorowisk pionierskich w zbiorowiska zaroślowe. Krzewy i podrost drzew oceniają płaty siedliska, znacznie ograniczając możliwości wzrostu

gatunków typowych. Działanie takie mają również krzewy i podrost rosnące poza płatem siedliska na skutek ocienienia bocznego płatów.

2. Dla siedliska: 6210 murawy kserotermiczne (*FestucoBrometea*):

- Obce gatunki inwazyjne oceniają i konkurują z gatunkami typowymi dla siedliska, powodując ich ustępowanie. W rezerwacie przyrody Góra Świętej Anny głównym zagrożeniem jest łubin trwały *Lupinus polyphyllus*, w ostatnich latach wykazujący silną ekspansję. Poza tym występują: czeremcha amerykańska *Padus serotina*, nawłóć kanadyjska *Solidago canadensis*, przymiotno roczne *Erigeron annuus*, konyza kanadyjska *Conyza canadensis*, przegorzan kulisty *Echinops sphaerocephalus*;
- Problematiczne gatunki rodzime występujące w siedlisku to przede wszystkim rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius* i trzcinnik piaskowy *Calamagrostis epigejos*. Rajgras ma ograniczony wpływ na siedlisko, natomiast trzcinnik i inne gatunki ekspansywne wypierają gatunki typowe dla siedliska;
- Występowanie siedliska w obszarze jest uwarunkowane działalnością człowieka – przy jej braku spontanicznie zachodzi stopniowa przemiana muraw w zbiorowiska zaroślowe. Krzewy i podrost drzew konkurują z roślinami typowymi dla siedliska, a ponadto oceniają płaty siedliska. Przy braku ochrony czynnej może to skutkować ograniczeniem możliwości wzrostu gatunków murawowych.

3. Dla siedliska: 8210 wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami *Potentilletalia caulescentis*:

- W sąsiedztwie obu płatów siedliska przebiega autostrada A4. Podczas jej budowy przeprowadzono szerokie prace ziemne, co skutkuje osuszeniem terenu. Ponadto usunięto drzewostan, bezpośrednio odsłaniając drzewostany nad skałkami z płatami siedliska na ciepłe wiatry wiejące z południa. Przyczyniło się to do zamierania buków z powodu wzrostu temperatur i spadku wilgotności powietrza i podłoża. Skutkuje to silnymi zmianami warunków mikroklimatycznych, bardzo negatywnie wpływającymi na płaty siedliska.
- Na stanowiskach w Amfiteatrze i rezerwacie przyrody Biesiec penetracja otoczenia płatów siedliska, skutkująca m.in. ich wydeptywaniem. Może też sprzyjać rozprzestrzenianiu się obcych gatunków inwazyjnych. Związane jest z nim ponadto palenie ognisk w sąsiedztwie ścian skalnych. Ewentualne działania w obrębie skał mogą wpływać na intensyfikację obrywów skalnych;
- Obce gatunki inwazyjne oceniają i konkurują z gatunkami typowymi dla siedliska, powodując ich ustępowanie. Wyparowując duże ilości wody przez liście mogą też sprzyjać osuszaniu płatów siedliska, pogarszając warunki wzrostu paproci. Szczególnie licznie występuje niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*;
- W silnie naświetlonych płatach siedliska pojawiają się gatunki ekspansywne, przede wszystkim trawy. Ograniczają one rozwój roślin typowych dla siedliska;
- Występowanie siedliska jest uzależnione od odpowiedniej ilości światła – pełnego nasłonecznienia w przypadku wariantu światłolubnego i ocienienia przez okap drzew w przypadku wariantu cieniulubnego. Silny rozwój krzewów na terenach otwartych, a także odnowienia w lesie, skutkuje niekorzystnymi zmianami w dostępności światła i ustępowaniem siedliska. Dotyczy to również ocienienia bocznego ze strony krzewów i podszytu rosnącego w sąsiedztwie ścian skalnych z płatami siedliska;
- Wzrost temperatur pogarsza warunki wzrostu buka i sprzyja jego zamieraniu, a przez to prześwietleniu drzewostanu. Skutkuje to rozprzestrzenianiem się gatunków ekspansywnych (głównie traw) i ustępowaniem gatunków typowych dla siedliska (zwłaszcza paprotnicy kruchej *Cystopteris fragilis*). Zmiana warunków w runie może też powodować pojawianie się dodatkowych gatunków inwazyjnych.

4. Dla siedliska: 9110 kwaśne buczyny (*LuzuloFagenion*):

- Wprowadzenie w XIX i XX w. sosny zwyczajnej, świerka pospolitego i dębów w części płatów skutkuje nieodpowiednim składem drzewostanu, a przez to zbyt dużą dostępnością światła

w runie. Zmienia też chemizm ściółki i wierzchnich warstw gleby. Skutkuje to rozprzestrzenianiem się obcych gatunków inwazyjnych i gatunków ekspansywnych oraz ustępowaniem gatunków typowych dla siedliska, bezpośrednio wpływając na oceny wskaźników „rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych”, „inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie” oraz „charakterystyczna kombinacja florystyczna”. Obecnie dąb jest wprowadzany w odnowieniach; na niewielkich powierzchniach wprowadzono również jodłę pospolitą;

- Wprowadzenie w XIX i XX w. modrzewia silnie wpływa na chemizm i strukturę ściółki i wierzchnich warstw gleby. Skutkuje to silnym ustępowaniem gatunków typowych dla siedliska oraz rozprzestrzenianiem się obcych gatunków inwazyjnych i gatunków ekspansywnych, bezpośrednio wpływając na oceny wskaźników „rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych” i „inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie”;
- Prowadzony w przeszłości sposób wycinki drzew, tj. bez pozostawienia biogrup starego drzewostanu, skutkuje obecnie juvenalizacją i uproszczeniem struktury drzewostanów. Bezpośrednio wpływa to na oceny wskaźników „pionowa struktura roślinności” i „wiek drzewostanu”, pośrednio ma silny wpływ na oceny wskaźników związanych z ilością martwego drewna, a także wskaźników „mikrosiedliska drzewne (drzewa biocenotyczne)”, „rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych” i „inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie”;
- Mała ilość martwego drewna w płatach siedliska – zarówno ogólnych zasobów, jak i drewna wielkowymiarowego, obniża bogactwo gatunkowe (zwłaszcza grzybów, owadów saproksylicznych i ptaków) oraz negatywnie wpływa na strukturę siedliska, w tym jego odporność na zaburzenia;
- W runie większości płatów licznie występuje niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*. Ogranicza to możliwości rozwoju typowych gatunków runa na skutek konkurencji Dziennik Urzędowy Województwa Opolskiego – 24 – Poz. 1991 i zmniejszenia wilgotności podłoża. Wpływa bezpośrednio na ocenę wskaźnika „inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie”, a pośrednio na inne wskaźniki odnoszące się do składu gatunkowego runa;
- Obecność jeżyn *Rubus* spp. w miejscach o prześwietlonym drzewostanie. Bezpośrednio wpływa na ocenę wskaźnika „rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych”, a pośrednio na wskaźnik „charakterystyczna kombinacja florystyczna”;
- Zmniejszenie opadów skutkuje lokalnie zamieraniem buka, a przez to prześwietleniem drzewostanu. Skutkuje to rozprzestrzenianiem się gatunków ekspansywnych, wpływając na ocenę odpowiedniego wskaźnika. Może też powodować pojawianie się dodatkowych gatunków inwazyjnych. Pośrednio wpływa to na ocenę wskaźnika „charakterystyczna kombinacja florystyczna”.

5. Dla siedliska: 9130 żyzne buczyny (*Dentario glandulosae*Fagenion, *Galio odorati*Fagenion):

- Wprowadzenie w XIX i XX w. sosny zwyczajnej, świerka pospolitego i dębów w części płatów skutkuje nieodpowiednim składem drzewostanu, a przez to zbyt dużą dostępnością światła w runie. Zmienia też chemizm ściółki i wierzchnich warstw gleby. Skutkuje to rozprzestrzenianiem się obcych gatunków inwazyjnych i gatunków ekspansywnych oraz ustępowaniem gatunków typowych dla siedliska, bezpośrednio wpływając na oceny wskaźników „rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych” i „inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie” i „charakterystyczna kombinacja florystyczna”. Obecnie dąb jest wprowadzany w odnowieniach, na niewielkich powierzchniach wprowadzono również jodłę pospolitą;
- Wprowadzenie w XIX i XX w. modrzewia silnie wpływa na chemizm i strukturę ściółki i wierzchnich warstw gleby. Skutkuje to silnym ustępowaniem gatunków typowych dla siedliska oraz rozprzestrzenianiem się obcych gatunków inwazyjnych i gatunków ekspansywnych, bezpośrednio wpływając na oceny wskaźników „rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych” i „inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie”;
- Prowadzony w przeszłości sposób wycinki drzew, tj. bez pozostawienia biogrup starego drzewostanu skutkuje obecnie juvenalizacją i uproszczeniem struktury drzewostanów. Bezpośrednio wpływa to na oceny wskaźników „pionowa struktura roślinności” i „wiek

drzewostanu”, pośrednio jednak ma silny wpływ na oceny wskaźników związanych z ilością martwego drewna, a także wskaźników „mikrosiedliska drzewne (drzewa biocenotyczne)”, „rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych” i „inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie”;

- Mała ilość martwego drewna w płatach siedliska – zarówno ogólnych zasobów, jak i drewna wielkowymiarowego, obniża bogactwo gatunkowe (zwłaszcza grzybów, owadów saproksylicznych i ptaków) oraz negatywnie wpływa na strukturę siedliska, w tym jego odporność na zaburzenia;
- W runie większości płatów licznie występuje niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*. Ogranicza to możliwości rozwoju typowych gatunków runa na skutek konkurencji i zmniejszenia wilgotności podłoża. Wpływa bezpośrednio na ocenę wskaźnika „inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie”, a pośrednio na inne wskaźniki odnoszące się do składu gatunkowego runa;
- Obecność jeżyn *Rubus* spp. w miejscach o prześwietlonym drzewostanie. Bezpośrednio wpływa na ocenę wskaźnika „rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych”, a pośrednio na wskaźnik „charakterystyczna kombinacja florystyczna”;
- Zmniejszenie opadów skutkuje lokalnie zamieraniem buka, a przez to prześwietleniem Dziennik Urzędowy Województwa Opolskiego – 26 – Poz. 1991 drzewostanu. Skutkuje to rozprzestrzenianiem się gatunków ekspansywnych, wpływając na ocenę odpowiedniego wskaźnika. Może też powodować pojawianie się dodatkowych gatunków inwazyjnych. Pośrednio wpływa to na ocenę wskaźnika „charakterystyczna kombinacja florystyczna”.

6. Dla siedliska: 9150 ciepłolubne buczyny storczykowe (CephalantheroFagenion):

- Prowadzony w przeszłości sposób wycinki drzew, tj. bez pozostawienia biogrup starego drzewostanu skutkuje juwenalizacją i uproszczeniem struktury drzewostanów. Zmniejsza to odporność siedliska na zaburzenia, m.in. ograniczając zdolność drzewostanu do regeneracji. Bezpośrednio wpływa na ocenę wskaźnika „struktura drzewostanu na stanowisku”;
- W sąsiedztwie obu płatów siedliska przebiega autostrada A4. Podczas jej budowy przeprowadzono szerokie prace ziemne, co skutkuje osuszeniem terenu. Ponadto usunięto drzewostan, bezpośrednio odsłaniając drzewostany w obrębie płatów siedliska na ciepłe wiatry wiejące z południa. Przyczyniło się to do zamierania buków na skutek wzrostu temperatur i spadku wilgotności powietrza i podłoża;
- W runie obu płatów występuje niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*, jest on jednak niezbyt liczny, dość liczne jest natomiast przymiotno roczne *Erigeron annuus*. Oprócz tych gatunków występują także mniej liczne nawłóć kanadyjska *Solidago canadensis* i konyza kanadyjska *Conyza canadensis*. Gatunki inwazyjne ograniczają możliwości rozwoju typowych gatunków runa na skutek konkurencji i zmniejszenia wilgotności podłoża, jednak w niewielkim stopniu. Wpływają jednak bezpośrednio na ocenę wskaźnika „obce gatunki inwazyjne”;
- Obecność ekspansywnych traw, przede wszystkim trzcinnika piaskowego *Calamagrostis epigeios*. Bezpośrednio wpływa na ocenę wskaźnika „pokrycie przez gatunki traw”, a na skutek silnego ograniczania możliwości rozwoju innych roślin (w tym gatunków typowych siedliska) pośrednio negatywnie wpływa na oceny pozostałych wskaźników związanych ze składem i stanem runa (w tym wskaźników kardynalnych);
- Wzrost temperatur pogarsza warunki wzrostu buka i sprzyja jego zamieraniu, a przez to prześwietleniu drzewostanu. Skutkuje to rozprzestrzenianiem się gatunków ekspansywnych (głównie traw), wpływając na ocenę odpowiedniego wskaźnika. Silnie rozwija się też odnowienie bukowe, ograniczając rozwój runa. Zmiana warunków w runie może też powodować pojawianie się dodatkowych gatunków inwazyjnych. Pośrednio wpływa to na ocenę wszystkich wskaźników mierzących stan runa (w tym kardynalnych).

7. Dla siedliska: 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (GalioCarpinetum i TilioCarpinetum):

- Wprowadzanie odnowień praktycznie czysto dębowych, a w XIX i XX w. dodatkowo sosny zwyczajnej i świerka pospolitego, skutkuje nieodpowiednim składem drzewostanu, a przez to nieodpowiednią dostępnością światła w runie. Zmienia też chemizm ściółki i wierzchnich warstw gleby. Skutkuje to rozprzestrzenianiem się obcych gatunków inwazyjnych i gatunków ekspansywnych oraz ustępowaniem gatunków typowych dla siedliska, bezpośrednio wpływając na oceny wskaźników „rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych” i „inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie”. Nieodpowiedni skład drzewostanu, związany z promowaniem dębu (brak grabu i lipy drobnolistnej), oraz runa skutkuje obniżeniem oceny wskaźnika kardynalnego „charakterystyczna kombinacja florystyczna”;
- Wprowadzenie w XIX i XX w. modrzewia (w mniejszej ilości także dębu czerwonego) silnie wpływa na chemizm oraz strukturę ściółki i wierzchnich warstw gleby. Skutkuje to silnym ustępowaniem gatunków typowych dla siedliska oraz rozprzestrzenianiem się obcych gatunków inwazyjnych i gatunków ekspansywnych, bezpośrednio wpływając na oceny wskaźników „rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych” i „inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie”;
- Prowadzony w przeszłości sposób wycinki drzew, tj. bez pozostawienia biogrup starego drzewostanu skutkuje obecnie juwenalizacją i uproszczeniem struktury drzewostanów. Bezpośrednio wpływa to na oceny wskaźników „pionowa struktura roślinności” i „wiek drzewostanu”, pośrednio jednak ma silny wpływ na oceny wskaźników związanych z ilością martwego drewna, a także wskaźników „mikrosiedliska drzewne (drzewa biocenotyczne)”, „rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych” i „inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie”;
- Usuwanie w ramach pielęgnacji lasu (trzebieże) grabu i lipy drobnolistnej jako mniej przydatnych gospodarczo skutkuje wytworzeniem drzewostanu jednopiętrowego o stosunkowo niskim zwarciu koron, zubożeniem składu gatunkowego drzewostanu (wpływającego na ocenę wskaźnika kardynalnego „charakterystyczna kombinacja florystyczna”) oraz negatywnymi zmianami w runie. W przypadku całkowitego usunięcia grabu i lipy drobnolistnej oraz brakiem występowania buka dochodzi do zaniku cech siedliska;
- Mała ilość martwego drewna w płatach siedliska – zarówno ogólnych zasobów, jak i drewna wielkowymiarowego, obniża bogactwo gatunkowe (zwłaszcza grzybów, owadów saproksylicznych i ptaków) oraz negatywnie wpływa na strukturę siedliska, w tym jego odporność na zaburzenia;
- W runie większości płatów licznie występuje niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*. Ogranicza to możliwości rozwoju typowych gatunków runa na skutek konkurencji i zmniejszenia wilgotności podłoża. Wpływa bezpośrednio na ocenę wskaźnika „inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie”, a pośrednio na inne wskaźniki odnoszące się do składu gatunkowego runa;
- Obecność jeżyn *Rubus* spp. i pokrzywy zwyczajnej *Urtica dioica* w miejscach o prześwietlonym drzewostanie bezpośrednio wpływa na ocenę wskaźnika „rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych”, a pośrednio na wskaźnik „charakterystyczna kombinacja florystyczna”;
- Zmniejszenie opadów skutkuje lokalnie zamieraniem buka (dość licznie występującego w płatach siedliska), a przez to prześwietleniem drzewostanu. Skutkuje to rozprzestrzenianiem się gatunków ekspansywnych, wpływając na ocenę odpowiedniego wskaźnika. Może też powodować pojawianie się dodatkowych gatunków inwazyjnych. Pośrednio wpływa to na ocenę wskaźnika „charakterystyczna kombinacja florystyczna”. W płatach położonych w wąwozach zauważalne jest przesuszenie podłoża, co negatywnie wpływa na rośliny runa typowe dla siedliska i oceny odpowiednich wskaźników.

8. Dla siedliska: 9180 jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach Tilio platyphyllisAcerion pseudoplatani:

- Wprowadzenie w przeszłości robinii akacjowej i dębu czerwonego silnie wpływa na strukturę drzewostanu na stanowisku, a pośrednio na dostępność światła w podszybie i runie oraz chemizm

i strukturę ściółki i wierzchnich warstw gleby. Negatywnie wpływa to na oceny wskaźników kardynalnych „obce gatunki inwazyjne” i „gatunki obce w drzewostanie” oraz wskaźnika „gatunki dominujące”;

- Mała ilość martwego drewna w płatach siedliska – zarówno ogólnych zasobów, jak i drewna wielkowymiarowego, obniża bogactwo gatunkowe (zwłaszcza grzybów, owadów saproksylicznych i ptaków), negatywnie wpływa na strukturę siedliska, w tym jego odporność na zaburzenia oraz bezpośrednio wpływa na ocenę wskaźnika „przekształcenia związane z użytkowaniem”;
- W runie dość licznie występuje niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*. Ogranicza Dziennik Urzędowy Województwa Opolskiego – 30 – Poz. 1991 to możliwości rozwoju typowych gatunków runa na skutek konkurencji i zmniejszenia wilgotności podłoża. Wpływa bezpośrednio na ocenę wskaźnika kardynalnego „obce gatunki inwazyjne”, a pośrednio na inne wskaźniki odnoszące się do składu gatunkowego runa;
- Zmniejszenie opadów skutkuje zamieraniem buka w płacie „Poręba”; zjawisko jest też obserwowane w sąsiadującym z jaworzyną płacie buczyny żywej na stanowisku „Amfiteatr”. Skutkuje to prześwietleniem drzewostanu, a pośrednio rozprzestrzenieniem się gatunków ekspansywnych, wpływając na ocenę odpowiedniego wskaźnika. Może też powodować pojawianie się dodatkowych gatunków inwazyjnych. Pośrednio wpływa to na ocenę wskaźnika „charakterystyczna kombinacja florystyczna”.

9. Dla siedliska: 91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinosoincanae*, olsy źródliskowe):

- Wprowadzenie w przeszłości sosny zwyczajnej w dolinie jednego z cieków skutkuje nieodpowiednim składem drzewostanu, a przez to zbyt dużą dostępnością światła w runie. Przyczynia się to do rozprzestrzeniania się obcych gatunków inwazyjnych i gatunków ekspansywnych, bezpośrednio wpływając na oceny wskaźników „rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych” i „inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie”.
- Prowadzony w przeszłości sposób wycinki drzew, tj. bez pozostawienia biogrup starego drzewostanu skutkuje obecnie juvenalizacją i uproszczeniem struktury drzewostanów. Bezpośrednio wpływa to na oceny wskaźników „pionowa struktura roślinności” i „wiek drzewostanu”, pośrednio jednak ma silny wpływ na oceny wskaźników związanych z ilością martwego drewna, a także wskaźnikowa „rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych” i „inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie”;
- Mała ilość martwego drewna w płatach siedliska – zarówno ogólnych zasobów, jak i drewna wielkowymiarowego, obniża bogactwo gatunkowe (zwłaszcza grzybów, owadów saproksylicznych i ptaków) oraz negatywnie wpływa na strukturę siedliska, w tym jego odporność na zaburzenia;
- Nad strumieniem Jordan i w jego sąsiedztwie dość licznie występuje niecierpek gruczołowaty *Impatiens glandulifera*. Obecność tego gatunku skutkuje ograniczeniem możliwości rozwoju typowych gatunków runa na skutek konkurencji. Wpływa bezpośrednio na ocenę wskaźnika kardynalnego „inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie”, a pośrednio na inne wskaźniki odnoszące się do składu gatunkowego runa (w tym na wskaźnik kardynalny „gatunki dominujące”). W runie większości płatów występuje nielicznie niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*;
- Dominacja pokrzywy zwyczajnej *Urtica dioica* w runie części płatów siedliska. Gatunek ten naturalnie występuje w płatach siedliska (jest gatunkiem typowym), jednak jego masowy pojaw ogranicza rozwój innych gatunków. Obecność gatunków ekspansywnych bezpośrednio wpływa na ocenę wskaźnika „rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych”, a pośrednio na wskaźniki kardynalne „gatunki dominujące” i „gatunki charakterystyczne”;
- Całkowite uregulowanie (w tym pogłębienie) koryt cieków skutkujące brakiem meandrowania i częściowym przesuszeniem płatów w związku z przyśpieszeniem spływu wody. Skutkuje to m.in. rozwojem gatunków ekspansywnych, przede wszystkim preferujących suchsze stanowiska gatunków jeżyn *Rubus* spp. Regulacja cieków skutkuje też zanikiem ich meandrowania, co

ogranicza naturalną dynamikę siedliska, w tym powstawanie młodych płatów na osadach naniesionych przez ciek. Ogranicza także depozycję mułu, negatywnie wpływając na stan gleb i możliwości wzrostu części gatunków. Może też prowadzić do przekształcania się łągów w inne typy siedlisk przyrodniczych (np. grądy środkowoeuropejskie 9170) oraz zbiorowiska roślinne nie dające się zaklasyfikować jako siedliska przyrodnicze. Bezpośrednio mierzone jest to wskaźnikiem „naturalność koryta rzeczno”, jednak silnie wpływa również na inne wskaźniki, w tym wskaźniki kardynalne „reżim wodny” i „gatunki dominujące”, a także na wskaźnik „rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych”, a nawet „pionowa struktura roślinności”;

- Zmniejszenie opadów i przepływu w ciekach oraz obniżenie poziomu wód gruntowych aż do całkowitego zaniku cieku i znacznego przesuszenia podłoża, skutkuje rozprzestrzenianiem się i rozwojem gatunków ekspansywnych, przede wszystkim preferujących suchsze stanowiska gatunków jeżyn *Rubus* spp., a także negatywnie wpływa na stan gleb i możliwości wzrostu części gatunków. Skutki oddziaływania zagrożenia bezpośrednio mierzone są wskaźnikiem kardynalnym „reżim wodny”, jednak pośrednio wpływają na większość wskaźników stanu siedliska.

Należy zauważyć, iż dla obszaru Natura 2000 zostały również określone zakazy, wynikające z Ustawy o ochronie przyrody. Zgodnie z zapisem art. 33 Ustawy o ochronie przyrody, na terenie obszaru Natura 2000 nie można prowadzić działań, które:

- pogorszą stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- wpłyną negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- pogorszą integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Wskazane w POŚ priorytety działań jak i zadania w harmonogramie rzeczowo-finansowym realizowane będą poza Obszarem Natura 2000 Góra Świętej Anny PLH160002. Działania i zadania dotyczą w większości przypadków terenów już przekształconych antropogenicznie, terenów zurbanizowanych i terenów, które z punktu ochrony nie stanowią terenów o wysokich wartościach przyrodniczych. Żadne z wyznaczonych działań i zadań nie zwiększa zakresu i skali zagrożeń, jakie zostały przedstawione w planie zadań ochronnych dla siedlisk 6110, 6210, 8210, 9110, 9130, 9150, 9170, 9180, 91E0. POŚ nie wyznacza celów i kierunków, które w jakikolwiek sposób ingerowałyby negatywnie w siedliska przyrodnicze, w tym siedliska na Obszarach Natura 2000. POŚ wyznacza kierunek działań związany z ochroną terenów cennych przyrodniczo, a tym samym walorów faunistycznych i florystycznych mających znaczenie w kształtowaniu systemu przyrodniczego gminy Ujazd. Żadne z zadań określonych w harmonogramie rzeczowo-finansowym POŚ dla gminy Ujazd nie wprowadza zmian w istniejących ekosystemach Obszaru Natura 2000 oraz nie ingeruje w funkcjonowanie i rozwój stwierdzonych siedlisk przyrodniczych. Należy również podkreślić że żadne z działań i zadań POŚ dla gminy Ujazd nie generuje i nie potęguje dodatkowych zagrożeń niż te jakie zostały zdiagnozowane na etapie tworzenia planu zadań ochronnych dla tego obszaru. Ponadto działania i zadania w POŚ nie generują, ani nie sprzyjają powstawaniu zagrożeń jakie zostały określone dla określonych chronionych siedlisk przyrodniczych na terenie Obszaru Natura 2000 Góra Świętej Anny PLH160002.

Również wyznaczone w planie zadań ochronnych cele ochrony nie stoją w kolizji z działaniami i zadaniami zaplanowanymi w POŚ dla gminy Ujazd. Nie prognozuje się, aby jakiegokolwiek działanie i zadanie w POŚ mogło naruszyć status i cel ochrony lub zagrozić realizacji wykonania celu ochrony.

Oddziaływanie na Parki Krajobrazowe

Na zachodnią część gminy Ujazd nachodzi Park Krajobrazowy „Góra Św. Anny” wraz z otuliną. Dla Parku obowiązuje plan ochrony przyjęty Rozporządzeniem Nr 0151/P/1/09 Wojewody Opolskiego z dnia 02.04.2009r. W granicach Parku określono strefy działań ochronnych, w których zdiagnozowano zagrożenia i sposoby ich eliminacji lub ich ograniczenie. Częściowo na terenie gminy Ujazd występują

strefy: AKE (strefa „E” ochrony ekspozycji), APKE (proponowana strefa ochrony ekspozycji), AKB (strefa „B” ochrony konserwatorskiej), AR (rezerwat przyrody „Boże Oko”), APP (inne obszary o najwyższych wartościach przyrodniczo-krajobrazowych), APKOW (proponowana strefa ochrony archeologicznej).

Wskazane w POŚ dla Gminy Ujazd działania i zadania nie ingerują w zakres prac związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu, jakie zostały określone w planie ochrony. Ponadto określone zakazy w Planie ochrony nie stoją w sprzeczności z założeniami i wskazanymi działaniami POŚ. Nie prognozuje się wystąpienia jakichkolwiek kolizji i negatywnych oddziaływań, a w szczególności łamania funkcjonujących na terenie Parku zakazów.

Żadne ze wskazanych w POŚ zadań i działań nie będzie realizowane w sposób bezpośredni w granicach wskazanych powyżej stref ochronnych, przez co nie przewiduje się jakiegokolwiek ingerencji i negatywnych oddziaływań w określone warunki ich ochrony. Należy zaznaczyć, że większość wskazanych w POŚ zadań i działań to kontynuacja prowadzonej od wielu lat polityki ekologicznej i rozwojowej a ich celem jest poprawa stanu środowiska z jak największą minimalizacją strat w istniejących ekosystemach. Dodatkowo granice Parku krajobrazowe obejmują tereny leśne gminy Ujazd, a wyznaczone strefy nie znajdują się na terenach zurbanizowanych i są od nich znacznie oddalone (najbliższe to wieś Olszowa i Klucz).

Oddziaływanie na Rezerwaty przyrody

Na obszarze gminy Ujazd znajduje się jeden rezerwat przyrody „Boże Oko”. Dla rezerwatu przyrody obowiązują zadania ochronne przyjęte Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 27 czerwca 2018 r. Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zbiorowisk buczyn o charakterze zbliżonym do naturalnego. Zbiorowiska te reprezentowane są przez kwaśną buczynę niżową oraz na większości obszaru, żyzną buczynę niżową. W drzewostanach rezerwatu zdecydowanie dominują buki w wieku 150-170 lat. W granicach rezerwatu zidentyfikowano dwa siedliska przyrodnicze ważne dla Wspólnoty Europejskiej: kwaśne buczyny (kod siedliska 9110) i żyzne buczyny (kod siedliska 9130). Spośród występujących tu chronionych i zagrożonych roślin naczyniowych na uwagę zasługują gatunki z rodziny storczykowatych: buławnik wielkokwiatowy, i kruszczyk połabski. Stwierdzono tu ponadto stanowiska 3 gatunków chronionych mchów (gładysz paprociowaty, widłoząb miotłowy, zwiślik maczugowaty), a dane historyczne podają również występowanie chronionej soplówki bukowej (gatunku grzyba z rodziny soplówkowatych, rozwijającego się na martwym drewnie liściastym).

Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu ochrony są: dobry stan zachowania zbiorowisk buczyn; brak stwierdzonych zagrożeń, wymagających podjęcia zabiegów z zakresu ochrony czynnej oraz położenie rezerwatu w granicach Obszaru Mającego Znaczenie dla Wspólnoty Góra Św. Anny – kod obszaru PLH160002, zwanego dalej obszarem Natura 2000.

Na terenie rezerwatów przyrody obowiązują zakazy wskazane w art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody [4].

Żadne z przyjętych priorytetów działań oraz konkretnych zadań z harmonogramu rzeczowo-finansowego POŚ nie będzie realizowane na terenie rezerwatu „Boże Oko”. Biorąc pod uwagę ich lokalizację nie przewiduje się również wystąpienia bezpośrednich ani pośrednich lub wtórnych oddziaływań na funkcjonowanie tych form. Żadne z przyjętych zadań inwestycyjnych w swoim zakresie i charakterze nie wchodzi w granice ww. rezerwatu, ani w żaden możliwy sposób nie powoduje złamania istniejących zakazów obowiązujących w tym rezerwacie. Żadne z przyjętych działań i zadań nie będzie realizowane w tak bliskim sąsiedztwie rezerwatu, które mogłoby zagrażać celom ochrony.

Nie zdiagnozowano negatywnych oddziaływań na rezerwat przyrody, przyjmując, że oddziaływania będą miały charakter neutralny zarówno w przypadku realizacji priorytetów działań jak i zadań.

Oddziaływanie na Pomniki przyrody

Na terenie gminy występuje 1 pomnik przyrody. Dla pomników przyrody obowiązują ogólnie przyjęte ustawowe zakazy zapisane w art. 45 Ustawy o ochronie przyrody, do których następujące zakazy:

- niszczenia, uszkodzania lub przekształcania obiektu,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- uszkodzania i zanieczyszczania gleby;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- zbioru, niszczenia, uszkodzania roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
- umieszczania tablic reklamowych.

Wszystkie przyjęte w POŚ priorytety działań oraz zadania nie wykazują w fazie realizacji i eksploatacji negatywnych oddziaływań na najbliższe pomniki przyrody. Zadania typowo inwestycyjne prowadzone będą w znacznym oddaleniu od alei drzew lub pojedynczych obiektów uznanych za pomnik przyrody. Nie zakłada się prowadzenia działań i zadań, które mogłyby na zagrozić funkcjonowaniu istniejących pomników przyrody lub być w kolizji z ich lokalizacją. Na chwilę obecną opracowania Prognozy biorąc pod uwagę ogólność dokumentu nie stwierdza się kolizji z drzewami pomnikowymi. W przypadku, gdyby jednak doszło do zbliżenia prac inwestycyjnych do istniejących pomników przyrody negatywne oddziaływania mogą wystąpić w postaci m.in.:

- niekontrolowanego uszkodzenia systemu korzeniowego, pnia i korony drzewa (działaniem minimalizującym powinno być odpowiednie zabezpieczenie pojedynczych najbliższych drzew poprzez system wygradzeń, siatek i odeskowania drzew)
- niekontrolowanego wycieku substancji ropopochodnych z pracujących maszyn i zanieczyszczeniu środowiska gruntowo-wodnego
- zmiany stosunków gruntowo-wodnych na skutek nieodpowiedniej melioracji terenu i budowie rowów odwadniających ze zmianą parametrów zwierciadła wody gruntowej (obniżenie zwierciadła).

Prace budowlane przy pomnikach przyrody należy prowadzić ze szczególną ostrożnością i odpowiednim zabezpieczeniem drzew (m.in. poprzez ich odeskowanie i możliwe odizolowanie od terenu prac w pasie drogowym). Nie należy lokalizować zaplecza budowy oraz ograniczyć ruch ciężkiego sprzętu budowlanego. Należy unikać zmian morfologii terenu w stopniu mogącym zaburzyć stosunki gruntowo-wodne oraz ograniczyć przemieszczanie mas ziemnych, w tym wykonywanie wykopów lub pogłębień.

Oddziaływanie na Korytarze ekologiczne

Przez teren gminy Ujazd przechodzą 2 korytarze ekologiczne tj. KPd-16 Lasy Raciborskie (południowy fragment gminy) oraz KPd-16A Bory Stobrawskie – Lasy Raciborskie (wschodnia część

gminy). Biorąc pod uwagę skalę, zakres i charakter planowanych działań oraz zadań nie przewiduje się, aby jakiegokolwiek mogło negatywnie oddziaływać na funkcjonowanie korytarza ekologicznego lub wpłynąć na jego zasobność i funkcjonowanie. Nie przewiduje się realizacji działań i zadań mogących wpłynąć na fragmentację siedlisk lub mogących powodować zagrożenie lub ograniczenie przemieszczania się fauny w granicach obszaru. Żadne z działań i zadań nie wiąże się z bezpośrednią ingerencją w struktury przyrodnicze omawianego obszaru, a tym samym nie dojdzie do zmian biocenotycznych i ekosystemalnych, które mogłyby wpłynąć na funkcjonowanie korytarza.

W przypadku wyznaczonych działań i zadań największym pozytywnym długotrwałym pośrednim i wtórnym oddziaływaniem na system powiązań przyrodniczych w tym krajowych, regionalnych i lokalnych korytarzy ekologicznych będą odznaczać się działania realizowane w ramach obszaru „zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe”. W ramach tego obszaru zamierza się realizować m.in. przywracanie właściwego stanu zagrożonych siedlisk przyrodniczych i czynna ochrona; utrzymanie, pielęgnacja i ustanawianie form ochrony przyrody; współpraca gminy z Nadleśnictwami; inwentaryzacja zasobów przyrodniczych, a także prowadzenie i aktualizacja baz danych informacji o zasobach przyrodniczych; rewitalizacja i utrzymanie terenów zielonych wraz z tworzeniem zielonej infrastruktury; realizacja Programu Zwiększania Lesistości i wykonywanie nowych nasadzeń/zalesień oraz realizacja zieleni osłonowej, drogowej i izolacyjnej, w tym realizacji zieleni śródpolnej. Te wszystkie działania przyczynią się do zwiększenia wartości przyrodniczej obszaru oraz stanowić będą pozytywny efekt realizacji POŚ z poszanowaniem zasad ochrony przyrody oraz miejsc występowania cennych gatunków fauny i flory.

Podsumowanie oddziaływań na obszary chronione

Program Ochrony Środowiska zawiera w swoim harmonogramie realizacyjnym zapisy dotyczące odnawiania i przywracania do stanu właściwego składników przyrody. Szczególnie ważnym obszarem interwencji określonym w POŚ jest obszar „Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe”. Z punktu widzenia ochrony przyrody obszar ten zawiera kierunki działań związane m.in. ze wzmocnieniem ochrony przyrody, różnorodności biologicznej, w tym ochrony siedlisk i chronionych gatunków, zwiększeniem lesistości i pielęgnacją terenów zielonych. Kierunki te i przyporządkowane do nich działania mają zapewnić dbałość o wartości przyrodnicze, ich ochronę oraz kształtowanie lokalnych uwarunkowań przyrodniczych zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Zalesianie i ograniczone odrolnienie gruntów oraz przeznaczanie ich na cele mieszkaniowe i produkcyjne pozwoli zachować spójność obszarów biologicznie czynnych.

Ogólne zapisy Programu wpłyną pozytywnie na obiekty prawnie chronione na tym terenie. Program nie zawiera propozycji działań, które byłyby sprzeczne lub zagrażające tym obszarom. Należy jednak kontrolować stan siedlisk przyrodniczych występujących w zasięgu istniejących obszarowych form ochrony przyrody, w celu zabezpieczenia ich przed pogarszaniem się ich stanu, integralności i spójności całej sieci. Dzięki odpowiednio prowadzonemu monitoringowi stanu siedlisk możliwe będzie w przypadku zaistnienia zagrożeń, podjęcie w odpowiednim czasie działań mających na celu jego ochronę. Monitoring ten prowadzony jest jednak na szczeblu centralnym, przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Wszystkie działania proponowane w harmonogramie realizacyjnym POŚ mają na celu służyć ochronie przyrody, nawet jeżeli będzie konieczne krótkotrwałe przekształcenie jednego z komponentów środowiska, np. podczas prac inwestycyjnych, budowlanych. Będą one przeprowadzane z uwzględnieniem wszystkich zasad ustawy o ochronie przyrody. Wszelkie inwestycje na terenach związanych z kompleksami leśnymi, dolinami cieków, czyli miejscami żerowania fauny i skupiania się flory, powinny być szczegółowo przeanalizowane pod kątem ich wpływu na faunę i florę w ujęciu lokalnym i regionalnym. Terenów prawnie chronionych, ale także kompleksów leśnych i dolin cieków nie można jednak traktować jako wytycznych do obszarów koniecznych do wyłączenia z jakiegokolwiek zainwestowania. Zwraca się jedynie uwagę na tereny, które charakteryzują się dużą bioróżnorodnością, i dlatego każde działanie w ich rejonie musi być dokładnie przeanalizowane pod kątem oddziaływań środowiskowych.

W niniejszym opracowaniu, analizuje się oddziaływania jakie mogą wynikać na skutek realizacji planowanych działań, zarówno inwestycyjnych, jak i organizacyjnych. Dla ustalenia czy dane przedsięwzięcie będzie miało „istotne negatywne oddziaływanie” niezbędnym jest przeanalizowanie zarówno charakteru i stopnia wpływu planowanych przedsięwzięć, jak i skutków, do jakich może ono doprowadzić, a znaczenie i wielkość oddziaływania musi odnosić się do specyficznych cech oraz warunków zatwierdzonej lub planowanej ostoi. Tak więc właściwy organ do wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach może stwierdzić potrzebę przejścia przez inwestycję procedury oceny oddziaływania skutków jej realizacji na środowisko. Na etapie prognozy oddziaływania zapisów POŚ nie będą jednak analizowane szczegółowe oddziaływania poszczególnych inwestycji i przedsięwzięć, gdyż jest to zadanie raportów oddziaływania, a nie dokumentacji typu prognoza, sporządzanej w ramach strategicznej oceny oddziaływania projektów planów i programów. O skutkach realizacji przedsięwzięć wspomina się tylko ogólnie, w celu podkreślenia ważności tego zagadnienia.

Pozytywne stałe oddziaływania na formy ochrony przyrody wystąpią w wyniku realizacji zadań inwestycyjnych z zakresu: termomodernizacji, montażu odnawialnych źródeł energii (zmniejszenie emisji ze źródeł konwencjonalnych), rozwoju komunikacji publicznej (zmniejszenie znaczenie wysokoemisyjnego indywidualnego transportu kołowego), promowania oszczędności energii, modernizacji obiektów energetycznego spalania paliw, modernizacji sieci wodociągowo-kanalizacyjnych, montażu odnawialnych źródeł energii, przebudowy dróg, realizacji inwestycji ograniczających przenikanie hałasu do środowiska, opracowania planów zarządzania i ograniczania ryzyka suszy i powodzi, prowadzenia kontroli w zakresie zagospodarowania odpadów (eliminacja dzikich wysypisk), zalesienia gruntów, zwiększania możliwości retencyjnych oraz prowadzenia kampanii edukacyjnych o formach ochrony przyrody i celach ich ochrony. Realizacja powyższych zadań ograniczy emisję gazów i pyłów do powietrza oraz emisję hałasu, co korzystnie wpłynie na najbliższe formy ochrony przyrody i status ich ochrony. Negatywne oddziaływania związane z realizacją powyższych zadań inwestycyjnych będą miały charakter krótkotrwały ograniczony do etapu realizacji. Działania inwestycyjne prowadzone na terenach objętych formami ochrony przyrody muszą być tak prowadzone, aby nie naruszać przedmiotu ich ochrony oraz nie wpływać znacząco negatywnie na integralność tych obszarów. Każde działanie, które powodowałoby znaczący negatywny wpływ musi uwzględniać konieczność przeprowadzenia działań kompensacyjnych lub przynajmniej działania mające zminimalizować to oddziaływanie.

8.2. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi i krajobraz

W POŚ dla Gminy Ujazd w ramach ochrony powierzchni ziemi i krajobrazu wyznaczono cele, kierunki i zadania administracyjne jak i inwestycyjne. Większość zadań zapisanych w POŚ dla Gminy Ujazd będzie miała charakter neutralny lub potencjalnie pozytywny na powierzchnię ziemi i krajobraz. Realizacja niektórych zadań może spowodować wystąpienie potencjalnych oddziaływań bezpośrednich i chwilowych oraz pośrednich, stałych i wtórnych, w tym oddziaływań negatywnych. Oceniono, że wyznaczone w POŚ dla Gminy Ujazd zadania **nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu** na powierzchnię ziemi i krajobraz.

Do potencjalnych pozytywnych i stałych działań administracyjnych zalicza się odpowiednią gospodarkę złożami, kontrolę wydawanych przez Starostę koncesji, analizę dokumentacji geologicznych, kontrolę prawidłowego procesu rekultywacji oraz monitoring jakości gleb. Odpowiednia gospodarka złożami pozwoli zminimalizować negatywne skutki wydobywania surowców oraz umożliwi sprawną rekultywację terenu. Ważnym jest również stała kontrola w zakresie przestrzegania wydawanych decyzji administracyjnych na użytkowanie złoża oraz decyzji na rekultywację terenów zdewastowanych i poeksploatacyjnych. Badanie jakości gleby i ziemi prowadzone jest w celu monitorowania zmian różnych cech gleb, mających wpływ na jej użyteczność. Dopiero po zidentyfikowaniu terenów, na których występują przekroczenia standardów jakości gleby możliwe jest zaplanowanie oraz podjęcie odpowiednich działań

naprawczych. Prowadzenie monitoringu jakości gleb zapewnia stałą kontrolę i pozwala na bieżąco reagować i dostosować postępowanie władz Gminy do zmieniającej się sytuacji.

Pozytywny wpływ na powierzchnię ziemi i gleby będą miały działania związane z prowadzeniem kontroli terenów zanieczyszczonych i zdegradowanych, w celu wytypowania obszarów problemowych i podjęcia odpowiednich działań naprawczych. Niemniej istotnym działaniem będzie aktualizacja Planów zarządzania ryzykiem powodziowym i przeciwdziałania skutkom suszy, które pozytywnie wpłyną na powierzchnię ziemi i krajobraz, z uwagi na ograniczenie zjawisk ekstremalnych prowadzących w tych przypadkach np. do wyjąławiania gleb, wymywania warstwy próchnicznej, erozji rzecznej, zaburzania stosunków wodno-powietrznych. Zadania z zakresu gospodarowania wodami, w tym monitoringu stanu wód, realizacji przedsięwzięć z zakresu małej retencji wodnej, wykorzystania wód z odwodnienia, realizacji programu działań mającego na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych, wpłynę pośrednio, pozytywnie na powierzchnię ziemi i krajobraz. Mała retencja wodna zwiększa zasobność gleb, poprawia stosunki gruntowo-wodne oraz zmniejsza ryzyko wystąpienie lokalnych podtopień i zjawisk suszy. Pośrednio pozytywnie na jakość gleb wpłynę bieżąca konserwacja rowów melioracyjnych, przez co tereny zostaną poprawnie odwodnione, a nagromadzone zanieczyszczenia z pól odpowiednio zebrane w system najczęściej rowów trawiastych, w których następować będą procesy naturalnego samooczyszczania się wód.

Istotnym z punktu widzenia jakości gleb są tereny bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku oraz tereny historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi. Rejestr zagrożeń i szkód w środowisku prowadzony jest w oparciu o art. 26a ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie. Rejestr historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi prowadzony jest w oparciu o art. 101c ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Rejestr historycznych zanieczyszczeń oraz rejestr bezpośrednich zagrożeń i szkód w środowisku, które wystąpiły na terenie kraju, jest prowadzony przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

Na terenie gminy Ujazd żaden teren nie figuruje w rejestrze bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku.

W rejestrze historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, figurują tereny z gminy Ujazd, tj.:

- dz. 294, 295, 296 pow. strzelecki, gmina Ujazd, obręb Olszowa, wskazane w ww. rejestrze, jako teren na którym potwierdzono historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi i na którym zakończono remediację,
- dz. 561/3 pow. strzelecki, gmina Ujazd, obręb Ujazd, wskazana w ww. rejestrze, jako teren na którym potwierdzono historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi i na którym zakończono remediację.

Priorytety działań z obszaru interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza, „Zagrożenie hałasem”, „Pola elektromagnetyczne”, „Gospodarowanie wodami”, „Gospodarka wodno-ściekowa”, „Zasoby geologiczne”, „Gospodarka odpadami”, „Zasoby przyrodnicze i dziedzictwu kulturowe”, „Zagrożenie poważnymi awariami”, „Edukacja ekologiczna” będą neutralne lub pozytywne wpływać na powierzchnię ziemi i gleby. Priorytety działań to pewne założenia i trendy którymi powinna podążać gmina Ujazd w okresie programowania POŚ. Priorytety działań wyznaczone w w/w obszarach interwencji formułują jedynie zalecenia ochronne jakie należy realizować bez podawania konkretnych zamierzeń inwestycyjnych i nie inwestycyjnych. Założenia te obejmują cały obszar gminy i są założeniami zgodnymi z zasadami dbałości o jakość i zasobność gleb. Oczywiście w przypadku działań ujętych w obszarze interwencji „Zagrożenie hałasem”, „Ochrona klimatu i jakości powietrza”, „Gospodarka wodno-ściekowa” największe ryzyko stwarzają priorytety działań związane z sukcesywną rozbudową, modernizacją sieci infrastruktury drogowej, pieszo-rowerowej, wodno-kanalizacyjnej. Z uwagi, iż są to priorytety działań nie jest znana lokalizacja możliwej modernizacji lub rozbudowy dróg, czy też modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. W związku z potencjalną możliwą realizacją działań drogowych, infrastrukturalnych i wodno-kanalizacyjnych negatywne oddziaływania jakie prawdopodobnie powstaną będą związane z prowadzonymi pracami budowlanymi, modernizacyjnymi i remontowymi. Może dojść do przemieszczania mas ziemnych, zmiany płytko zalegających utworów profilu glebowego, zmian stosunków

gruntowo-wodnych, zanieczyszczeniem gleb niekontrolowanych wyciekami substancji zanieczyszczających, zniszczeniem wierzchniej warstwy gleby, zajęciem powierzchni biologicznie czynnej. Będą to jednak niedogodności związane jedynie z fazą realizacji inwestycji, co oznacza, że charakter oddziaływania będzie chwilowy i ustanie w momencie zakończenia prac.

Pozytywne bezpośrednio, pośrednie i wtórne oddziaływania wystąpią natomiast w przypadku realizacji priorytetów działań z obszaru interwencji „Gleby”, które zakładają m.in. przestrzeganie dobrych praktyk rolniczych, wprowadzanie zadrzewień i zalesień, ochronę przed degradacją i zanieczyszczeniem, monitoring gleb, ochronę gleb o najwyższych klasach bonitacyjnych oraz kontrole możliwych terenów zdewastowanych i zdegradowanych poprzez przywrócenie im właściwego stanu.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Ochrona klimatu i jakości powietrza*” oddziaływanie krótkotrwałe na powierzchnię ziemi i krajobraz wystąpi w wyniku rozwoju infrastruktury gazowej (wykonanie przekopów przypowierzchniowych warstw ziemi), rozwoju i budowy infrastruktury pieszo-rowerowej, rozwoju systemów wykorzystujących odnawialne źródła energii, modernizacji oświetlenia na energooszczędne. Pozytywnym aspektem będzie wprowadzanie działań ograniczających używanie starych nieefektywnych źródeł ciepła wraz z ich sukcesywną wymianą, co przełoży się bezpośrednio na ograniczenie emisji wtórej zanieczyszczeń o gleb. Monitoring powietrza, promowanie oszczędności energii elektrycznej, kontrola zakładów emitujących substancje do powietrza w połączeniu z rozwojem odnawialnych źródeł energii, rozwój i modernizacja systemu transportu publicznego będą miały pozytywny pośredni i wtórny wpływ na powierzchnię ziemi i krajobraz. Wdrożenie powyższych rozwiązań ograniczy emisję pyłów do powietrza, a tym samym wtórną emisję pyłów opadających na powierzchnię ziemi. Wprowadzanie systemów energooszczędnych i odnawialnych źródeł energii powoduje mniejsze zużycie naturalnych surowców (węgla, drewna, oleju opałowego), a tym samym ogranicza negatywne oddziaływanie na ziemię w wyniku ich eksploatacji. Ponadto ciągła realizacja monitoringu i kontroli przestrzegania przepisów w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza, w tym spalania w paleniskach domowych, pozytywnie długoterminowo wpłynie na powierzchnię ziemi, z uwagi na minimalizację zanieczyszczeń do powietrza, odpowiednie programy ochronne, co wtórnie zmniejszy depozycję zanieczyszczeń do środowiska gruntowo-wodnego.

Negatywne oddziaływania wystąpią jedynie w trakcie prowadzenia prac budowlanych związanych z wykopami i przemieszczaniem mas ziemnych. Prace te związane są z rozwojem sieci gazowych, termomodernizacją budynków (izolacja fundamentów budynku), przebudową dróg, montażem instalacji fotowoltaicznych (elektrownie fotowoltaiczne panelowe – budowa fundamentów). Niemniej jednak oddziaływania te będą miały charakter chwilowy ograniczony jedynie do etapu realizacji przedsięwzięć.

W zakresie zadań i działań z obszaru interwencji „*Zagrożenia hałasem*” oddziaływanie krótkotrwałe wystąpi na etapie realizacji inwestycji związanych z przebudową, budową lub modernizacją szlaków komunikacji drogowej i kolejowej. Zmodernizowane szlaki drogowe/kolejowe w większości wyposażone są w odwodnienie liniowe (rowy trawiaste, systemy kanalizacji deszczowej), które minimalizują ryzyko rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń. Odpowiednio utrzymane i udroźnione rowy trawiaste wzdłuż dróg/linii kolejowych pozytywnie wspomagają proces samooczyszczania się wód, a tym samym zmniejszą ryzyko infiltracji zanieczyszczeń w głąb ziemi. Przebudowa dróg/linii kolejowych wiąże się często z ich utwardzeniem a więc zmniejszeniem oddziaływania w zakresie emisji pyłów do powietrza i ich depozycji na powierzchni ziemi. Dodatkowo sama przebudowa/modernizacja szlaków drogowych/kolejowych wiąże się z dużo mniejszym oddziaływaniem na powierzchnię ziemi, gdyż większość prac prowadzona jest w istniejącym, przekształconym pasie komunikacyjnych, gdzie powierzchnia ziemi uległa już przed laty modyfikacjom morfologicznym i biologicznym. W przypadku budowy nowych dróg, a raczej rozbudowy istniejącego układu drogowego na terenie do tej pory nieprzekształconym oddziaływania te wystąpią w związku z przemieszczaniem mas ziemnych i korytowaniem pod nowy szlak komunikacyjny. Niemniej jednak oddziaływania te dotyczą przypowierzchniowych struktur powierzchni ziemi, a po wybudowaniu utwardzonych odcinków dróg wpływ na glebę i powierzchnię ziemi zostanie zminimalizowany poprzez

wyznaczenie pasa drogowego i towarzyszących mu m.in. rowów odwodnieniowych, sieci kanalizacji deszczowej itp. W przypadku modernizacji linii kolejowych przewiduje się, że oddziaływania zamkną się w granicach terenów zamkniętych infrastruktury kolejowej, a same prace remontowe nie wpłyną negatywnie na jakość i zasobność utworów powierzchni ziemi.

Negatywne oddziaływania w zakresie przebudowy dróg/linii kolejowych zostaną ograniczone do etapu realizacji przedsięwzięcia. Związane będą one z przemieszczaniem się mas ziemnych, wykopami, potencjalnym zaburzeniem stosunków gruntowo-wodnych, potencjalną zmianą poziomu wód gruntowych oraz zmianą struktury przypowierzchniowych warstw powierzchni ziemi. Przebudowa dróg/linii kolejowych wiąże się z użyciem sprzętu budowlanego, który może ulegać awariom, na skutek czego do gleby mogą przedostać się niebezpieczne substancje.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Pola elektromagnetyczne*” nie prognozuje się wystąpienia negatywnych oddziaływań podczas ich wdrażania.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Gospodarowanie wodami*” nie prognozuje się wystąpienia negatywnych oddziaływań podczas ich wdrażania. Działania związane z gospodarowaniem wodami, w tym promowanie oszczędności wody, aktualizacja planów zarządzania ryzykiem powodziowym i przeciwdziałaniu skutkom suszy, opracowaniem koncepcji przeciwpowodziowych, rozwojem systemu ostrzegania przed zjawiskami ekstremalnymi, monitoringiem wód powierzchniowych, prowadzeniem konserwacji urządzeń i rowów melioracyjnych będą działaniami neutralnymi z punktu widzenia oddziaływania na powierzchnię ziemi i krajobraz. Są to w większości zadania administracyjne lub zadania własne/bieżące danych jednostek działających w obszarze Gminy Ujazd. Istotnym z punktu oddziaływania na środowisko glebowe i krajobraz mogą być działania związane z ochroną przeciwpowodziową poprzez modernizację/budowę urządzeń hydrotechnicznych oraz działania związane z rozwojem małej retencji wodnej. W pierwszym przypadku sama przebudowa lub modernizacja istniejących budowli i urządzeń przeciwpowodziowych nie wpłynie negatywnie na powierzchnię ziemi i krajobraz, gdyż ewentualne zmiany dotyczyć będą już obiektów funkcjonujących i wpisanych od lat w krajobraz. Jeśli chodzi o zaplanowane w POŚ konserwacje i prace utrzymaniowe na ciekach to nie wpłyną one negatywnie na powierzchnię ziemi i gleby, gdyż wiążą się z zapewnieniem drożności cieku i usunięciem z doliny elementów morfologicznych zaburzających przepływ lub mogących wzmagać wystąpienia zagrożenia powodziowego. Bieżąca konserwacja rowów melioracyjnych nie wiąże się ze zmianą struktur przypowierzchniowych ziemi, ani z powoduje zmian jej zasobności. Niemniej w przypadku możliwej budowy nowych budowli przeciwpowodziowych lub obiektów małej retencji może dojść do zmian struktur przypowierzchniowych powierzchni ziemi, przemieszczania mas ziemnych, wtórnego zanieczyszczenia gruntu w wyniku pracy sprzętu budowlanego, zmianą uwarunkowań morfologicznych obszaru. W ujęciu wyznaczonych działań i zadań na chwilę obecną brak jest jednoznacznego wskazania miejsc realizacji nowych przedsięwzięć hydrotechnicznych oraz miejsc budowy obiektów małej retencji. Są to bowiem działania/zadania realizowane według potrzeb i koncepcji przestrzennego rozwoju danego obszaru. Niemniej jednak realizacja przedsięwzięć hydrotechnicznych oraz poprawiających stan stosunków gruntowo-wodnych danego obszaru zawsze wpływa pozytywnie nie tylko na zwiększenie bezpieczeństwa ludzi, ale również na stabilizację lub poprawę warunków przyrodniczych. Dodatkowo zwiększenie retencji obszaru Gminy Ujazd poprzez zaproponowanym tworzeniem zadrzewień, zalesień, utrzymaniem terenów zieleni wpływa pozytywnie na strukturę ziemi, warunki fizykochemiczne, biologiczne i morfologiczne.

Część wyznaczonych zadań związanych z rozwojem i poprawą szlaków komunikacji drogowej może się wiązać z przebudową/odbudową lub budową obiektów mostowych nad ciekami. Prace te będą wiązały się z odpowiednim zabezpieczeniem dna cieku oraz jego brzegów na wysokości obiektu budowlanego. Pozytywnym zjawiskiem w tym zakresie jest ograniczenie zjawiska erozji rzecznej, a tym samym rozmywania brzegów rzeki i wzrostu zawiesiny ogólnej w wodzie.

Negatywne oddziaływania w zakresie przebudowy mostów i dróg zostaną ograniczone do etapu realizacji przedsięwzięcia. Związane będą one z przemieszczaniem się mas ziemnych, wykopami,

potencjalnym zaburzeniem stosunków gruntowo-wodnych, potencjalną zmianą poziomu wód gruntowych oraz zmianą struktury przypowierzchniowych warstw powierzchni ziemi. Przebudowa dróg oraz mostów wiąże się z użyciem sprzętu budowlanego, który może ulegać awariom, na skutek czego do gleby mogą przedostać się niebezpieczne substancje.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „Gospodarka wodno-ściekowa” nie prognozuje się wystąpienia negatywnych oddziaływań podczas wdrażania działań/zadań związanych z ewidencją zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, określaniem warunków korzystania ze środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, monitoringu i kontroli gospodarki wodno-ściekowej. Istotnym zadaniem będzie rozbudowa oczyszczalni ścieków w Ujeździe i kanalizacji sanitarnej na potrzeby odbioru ścieków przemysłowych ze Strefy Aktywności Gospodarczej (na północ od autostrady A4). W powyższych przypadkach zdecydowanie wystąpią oddziaływania pozytywne stałe lub pozytywne wtórne, z uwagi, iż dotyczą one uporządkowania systemu gospodarki wodno-ściekowej z jego stałą kontrolą. Racjonalna gospodarka wodno-ściekowa zmniejsza możliwość przedostania się zanieczyszczeń do gleb, a tym samym negatywnego oddziaływania na ten komponent. Sprawne systemy kanalizacji ściekowej wpływają pośrednio pozytywnie na jakość i zasobność gleb. Dodatkowo kanalizowanie nowych terenów wpływa pozytywnie długoterminowo na środowisko-gruntowo wodne zmniejszając ryzyko przedostania się ścieków do wód i ziemi (rozszerzenia zbiorników bezodpływowych, niesprawne działanie przydomowych oczyszczalni ścieków). Zapisane w POŚ dla Gminy Ujazd zadania w zakresie kontroli prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej mają charakter w większości prewencyjny, co pozwala zmniejszyć ryzyko wystąpienia oddziaływań negatywnych wynikających z niewłaściwej gospodarki wodno-ściekowej.

Negatywne oddziaływania w zakresie obszaru interwencji „Gospodarka wodno-ściekowa” zostaną ograniczone jedynie do etapu budowy/rozbudowy systemów kanalizacji, systemów wodociągowych, bezodpływowych zbiorników oraz indywidualnych systemów oczyszczania ścieków. Oddziaływania negatywne związane będą z prowadzeniem wykopów i zmian w strukturze przypowierzchniowych warstw powierzchni ziemi. Może dojść do naruszenia zwierciadła wód gruntowych. Niewłaściwie zaprojektowana przydomowa oczyszczalnia ścieków (nieodpowiedni dobór przepustowości, nieodpowiednie zabezpieczenie podłoża oraz budowa na gruntach przepuszczalnych) może przyczynić się do negatywnego oddziaływania na zasobność i jakość środowiska gruntowo-wodnego. W przypadku rozwoju sieci wodociągowych i kanalizacyjnych oddziaływania ograniczają się do wąskiego pasa terenu w większości przypadku prowadzonego wzdłuż istniejących przekształconych ciągów komunikacyjnych. Po realizacji inwestycji budowy nowej sieci kanalizacyjnej lub wodociągowej teren przywracany jest do pierwotnego stanu, a sama instalacja infrastruktury wod-kan w dobie udoskonalonych możliwości technicznych i technologicznych nie stwarza zagrożenia na środowiska gruntowo-wodnego, za wyjątkiem wystąpienia zdarzeń awaryjnych. Nie prognozuje się, aby przebudowa/rozbudowa sieci wod-kan mogła naruszyć warunki hydrogeologiczne i gruntowo-wodne analizowanego terenu. Prace przy sieci to prace związane z płytkimi wykopami, które nie powodują negatywnego oddziaływania na zasobność i jakość środowiska gruntowo-wodnego. W POŚ jednym z zadań jest modernizacja oczyszczalni ścieków. Zadanie realizowane będzie na terenie istniejącej już oczyszczalni ścieków i obejmie modernizację sieci i urządzeń oczyszczalni mających wpływ na jakość oczyszczania ścieków. Zadanie to wpłynie pozytywnie wtórnie i pośrednio na środowisko gruntowo-wodne z uwagi na osiągnięcie lepszych poziomów oczyszczania ścieków.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „Zasoby geologiczne” działania związane z rekultywacją gleb zdewastowanych i zdegradowanych oraz rekultywacją wyrobisk poeksploatacyjnych w konsekwencji pozytywnie wpłyną na jakość i zasobność gleb i powierzchni ziemi. Prawidłowo zaplanowana rekultywacja ma za zadanie przywrócić wartości użytkowe terenu poprzez nadanie im nowych lub pierwotnych wartości przyrodniczych, gospodarczych, rekreacyjnych itp. Rekultywacja terenów poprzez właściwe przywrócenie ich funkcji lub ponowne zagospodarowanie wpłynie pozytywnie na środowisko gruntowo-wodne. Negatywne oddziaływania związane z rekultywacją terenu ograniczą się

jedynie do etapu realizacji rekultywacji, a więc prac związanych m.in. z przemieszczaniem mas ziemnych, niszczeniem i rozjeżdżaniem powierzchniowej warstwy gleby i możliwą awarią sprzętu budowlanego. Pozytywne oddziaływania wystąpią w wyniku prowadzenia działalności kontrolnej i administracyjnej związanej m.in. z wydawaniem koncesji, kontrolami w zakresie przestrzegania zapisów wydanych koncesji, likwidacją miejsc nielegalnego wydobycia. Do negatywnych punktowych oddziaływań na powierzchnię ziemi może dojść w wyniku prowadzonej działalności związanej z rozpoznawaniem i dokumentowaniem terenów predysponowanych do eksploatacji. Wówczas taka eksploracja terenu wiąże się z użyciem ciężkiego sprzętu, ale również sprzętu powierzchniowego do badania stanu i zasobności potencjalnego złoża. Będą to jednak jak wspomniano działania punktowe i doraźne.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Gleby*” prognozuje się, że większość przyjętych działań i zadań w POŚ będzie wpływała pozytywnie na powierzchnię ziemi z uwagi na promowanie kodeksu dobrych praktyk rolniczych, rekultywację i rewitalizację terenów zdegradowanych, zdewastowanych i poeksploatacyjnych, wykonywanie badań monitoringowych i kontroli w zakresie wydanych decyzji administracyjnych dotyczących użytkowania/wykorzystania gleb/zasobów naturalnych. W przypadku działań rekultywacyjnych może dojść do krótkotrwałego, przemijającego oddziaływania na powierzchnię ziemi, z uwagi na proces wykonywania rekultywacji technicznej gruntu związanej z przemieszczaniem mas ziemnych, stabilizacją gruntu, wyrównaniem terenu itp. Niemniej jednak końcową fazę stanowi w większości przypadków rekultywacja biologiczna związana z ukształtowaniem walorów krajobrazowo/przyrodniczych danego obszaru i jego dowiązaniem do uwarunkowań sąsiadujących terenów.

Część gleb, ze względu na swoją jakość, musi być chroniona przed degradacją. Gleby wysokich klas wskazuje się do objęcia ochroną przed zmianą użytkowania. Najśłabsze grunty i nieużytki proponuje się natomiast pod zalesienie, w celu poprawienia jakości tych terenów i zaprzestania rozwoju rolnictwa na terenach do tego nieopłacalnych. Użytkowanie gruntów ornych powinno odbywać się również z zachowaniem zasad ograniczających degradację gleb na skutek działań agrotechnicznych, np. planowanie upraw poprzecznie do kierunku spływu powierzchniowego, ograniczanie wyjąłowania gleby. Dla obszarów rolniczych konieczne są ograniczenia dotyczące stosowania nawozów sztucznych, zgodnie z zasadami dobrych praktyk rolniczych w tym zakresie. Dodatkowym pozytywnym działaniem wyznaczonym w POŚ będzie ochrona gleb na użytkach rolnych w postaci przebudowy i modernizacji dróg rolnych lub ich utwardzania, na skutek czego zostanie zminimalizowane oddziaływanie w zakresie fizycznej kondycji powierzchni ziemi. Prawidłowe utrzymanie dróg rolnych, w aspekcie ich użytkowania głównie przez ciężki sprzęt rolniczy, jest zjawiskiem pozytywnym i kształującym lokalny (polny) system powiązań komunikacyjnych z siecią dróg publicznych.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów*” większość zaproponowanych działań i zadań wpłynie pozytywnie na powierzchnię ziemi i krajobraz. Pozytywne oddziaływania wystąpią w wyniku realizacji zadań związanych z odpowiednim odbiorem, kontrolą i zagospodarowaniem odpadów, co zmniejszy lub wyeliminuje proces powstawania „dzikich wysypisk”.

Pozytywny wpływ na powierzchnię ziemi będą miały działania związane z kontrolą przestrzegania przepisów o odpadach, kontrolą gospodarowania odpadami oraz monitoringiem składowisk odpadów. Właściwe gospodarowanie odpadami poprzez stosowanie najnowszych dostępnych technik w zakresie ich przetwarzania, transportu, unieszkodliwiania o odzysku pozwala zminimalizować ryzyko przedostawania się substancji niebezpiecznych do środowiska gruntowo-wodnego. Do pozytywnych oddziaływań można zaliczyć realizację zapisów Programu usuwania wyrobów zawierających azbest, prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych w zakresie postępowania z odpadami. Sam demontaż i utylizacja odbywać się będą zgodnie z opracowanymi odpowiednimi procedurami w tym zakresie i nie wpłyną na utratę wartości i degradację struktury powierzchni ziemi.

Pozytywne oddziaływania na powierzchnię ziemi dotyczą również realizacji zadań związanych z minimalizacją składowania odpadów, zwiększeniem poziomów redukcji masy odpadów biodegradowalnych trafiających na składowisko, zwiększeniem poziomów odzysku i recyklingu. Mniejsza ilość odpadów trafiających na składowisko wpływa pozytywnie na powierzchnię ziemi, a zwiększenie procesu odzysku i recyklingu minimalizuje proces tworzenia nowych miejsc do składowania odpadów. Gmina Ujazd w zakresie gospodarki odpadami należy do Związku Międzygminnego „Czysty Region”. Na jej terenie funkcjonuje sprawny system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, oparty na zbiórce „u źródła” oraz cyklicznych akcjach odbioru z nieruchomości. Gmina Ujazd należy do Związku Międzygminnego „Czysty Region” na mocy uchwały nr III/4/09 z dnia 21 lipca 2009 r. W ramach usług świadczonych przez Związek zapewniane są: odbiór i zagospodarowanie odpadów, prowadzenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), edukacja ekologiczna, wyposażenie nieruchomości w pojemniki i worki, obsługa administracyjna systemu. We wrześniu 2023 r. przy ul. Strzeleckiej 23 w Ujeździe rozpoczął działalność Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Działania i zadania przewidziane w POŚ mają na celu rozbudowę systemu gospodarowania wraz z jego udoskonalaniem w celu zwiększenia redukcji odpadów i stopnia ich odzysku, co jest niewątpliwie korzystnym rozwiązaniem dla środowiska.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe” większość zaproponowanych zadań/działań wpłynie pozytywnie w sposób pośredni lub wtórny na powierzchnię ziemi. Większość zadań dotyczy bowiem poprawy stanu ekologicznego i biologicznego istniejących siedlisk przyrodniczych, stanowisk roślin i zwierząt, w tym również gatunków objętych ochroną prawną. Pozytywnie wpłyną na powierzchnię ziemi zadania związane z utrzymaniem, pielęgnacją terenów zieleni, przywracaniem właściwego stanu siedlisk i stanowisk przyrodniczych, rewitalizacji obszarów parków. Istotnym potencjalnym pozytywnym i stałym oddziaływaniem na powierzchnię ziemi i krajobraz będzie realizacja zadań z zakresu gospodarki leśnej. Odpowiednia ochrona zasobów przyrodniczych w tym różnorodności biologicznej w połączeniu z prowadzeniem zalesień i wykonywaniem zabiegów pielęgnacyjnych wpływa pozytywnie na jakość i zasobność gleb oraz zmniejsza ryzyko degradacji powierzchni ziemi. Pozytywnym pośrednim działaniem będzie realizacja zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji, w którym określa się obszary zdegradowane, w tym obszary wymagające prac rewitalizacyjnych w aspekcie przywracania walorów estetycznych, krajobrazowych i przyrodniczych zieleni urządzonej. Rewitalizacja parków oraz miejsc gdzie wartość użytkowa została utracona wpłynie pozytywnie na jakość i zasobność gleb, z uwagi, iż większość tych działań dotyczy właśnie urządzenia powierzchni ziemi i ponownego zrównoważonego zagospodarowania przestrzeni publicznych. Należy tutaj zaznaczyć, że prace rewitalizacyjne dotyczące obszarów parków, zieleni lub szeroko pojętego zagospodarowania przestrzeni publicznych wiążą się z użyciem ciężkiego sprzętu budowlanego m.in. w celu budowy ścieżek, przebudowy infrastruktury technicznej, utwardzenia terenu pod place i parkingi lub wyrównania terenu i przemieszczania mas ziemi. Zatem na etapie realizacji prac rewitalizacyjnych może dojść do chwilowego negatywnego oddziaływania na powierzchnię ziemi, niemniej jednak oddziaływania te zazwyczaj nie powodują stałych i nieodwracalnych zmian środowiska gruntowo-glebowego.

Dodatkowym pozytywnym i stałym oddziaływaniem na powierzchnię ziemi będą zadania związane ze zwiększaniem możliwości retencyjnych obszarów leśnych, co doprowadzi do optymalizacji lokalnych stosunków gruntowo-wodnych (przeciwdziałanie przesuszeniu, przeciwdziałanie lokalnym podtopieniom). Pośrednio działania związane z małą retencją wodną zmniejszają ryzyko wystąpienia zjawisk erozji (wodnej, eolicznej, ruchy masowej), które mają negatywny wpływ na strukturę gleb, zmniejszają jej miąższość oraz powodują wyjąłwanie gleb.

W przypadku zadań/działań związanych z krajobrazem kulturowym będą one w większości neutralne dla powierzchni ziemi i gleb, z uwagi, iż zaproponowane działania dotyczą konserwacji, odbudowy i renowacji istniejących obiektów zabytkowych oraz wsparcia finansowego na ochronę

zagrożonych zabytków ruchomych, nieruchomych i archeologicznych, w tym publikacji materiałów o zasobach kulturowych gminy Ujazd.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „Zagrożenie poważnymi awariami” większość nich będzie miała pozytywny pośredni lub wtórny wpływ na powierzchnię ziemi, a część z nich będzie neutralna dla środowiska. Poprawa stanu technicznego służb ratownictwa chemiczno-ekologicznego, usuwanie skutków poważnych awarii, wyposażanie w niezbędny sprzęt i materiał do usuwania skutków zjawisk ekstremalnych przełoży się na ochronę powierzchni ziemi i zminimalizuje straty jakie mogą wystąpić w wyniku wystąpienia poważnych awarii, które w większości występują na łądzie.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „Edukacja ekologiczna” wszystkie zaproponowane zadania/działania wpłyną w sposób pozytywny pośredni lub wtórny na powierzchnię ziemi. Każdy rodzaj działalności edukacyjnej przynosi efekty pozytywne dla otaczającego nas środowiska i poszczególnych jego komponentów. Działania edukacyjne, zwłaszcza popularyzowanie dobrych praktyk rolniczych pośród mieszkańców Gminy Ujazd. Przyczyni się to do zachowania właściwego chemizmu gleb i będzie zapobiegać ich degradacji. Odpowiednie użytkowanie środków ochrony roślin i nawozów pozwoli ograniczyć przedostawanie się pierwiastków biogennych do wód podziemnych i powierzchniowych. Do zadań inwestycyjnych, zawartych w programie zalicza się działania na rzecz rekultywacji terenów zdegradowanych prowadzone bezpośrednio przez koncesjonariuszy danego złoża. Ich efektem będzie doprowadzenie tych terenów do stanu poprzedzającego negatywne oddziaływanie oraz odzyskanie ich dla celów rolniczych, leśnych itd.

Zgodnie z „Waloryzacją krajobrazu naturalnego województwa opolskiego wraz z programem czynnej i biernej ochrony” (2006) środkowa i zachodnia część gminy Ujazd to obszar o szczególnie wysokich walorach krajobrazu. Fakt ten został również potwierdzony w opracowanym i przyjętym Uchwałą Nr XIV/158/2025 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 25 marca 2025 r. Audycie krajobrazowym województwa opolskiego. Na terenie gminy Ujazd określono 3 obszary priorytetowe ochrony krajobrazu:

- Obszar priorytetowy „Lasy w okolicy Czarnocina” (16-341.11-09)
- Obszar priorytetowy „Tereny rolnicze na wschód od Góry Św. Anny” (16-341.11-37)
- Obszar priorytetowy „Lasy w okolicy Sławięcic” (16-341.16-07)

Audyt krajobrazowy dla każdego wyznaczonego krajobrazu priorytetowego wyznacza rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony danego krajobrazu. Biorąc pod uwagę określone dla każdego obszaru wytyczne planowania i zagospodarowania przestrzeni w POŚ dla gminy Ujazd nie wyznaczono działań i zadań, które mogłyby ingerować negatywnie w przyjęte ustalenia. POŚ dla gminy Ujazd nie zawiera działań i zadań, które zaburzałyby lokalną fizjonomię krajobrazu, lokalny ład przestrzenny lub mogłyby wprowadzić dysharmonię w lokalnym krajobrazie. Na uwagę zasługuje uporządkowany system planowania przestrzennego w gminie Ujazd, który przez funkcjonujące ustalenia w prawie miejscowym wprowadzają ład w przestrzeni oraz zapewniają ciągłość funkcjonalną i strukturalną w lokalnej przestrzeni. Żadne z działań i zadań w POŚ dla gminy Ujazd nie uszczupla zasobów przyrodniczych krajobrazowych gminy Ujazd.

Na krajobraz oddziaływać mogą głównie działania o charakterze inwestycyjnym. Inwestycje polegające na rozbudowie systemu komunikacyjnego, zwiększaniu retencji wodnej, budowie infrastruktury technicznej, termomodernizacji oraz rekultywacji terenów powodują stałą zmianę w krajobrazie. Rodzaj oddziaływania (pozytywny bądź negatywny) jest uzależniony od lokalizacji danej inwestycji i otaczającego je terenu. Właściwie zaprojektowany i zlokalizowany w przestrzeni nie powinien negatywnie oddziaływać na środowisko. Ponadto potencjalne pozytywne oddziaływanie będą miały

zadania z zakresu likwidacji dzikich wysypisk odpadów. Inwestycje budowlane w sposób trwały wpiszą się w krajobraz, dlatego istotny jest wybór lokalizacji oraz odpowiedniej technologii.

Budowa nowych dróg może potencjalnie negatywnie wpłynąć na krajobraz z uwagi na pojawienie się nowej formy w przestrzeni. Niemniej jednak z uwagi na powierzchniowy charakter dróg nie stanowią one dominanty krajobrazowej, a ich przebieg jest w większości dostosowany do lokalnego ukształtowania terenu. Sporadyczne przypadki tj. budowa obiektu inżynierskiego lub inżynierskiego, skrzyżowań itp. mogą powodować zaburzenia w lokalnym krajobrazie z uwagi na ich rozmiary w przestrzeni. Na etapie realizacji inwestycji drogowych negatywne chwilowe oddziaływanie może wystąpić z uwagi na prowadzone wykopy, przemieszczanie mas ziemnych, prace „wysokich” maszyn tj. żurawie, dźwigi, które mogą być widoczne z dużych odległości.

Działania związane ze zwiększaniem retencji wodnej w postaci mniejszych zbiorników lub oczek wodnych wpływają pozytywnie na krajobraz naturalny i przyrodniczy. Miejsca te stają się z czasem siedliskiem wielu gatunków zwierząt i roślin – miejscem ich bytowania, żerowania, rozrodu i odpoczynku. Odpowiednie wkomponowanie zbiornika wodnego w lokalną rzeźbę terenu sprawia, że jego oddziaływanie na lokalny krajobraz jest mniejsze niż w przypadku prowadzenia intensywnych wykopów pod dno zbiornika (w szczególności w krajobrazie nizinym). Zbiorniki wodne nie stanowią również żadnej dominanty krajobrazowej, stąd też na etapie ich eksploatacji nie powinny być przyczyną zaburzeń lokalnego krajobrazu. Wręcz przeciwnie stają się miejscami chętnie odwiedzanymi przez ludzi. Negatywne oddziaływanie na krajobraz związane z budową zbiorników mogą dotyczyć stosowania „wysokich” maszyn budowlanych (na etapie realizacji), formowania wysokich nasypów ziemnych (wały, skarpy) lub budowy sztucznych zapór wodnych.

Budowa infrastruktury technicznej napowietrznej w sposób negatywny oddziałuje na krajobraz lokalny. Powstają wówczas nowe dominanty krajobrazowe, które wyróżniają się na tle istniejącego ukształtowania terenu. W przypadku infrastruktury technicznej naziemnej lub podziemnej negatywne oddziaływanie na etapie ich eksploatacji nie występuje, a jedynie ograniczone są do etapu realizacji czyli prowadzenia wykopów i przemieszczania mas ziemnych. Niemniej jednak po realizacji inwestycji powierzchnia ziemi zostaje wyrównana, a ukształtowanie przywrócone do stanu pierwotnego. W zakresie energetyki wiatrowej nie przewiduje się zadań związanych z budową turbin wiatrowych, które mogłyby stanowić istotną dominantę w terenie i zaburzać lokalny krajobraz.

Działania z zakresu termomodernizacji budynków pozytywnie wpłyną na poprawę ich wyglądu estetycznego. Negatywne oddziaływanie na lokalny krajobraz i ład przestrzenny może wystąpić jedynie w sytuacji źle dobranych rozwiązań kolorystycznych i architektonicznych.

Możliwa rekultywacja terenów poeksploatacyjnych lub terenów zdegradowanych ma pozytywny wpływ na krajobraz, z uwagi na ponowne zagospodarowanie terenu przekształconego antropogenicznie.

Należy zaznaczyć, że w większości negatywne oddziaływanie na krajobraz będzie krótkotrwałe i wystąpi jedynie w czasie prowadzonych robót. W związku z realizacją nowych inwestycji mogą pojawić się obiekty budowlane, których wysokość lub gabaryty nie będą dostosowane do otoczenia mogą spowodować zaburzenie estetyki krajobrazu. Na obecnym etapie opracowania Prognozy i wyznaczonych w POŚ zadań/działań nie przewiduje się negatywnego trwałego, bezpośredniego oddziaływania na krajobraz, a tym samym zaburzenia uwarunkowań fizjonomicznych krajobrazu. Tym samym przyjęte rozwiązania i działania w POŚ nie wpłyną w sposób negatywny na lokalne walory krajobrazowe gminy Ujazd, ani w żaden sposób na ich uszczuplenie lub fragmentację.

Na krajobraz mogą wpłynąć negatywnie działania mające na celu ochronę poszczególnych komponentów środowiska czy zdrowia człowieka. Lokalny krajobraz może zostać zaburzony budową ekranów akustycznych, remontami, posadowieniem nowych anten nadawczych, paneli słonecznych. Jest to jednak bardzo subiektywne odczucie. Właściwie przeprowadzone prace, projekty wkomponowane w lokalny krajobraz nie powinno negatywnie wpłynąć na wygląd estetyczny obszaru. Należy dążyć do takiego ustalania lokalizacji, aby ograniczyć do minimum negatywny wpływ nie tylko na zdrowie ludzi, ale

także na krajobraz przyrodniczy i kulturowy (na zasadzie kompromisu pomiędzy racjami inwestorów, a subiektywnymi odczuciami mieszkańców). Szczegóły lokalizacji tego typu obiektów ustalane będą w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Podkreślenia wymaga fakt, że w POŚ dla gminy Ujazd nie zaplanowano działań i zadań, które mogłyby w konsekwencji spowodować powstanie nowych dominant krajobrazowych zaburzających lokalną fizjonomię krajobrazu. Nie zapanowano zadań mogących uszczuplić walory krajobrazowe, a większość z zadań inwestycyjnych dotyczy prac powierzchniowych ograniczonych zasięgiem do terenów zabudowanych i wpisujących się w krajobraz architektoniczny poszczególnych miejscowości.

8.3. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne, w tym jednolite części wód

Oceniono, że wyznaczone w POŚ dla Gminy Ujazd zadania **nie będą mieć znaczącego wpływu** na jakość i ilość wód powierzchniowych i podziemnych, w tym jednolite części wód. **Brak oddziaływania lub oddziaływanie pozytywne** zidentyfikowano w zadaniach o charakterze nie inwestycyjnym (organizacyjnym) oraz zadaniach związanych z remontem, przebudową, adaptacją, termomodernizacją istniejących obiektów budowlanych.

Obszar gminy Ujazd położony jest w granicach 3 jednolitych części wód GW6000128 o nr. 128, GW6000110 o nr. 110, GW6000127 o nr. 127. Dla powyższych JCWPd oceniono dobry stan ilościowy jak i chemiczny wód podziemnych, jak i brak zagrożenia osiągnięcia celu środowiskowego. Jedynie tylko w przypadku JCWPd GW6000127 określono derogacje czasowe i przesunięcie terminu wyznaczonego celu środowiskowego, co oznacza, że pełna realizacja założeń może nastąpić po 2027 roku.

Obszar gminy Ujazd położony jest w granicach ośmiu jednolitych części wód powierzchniowych (JCWPrz) wg podziału JCWP na lata 2022-2027. Większość wód powierzchniowych odznacza się złym stanem. Jak wynika z analizy stanu wód za lata 2016-2021 większość JCWPrz odznacza się w dalszym ciągu złym stanem wód, a więc cele środowiskowe wyznaczone w IIaPGW nadal są podtrzymane z terminem osiągnięcia do 2027r., chyba że przyjęte odstępstwa mówią inaczej.

Przepisy krajowe i prawodawstwo unijne zabraniają realizowania przedsięwzięć, które mogą pogorszyć stan wód powierzchniowych i podziemnych pod względem jakościowym i ilościowym, jak również podejmowania działań, które mogłyby ograniczyć ich funkcje ekologiczne. Należy podkreślić, że ocena wpływu konkretnego przedsięwzięcia na JCW jest dokonywana na etapie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Prawidłowo przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko skutecznie wskazuje możliwości eliminacji potencjalnych negatywnych oddziaływań na cele ochrony JCW.

Działania przewidziane do realizacji w ramach Programu są w większości ukierunkowane pośrednio lub bezpośrednio na ochronę lub poprawę stanu wód powierzchniowych oraz podziemnych. Bezpośrednio największe korzyści dla stanu wód powierzchniowych przyniesie realizacja działań polegających na budowie, rozbudowie i modernizacji sieci kanalizacyjnych i wodociągowych, jak również infrastruktury towarzyszącej, które służą ochronie wód. Podobne oddziaływanie niosą ze sobą działania związane z racjonalnym zużyciem wody. Pozytywnie oddziaływać na wody będą działania związane z przeciwdziałaniem występowania powodzi i suszy. W sposób bezpośredni pozytywnie na wody powierzchniowe wpływać będzie realizacja zadań związanych z renaturyzacją i rewitalizacją cieków i zbiorników wodnych. Swobodny przepływ rzeki możliwość meandrowania sprzyja naturalnemu oczyszczaniu się wód płynących, a okresowe zalewanie dolin rzecznych sprzyja rozwojowi naturalnych siedlisk nadrzecznych tj. lasy łęgowe, które charakteryzują się bogactwem flory i fauny. Planowane działania w ramach gospodarki wodnej oraz prac melioracyjnych i utrzymaniowych będą, więc prowadziły nie tylko do ograniczenia ryzyka oraz skutków wywołanych ponadnormatywnymi wezbrzeniami

prowadzącymi do powodzi, ale także do poprawy jakości wód. Pośrednie i bezpośrednie zwiększanie zasobów wodnych będzie przeciwdziało występowaniu i negatywnym skutkom suszy.

Realizacja zadań przewidzianych w Programie nie spowoduje pogorszenia stanu wód i nie będzie miała negatywnego wpływu na osiągnięcie celów środowiskowych ww. jednolitych części wód określonych w powyższym Planie. Program nie przewiduje również zadań, które wpłyną negatywnie na zasoby najbliższych GZWP, a planowane zadania nie będą naruszać zakazów obowiązujących w strefach ochrony wód.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Ochrona klimatu i jakości powietrza*” wszystkie zaproponowane zadania i działania będą oddziaływać na środowisko wód powierzchniowych i podziemnych w sposób neutralny. Nie są to bowiem działania mogące naruszyć standardy jakościowe i ilościowe wód, a tym samym przyczynić się do nieosiągnięcia wyznaczonych celów środowiskowych. Zaproponowane w Programie działania będą zmierzać do poprawy warunków klimatycznych dzięki systematycznej poprawie jakości powietrza i minimalizacji emisji gazów i pyłów do powietrza. Dlatego projekty związane z poprawą efektywności energetycznej, z popularyzacją oszczędzania energii, modernizacją oświetlenia na energooszczędne oraz promowaniem odnawialnych źródeł energii, pośrednio pozytywnie będą wpływać na wody poprzez zmniejszenie emisji wtórnej zanieczyszczeń do gleb i wód. Większość zadań z tego obszaru interwencji dotyczy istniejących obiektów i urządzeń, a więc nie dojdzie do ingerencji w wody powierzchniowe i podziemne. Zaplanowane zadania związane z wymianą oświetlenia, termomodernizacją, realizacją ustaleń POP i Uchwały antysmogowej, modernizacją ogrzewania, zastosowanie OZE w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej nie spowoduje negatywnych oddziaływań, ponieważ przedsięwzięcia realizowane będą w większości na terenie już antropogenicznie przekształconym i obejmą istniejącą zabudowę, bez ingerencji w układ hydrograficzny czy środowisko gruntowo-wodne. Wdrażanie strategii niskoemisyjnych przyczyni się do ograniczania głównie niskiej emisji, a więc i to zadanie będzie miało neutralny wpływ na wody powierzchniowe i podziemne.

Działania polegające na zmniejszeniu zanieczyszczeń z sektora transportowego również mogą powodować wystąpienie chwilowych negatywnych oddziaływań w związku z budową parkingów, budową i modernizacją sieci połączeń drogowych, rozbudową systemu ścieżek rowerowych, modernizacją infrastruktury drogowej. Wówczas może dojść do zajęcia nowych powierzchni biologicznie czynnych i ich stałego przekształcenia (zmiany sposobu użytkowania). Chwilowe oddziaływania dotyczyć będą terenu inwestycji i będą związane z ruchem ciężkiego sprzętu budowlanego po nieutwardzonych powierzchniach i możliwością awaryjnego przedostania się do wód i gleby substancji ropopochodnych z maszyn i urządzeń. Pozostałe działania z tego kierunku dotyczą rozwiązań w zakresie wymiany, modernizacji pojazdów transportu publicznego, a więc oddziaływania w tym zakresie będą pozytywne, z uwagi na spełnienie wymagań sprawności technicznej pojazdów.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Zagrożenie hałasem*” również w większości przypadków nie dojdzie do wystąpienia negatywnych oddziaływań w perspektywie długoterminowej. Udoskonalenie systemu komunikacji drogowej, monitoring hałasu, kontrola w zakresie spełnienia standardów akustycznych, sporządzanie strategicznych map akustycznych, opracowanie dokumentacji techniczno-środowiskowej rozbudowy dróg lub wprowadzanie do mpzp ustaleń związanych z ograniczaniem emisji hałasu nie stanowią zagrożenia dla jakości i zasobności wód. Są to działania administracyjno-organizacyjne mające na celu sprawne kontrolowanie, monitorowanie i rozpoznanie obszarów problemowych w których przekraczane są standardy emisji hałasu do środowiska. Część wykazanych w tym obszarze działań związanych z budową/przebudową/modernizacją szlaków komunikacyjnych może mieć krótkotrwały, pośredni lub bezpośredni wpływ na jakość wód powierzchniowych i podziemnych. Niemniej jednak większość planowanych inwestycji dotyczy odcinków już istniejących, gdzie stosunki gruntowo-wodne albo zostały już zaburzone, albo zostały dostosowane do

istniejącej infrastruktury kanalizacyjnej. Sama przebudowa/modernizacja szlaków komunikacyjnych oraz urządzeń towarzyszących nie wpłynie negatywnie na cele środowiskowe JCWPd i JCWPrz, ani nie spowoduje pogorszenia ich jakości i zasobności. Większe oddziaływania mogą wystąpić w chwili budowy nowych odcinków dróg na terenach do tej pory niezagospodarowanych, których eksploatacja może zwiększać ryzyko przedostania się do zanieczyszczeń komunikacyjnych zarówno na etapie ich budowy jak i eksploatacji. Na etapie budowy zagrożeniem dla wód w ich bezpośrednim sąsiedztwie może stanowić ruch ciężkich maszyn budowlanych i brak odpowiedniego zabezpieczenia cieków wodnych. W przypadku budowy obiektów mostowych nad ciekami zagrożeniem może być zamulenie cieków, depozycja stałych elementów w związku z prowadzonymi pracami, uszkodzenia hydromorfologiczne cieku (brzegu, dna). Podczas budowy należy zachować szczególną ostrożność i zabezpieczyć teren prowadzonych prac w pobliżu cieków, tak by ograniczyć przedostawanie się do nich zanieczyszczeń stałych i płynnych oraz nie dopuszczać do przerwania ciągłości migracyjnej i biologicznej cieków. Na chwile obecną w POŚ nie przedstawiono konkretnych inwestycji związanych z budową nowych dróg, które znane byłyby co do miejsca przebiegu, zakresu i charakteru inwestycji. W harmonogramie rzeczowo-finansowym wskazano zadania związane głównie z modernizacją istniejących szlaków, gdzie zakres oddziaływań i prace zamkną się w granicach istniejącego pasa drogowego.

Na etapie eksploatacji dróg wody opadowe i roztopowe niosą ze sobą ładunek zanieczyszczeń tj. zawiesina, różnego rodzaju substancje olejowe, w tym węglowodory ropopochodne, metale ciężkie (Pb, Zn, Cu, Cd, Cr, Ni i in.), związki organiczne i nieorganiczne, chlorki Na, Mg, Ca, zanieczyszczenia pływające grube, związki biogenne (N, P, K) oraz mikrozanieczyszczenia (np. węglowodory aromatyczne). Na etapie niniejszej Prognozy nie jest możliwe odniesienie się do przyjętych rozwiązań w zakresie gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi w przypadku planowanych ewentualnych nowych szlaków, gdyż na chwilę opracowania Prognozy dokument POŚ nie precyzuje konkretnych zadań inwestycyjnych związanych z budową nowych dróg. jednak zaznaczyć, że inwestycje te będą poprzedzone uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, która w swoich zapisach nałoży obowiązek wykonania inwestycji w sposób minimalizujący oddziaływanie na środowisko wraz ze wskazaniem rozwiązań ograniczających negatywne oddziaływania, w tym również w zakresie wód powierzchniowych i podziemnych. Dodatkowo „duże” inwestycje drogowe poprzedzone są również opracowaniem Studium wykonalności i Koncepcji techniczno-środowiskowych, które mają na celu wybranie wariantu optymalnego z punktu widzenia ekonomicznego, przestrzennego oraz środowiskowego.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Pola elektromagnetyczne*” żadne z nich nie będzie wiązało się z wystąpieniem negatywnych oddziaływań na środowisko wodne w tym celu JCWP i JCWPd. Są to zadania o charakterze neutralnym.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Gospodarowanie wodami*” większość z nich będzie miała pozytywny lub neutralny wpływ na środowisko. Działania z zakresu prac melioracyjnych, rozwoju systemu ostrzegania przed zjawiskami ekstremalnymi, monitoringu wód, ograniczania wpływu rolnictwa na wody, wspierania działalności spółek wodnych, poprawy warunków fizykochemicznych, biologicznych i morfologicznych, realizacji zapisów planu ochrony przed powodzią dla Gminy Ujazd będą działaniami, które nie wpłyną w sposób negatywny na zasobność i jakość środowiska wodnego obszaru Gminy Ujazd. Są to w większości działania prewencyjne, których realizacja ma wspomagać prawidłową gospodarkę wodami i minimalizować skutki wystąpienia zjawisk ekstremalnych oraz zjawisk mogących zmniejszać zasobność i jakość wód. Pozytywnie na uwarunkowania wodne wpłyną zadania/działania związane z opracowaniem dokumentów strategicznych, programowych i planistycznych dotyczących zarządzania ryzykiem powodziowym, przeciwdziałania skutkom suszy, zwiększania retencji wodnej obszaru Gminy Ujazd. Dokumenty opracowane na szczeblu krajowym i regionalnym mają wspierać i wyznaczać kierunki działań związane z ochroną wód i zapobieganiem wystąpienia zjawisk ekstremalnych. W zakresie obszaru interwencji „*Gospodarowanie wodami*” prowadzone będą działania związane z racjonalnym i zrównoważonym wykorzystaniem wody oraz

ochroną jakości i zasobności wód powierzchniowych i podziemnych. W zakresie działań organizacyjnych potencjalne pozytywne oddziaływanie związane będzie z aktualizacją Planów zarządzania ryzykiem powodziowym, przeciwdziałania skutkom suszy, aktualizacją Planu Gospodarowania Wodami dla dorzecza Odry oraz opracowaniem szczegółowych warunków korzystania z wód regionu Górnej Odry. Dodatkowo pozytywny wpływ na jakość i zasobność wód będzie miało ustanowienie obszarów ochrony pośredniej i bezpośredniej ujęć wód oraz ustanowienie obszarów ochronnych dla Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. Tworzenie stref ochronnych ujęć wód stanowi jedną z form ochrony biernej. Ma na celu zasadniczo zapobiegać działaniom inwestycyjnym mogącym powodować pogorszenie jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów produkujących żywność. Realizacja analizowanego zadania będzie miała bezpośredni, długoterminowy i pozytywny wpływ na wody podziemne, co przełoży się także pośrednio, pozytywnie na stan wód powierzchniowych. Istotnym pozytywnym oddziaływaniem jest tutaj zaplanowane prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych, co ma na celu kontrolę stanu wód i dbałość o dotrzymanie poziomów substancji, zarówno w wodach jak i ściekach, określonych odpowiednimi rozporządzeniami. Działania te będą w sposób bezpośredni i długoterminowy wpływać na wody powierzchniowe i podziemne. Zaplanowana w POŚ dla Gminy Ujazd działalność kontrolna pod kątem jakości oczyszczonych ścieków odprowadzanych do odbiorników oraz postępowania w zakresie odpowiedniego gromadzenia i oczyszczania ścieków wpłynie pośrednio pozytywnie na jakość wód powierzchniowych i podziemnych. Kontrole w zakresie przestrzegania standardów jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz odprowadzania ścieków będą stanowiły źródło informacji o problemach i skutkować będą podejmowaniem działań naprawczych w tym zakresie.

Negatywne krótkotrwałe oddziaływanie na środowisko mogą wystąpić w związku z remontami i bieżącym utrzymaniem urządzeń i budowli hydrotechnicznych oraz realizacją małej retencji wodnej. Utrzymanie systemu melioracji i dolin rzecznych może wiązać się z wykonaniem bieżących napraw, remontów na istniejących obiektach, co może wiązać się z użyciem ciężkiego sprzętu budowlanego, niemniej jednak oddziaływania te dotyczyć będą terenu najbliższego sąsiedztwa z budowlą i nie powinny wpłynąć na zmiany uwarunkowań biologicznych, fizykochemicznych i biologicznych wód powierzchniowych. W POŚ wskazano zadania związane z możliwą konserwacją i utrzymaniem głównie rowów melioracyjnych zmierzających do przywrócenia im właściwego stanu. Zadania związane z pracami utrzymaniowymi i typową konserwacją dolin cieków są zadaniami typowo powierzchniowymi, które nie zmieniają lokalnych uwarunkowań hydromorfologicznych i parametrów jakościowych i ilościowych doliny cieku. Zadania te mają na celu doprowadzenie cieku do stanu gwarantującego minimalizację zagrożenia powodziowego. Istotnym jest zaplanowanie prac w taki sposób aby zminimalizować oddziaływania na jakość i zasobność wód płynących oraz bioróżnorodność odcinka rzeki poprzez m.in. stosowanie siatek zabezpieczających, ograniczenie prac w korycie cieku, stosowanie umocnień dna i brzegów z materiałów naturalnych, ograniczenie do minimum prostowania koryt oraz ograniczenie wygradzania cieku poprzez stosowanie zamknięć remontowych, zastawek itp. Kluczowe zatem jest oddzielenie terenu inwestycji i prowadzonych prac od wód płynących w sposób ograniczający zaburzenie ich przepływu oraz właściwości fizykochemicznych.

Działania związane z rozwojem małej retencji wodnej wpłyną pozytywnie na zasobność wód powierzchniowych jak i podziemnych, zwiększając zdolności sorpcyjne gruntu oraz możliwości zbierania wód i przeciwdziałania zjawisku suszy. Efekt ten będzie jednak widoczny przede wszystkim w skali lokalnej. Wpłynie na podniesienie poziomu wód, co z kolei przełoży się na zwiększenie bioróżnorodności wokół zbiorników wodnych. Dojdzie również do poprawy lokalnego bilansu wodnego. Podniesienie się poziomu wód podziemnych w sąsiedztwie zbiorników wpłynie korzystnie na siedliska przyrodnicze oraz na warunki zaopatrzenia w wodę w rejonie zbiorników. Dobrze zaprojektowane przedsięwzięcia małej retencji służą zarazem ochronie jak i odtwarzaniu siedlisk przyrodniczych i gatunków wodno-błotnych, pozytywnie oddziałując na środowisko. Zwiększenie wilgotności w strefie powierzchni terenu, a w szczególności w glebie ma podstawowe znaczenie dla rozwoju biosfery.

Oddziaływania związane z budową zbiorników małej retencji będą miały charakter bezpośredni i pośredni, krótkotrwały, negatywny na etapie budowy i prac ziemnych. Prowadzone prace budowlane wiążą się z czasowym przemieszczaniem mas ziemnych. Powstałe w trakcie prac masy winny być zagospodarowane w trakcie robót. Budowa małych zbiorników wodnych wiąże się z regulowaniem odpływu wód powierzchniowych, przez co zwiększa się pojemność retencyjna gleb oraz dochodzi do podtrzymania poziomu wód gruntowych. Budowa zbiorników ma również pozytywny wpływ na krajobraz, bioróżnorodność oraz dobra materialne.

Prace konserwacyjne na rowach melioracyjnych mogą powodować zmiany w siedliskach bobrów, ptaków wodno-błotnych i innych organizmów tam występujących. Brak konserwacji rowów melioracyjnych może doprowadzić do podtopień oraz całkowitego ich zaniku. Właściwa melioracja gruntów rolniczych przynosi w bardzo krótkim czasie wymierne korzyści dla wszystkich. Prawidłowe stosunki wodne w glebie dają poprawę plonów, natomiast dobrze rozwinięta eksploatacja melioracji podstawowej i szczegółowej zapobiega zalewaniu gruntów. Pozytywne efekty dla przepływu wód przyniosą prace polegające na usunięciu powalonych drzew, zatamowań bobrowych, wykaszaniu skarp. Zagrożeniem związanym ze skutkami zmian klimatu jest dekapitalizacja urządzeń infrastruktury gospodarki wodnej. Niezależnie od kierunku przyszłych zmian klimatu należy liczyć się z możliwością częstszego występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „Gospodarka wodno-ściekowa” większość z nich będzie miała pozytywny lub neutralny wpływ na środowisko wodne. Zadania z zakresu gospodarki wodno-ściekowej to w większości działania administracyjne związane z kontrolą przez jednostki Wód Polskich wydawanych pozwoleń wodnoprawnych na użytkowanie wód oraz kontrolą przez WIOŚ i właścicieli instalacji sposobu gromadzenia i oczyszczania ścieków. Do zadań monitorowanych, które będą miały pozytywny wpływ na jakość wód powierzchniowych i podziemnych należą zadania inwestycyjne związane z budową przydomowych oczyszczalni oraz wymianą i modernizacją istniejących zbiorników bezodpływowych. Skutkiem utworzenia sprawnego systemu odprowadzania ścieków komunalnych będzie właściwe zagospodarowanie wytworzonych ścieków socjalno - bytowych, zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń przed wprowadzeniem do środowiska. Systemy kanalizacyjne, w tym przydomowe oczyszczalnie ścieków nie stwarzają podczas normalnej eksploatacji znaczących zagrożeń dla środowiska. Z uwagi jednak na znaczące oddziaływania w przypadku awarii lub wypadku wskazana jest stała kontrola stanu technicznego tych instalacji, jak również opracowanie szczegółowych planów usuwania skutków awarii. Zaplanowana rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej w tym rozbudowa oczyszczalni ścieków usprawnia system oczyszczania ścieków, a tym samym powoduje wprowadzenie mniejszej ilości zanieczyszczeń do końcowych odbiorników. Dodatkowo kanalizowanie nowych terenów powoduje uszczelnienie systemu odprowadzania ścieków oraz lepszy nadzór nad odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków.

Negatywne chwilowe oddziaływania na wody gruntowe mogą wystąpić w związku z rozbudową/budową systemu wodno-kanalizacyjnego. Prace te polegają na wykonaniu wykopów, gdzie przy płytko występujących zwierciadła wód, może dojść do krótkotrwałego zanieczyszczenia zawiesiną w związku z przemieszczaniem mas ziemnych lub awaryjnych wyciekami substancji ropopochodnych w związku z pracą ciężkiego sprzętu budowlanego. Niemniej jednak należy zaznaczyć, że realizacje tego typu inwestycji dotyczą terenów już przekształconych antropogenicznie i ograniczone są w większości do pasa drogowego i istniejącego obszaru zabudowy, a więc terenu w którym warunki wodno-gruntowe zostały już zmienione. Techniki i technologie związane z budową/rozbudową sieci są na tyle zaawansowane, że minimalizują wystąpienie jakichkolwiek strat przyrodniczych i wodnych m.in. metody bezwykopowe. Dużo większe znaczenie ma sprawne odprowadzenie ścieków i przeciwdziałanie niekontrolowanemu ich przenikaniu do środowiska, co zapewniają szczelne systemy sieci kanalizacji sanitarnej, deszczowej. Dlatego efekt ekologiczny tego typu inwestycji jest niewspółmierny do czasowych potencjalnych zaburzeń środowiska gruntowo-wodnego podczas ich realizacji.

Wszelkie zaplanowane budowy, rozbudowy i modernizacje odcinków sieci wodociągowych i kanalizacyjnych oraz modernizacja oczyszczalni ścieków będą miały z pewnością długotrwałe pozytywne oddziaływanie zarówno na wody powierzchniowe, jak i podziemne. Zmodernizowane odcinki sieci wod – kan ograniczą w znaczny sposób straty wody powstające na skutek przesyłu. Woda docierając do mieszkańców w dużej mierze trafia następnie do sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków, gdzie zostają przywrócone jej parametry jakościowe. Budowa sieci wodociągowej zapewni mieszkańcom wodę do spożycia o lepszej jakości, a realizacja budowy kanalizacji sanitarnej oraz modernizacja oczyszczalni ścieków ograniczą przenikanie zanieczyszczeń do środowiska. Eksploatacja sieci wodno-kanalizacyjnej niesie pozytywne skutki społeczne, podnoszące standard życia mieszkańców. Budowa i modernizacja sieci wodociągowych pozwoli na dostarczenie wody spełniającej warunki dla wody przeznaczonej do spożycia. Budowa sieci kanalizacyjnej pozwoli ograniczyć ilość zbiorników bezodpływowych i zmniejszy ilość zanieczyszczeń wód, co pośrednio wpłynie na polepszenie stanu zdrowia mieszkańców. Modernizacja oczyszczalni ścieków ma za zadanie zwiększyć efekt ekologiczny oczyszczonych ścieków, jak również daje możliwość przyłączenia kolejnych odbiorców do zbiorczego systemu odprowadzania ścieków. Takie działania minimalizują zatem ryzyko niekontrolowanego przedostania się zanieczyszczeń do środowiska gruntowo-wodnego. Dodatkowo modernizacja oczyszczalni zwiększa jej bezpieczeństwo ekologiczne, co przekłada się na jakość odprowadzanych oczyszczonych ścieków do wód.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Zasoby geologiczne*” POŚ zakłada ochronę złóż kopalin poprzez odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, kontrolę koncesji, likwidację nielegalnego wydobywania, ochronę środowiska przed ujemnymi skutkami działalności górniczej, rekultywację terenów poeksploatacyjnych. Powyższe działania w sposób pozytywny i długoterminowy wpłyną na jakość wód powierzchniowych i podziemnych. W przypadku prac rekultywacyjnych, w szczególności etapu rekultywacji technicznej może dojść do chwilowych negatywnych oddziaływań związanych z pracą ciężkiego sprzętu budowlanego wykonującego odpowiednią stabilizację gruntu, przemieszczanie mas ziemnych w obrębie wyrobiska. Należy zaznaczyć, że w przypadku wyrobisk poeksploatacyjnych w większości ustala się wodny kierunek rekultywacji co przekłada się w sposób pozytywny na zasobność wód polepszając warunki retencyjne i mikroklimatyczne danego obszaru. Sama ingerencja z poziomu wodonośności i zwierciadła wód podziemnych już wystąpiła na etapie eksploatacji wyrobiska, a więc uwarunkowania w tym zakresie już dawno zostały zmienione. Rekultywacja ma za zadanie przywrócić stan środowiska w taki sposób, aby te warunki wodne uległy w miarę możliwości poprawie i odtworzeniu. Zapewnia to właśnie rekultywacja w kierunku wodnym, jako wybór metody najmniej inwazyjnej.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Gleby*” większość z nich będzie miała charakter neutralny lub pozytywny długoterminowy na środowisko wodne danego obszaru. Ważnym aspektem w ochronie wód powierzchniowych i podziemnych będzie odpowiednio prowadzona gospodarka leśna, zwiększająca retencję wodną obszaru i zapobiegająca fragmentacji dużych kompleksów leśnych. W przypadku gruntów rolnych ważną rolę odgrywać będzie przestrzeganie i wdrażanie zasad Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych. Pozytywnie na jakość i zasobność środowiska wodnego wpłyną działania związane z realizacją programów rolno-środowiskowych oraz programów retencjonowania i wykorzystania wód opadowych. Odpowiednie działania na powierzchni gruntu wpłyną korzystnie na warunki wodne pod jego powierzchnią, a więc poziomy wodonośności. Zaproponowane zadania/działania w obszarze „*Gleby*” poprawiają nie tylko kondycję gleb i powierzchni ziemi, ale w dużym stopniu wpływają na ochronę wód, poprzez minimalizację odpływu zanieczyszczeń z powierzchni ziemi do wód powierzchniowych lub ich infiltrację w głąb ziemi.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów*” wszystkie z nich będą oddziaływać na środowisko w sposób neutralny lub pozytywny, pośredni, długoterminowy. Pozytywnie na środowisko wodne, cele środowiskowe, stan JCWPd i JCWPrz wpłyną zadania zmierzające do rozbudowy i nadzoru systemu gospodarki odpadami,

minimalizacji składowania odpadów, zwiększenia poziomów redukcji, recyklingu i odzysku, usuwania wyrobów zawierających azbest, kontroli postępowania z odpadami, kontroli terenów zanieczyszczonych i zdegradowanych. Są to w większości działania, które pośrednio i wtórnie wpływają na wody. Powyższe działania minimalizują przedostawanie się zanieczyszczeń do wód gruntowych i podziemnych.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe” prawie wszystkie będą miały neutralny wpływ na środowisko wodne. Nie wpłyną one na zmiany hydromorfologiczne, fizykochemiczne i biologiczne wód powierzchniowych, ani na stan ilościowy i jakościowy wód podziemnych. Żadne ze wskazanych zadań w tym obszarze nie wpłynie negatywnie na osiągnięcie wyznaczonych celów środowiskowych JCWPd i JCWPrz. Zadania i działania z tego obszaru dotyczą przywracania, pielęgnacji i ochrony walorów przyrodniczych. W przypadku zaplanowanych działań i zadań rewitalizacyjnych nie prognozuje się, aby swym zakresem wpłynęły negatywnie na warunki gruntowo-wodne terenu w stopniu zaburzającym istniejący bilans wodny. Rewitalizacja terenów ma charakter powierzchniowy i jest związana z odbudową terenów w stopniu zapewniającym ochronę przyrody, ochronę gleb oraz pośrednio ochronę wód powierzchniowych i podziemnych. Sama rewitalizacja terenów zachowuje funkcję terenu oraz poprawia lokalne uwarunkowania zagospodarowania tego terenu, co wtórnie ma wpływ na zasoby poszczególnych komponentów środowiska, w tym wód.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „Zagrożenie poważnymi awariami” większość z nich wpłynie pozytywnie i wtórnie na jakość i zasobność wód powierzchniowych i podziemnych. Zadania typowo administracyjne, kontrolne, związane z poprawą systemu ostrzegania o poważnych awariach lub zjawiskach ekstremalnych będą dla środowiska wodnego neutralne. Natomiast zadania związane z samym usuwaniem skutków awarii, wyposażenia technicznego służb chemiczno-ekologicznych, kontrolą pojazdów na drogach i wsparciem odpowiednich jednostek w usuwaniu skutków zjawisk ekstremalnych wpłyną pośrednio pozytywnie na wody powierzchniowe i podziemne. Celem tych zadań jest ulepszenie systemu reagowania i systemu usuwania skutków poważnych awarii i klęsk żywiołowych na obszarze Gminy, a co za tym idzie ochrona środowiska gruntowo-wodnego przed dostaniem się jakichkolwiek zanieczyszczeń związanych z tymi zdarzeniami m.in. Wycieki substancji szkodliwych z transportu kolejowego i drogowego, awarie instalacji, pożary itp.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „Edukacja ekologiczna” wszystkie zaproponowane zadania/działania wpłyną w sposób pozytywny pośredni lub wtórny na środowisko wodne. Każdy rodzaj działalności edukacyjnej przynosi efekty pozytywne dla otaczającego nas środowiska i poszczególnych jego komponentów. Działania edukacyjne, zwłaszcza popularyzowanie zmniejszania strat wody, oszczędności zasobów wodnych, kontroli przestrzegania przepisów wodnoprawnych oraz rozwoju systemów informacji o środowisku i jego ochronie, przyczynią się do zachowania odpowiedniego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.

8.4. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta

Oceniono, że wyznaczone w POŚ dla Gminy Ujazd zadania **nie będą mieć znaczącego wpływu** na zasoby przyrodnicze gminy. **Brak oddziaływania lub oddziaływanie pozytywne** zidentyfikowano w zadaniach o charakterze nie inwestycyjnym (organizacyjnym) oraz zadaniach związanych z wdrażaniem programów, polityk, strategii i wsparcia w zakresie poprawy jakości powietrza, minimalizacji hałasu, poprawie środowiska wodnego oraz realizacji działań zwiększających bioróżnorodność, dbałość o tereny zielone i przywracających właściwy stan stanowisk i siedlisk przyrodniczych. Wszystkie działania w Programie z zakresu ochrony przyrody mają na celu poprawę stanu przyrody na terenie analizowanego obszaru poprzez zachowanie bioróżnorodności, ochronę siedlisk, walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz powstrzymanie systematycznie postępującej fragmentacji ekosystemów.

W zakresie działań organizacyjnych pozytywnym długoterminowym oddziaływaniem będzie kontrola nad przestrzeganiem przepisów o ochronie przyrody, kontrola w zakresie wydawania decyzji na wycinkę drzew i krzewów oraz popularyzowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych i ich wykorzystanie do celów rekreacyjno-turystycznych. Wdrożenie procedur kontroli zapewni odpowiednie rozpoznanie i ocenę składników środowiska, czego konsekwencją będzie dbałość o obszary cenne przyrodniczo. Budowa baz danych o jakości i zasobności środowiska przyrodniczego jest niewątpliwie pomocna przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych oraz administracyjnych.

Pozytywnym pośrednim oddziaływaniem na zasoby przyrodnicze Gminy Ujazd będą zaplanowane zadania z zakresu opracowania Planów i Programów prawidłowej gospodarki leśnej, ochrony cennych walorów przyrodniczych, urządzania i utrzymania terenów leśnych oraz monitoringu ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych. Przede wszystkim zgodnie z planowanymi działaniami będzie następował wzrost obszarów zalesionych lub zadrzewionych. Będzie to skutkowało nie tylko ogólnym wzrostem powierzchni zielonych, ale również lepszą retencją wody, ochroną gleb, poprawą lokalnych warunków topoklimatycznych. Planowane w POŚ działania w zakresie ochrony lasów, współpraca z nadleśnictwami, wzmocnią ekologiczną stabilność obszarów leśnych, co będzie przeciwdziałać fragmentacji lasów.

Opracowanie lokalnych polityk i strategii w zakresie dbałości o elementy przyrodnicze, w tym m.in. opracowanie i aktualizacja inwentaryzacji przyrodniczych, opracowań ekofizjograficznych, Gminnego Programu Rewitalizacji pośrednio prowadzić będzie do ochrony ważnych i cennych miejsc przyrodniczo-krajobrazowych. Zwiększanie świadomości o lokalnej przyrodzie przekłada się na zrównoważone planowanie przestrzenne oraz kreowanie nowych i istniejących przestrzeni w zgodzie z aktualnymi uwarunkowaniami przyrodniczymi.

Z obecnego rozpoznania elementów przyrodniczych zgodnie z pozyskanymi danymi literaturowymi i danymi z jednostek zajmujących się ochroną środowiska i przyrody wynika, że żadne z przyjętych w POŚ działań i zadań nie zagraża stwierdzonym dotychczas siedliskom przyrodniczym i stanowiskom chronionych roślin i zwierząt. Nie przewiduje się w wyniku realizacji zadań wskazanych w POŚ fragmentacji stwierdzonych siedlisk, ani uszczuplenia zasobów fauny i flory analizowanego obszaru.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Ochrona klimatu i jakości powietrza*” większość z nich będzie neutralna dla świata roślinnego i zwierzęcego oraz nie wpłynie na ograniczenie różnorodności biologicznej obszaru. Niewątpliwie pozytywnym będzie ewentualna/możliwa budowa ścieżek/tras pieszo-rowerowych, z uwagi na skanalizowanie ruchu turystycznego do wydzielonych szlaków. Odpowiednie oddzielenie ruchu pieszo-rowerowego od terenów cennych przyrodniczo skutkowało będzie poprawą i ustabilizowaniem warunków przyrodniczych. Zaplanowana wymiana/modernizacja systemów ogrzewania wpłynie pozytywnie wtórnie na rośliny i zwierzęta oraz warunki biotyczne obszaru Gminy, z uwagi na ograniczenie emisji szkodliwych substancji do powietrza i ich wtórnej depozycji do środowiska gruntowo-wodnego. Chwilowe negatywne oddziaływania mogą wystąpić w związku z budową tras rowerowych, choć skala tych oddziaływań zostanie ograniczona w większości przypadków do pasa drogowego. Ewentualne zajęcie nowych terenów pod budowę ścieżek powinno zostać poprzedzone głębszą analizą terenów cennych przyrodniczo i występowaniem na nich chronionych siedlisk roślin i zwierząt. Negatywne oddziaływania w tym zakresie związane będą z pracą sprzętu budowlanego, korytowaniem terenu pod budowę ścieżki (przemieszanie mas ziemnych), ewentualną wycinką zieleni. Tak samo będzie w przypadku rozwoju sieci gazowej, choć w przypadku sieci niskiego ciśnienia realizacje tego typu inwestycji zachodzą na terenach już zurbanizowanych, a teren zajęty pod inwestycje dotyczy głównie istniejących i zagospodarowanych szlaków pieszych i drogowych.

W POŚ wyznaczono również szereg zadań związanych z prowadzeniem prac termomodernizacyjnych i zwiększaniem efektywności energetycznej obiektów budowlanych. Przedsięwzięcia termomodernizacyjne powinny być dostosowane do terminów rozrodu zwierząt. Zgodnie z par. 6 ust. 1 pkt 6 i 7 rozporządzenia w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową obowiązuje zakaz niszczenia ich siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania oraz zakaz

niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk, lub innych schronień. W związku powyższym przed wykonaniem prac związanych m.in. z termomodernizacją budynków, należy przeprowadzić ich inwentaryzację pod kątem występowania ptaków, w tym jerzyka (*Apus apus*) i wróbla (*Passer domesticus*) oraz nietoperzy. W razie stwierdzenia występowania ww. gatunków, termin i sposób wykonania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych i rozrodczych. Ocenia się zatem, że w perspektywie długoterminowej sama termomodernizacja obiektów wpłynie pośrednio, wtórnie i pozytywnie na jakość powietrza z uwagi na zwiększenie zysku energetycznego i zmniejszenie strat ciepła z obiektów. Niemniej jednak w trakcie prowadzenia prac w szczególności związanych z więźbą dachową mogą wystąpić chwilowe negatywne oddziaływania na ptaki, lecz jedynie w przypadku stwierdzenia ich obecności w tych obiektach.

W POŚ jednym z działań jest rozwój systemów wykorzystujących odnawialne źródła energii. Nie zaplanowano budowy elektrowni wiatrowych, małych elektrowni wodnych, w związku z tym nie prognozuje się oddziaływań w tym zakresie. POŚ skupia uwagę na rozwoju punktowych źródeł OZE jak panele fotowoltaiczne na budynkach użyteczności publicznej, pompy ciepła, kolektory słoneczne. Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych może stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (np. jerzyki, jaskółki, wróble, kopcuszkki). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków, tj. poza okresem od 1 marca do 15 października, aby nie płoszyć gniazdujących ptaków.

W przypadku budowy farm fotowoltaicznych negatywne oddziaływania dotyczyć będą głównie ptaków i owadów, a skala tych oddziaływań zależna będzie w głównej mierze od lokalizacji inwestycji fotowoltaicznych. I tak w przypadku ptaków zajęcie terenów rolniczych będzie skutkowało bezpośrednią utratą siedlisk lęgowych przede wszystkim dla gatunków gniazdujących na ziemi. Znacznie mniejsze straty będą w przypadku pól uprawnych lub ugorów, większe w przypadku różnego rodzaju łąk, charakteryzujących się znacznie większą różnorodnością awifauny lęgowej. Najwięcej wątpliwości pojawi się w przypadku urodzajnych łąk gdzie można spodziewać się żerowania gatunków kluczowych (np. strefowych takich jak orlik krzykliwy, których areały żerowiskowe są duże a jednocześnie liczba odpowiednich żerowisk jest niewielka i ciągle spada, co jest główną przyczyną obserwowanego spadku liczebności krajowej populacji) i gniazdowania gatunków rzadkich, średniolicznych i zagrożonych. Te same wątpliwości pojawią się w przypadku łąk i obszarów przewidzianych pod farmy fotowoltaiczne, zlokalizowanych w sąsiedztwie obszarów mokradłowych oraz różnego rodzaju zbiorników wodnych, gdzie można się spodziewać gniazdowania znacznie większej liczby gatunków (również niejednokrotnie rzadkich i zagrożonych). W tym przypadku, poza bezpośrednią utratą lub fragmentacją siedlisk prowadzącą do opuszczenia miejsc gniazdowania można spodziewać się kolizji ptaków z panelami fotowoltaicznymi, przy próbie lądowania na panelach, które wskutek efektu odbicia lustrzanego będą imitowały taflę wody. Problem odbicia może również dotyczyć owadów składających jaja w wodzie (np. jętki, widelnice), które również mogą traktować panele jako obiekty wodne i składać na nich jaja, co w efekcie może oznaczać znaczny spadek sukcesu rozrodczego owadów a co za tym idzie ograniczenie zasobów pokarmowych dla ptaków. Problem ten jednak wydaje się dość łatwy do wyeliminowania poprzez stosowanie paneli posiadających białe granice i białe paski podziału, które zmniejszają znacznie przyciąganie bezkręgowców wodnych.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „Zagrożenia hałasem” większość z nich dotyczy rozbudowy/modernizacji i w mniejszym zakresie budowy infrastruktury drogowej. W przypadku zaplanowanej budowy dróg negatywne chwilowe oddziaływania na świat roślin i zwierząt będą ograniczone do wąskiego pasa terenu inwestycji, który w większości przypadków jest już antropogenicznie przekształcony. Na etapie budowy ruch ciężkiego sprzętu budowlanego może powodować płoszenie zwierząt oraz zmuszenie ich do migracji na tereny sąsiednie. W wyniku realizacji

zadania w krajobrazie powstanie nowa forma antropogeniczna o układzie liniowym, która może doprowadzić do większych lub mniejszych fragmentacji powiązań przyrodniczych.

Prace budowlane mogą wpływać negatywnie na bioróżnorodność poprzez: możliwe zniszczenie siedlisk roślin i zwierząt (do tej pory niezinventaryzowanych), zmiany stosunków gruntowo-wodnych, tworzenie barier w migracji zwierząt, zmianę warunków siedliskowych oraz wycinkę drzew i krzewów. Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych budową nowych szlaków komunikacyjnych ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Szerokość strefy oddziaływania drogi na strukturę, skład i kluczowe procesy ekologiczne kształtujące dane siedlisko uzależniona jest od zasięgu zmian stosunków wodnych, dyspersji biogenów, zanieczyszczeń i wrażliwości siedlisk. Negatywne skutki funkcjonowania ciągów komunikacyjnych to:

- utrudnienie przemieszczania się zwierząt i roślin,
- wypadki i kolizje drogowe z dzikimi zwierzętami,
- zniszczenie siedlisk w zasięgu przebiegu i oddziaływania drogi,
- przekształcanie terenu przyległego do drogi (osiedlanie się człowieka wzdłuż dróg),
- ekspansja gatunków obcych na danym terenie, związanych z człowiekiem.

W zakresie pozostałych działań i zadań z obszaru interwencji „*Zagrozenia hałasem*” nie przewiduje się wystąpienia negatywnych oddziaływań pogarszających istniejący stan klimatu akustycznego na terenie gminy Ujazd. Do działań i zadań o charakterze neutralnym należeć będą te związane z udoskonalaniem systemu ruchu, poprawą dostępności komunikacyjnej, kontrolą przestrzegania standardów akustycznych na terenach chronionych akustycznie, uwzględnianiem standardów akustycznych w planowaniu przestrzennym oraz te związane z opracowaniem dokumentacji kosztorysowej/koncepcyjnej i projektowej przebudowy/modernizacji istniejących dróg.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Pola elektromagnetyczne*” wszystkie z nich będą neutralne z punktu ochrony bioróżnorodności, fauny i flory przedmiotowego terenu.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Gospodarka wodami*” większość z nich będzie miała pozytywny pośredni lub wtórny wpływ na warunki przyrodnicze analizowanego obszaru. Opracowanie koncepcji przeciwpowodziowych i przeciwdziałania skutkom suszy, rozwój systemu ostrzegania przez zjawiskami ekstremalnymi (susza, powódź, pożar) poprawa warunków biologicznych, fizykochemicznych i hydromorfologicznych cieków, stały monitoring jakości wód, zwiększenie retencji wodnej wpłynie pozytywnie różnorodność biologiczną, z uwagi iż są to działania w większości prewencyjne mające na celu poprawę jakości i zasobności wód, która przekłada się na rozwój fauny i flory analizowanego obszaru. Negatywnie chwilowo mogą oddziaływać na warunki przyrodnicze działania/zadania związane z modernizacją i bieżącym utrzymaniem rowów melioracyjnych, urządzeń i budowli przeciwpowodziowych oraz realizacją zadań związanych z rozwojem małej retencji wodnej. Oddziaływania te dotyczą fazy realizacji tych przedsięwzięć i ograniczą się do już zagospodarowanych obiektów wodnych (rowy, wały przeciwpowodziowe, jazy itp.), a więc będą to w większości działania utrzymaniowe. Prace melioracyjne dotyczą rowów, które zostały wytworzone w sposób sztuczny i są wpisane od lat w krajobraz. Prace utrzymaniowe na rowach wpływają pozytywnie na prawidłowy odpływ wód, oraz przeciwdziałają erozji wodnej brzegów. Są to w większości prace bieżące związane z czyszczeniem, odmuleniem, wykoszeniem systemu rowów melioracyjnych, w których przeważa roślinność synantropijna i segetalna. Inne prace w obrębie cieków wymagać będą przeprowadzenia dokładnego rozpoznania fauny i flory otaczającego obszaru inwestycji, aby w jak najmniejszym stopniu

wpłynąć na możliwą fragmentację, zniszczenie siedlisk i stanowisk przyrodniczych. W przypadku możliwej budowy obiektów małej retencji, prace te wiązać się będą z zajętością terenu, który również musi zostać oceniony pod kątem występowania na nim cennych gatunków roślin i zwierząt. Obiekty małej retencji wraz z niebieską infrastrukturą w późniejszym czasie (eksploatacji) tworzą na danym terenie inne uwarunkowania zarówno mikroklimatyczne jak i biotyczne, które stwarzają warunki do rozwoju nowych gatunków. Są to miejsca w naturalny sposób sprzyjające faunie i florze, dlatego z etapem ich eksploatacji nie wiążą się negatywne oddziaływania. Wręcz przeciwnie w przypadku budowy stawów/oczek wodnych możliwy jest wzrost bioróżnorodności na danym obszarze i wykształcenie się warunków rozwoju dla nowych organizmów żywych. Niemniej jednak budowa zbiorników wymaga rozpoznania lokalnych uwarunkowań przyrodniczych, aby nie doszło do zniszczenia/naruszenia istniejących już tam stanowisk i siedlisk. Rzetelnie przeprowadzona inwentaryzacja terenu w takich przypadkach powinna odegrać pierwszorzędą rolę w podjęciu decyzji.

Pozytywne oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne wystąpią w wyniku realizacji działań związanych z monitoringiem wód, realizacją planu gospodarowania wodami, ograniczeniem wpływu rolnictwa poprzez wdrażanie rozwiązań zapobiegających nadmiernej migracji azotanów do środowiska gruntowo-wodnego oraz realizacją ustaleń Krajowego Planu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. W/w działania w sposób głównie pośredni, wtórny i długoterminowy wpłyną na zasobność i jakość wód.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Gospodarka wodno-ściekowa*” większość z nich będzie miała pozytywny, pośredni lub neutralny wpływ na środowisko przyrodnicze analizowanego obszaru. Większość zadań dotyczy kontroli, monitoringu i przestrzegania warunków korzystania ze środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Są to w większości działania prewencyjne, administracyjne, organizacyjne i wspomagające racjonalną gospodarkę wodno-ściekową na terenie Gminy. Ewidencja i kontrola zbiorników bezodpływowych, szczelności sieci, warunków korzystania ze środowiska pośrednio wpływa na faunę i florę z uwagi na minimalizację przedostania się zanieczyszczeń do środowiska gruntowo-wodnego. Sprawnie działające systemy kanalizacyjne i systemy odprowadzające lub gromadzące ścieki stanowią mniejsze zagrożenie dla środowiska, a ich odpowiednie utrzymanie, modernizacja powodują dotrzymanie wymaganych prawem standardów w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Negatywne chwilowe oddziaływania mogą wystąpić w związku z rozbudową/budową infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w tym oczyszczalni ścieków. Prace te wiążą się z wykonaniem płytkich wykopów (zazwyczaj 2-3 m), przemieszczaniem i wymieszaniem mas ziemnych, stabilizacją gruntu i utwardzeniem podłoża. Negatywne oddziaływanie jest minimalizowane na terenach już zurbanizowanych, gdzie większość systemów wod-kan przebiega wzdłuż dróg, ścieżek pieszych, czyli w obrębie przekształconego pasa drogowego. Nie przewiduje się budowy infrastruktury wod-kan na terenach cennych przyrodniczo, w otoczeniu występowania cennych stanowisk i siedlisk przyrodniczych. Tego typu inwestycje jak wspomniano ograniczone są do terenów zabudowanych (zurbanizowanych). W przypadku zaplanowanej modernizacji oczyszczalni ścieków nie dojdzie do wystąpienia negatywnych oddziaływań na różnorodność biologiczną, faunę i florę analizowanego obszaru, z uwagi, iż teren oczyszczalni od lat był zagospodarowany i użytkowany jako teren oczyszczania ścieków, a więc teren już przekształcony antropogenicznie. Niemniej jednak prace modernizacyjne na terenie oczyszczalni nie wpłyną na przyrodę tego terenu, w stopniu zagrażającym wykształconym tam warunkom biotycznym.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Zasoby geologiczne*” POŚ zakłada ochronę złóż kopalin poprzez odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, kontrolę koncesji, przeciwdziałanie nielegalnemu wydobyciu, ochronę środowiska przed ujemnymi skutkami działalności górniczej, rekultywację terenów poeksploatacyjnych. Ponadto przewidziano monitoring i kontrole w zakresie przestrzegania wydanych koncesji. Wszystkie wymienione zadania w sposób pozytywny i długoterminowy wpłyną na racjonalną gospodarkę surowcami naturalnymi i ochronę zarówno cennych złóż jak również ludności i środowiska przyrodniczego.

Oddziaływania prowadzonych prac rekultywacyjnych będą miały charakter bezpośredni i krótkotrwały negatywny na etapie wykonywania prac ziemnych, jednak po okresie eksploatacji rekultywacja terenów ma zdecydowanie pozytywny efekt ekologiczny. W efekcie powinny poprawić się warunki funkcjonowania siedlisk przyrodniczych i gatunków na terenach objętych działaniami. Oddziaływanie w tym wypadku jest tylko częściowo odwracalne, gdyż nie ma możliwości ukształtowania pierwotnych warunków, w tym zwłaszcza pod względem występujących zbiorowisk roślinnych.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Gleby*” większość z nich będzie miało pozytywny pośredni lub wtórny wpływ na rośliny i zwierzęta. Stosowanie dobrych praktyk rolniczych, monitoring gleb, rekultywacja i remediacja gruntów, ochrona gruntów o wysokich klasach bonitacyjnych, realizacja programu retencjonowania wód wpłyną pozytywnie na środowisko gruntowe co przełoży się na dbałość o warunki biotyczne dla prawidłowego rozwoju i bytowania fauny i flory. Dbanie o środowisko glebowe na skutek w/w zadań doprowadzi do zwiększenia zasobności, żyzności gleb, a tym samym wtórnie przełoży się na poprawę uwarunkowań ekosystemalnych. Zadania związane z upowszechnianiem dobrych praktyk rolniczych, rekultywacja gruntów i wyrobisk poeksploatacyjnych oraz racjonalne stosowanie nawozów i środków ochrony roślin w rolnictwie wpłyną pozytywnie na różnorodność biologiczną i zachowanie cennych gatunków roślin i zwierząt. Realizacja żadnego z zadań z obszaru interwencji „*Ochrona gleb*” nie wpłynie negatywnie na jakość i zasobność środowiska glebowego obszaru gminy Ujazd. Zgodnie z aktualnym sposobem użytkowania gruntów ornych należy dążyć do utrzymania mozaikowego charakteru w strukturze pól uprawnych, łąk, zadrzewień. Pod kątem wpływu rolnictwa zachowanie mozaikowości użytkowania stworzy warunki ostojowe dla zwierząt i roślin. Zaleca się wręcz zachowanie rolniczego charakteru wsi szczególnie na obszarach o korzystnych uwarunkowaniach środowiskowych. Biorąc jednak pod uwagę znaczny negatywny wpływ rolnictwa na stan wód powierzchniowych konieczne są działania edukacyjne, organizacyjne i zapobiegawcze w celu ograniczenia negatywnego oddziaływania tego typu działalności, która ze względu na rolniczy charakter jednostki będzie się rozwijać nadal.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów*” większość z nich ma charakter pozytywny. Racjonalizacja gospodarowania odpadami, wraz z ograniczeniem masy odpadów, sprawnym systemem odzysku i recyklingu, kontrolami i monitoringiem wpływają w sposób wtórny na poprawę bioróżnorodności. Realizacja wskazanych działań przełoży się na zmniejszenie zajętości terenu pod składowanie odpadów, co ograniczy możliwe przekształcenie terenów biologicznie czynnych. Zwiększenie nacisku na recykling, odzysk oraz właściwe zagospodarowanie odpadów pozwolą ograniczyć ich ilość, która mogłaby trafić na składowiska. W dłuższej perspektywie wpłynie to również korzystnie na stan środowiska gruntowo-wodnego. Żadne z wyznaczonych działań z zakresu gospodarki odpadami nie wpłynie na zniszczenie, fragmentacje lub uszczuplenie walorów przyrodniczych, zarówno świata roślinnego jak i zwierzęcego.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe*” większość z nich również wpłynie pozytywnie w sposób bezpośredni i pośredni na przyrodę analizowanego obszaru. Wskazane w POŚ zadania zakładają dbałość o przyrodę i utrzymanie warunków ekosystemalnych na poziomie zapewniającym prawidłowy rozwój roślin i zwierząt. Wskazane działania/zadania w sposób czynny i bierny zakładają przywracanie i utrzymanie wartości przyrodniczych analizowanego obszaru. Szczególną rolę w ochronie różnorodności biologicznej będą odgrywały właściwe prowadzone zalesienia gruntów. Lasy cechują się dużym zróżnicowaniem siedlisk przyrodniczych oraz stanowią ostoje wielu gatunków roślin i zwierząt. Ponadto zbiorowiska leśne stanowią ważny element spajający ze sobą inne ekosystemy, bezpośrednio wpływając na ich stan. Ważnym jest zatem prowadzenie gospodarki leśnej w sposób przemyślany, zrównoważony i zgodny z zasadami ochrony gatunków i siedlisk występujących na danym terenie. Właściwie prowadzone zalesienia gruntów w powiązaniu z zadaniami małej retencji wodnej wpłyną pozytywnie na świat zwierzęcy i rośliny jak również na powierzchnię ziemi i lokalne zasoby wodne. Ochrona, pielęgnacja i utrzymanie terenów leśnych wpłynie również pozytywnie

na ludzi i dobra materialne zwiększając możliwości rekreacyjne gminy. Nie bez znaczenia pozostaje tutaj budowa ścieżek/szlaków rowerowych i infrastruktury turystycznej, która poprzez odpowiednie zagospodarowanie terenu pośrednio wpłynie pozytywnie na kształtowanie walorów przyrodniczych gminy. Zorganizowana i przemyślana sieć połączeń pieszo-rowerowych w lasach z zagospodarowaniem rzek oraz miejsc biwakowych doprowadzi do uporządkowania przestrzeni turystycznej na terenie gminy poprawiając tym samym kondycję przyrodniczo-krajobrazową gminy. Potencjalne zagrożenia wiążą się z intensyfikacją ruchu pieszego i rowerowego na obszarach o cennych walorach przyrodniczych, które może być następstwem zwiększenia ilości mieszkańców w sąsiedztwie terenów zielonych. Zwiększona presja na zidentyfikowane na terenie gminy obszary chronione może skutkować wydeptywaniem roślinności oraz niepożądanymi zjawiskami takimi jak, palenie ognisk czy porzucanie odpadów. Istotne dla ograniczenia skutków jest poziom świadomości ekologicznej mieszkańców. Skala takich zjawisk nie powinna powodować nieodwracalnych zmian w środowisku przyrodniczym, a więc zniszczenia siedlisk i miejsc występowania zwierząt.

W przypadku realizacji nowych inwestycji budowlanych w sąsiedztwie roślinności, należy pamiętać, że drzewa oraz krzewy wymagają szczególnej uwagi podczas wszystkich etapów procesu inwestycyjnego. Prawidłowy rozwój korzeni jest podstawą właściwego wzrostu drzewa, dlatego należy przykładając dużą wagę do minimalizacji negatywnych oddziaływań wpływających właśnie na system korzeniowy. Należy unikać składowania materiałów budowlanych w pobliżu drzew, ponieważ mogłoby to doprowadzić do zmiany poziomu gruntu lub zagęszczenia gleby. Drzewa powinny być również zabezpieczone przed zmianą właściwości chemicznych gleby w wyniku spływu do wód zanieczyszczeń pochodzących z placów budowy. Przed rozpoczęciem działań inwestycyjnych należy rozważyć zastosowanie zabiegów inżynierskich takich jak m.in.:

- Wyznaczenie strefy ochronnej drzew (SOD), która gwarantuje skuteczną ochronę gleby oraz systemu korzeniowego;
- Wykonanie dróg tymczasowych, jeśli nie ma możliwości wyznaczenia SOD lub prace wymagają poruszania się i robót w bliskiej odległości od drzew;
- Wybranie właściwego miejsca składowania materiałów (poza SOD i ogrodzeniem ochronnym drzewa);
- Uwzględnienie właściwej organizacji ruchu na placu budowy, szczególnie w pobliżu drzew.

Potencjalnym pozytywnym bezpośrednim oddziaływaniem będzie utrzymanie istniejących form ochrony przyrody i zakładanie nowych, w celu ochrony lokalnych walorów przyrodniczych gminy. Ochrona przyrody w granicach wyznaczonych obszarów chronionych odbywa się zgodnie z zakazami i nakazami określonymi w aktach powołujących te formy, a których źródło stanowi Ustawa o ochronie przyrody [4]. Zachowanie w stanie naturalnym lub niewiele zmienionym obszarów o cennych walorach przyrodniczych służy ochronie całego ekosystemu oraz zabezpiecza niezwykle wartościowe obiekty przyrodnicze. Pozytywnym oddziaływaniem na faunę i florę analizowanego obszaru wykażą się działania związane z rewitalizacją i utrzymaniem terenów zielonych, inwentaryzacją zasobów przyrodniczych, zwiększaniem lesistości we współpracy z Nadleśnictwami oraz odpowiednim monitorowaniem i kontrolowaniem podmiotów korzystających ze środowiska.

Wskazane dla tego obszaru działania i zadania z zakresu ochrony i pielęgnacji dziedzictwa kulturowego wpłyną pośrednio i wtórnie na faunę i florę obszaru z uwagi na zaplanowane prace związane z rewitalizacją techniczno-przyrodniczą obszarów zabytkowych (parków, skwerów itp.). Ważnym zadaniem będzie realizacja założeń i działań wskazanych w Gminnym Programie Rewitalizacji na lata 2024-2030. Przywracanie wartości użytkowych i przyrodniczych na terenach zdegradowanych jest ważnym działaniem z punktu poszanowania istniejącego systemu przyrodniczego i nieustającego rozwoju osadniczego i gospodarczego w gminie Ujazd.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „Zagrożenie poważnymi awariami” większość z nich będzie miała pozytywny wpływ na faunę i florę omawianego obszaru. Większość to bowiem zadania o charakterze prewencyjnym, które mają poprawić system ostrzegania, informowania i usuwania skutków zjawisk ekstremalnych i zjawisk o charakterze poważnej awarii. Realizacja zadań z tego obszaru wpłynie pośrednio i wtórnie na warunki przyrodnicze, z uwagi na minimalizację skutków wystąpienia poważnych awarii i zjawisk ekstremalnych, które w większości przypadków działają negatywnie na środowisko glebowe, świat roślin i zwierząt.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „Edukacja ekologiczna” wszystkie zaproponowane zadania/działania wpłyną w sposób pozytywny pośredni lub wtórny na walory przyrodnicze omawianego obszaru. Każdy rodzaj działalności edukacyjnej przynosi efekty pozytywne dla otaczającego nas środowiska i poszczególnych jego komponentów. Działania edukacyjne, zwłaszcza popularyzowanie form ochrony przyrody (tablice informacyjne), miejsc cennych przyrodniczo (ścieżki edukacyjne), miejsc historycznych (ochrona zabytków) przyczynią się do zachowania odpowiedniego stanu uwarunkowań florystycznych i faunistycznych.

8.5. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Oceniono, że na etapie realizacji zadań typowo inwestycyjnych wyznaczonych w POŚ dla Gminy Ujazd będą wykorzystywane zasoby naturalne tj. woda, gleba, zasoby kopalin, drewno. Największe zużycie surowców naturalnych będą generowały inwestycje związane z budową/przebudową infrastruktury drogowej, dlatego działania te mogą wiązać się z krótkotrwałym negatywnym i bezpośrednim oddziaływaniem na ten komponent środowiska. Nieuniknionym negatywnym oddziaływaniem na zasoby naturalne będzie trwałe zajęcie terenów biologicznie czynnych pod realizację zaplanowanych zadań infrastrukturalnych. Wielkość zapotrzebowania będzie wynikała jednak z rodzaju inwestycji i zastosowanej technologii. Na etapie sporządzania niniejszej Prognozy nie jest możliwe oszacowanie wielkości zużytych zasobów, jednak mając na względzie lokalny charakter zaplanowanych inwestycji oraz stosowane rozwiązania proekologiczne **nie przewiduje się znaczącego oddziaływania** na ten komponent środowiska.

Pozytywnym oddziaływaniem będzie minimalizacja zużycia zasobów naturalnych (w szczególności węgla, wody, paliw energetycznych) poprzez realizację zadań związanych z ochroną powietrza i klimatu, do których należeć będą w szczególności: termomodernizacja obiektów, rozwój sieci gazowych, rozwój energetyki odnawialnej oraz poprawa efektywności energetycznej budynków. Pozytywnym i długoterminowym oddziaływaniem będzie prowadzenie rekultywacji terenów zarówno poeksploatacyjnych jak i zdegradowanych oraz racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin. Wdrożenie zadań związanych z rekultywacją terenów poeksploatacyjnych pozwoli na przywrócenie w możliwie wysokim stopniu pierwotnych właściwości przyrodniczo – krajobrazowych zdegradowanych terenów. Zdegradowane przez eksploatację kopalin grunty są zróżnicowane pod względem możliwości produkcyjnych. Rekultywacja obejmuje ich stabilizację, regulację stosunków wodnych oraz poprawę cech przyrodniczych środowiska glebowego. Rekultywacja terenów zdegradowanych pozwoli przywrócić te tereny do produkcji rolniczej, leśnej lub na cele rekreacyjne. Pozytywne oddziaływania na zasoby naturalne wystąpią również w wyniku realizacji zadań związanych z modernizacją systemu wodno-kanalizacyjnego. W aspekcie infrastruktury wodociągowej będzie to poprawa szczelności sieci, a więc minimalizacja strat wody, natomiast w przypadku rozwoju sieci kanalizacyjnej wykonanie nowych podłączeń pod zorganizowany system odbioru ścieków, co zminimalizuje ryzyko niekontrolowanego wprowadzania ścieków do wód i gruntu. Nie bez znaczenia dla zasobów naturalnych będzie realizacja zadań związanych ze zwiększaniem retencji wodnej, przeciwdziałaniu zjawiskom suszy, zwiększaniem lesistości czy też kontrolą podmiotów korzystających ze środowiska. Działania te pośrednio i bezpośrednio wpłyną na poprawę, ale też odbudowę zasobów naturalnych w perspektywie długoterminowej.

Wyznaczone w POŚ działania inwestycyjne tj. modernizacja lub likwidacja urządzeń na paliwa stałe, rozwój sieci gazowych, termomodernizacja budynków, montaż odnawialnych źródeł energii, poprawa stanu technicznego dróg, budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków i gromadzenia ścieków, rekultywacja terenów zdegradowanych, zalesienia gruntów, zwiększanie możliwości retencyjnych odznaczać się będą potencjalnym stałym pozytywnym oddziaływaniem na środowisko. Negatywne oddziaływanie wystąpi jedynie na etapie realizacji zadań inwestycyjnych i może być związane z zajęciem powierzchni biologicznie czynnej lub zużyciem zasobów naturalnych np. kamienia, piasku, wody, energii elektrycznej, węgla itp. z uwagi na zastosowaną technologię prowadzenia prac budowlanych. Wskazane w POŚ zadania inwestycyjne w większości charakteryzują się wykorzystaniem lub zajęciem zasobów naturalnych, co przy dzisiejszym zrównoważonym rozwoju społeczno-gospodarczym jest nieuniknione. Należy zaznaczyć, iż technologie i techniki prowadzenia robót budowlanych są sukcesywnie udoskonalane co wpływa pozytywnie na zmniejszenie ilości surowców naturalnych wykorzystywanych przy tego typu inwestycjach.

Pozostałe działania/zadania wskazane w POŚ należą do grupy działań nie inwestycyjnych, administracyjnych, organizacyjnych które będą miały neutralny wpływ na zasoby naturalne analizowanego obszaru.

Reasumując, realizacja Programu nie będzie miała negatywnego wpływu na zasoby naturalne, gdyż wszystkie inwestycje zostaną docelowo dostosowane do lokalnych warunków środowiskowych uwzględniając ich odporność i chłonność. Oddziaływań na środowisko nie da się jednak uniknąć, jednak wszelkie działania i przedsięwzięcia będą prowadzone w sposób minimalizujący lub zabezpieczający (prewencyjny) przed negatywnymi oddziaływaniami, w szczególności tymi znaczącymi, długotrwałymi, czy też skumulowanymi i nieodwracalnymi, mogącymi zdegradować zasoby naturalne tej jednostki.

8.6. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne

Oceniono, że wyznaczone w POŚ dla Gminy Ujazd zadania **nie będą mieć znaczącego wpływu** na jakość powietrza atmosferycznego i klimat. Ograniczając emisję zanieczyszczeń, także niską, która jest najważniejszym problemem, spowoduje się również zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w ramach oddziaływania ponadlokalnego. Planowane działania zmierzające do zmniejszenia niskiej emisji i jej uciążliwości będą zdecydowanie pozytywnie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska. Największy nacisk powinien być położony na działania jednostek wskazanych w programie naprawczym określonym w Programie Ochrony Powietrza. **Brak oddziaływania** zidentyfikowano w zadaniach związanych z ochroną przed promieniowaniem elektromagnetycznym, gospodarką wodno-ściekową, gospodarowaniem odpadami, ochroną gleb i zasobów geologicznych.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza” prawie wszystkie z nich odznaczają się pozytywnym pośrednim stałym oddziaływaniem na jakość powietrza. Do potencjalnych pozytywnych, pośrednich i stałych działań nie inwestycyjnych (organizacyjnych) zaliczyć można zadania związane z wdrażaniem lokalnych polityk ograniczania emisji gazów i pyłów do powietrza, do których należą m.in. zapisy Uchwały Antyśmogowej woj. opolskiego, Programu Ochrony Powietrza dla województwa opolskiego oraz aktualizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. Pośrednio na poprawę jakości powietrza będą oddziaływać również zadania z zakresu monitoringu jakości powietrza, kontroli źródeł emisji oraz stosowania odpowiednich zapisów umożliwiających ograniczenie emisji pyłu PM10 i PM2,5 w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczące np. układu zabudowy, stosowania zieleni ochronnej oraz ustalenia sposobu zaopatrzenia w ciepło.

Pozytywny, bezpośredni i stały wpływ na powietrze atmosferyczne i klimat będą miały zadania typowo inwestycyjne tj. termomodernizacja obiektów, wymiana nieekologicznych źródeł ciepła, rozwój energetyki odnawialnej, modernizacja obiektów energetycznego spalania paliw (kotłowni), przebudowa

infrastruktury drogowej/kolejowej, modernizacja oświetlenia ulicznego i rozwój infrastruktury i sieci gazowej.

Głównym zagrożeniem powietrza atmosferycznego jest emisja niska z instalacji grzewczych budynków. Termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz użytku publicznego, pozwoli na znaczące ograniczenie zużycia materiału opałowego niezbędnego do ogrzania obiektu oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej. W konsekwencji wpłynie to na redukcję emisji szkodliwych zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, zarówno gazowych (SO, NO, CO), jak i pyłowych. Przeprowadzone prace termomodernizacyjne budynków, dzięki zmniejszeniu zapotrzebowania na energię ciepłą, minimalizują emisję zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł spalania energetycznego.

Podjętym w Programie kierunkiem działania jest również wzrost udziału energii z odnawialnych źródeł, które będą jednym z elementów prac termomodernizacyjnych. Należy zauważyć, że różnorodność postaci energii odnawialnej przekłada się na różnorodność oddziaływań na środowisko. Ogólnie rzecz biorąc, poza wykorzystaniem biomasy, zaletą energii odnawialnej jest eliminacja wytwarzania odpadów, ścieków i emisji do powietrza na etapie eksploatacji systemu. Istotną korzyścią rozwoju odnawialnych źródeł energii jest dywersyfikacja źródeł energii, co podnosi bezpieczeństwo energetyczne oraz obniżenie kosztów wytwarzania energii w gospodarstwach domowych. Ponadto zwiększenie w całkowitym zużyciu energii udziału energii ze źródeł odnawialnych jest wypełnieniem obowiązku Polski związanym z członkostwem w Unii Europejskiej.

Budowa ścieżek rowerowych oraz infrastruktury turystycznej spowoduje bezpośrednia długotrwałą poprawę jakości powietrza poprzez ograniczenie użycia pojazdów silnikowych do przemieszczania się na krótkich trasach. Dobrze rozwinięta sieć infrastruktury rowerowej spowoduje, że turystyka rowerowa stanie się codziennością, co w znacznym stopniu może ograniczyć lokalną emisję (komunikacyjną) gazów i pyłów do powietrza.

Z zadaniami inwestycyjnymi związane jest niebezpieczeństwo krótkookresowego, negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze. Do powietrza atmosferycznego, w czasie prac budowlanych, mogą przedostawać się pyły wydzielane podczas prac budowlano-remontowych. Podczas prac związanych z budową/przebudową dróg będzie mieć miejsce emisja zarówno zorganizowana jak i niezorganizowana: gazów wylotowych z silników spalinowych maszyn drogowych i środków transportu, węglowodorów w czasie układania i utwardzania nawierzchni bitumicznych, emisji niezorganizowanej pyłu. Również zaplecze budowy drogi (wytwórnie betonu, mas bitumicznych, składowiska kruszywa) są źródłem emisji pyłów, fenolu, formaldehydów, naftalenu. Najwyższe poziomy zanieczyszczeń będą zlokalizowane w obrębie pasa drogowego. Poza granicą pasa poziomy zanieczyszczeń będą minimalne. Należy zaznaczyć, że te oddziaływania będą miały charakter krótkotrwały, ograniczony charakter i ustąpią wraz z zakończeniem inwestycji. Jednocześnie wskazuje się, że szczegółowe badania oddziaływania prowadzi się na etapie oceny oddziaływania na środowisko w ramach karty informacyjnej przedsięwzięcia lub raportu oddziaływania na środowisko zgodnie z *Ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* [1].

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „Zagrożenia hałasem” większość z nich odznacza się pozytywnym stałym długoterminowym wpływem na klimat akustyczny. Zadania z zakresu monitoringu hałasu, kontroli przestrzegania standardów akustycznych, wydawania decyzji administracyjnych, stosowania metod ograniczających emisję, udoskonalania systemu zarządzania ruchem komunikacyjnym, wprowadzaniem odpowiednich zapisów planistycznych charakteryzują się neutralnym lub pozytywnym wpływem na klimat akustyczny analizowanego obszaru. Są to w większości działania administracyjne i organizacyjne, które przekładają się w perspektywie długoterminowej pozytywnie na jakość klimatu akustycznego, aczkolwiek są to działania bieżące jednostek, które wpisane są w uwarunkowania prawne i rozwojowe. Działania w/w to działania wspomagające ochronę przed hałasem, w większości nieinwestycyjne. Pozostałe działania to działania typowo inwestycyjne związane z budową/rozbudową/modernizacją systemu drogowego, które wpływają negatywnie chwilowo na jakość klimatu akustycznego, lecz w perspektywie długoterminowej powodują zmniejszenie oddziaływań

akustycznych i przeciwdziałanie ich kumulacji. Poprawa nawierzchni dróg, zwiększenie ich przepustowości oraz tym samym usprawnienie ruchu drogowego na obszarze gminy pozwoli na redukcję ilości wydzielanych do atmosfery spalin samochodowych, tak powszechnych w sytuacji natężenia ruchu i jego skumulowania. Poprawa stanu nawierzchni dróg zwiększy bezpieczeństwo ruchu drogowego na terenie gminy oraz może przyczynić się do skrócenia czasu dojazdu do miejsca przeznaczenia. Zaplanowane inwestycje obejmują tereny już przekształcone w wyniku działalności człowieka. W związku z czym, przebudowa planowanych dróg nie będzie znacząco zmieniała krajobrazu, a ze względu na wykonanie nowej konstrukcji nawierzchni poprawią się wartości architektoniczne terenu. Negatywne oddziaływanie wystąpi jedynie na etapie realizacji zadań inwestycyjnych i może być związane z niezorganizowaną emisją gazów i pyłów do powietrza, wtórną emisją pyłów do powierzchni ziemi i wód. Oddziaływania te są charakterystyczne dla etapu prowadzenia prac i ustąpią w większości po ich zakończeniu. Wzrost emisji gazów i pyłów do powietrza może wystąpić na obszarach, na których nastąpi ewentualna budowa nowych dróg. Niemniej jednak ogólna koncentracja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych ze spalania paliw w silnikach samochodowych pozostanie na zbliżonym do obecnego poziomie lub będzie ulegnie zwiększeniu proporcjonalnie do zwiększającego się natężenia ruchów samochodów.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Pola elektromagnetyczne*” wszystkie z nich będą neutralne z punktu wpływu na klimat i jakości powietrza.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Gospodarka wodami*” i „*Gospodarka wodno-ściekowa*” większość z nich ma neutralny wpływ na powietrze i warunki klimatyczne. Większość zadań to zadania administracyjne, organizacyjne, strategiczne i programowe zmierzające do poprawy uwarunkowań wodnych i uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej. Działania te mają polepszać racjonalne gospodarowanie wodami oraz zmniejszać ryzyko związane z wystąpieniem zjawisk ekstremalnych (susze, powodziowe). Dodatkowo zaplanowane kontrole, monitoring i określanie warunków korzystania ze środowiska w zakresie gospodarki wod-kan mają wspomagać proces rozwoju systemu wod-kan i w sposób neutralny oddziałują na jakość powietrza i klimat. Realizacja w/w działań nie przekłada się w żaden sposób na ochronę powietrza, bowiem działania te dotyczą kształtowania warunków wodnych i warunków wodno-ściekowych analizowanego obszaru i poprawy jakości i zasobności środowiska wodnego. Drugą grupę stanowią działania/zadania typowo inwestycyjne (modernizacja i utrzymanie urządzeń i rowów melioracyjnych, remonty i utrzymanie budowli przeciwpowodziowych, realizacja obiektów małej retencji, rozbudowa systemu wod-kan, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków), które na etapie eksploatacji również będą miały neutralny wpływ na kształtowanie się jakości powietrza atmosferycznego i klimatu. Niemniej jednak podczas realizacji zadań inwestycyjnych mogą wystąpić chwilowe potencjalnie negatywnie oddziaływania na powietrze atmosferyczne. Negatywne oddziaływania związane będą z niezorganizowaną emisją gazów i pyłów do powietrza w związku z pracą ciężkiego sprzętu budowlanego, przemieszczaniem mas ziemnych i możliwą emisją pyłów. Prace ziemne, stabilizacja gruntu, kształtowanie skarp i dna zbiorników małej retencji to typowe prace budowlane związane z użyciem wielu urządzeń i maszyn spalinowych, które emitują do atmosfery związki/substancje powstałe ze spalania paliw. Po zakończeniu prac oddziaływania te ustąpią.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Zasoby geologiczne*” i „*Gleby*” większość z nich będzie miała neutralny wpływ na klimat i jakość powietrza. Większość działań to zadania z zakresu udzielania koncesji, kontroli wydobywania, rozpoznania i dokumentowania surowców naturalnych, monitoringu gleb, ochrony gruntów o wysokich klasach bonitacyjnych, rolniczego zagospodarowania gruntów, stosowania dobrych praktyk rolniczych, które wspomagają prawidłową gospodarkę złożami surowców naturalnych i racjonalne użytkowanie gleb analizowanego obszaru. Pozytywnie na jakość powietrza wpłyną działania związane z modernizacją dróg dojazdowych do użytków rolnych, z uwagi na ograniczenie wtórnej emisji pyłów do powietrza. Negatywne oddziaływania dotyczą zadań typowo inwestycyjnych związanych z rekultywacją i remediacją gruntów, które wiążą się z użyciem ciężkiego

sprzętu budowlanego, praca silników spalinowych i przemieszczaniem mas ziemnych, w wyniku czego dojdzie do czasowego zwiększenia emisji typowych zanieczyszczeń gazowych i pyłowych. Oddziaływania te jednak ustąpią z chwilą uporządkowania terenów objętych ewentualną remediacją i rekultywacją gruntów.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów*” żadne z nich nie wpłynie w sposób negatywny na jakość powietrza i lokalne uwarunkowania klimatyczne. Zadania te są zadaniami bieżącymi zapewniającymi prawidłowy rozwój systemu gospodarki odpadami, jego racjonalizację i osiąganie wymaganych prawem standardów w zakresie ograniczania masy odpadów składowanych, zwiększania poziomów odzysku i recyklingu. Racjonalna gospodarka odpadami w sposób wtórny i pośredni wpłynie na jakość powietrza poprzez efektywniejsze wykorzystanie odpadów i ich przetworzenia, a co za tym idzie zmniejszenie ilości surowców pierwotnych i energii do wytworzenia nowych produktów. Odzysk i recykling zmniejszają ślad węglowy, wykorzystując wytworzony już produkt w maksymalnym zakresie. W przypadku eliminacji wyrobów zawierających azbest, potencjalnym zagrożeniem dla środowiska jest niewłaściwe prowadzenie demontażu prowadzące do emisji niebezpiecznych dla zdrowia i życia ludzi i zwierząt włókien azbestowych. Zadania te powinny być realizowane ze szczególną ostrożnością.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Zasoby przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe*” żadne z nich nie wpłynie w sposób negatywny na jakość powietrza i lokalne uwarunkowania klimatyczne. W POŚ dobrano zadania i działania w ten sposób aby rozwijać, porządkować, pielęgnować system przyrodniczy analizowanego obszaru. Zadania mają charakter w większości rewitalizacyjny, nadzorujący, kontrolny i ochronny istniejących uwarunkowań florystycznych i faunistycznych. Realizacja tych zadań nie wiąże się z emisją gazów i pyłów do powietrza, w ilości powodującej zmiany lokalnego klimatu i warunków jakościowych powietrza atmosferycznego. Pozytywnym oddziaływaniem na jakość powietrza atmosferycznego będzie sukcesywne zwiększanie lesistości na terenie gminy oraz ochrona i utrzymanie terenów leśnych jako elementów wspomagających proces oczyszczania powietrza z zanieczyszczeń. Nie bez znaczenia będzie wdrażanie ustaleń Gminnego Programu Rewitalizacji, który wyznacza obszary zdegradowane oraz określa sposób przywrócenia ich wartości użytkowych. W szczególności pozytywne oddziaływanie dotyczyć będzie rewitalizacji terenów zieleni urządzonej tj. parki, skwery, zieleńce itp., które kształtują warunki przyrodnicze na terenach zurbanizowanych oraz zachowują powiązania biocenotyczne z obszarami otwartych przestrzeni (pola, lasy, łąki).

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Zagrożenie poważnymi awariami*” nie zdiagnozowano negatywnych oddziaływań na klimat i powietrze atmosferyczne. Wręcz przeciwnie, przewidziana działalność kontrolna, monitoringowa, nadzorcza i doskonaląca system usuwania skutków zjawisk ekstremalnych i ewentualnych zdarzeń o znamionach poważnej awarii wpłynie pozytywnie pośrednio na jakość powietrza w perspektywie długoterminowej.

W zakresie realizacji zadań i działań z obszaru interwencji „*Edukacja ekologiczna*” wszystkie zaproponowane zadania/działania wpłyną w sposób pozytywny pośredni lub wtórny na powietrze atmosferyczne. Każdy rodzaj działalności edukacyjnej przynosi efekty pozytywne dla otaczającego nas środowiska i poszczególnych jego komponentów. Działania edukacyjne, zwłaszcza popularyzowanie działań termomodernizacyjnych, wymiany nieefektywnych i nieekologicznych źródeł ciepła, inwestycji w OZE, inwestycji drogowych przyczynią się do zachowania odpowiedniego stanu jakości powietrza atmosferycznego.

8.7. Oddziaływanie na zmiany klimatu

Wpływ realizacji ustaleń projektu Programu ochrony środowiska należy również przeanalizować w kontekście zmian klimatu, który niewątpliwie wpłynie na poszczególne komponenty środowiska. Skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem zainteresowania rządów i społeczności międzynarodowej. Wyniki badań naukowych jednoznacznie wskazują, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju w tym także dla Polski. Wysiłki na rzecz dostosowania się do skutków zmian klimatu powinny być zatem podejmowane jednocześnie z realizowanymi przez Polskę działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych.

„Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030” i „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” zostały przygotowane z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyk związanych ze zmianą klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jakie niosą działania adaptacyjne mogące mieć wpływ nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również na wzrost gospodarczy.

Realizacja ustaleń niektórych zaproponowanych działań może mieć wpływ na mikroklimat. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii powinien uwzględniać pogorszenie warunków wiatrowych (długie okresy bezwietrznej pogody, lub krótkotrwałe okresy z wiatrami o sile huraganu). Produkcja biomasy będzie także podlegać takim samym ograniczeniom jak cała produkcja rolna ze względu na zmniejszenie dostępności wody, ograniczenie wydajności produkcji. Jedynie w przypadku energii słonecznej można spodziewać się poprawy warunków w lecie ze względu na wydłużone okresy pogody słonecznej i zmniejszenie w zimie ze względu na dłuższe okresy z zachmurzeniem. W zakresie upraw roślin energetycznych kluczowy będzie rozwój nowych gatunków roślin, bardziej odpornych na zmienne warunki pogodowe oraz innowacyjnych technik upraw do wykorzystywania w bardzo suchym oraz wilgotnym środowisku.

Zmiany klimatu będą miały różnorodny wpływ na sektor energetyczny, uwzględniając w szczególności prognozowane wahanie średniej temperatury. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do warunków zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii. Istotne będzie także wykorzystanie odnawialnych źródeł energii: energii słonecznej, wiatrowej, biomasy i energii wodnej.

Transport drogowy ze względu na przestrzenny charakter jest szczególnie wrażliwy na zmieniające się zjawiska klimatyczne. Silne wiatry powodujące m.in. tarasowanie dróg i zniszczenia infrastruktury drogowej i pojazdów mogą się w przyszłych latach nasilać. Analogiczne zmiany będzie można zaobserwować w przypadku gwałtownych opadów zarówno deszczu, jak i śniegu, których występowanie zaburza płynność transportu. Problemy związane z nasilającym się występowaniem wysokich temperatur również oddziałują negatywnie zarówno na pojazdy jak i na elementy infrastruktury drogowej.

Zmiany klimatyczne będą prowadziły do zmniejszenia zasobów przestrzeni dostępnej dla danego typu prowadzonej lub planowanej działalności – m.in. ze względu na zwiększone ryzyko powodziowe, wzrost ryzyka osuwiskowego, nasilenie procesów erozji wodnej i wietrznej, deficyt wody, podniesienie, a także obniżenie poziomu wód gruntowych. Zmiany klimatu w kontekście przestrzennym oddziałują na cały kompleks problemów zagospodarowania przestrzennego. Obszary zurbanizowane zagrożone są bezpośrednio szczególnie trzema zjawiskami: intensyfikacją miejskiej wyspy ciepła, silnymi ulewami powodującymi podtopienia oraz suszą sprzyjającą deficytowi wody. W mniejszym stopniu zagrożenie stanowią silne wiatry, które z uwagi na dużą szorstkość podłoża na terenach zabudowanych tracą swoją siłę (zagrożenie to może dotyczyć małych wsi oraz przedmieść o zabudowie rozproszonej). Miejska wyspa ciepła jest efektem zaburzonego przez powierzchnie sztuczne (asfalt, beton, pokrycia dachów itp.) przebiegu procesów wymiany energii między podłożem a atmosferą. Dodatkowo wzmacnia ją wzrastająca

temperatura co sprzyja stresowi cieplnemu, stagnacji powietrza nad miastem, wzrostowi koncentracji zanieczyszczeń powietrza, w tym pyłu zawieszonego i smogu.

Niewłaściwa gospodarka przestrzenna, w szczególności inwestowanie na terenach zagrożonych, w tym w strefach zalewowych rzek oraz zbyt niska pojemność retencyjna naturalna jak i sztucznych zbiorników, nie tylko w dolinach rzek, ogranicza skuteczne działania w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych. Istnieje ryzyko, że w przyszłości zjawiska te będą występować ze zwiększoną częstotliwością. Wyniki przeanalizowanych scenariuszy wskazują na zwiększone prawdopodobieństwo występowania powodzi błyskawicznych wywołanych silnymi opadami mogących powodować zalewanie obszarów, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka przestrzenna.

Przewidywane zmiany klimatyczne i związane z nimi wzrost częstotliwości i intensywności susz w rolnictwie spowodują wzrost zapotrzebowania na wodę do nawodnień. Z obliczeń prognostycznych wartości niedoborów wody w glebie dla wybranych roślin wynika, że następuje ciągły proces przesuszania się gleby i zwiększania zagrożenia suszą. Obok suszy także intensywne opady stanowią zagrożenie dla produkcji roślinnej. W związku ze wzrostem częstości występowania intensywnych opadów w okresie letnim, można oczekiwać zwiększenia potrzeb odwadniania. Przeprowadzone analizy wskazały, że należy oczekiwać zwiększenia częstości lat ze stratami plonów wynikających z niekorzystnego przebiegu pogody.

Dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu ma na celu usprawnienie funkcjonowania sektora w warunkach nadmiaru, jak i niedoboru wody.

Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu jest niezmiernie ważnym zagadnieniem, ponieważ problem utraty bioróżnorodności narasta wraz z postępującymi zmianami klimatu. Z punktu widzenia ochrony siedlisk najistotniejsze są działania związane z utrzymaniem obszarów wodno-błotnych i ich odtwarzaniem wszędzie tam, gdzie jest to możliwe. Jednocześnie istotne będą działania sprzyjające prowadzeniu zrównoważonej gospodarki leśnej w warunkach zmian klimatu, jak również przygotowaniu ekosystemów leśnych na zwiększoną presję wynikającą z nasilenia ekstremalnych zjawisk pogodowych, m.in. okresów suszy, fal upałów, gwałtownych opadów deszczu, porywistych wiatrów.

Część działań ujętych w Programie będzie charakteryzowała się zarówno oddziaływaniami pozytywnymi lub neutralnymi, jak i negatywnymi w odniesieniu na zmiany klimatu. Działanie obejmujące modernizację dróg, obok ogólnej poprawy stanu powietrza w zakresie ilości emitowanych zanieczyszczeń (na skutek upłynnienia ruchu, skutkującego mniejszym spalaniem paliw) powodują z reguły przeniesienie negatywnego oddziaływania z jednego miejsca w inne (z terenów zabudowanych na tereny zlokalizowane poza terenami zabudowanym (które wcześniej charakteryzowały się o wiele lepszymi warunkami aerosanitarnymi). Ponadto zmiany pokrycia powierzchni ziemi wpływają na mikroklimat. Ich zwiększenie pogarsza lokalnie mikroklimat, tworząc tzw. wyspy ciepła.

Innym rodzajem oddziaływania na klimat jest możliwa budowa większych zbiorników w ramach planu zwiększania retencji wodnej. W POŚ dla gminy Ujazd nie wskazano żadnej takiej inwestycji, niemniej biorąc pod uwagę coraz częściej pojawiające się anomalie pogodowe (susza, powódź) istnieje prawdopodobieństwo, że w perspektywie kilku kolejnych lat zwiększanie zasobów retencyjnych będzie miało priorytetowe znaczenie. W perspektywie długoterminowej ewentualny zbiornik będzie miał wpływ na kształtowanie się mikroklimatu lub jego częściową zmianę w stosunku do stanu obecnego. Z eksploatacją zbiorników wiąże się m.in. zjawisko parowania, które pośrednio przekłada się na występowanie opadów, siłę i kierunek wiatru oraz zaburzeń w cyrkulacji powierzchni. W przypadku zbiornika mamy do czynienia z dużą powierzchnią (taflą wody), która według prognoz autorstwa Milaty (1955), Zych i Boniecka-Żółcik (1962) może powodować w perspektywie długoterminowej obniżenie się temperatury powietrza w miesiącach wiosennych i letnich, podniesienie się w jesiennych, brak zmian w okresie zimowym, złagodzenie wahań dobowych temperatury powietrza, wzrost wartości wilgotności powietrza, zwiększenie się częstości występowania mgieł, zwłaszcza w miesiącach wiosennych i

jesiennych. Wg Kostrakiewicza (1982) zbiorniki mogą powodować wzrost średniej rocznej temperatury powietrza o około 0,3°C. Obniżeniu może ulec temperatura w miesiącach wiosennych i letnich – w lipcu o 0,7°C, podwyższeniu w okresie jesiennym i zimowym – w styczniu o 2,8°C. Zmniejszeniu może ulec również amplituda temperatury w przebiegu dobowym, wyższe temperatury miały wystąpić w godzinach rannych i wieczornych, niższe w godzinach popołudniowych. Budowa zbiornika będzie miała wpływ na kształtowanie się lokalnego topoklimatu, niemniej jednak należy zaznaczyć, że budowa zbiornika przyniesie również pozytywne efekty długofalowe, jak chociażby zmniejszenie zagrożenie powodziowego i występowanie niekorzystnych zarówno środowiskowo, gospodarczo i ekonomicznie zjawisk ekstremalnych związanych z wezbraniem w dolinie Osobłogi. Pozytywnym aspektem będzie poprawa warunków gruntowo-wodnych, które pośrednio rzutować będą na kształtowanie się odpowiednich siedlisk lub też będą stanowić dobre środowisko dla nowych do tej pory niezidentyfikowanych siedlisk fauny i flory.

Reasumując, wprowadzanie ustaleń POŚ nie będzie negatywnie oddziaływać na klimat lokalny terenu gminy, może jednak nieco go modyfikować, ze względu na rozwój zabudowy, rozwój obszarów leśnych, zmianę zagospodarowania i sposobu użytkowania terenu. Rozwój obszarów biologicznie czynnych wpływa na kształtowanie się specyficznych topoklimatów, zmienia się wilgotność powietrza, a także wartość prędkości wiatru. Natomiast występowanie przeszkód w postaci zabudowy, powoduje problemy z nawietrzaniem i przewietrzaniem obszaru. Stąd tak ważne jest utrzymanie korytarzy przewietrzania na terenie gminy poprzez właściwe kształtowanie zabudowy na terenach nadal czynnych biologicznie. Pozytywnie na klimat (podobnie jak na powietrze) wpłynie także promocja alternatywnych źródeł energii, gdyż zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pośrednio wpływa na ograniczenie zmian klimatu. Zmiany w układach zabudowy mogą mieć wpływ na klimat lokalny tego obszaru. Może to spowodować na przykład wymuszenie lokalnych warunków przewietrzania tego terenu, może mieć wpływ na warunki termiczne, ponieważ przy wypełnianiu wolnych od zabudowy terenów, powiększać się będą powierzchnie pokryte betonem, asfaltem, czy innymi materiałami budowlanymi, zmieniać się będzie albedo dla tych terenów. Temperatura powietrza wśród terenów zabudowanych będzie nieco wyższa niż terenów otaczających, terenów wolnych od zabudowy.

Wzrost powierzchni terenów zalesionych może modyfikować lokalne warunki termiczne, nasłonecznienia oraz wilgotnościowe. Wszelkie zmiany w pokryciu terenu będą wpływały na lokalne zmiany temperatury, wilgotności, ruchy mas powietrza.

8.8. Oddziaływanie na klimat akustyczny

Oceniono, że wyznaczone w POŚ dla Gminy Ujazd **nie będą mieć znaczącego wpływu** na klimat akustyczny. **Brak oddziaływania** zidentyfikowano w projektach o charakterze nie inwestycyjnym.

Do potencjalnych pozytywnych, pośrednich i stałych działań nie inwestycyjnych (organizacyjnych) zaliczyć można zadania związane z kontrolą przestrzegania emisji hałasu oraz źródeł ich powstawania, monitoringiem jakości klimatu akustycznego, opracowaniem strategicznych map akustycznych oraz sporządzaniem i monitorowaniem Programów ochrony środowiska przed hałasem. Szczególne znaczenie mają także działania prowadzące do zidentyfikowania i zinventaryzowania terenów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych wartości hałasu. Dzięki nim, bowiem można prowadzić efektywne działania ograniczającego jego skutki np. poprzez budowę ekranów akustycznych, wymianę okien na dźwiękoszczelne, modernizację dróg i torowisk. Aktualna inwentaryzacja źródeł uciążliwości akustycznej pozwoli na bieżącą kontrolę przyczyn hałasu w gminie i jednocześnie umożliwi wybór odpowiedniej strategii przeciwdziałania jego skutkom. Przeprowadzanie regularnych badań i pomiarów jest ważnym zadaniem z punktu widzenia ochrony zdrowia ludzkiego, jako że pozwala na zastosowanie właściwych rozwiązań w walce z najbardziej uciążliwymi źródłami hałasu. Pozytywny wpływ na klimat akustyczny będą miały także inwestycje w zakresie rozwoju i modernizacji transportu publicznego. Duże znaczenie

w redukcji ponadnormatywnego hałasu będzie miał rozwój systemu ścieżek rowerowych, który spowoduje zmniejszenie ruchu samochodowego. Zmniejszenie hałasu nastąpi w wyniku budowy zintegrowanego systemu zarządzania ruchem drogowym. Przyczyni się on do zoptymalizowania czynników wpływających na poziom hałasu takich jak: natężenie ruchu, prędkość jazdy, struktura rodzajowa ruchu itp. W ten sposób osiągnie się upłynnienie ruchu, zmniejszenie zatorów i w rezultacie ograniczenie hałasu.

Pozytywny, bezpośredni i stały wpływ na klimat akustyczny będą miały zadania związane z przebudową i budową dróg, które w konsekwencji ograniczą emisję hałasu komunikacyjnego i jego negatywne oddziaływanie na ludzi oraz budynki. Przebudowa i budowa dróg wiązać się będzie ze zwiększeniem płynności ruchu oraz wyprowadzeniem części ruchu poza obszary zabudowane. Kolejną korzyścią związaną z przebudową i modernizacją dróg jest zmniejszenie drgań i wibracji, które mogą powodować uszkodzenia budynków. Ograniczenie emisji hałasu komunikacyjnego można uzyskać nie tylko poprzez poprawę stanu nawierzchni drogi, ale także poprzez poprawę płynności ruchu uzyskaną dzięki takim zabiegom jak: poszerzenie drogi, wydzielenie pasów do skrętu w rejonie skrzyżowań, budowa zatok w rejonie przystanków komunikacji, budowa przestrzeni parkingowych, zmiana geometrii łuków, zmiana geometrii skrzyżowań w tym budowa skrzyżowań wielopoziomowych i inne działania o podobnym charakterze. Jednak należy pamiętać, że korzystne efekty w tym zakresie mogą być jednocześnie niwelowane przez wzrost płynności ruchu, któremu towarzyszy jednocześnie wzrost jego natężenia.

Przebudowa i budowa dróg wiąże się ze spełnieniem ściśle określonych standardów w zakresie emisji hałasu, które zostały określone w *Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku [17]*. Stąd też przyjęte standardy akustyczne dla zabudowy chronionej będą wymagały niejednokrotnie zastosowania działań minimalizujących emisję hałasu w postaci m.in. ograniczeń prędkości, zastosowania ekranów akustycznych, zastosowania tzw. „cichej nawierzchni”. Realizacja inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej zostanie poprzedzona procedurą oddziaływania na środowisko, w ramach której zostaną przeprowadzone obliczenia prognozowanej emisji hałasu, a decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach będzie określać warunki korzystania ze środowiska uwzględniając obowiązujące normy.

Z zadaniami inwestycyjnymi związane jest niebezpieczeństwo krótkookresowego, negatywnego oddziaływania w zakresie emisji hałasu. Negatywne oddziaływania na klimat akustyczny mogą zaistnieć w czasie budowy, jak również eksploatacji nowych elementów drogowych (budowa nowych odcinków dróg, przebudowa i remont ulic) oraz w trakcie budowy elementów liniowych infrastruktury technicznej (m.in. modernizacja i rozbudowa sieci wod-kan). Etap budowy związany jest z intensyfikacją prac wykonywanych przez ciężki sprzęt budowlany, który może generować ponadnormatywny hałas, jednak będzie on miał charakter lokalny i nie powinien wpłynąć znacząco na przekroczenie dopuszczalnych norm dla terenów objętych ochroną akustyczną zgodnie z przepisami odrębnymi.

Do stosowania odpowiednich środków technicznych w celu zmniejszenia hałasu zalicza się m.in. poprawę standardów technicznych dróg, a także wszelkie zabezpieczenia przeciwhałasowe, które mogą być stosowane w środowisku np. ekrany akustyczne. Oprócz funkcji bariery chroniącej przed hałasem ekrany stanowią również zaporę przed pyłami i gazami. Bezpośredni i długoterminowy wpływ ekranów akustycznych na środowisko oraz zdrowie ludzi jest ogólnie rzecz biorąc pozytywny. Ujemnym aspektem zastosowania ekranów jest zaburzenie harmonii krajobrazu, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów miejskich, gdzie ekrany mogą wpływać na zatracenie się miejskiego charakteru. Ekrany akustyczne powodują wprowadzenie bariery optycznej i dają efekt rozdarcia obszaru na dwie części. Wpływ na dobra materialne jest zarówno pozytywny, jak i negatywny. Z jednej strony ma miejsce ograniczenie oddziaływania hałasu oraz wzrost wartości nieruchomości, z drugiej jednak ekrany zasłaniają obiekty i mogą przez to ograniczać ich użytkowanie (np. przydrożnych przedsiębiorstw). Negatywne oddziaływanie może uwidocznić się także na etapie prac wykonawczych, w postaci przekształceń

powierzchni ziemi oraz niszczenia bytującej tam flory lub płoszenia fauny. Oddziaływania te będą miały jednak charakter chwilowy.

W perspektywie długofalowej wyznaczone w POŚ dla Gminy Ujazd zadania przyczynią się do ograniczenia emisji i drgań wprowadzanych do środowiska m.in. poprzez: poprawę stanu nawierzchni, zastosowanie ekranów akustycznych w miejscach szczególnego narażenia na ponadnormatywny poziom hałasu, realizacja i promowanie centrów przesiadkowych na komunikację miejską, budowa ciągów pieszych i ścieżek rowerowych. Ocenia się, że realizacja celów, kierunków i zadań wyznaczonych w POŚ nie będzie przyczyniać się do pogłębiania obszarów problemowych w zakresie klimatu akustycznego na terenie Gminy Ujazd.

8.9. Oddziaływanie na krajobraz kulturowy i zabytki

Oceniono, że wyznaczone w POŚ dla Gminy Ujazd zadania będą mieć w większości **neutralne lub pozytywne oddziaływanie** na krajobraz kulturowy i zabytki.

Pozytywnym, stałym i pośrednim oddziaływaniem będzie poprawa estetyki i rewaloryzacja miejscowości Gminy Ujazd. Ponadto zadania inwestycyjne w zakresie infrastruktury komunikacyjnej wpłyną pozytywnie na występujące w bliskim sąsiedztwie tych terenów zabytki nieruchome, poprzez minimalizację występowania drgań spowodowanych złym stanem technicznym nawierzchni lub szlaku. Prowadzenie założonych działań infrastrukturalnych w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów zabytkowych (zabytków nieruchomych, stanowisk archeologicznych) będzie wymagało od inwestora uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków postępowania i właściwego zabezpieczenia na etapie wykonywania robót budowlanych. W razie odkrycia podczas robót ziemnych przedmiotów, które mogłyby świadczyć o występowaniu w danym rejonie stanowiska archeologicznego, Inwestor zobowiązany jest niezwłocznie powiadomić właściwego terenowo Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W trakcie ewentualnych ratowniczych badań archeologicznych wszystkie odkryte przedmioty zabytkowe oraz obiekty nieruchome a także nawarstwienia kulturowe podlegają ochronie w myśl przepisów Ustawy *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* [8].

Wyznaczone w POŚ działania inwestycyjne tj. modernizacja lub likwidacja urządzeń na paliwa stałe, rozwój sieci gazowych, termomodernizacja budynków, montaż odnawialnych źródeł energii, poprawa stanu technicznego dróg, rozbudowa sieci wod-kan, budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków i gromadzenia ścieków, rekultywacja terenów zdegradowanych i poeksploatacyjnych, zalesienia gruntów, zwiększanie możliwości retencyjnych odznaczają się będą potencjalnym stałym pozytywnym oddziaływaniem na środowisko. Pośrednio pozytywnie na walory kulturowe wpłynie realizacja zadań związanych z promocją gminy Ujazd poprzez przedstawienie jej rysu historycznego i wartości kulturowych. Do zadań bezpośrednio wpływających na poprawę uwarunkowań zabytkowych zalicza się przewidziane zadania z zakresu dofinansowań do prac restauratorskich i konserwatorskich przy zabytkach z terenu gminy Ujazd. Negatywne oddziaływania na zabytki mogą wystąpić podczas realizacji zadań typowo inwestycyjnych (modernizacja dróg, modernizacja/budowa sieci wod-kan lub wtedy gdy zadania te dotyczyć będą lokalizacji objętych ochroną kulturową lub historyczną). Należy zaznaczyć, że każde zadanie i działanie wymagające prowadzenia wykopów wymaga lokalnego rozpoznania w zakresie występowania stanowisk archeologicznych, a w przypadku prowadzenia działań w ich bliskim sąsiedztwie należy stosować odpowiednie zabezpieczenia oraz zalecenia nałożone przez Wojewódzkiego Konserwatora Ochrony Zabytków. Niemniej jednak na obecnym etapie brak jest możliwości stwierdzenia, które z zadań inwestycyjnych będą prowadzone w pobliżu obiektów chronionych i czy ich zakres może spowodować zniszczenie obiektu/stanowiska historycznego. Konsekwencją realizacji zadań inwestycyjnych będzie dbałość o walory historyczno-kulturowe poprzez zastosowanie takich rozwiązań projektowych aby środowisko kulturowe nie zostało zdegradowane.

W perspektywie długofalowej wyznaczone w POŚ dla Gminy Ujazd zadania przyczynią się do ochrony wartości kulturowych i pozytywnego wpływu na zabytki i stanowiska archeologiczne. Ocenia się, że realizacja celów, kierunków i zadań wyznaczonych w POŚ nie będzie przyczyniać się do pogłębiania obszarów problemowych w zakresie krajobrazu kulturowego i zabytków.

8.10. Oddziaływanie na zdrowie i warunki życia ludzi oraz dobra materialne

Oceniono, że wyznaczone POŚ dla Gminy Ujazd zadania **będą mieć pozytywny długoterminowy** wpływu na zdrowie i warunki życia ludzi oraz dobra materialne. W POŚ wpisane jest szereg projektów nie inwestycyjnych i inwestycyjnych mających w konsekwencji pozytywny wpływ na ludzi tj. projekty z zakresu ograniczenia zanieczyszczeń do powietrza, modernizacji urządzeń na paliwa stałe, termomodernizacji obiektów, rozwoju sieci gazowej, montażu odnawialnych źródeł energii, monitoringu jakości powietrza rozwoju komunikacji zbiorowej, kontroli zakładów wprowadzających gazy i pyły do powietrza, przebudowy układu komunikacyjnego, monitoringu jakości wód, gleby, powietrza, hałasu, opracowania planów zarządzania ryzykiem powodziowym i ograniczania zjawisk suszy, budowy systemów kanalizacyjnych, rekultywacji terenów, kontrola prawidłowego gospodarowania odpadami, zalesieniem gruntów, zwiększaniem możliwości retencyjnych i prowadzeniem akcji, promocji i szkoleń z zakresu edukacji ekologicznej. Większość zadań wyznaczonych w POŚ to zadania pozytywnie wpływające na środowisko i ludzi.

Poprawa standardów środowiska wpłynie korzystnie na jakość i bezpieczeństwo życia i zdrowia ludzi (poprzez redukcję czynników chorobotwórczych bezpośrednio wpływających na ich życie i zdrowie). Ograniczenie zużycia konwencjonalnych źródeł energii bezpośrednio może się przyczynić do zmniejszenia zachorowań powodowanych złą jakością powietrza atmosferycznego. Pozytywny wpływ na zdrowie ludzi, a także ich finanse będą miały działania związane ze zwiększeniem efektywności energetycznej. Dodatkowo termomodernizacja wpłynie pozytywnie na poprawę komfortu cieplnego mieszkańców. Dzięki wdrożeniu rozwiązań w zakresie modernizacji dróg oraz odpowiedniego systemu zarządzania ruchem, mieszkańcy będą mogli szybciej się przemieszczać, unikać korków i zatorów drogowych. Bezpośrednio na zdrowie ludzi wpływać będą inwestycje w sektorze gospodarki wodno -ściekowej. Modernizacje sieci wodociągowej i ich czyszczenie mogą przełożyć się na poprawę jakości wody przeznaczonej do picia. Istotny pozytywny wpływ zarówno na jakość życia mieszkańców oraz jakość wód podziemnych w tym przeznaczonych do spożycia będą miały inwestycje związane z rozbudową infrastruktury dotyczącej odprowadzania i oczyszczania ścieków – w szczególności dotyczy to obszarów wiejskich. Na bezpieczeństwo mieszkańców wpłyną działania sprzyjające ochronie przeciwpowodziowej, w tym prowadzenie prac utrzymaniowych na rowach i ciekach, ewentualna modernizacja budowli i urządzeń przeciwpowodziowych, a także promocja systemów informowania o zagrożeniach. Na poprawę świadomości ekologicznej mieszkańców wpłynie promowanie proekologicznych postaw oraz działalność edukacyjna.

Negatywne chwilowe oddziaływania na zdrowie ludzi i dobra materialne wystąpi na etapie realizacji większości zaplanowanych zadań inwestycyjnych. Oddziaływania negatywne są charakterystyczne dla etapu prowadzenia prac i ustąpią w większości po ich zakończeniu. Z pracami budowlanymi związany jest wzrost zanieczyszczeń gazów i pyłów do powietrza oraz wzrost emisji hałasu. Działania inwestycyjne często wymagają przekształceń i zmian sposobu użytkowania terenu. Może to zostać negatywnie odebrane przez społeczeństwo z uwagi na nieprzystosowanie do zmian lub utraty wartości nieruchomości. Należy zaznaczyć ryzyko sprzeciwu społecznego przy każdym zadaniu inwestycyjnym istnieje, a jego siła lub możliwość wystąpienia uzależniona jest od rozwiązań projektowych i technologicznych, które mają uwzględniać zasadę zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi.

W związku z realizacją projektów inwestycyjnych mogą pojawić się uciążliwości związane z emisją hałasu oraz emisją gazów i pyłów do powietrza na etapie realizacji, które szczegółowo zostały omówione

w rozdziale 8.6 i 8.8. Przewiduje się że oddziaływanie zakończy się z chwilą ustania robót oraz będzie to oddziaływanie w granicach terenu, do którego inwestor ma tytuł prawny. Ponadto nie przewiduje się, aby działania te mogły zagrażać życiu i zdrowiu ludzi i pogarszać warunki życia. Ocenia się, że inwestycje **pozytywnie długoterminowo** wpłyną na podniesienie standardu życia mieszkańców gminy.

9. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Z uwagi na lokalizację obszaru gminy Ujazd w znacznej odległości od granic Państwa nie przewiduje się wystąpienia transgranicznego oddziaływania na środowisko zgodnie z *Ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [1]*. Zaplanowane w POŚ cele, kierunki i zadania dotyczą obszaru gminy Ujazd, a wszelkie możliwe oddziaływania stałe, chwilowe, krótkoterminowe, długoterminowe, bezpośrednie, pośrednie i wtórne zamkną się w większości w jego granicach administracyjnych.

10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, WYNIKAJĄCYCH Z REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU

10.1. Ochrona powierzchni ziemi i krajobrazu

W zakresie ochrony powierzchni ziemi wskazuje się na przestrzeganie zapisów *Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych [5]* oraz *Rozporządzenia sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi [13]*.

W celu minimalizacji wpływu działań inwestycyjnych i rozwojowych na powierzchnię ziemi, w ramach realizacji Programu ochrony środowiska przewiduje się wdrażanie następujących rozwiązań:

1) Działania zapobiegające:

- uwzględnianie zasad zrównoważonego rozwoju i ochrony gleb w dokumentach planistycznych i decyzjach środowiskowych,
- unikanie lokalizacji inwestycji na gruntach cennych przyrodniczo, rolniczo i leśno produkcyjnych oraz na terenach zagrożonych erozją, osuwiskami i podtopieniami,
- stosowanie technologii przyjaznych środowisku ograniczających ingerencję w powierzchnię ziemi,
- przeciwdziałanie uszczelnianiu powierzchni poprzez wykorzystanie materiałów przepuszczalnych i zagospodarowanie wód opadowych na miejscu ich powstania.

2) Działania ograniczające:

- prowadzenie działań rekultywacyjnych i remediacyjnych na terenach zdegradowanych (poprzemysłowych, powojkowych, poeksploatacyjnych),
- zabezpieczenie gruntów przed zanieczyszczeniem poprzez uszczelnienie podłoża, stosowanie barier ochronnych i kontrolę substancji niebezpiecznych,
- likwidacja dzikich wysypisk oraz właściwe gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami,
- bieżący monitoring jakości gleb i reagowanie na sygnały pogorszenia ich stanu.

3) Kompensacja przyrodnicza:

- tworzenie i odtwarzanie terenów zieleni, w tym nasadzenia drzew i krzewów oraz zakładanie zieleńców i parków miejskich,
- odtwarzanie siedlisk przyrodniczych (łąk, lasów, mokradeł) w miejscach przekształconych lub zdegradowanych w wyniku działalności człowieka,
- ustanawianie lokalnych form ochrony przyrody w ramach kompensacji za utracone wartości środowiskowe,
- przekazywanie gruntów na cele ochrony przyrody i edukacji ekologicznej.

10.2. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

W związku ograniczeniem wpływu ewentualnych nowych inwestycji na wody powierzchniowe i podziemne wskazuje się na właściwe zagospodarowanie i oczyszczanie generowanych ścieków przed wprowadzeniem do gruntu, w trakcie realizacji inwestycji oraz na etapie eksploatacji. Konieczność ochrony wód przed zanieczyszczeniami i warunki korzystania z wód określają przepisy *Ustawy Prawo Wodne [9]*. Ścieki odprowadzane do wód i gruntu muszą spełniać zapisy *Rozporządzenia w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych [23]*.

W celu zapewnienia wysokiej jakości zasobów wodnych oraz zachowania ich ilości i naturalnych funkcji w ekosystemie, w ramach realizacji Programu ochrony środowiska przewiduje się wdrożenie kompleksowych działań w trzech kluczowych obszarach:

1) Działania zapobiegające:

- unikanie lokalizacji inwestycji na terenach szczególnie narażonych na zanieczyszczenie wód, m.in. w strefach ochronnych ujęć wód, terenach zalewowych i rejonach źródliskowych,
- opracowywanie i wdrażanie planów gospodarki wodno-ściekowej na etapie planowania przestrzennego oraz realizacji inwestycji,
- stosowanie systemów zbierania i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych (np. systemy retencyjno-rozsączające, zielona infrastruktura),
- zapewnienie szczelności zbiorników i instalacji przechowujących substancje niebezpieczne oraz nawozy i środki ochrony roślin,
- prowadzenie działań edukacyjnych i promocyjnych dotyczących racjonalnej gospodarki wodnej oraz przeciwdziałania zanieczyszczeniom.

2) Działania ograniczające:

- modernizacja lub budowa oczyszczalni ścieków (komunalnych, przemysłowych, rolniczych) zapewniających skuteczne usuwanie zanieczyszczeń organicznych, biogenych oraz substancji niebezpiecznych,
- budowa i instalacja separatorów tłuszczu, osadników, separatorów substancji ropopochodnych oraz systemów filtracji na wylotach kanalizacji deszczowej,
- wdrażanie programów monitorowania jakości wód powierzchniowych i podziemnych, szczególnie w rejonach potencjalnie narażonych na skażenie (np. w sąsiedztwie zakładów przemysłowych, składowisk, pól uprawnych),
- prowadzenie prac zabezpieczających i rekultywacyjnych w miejscach występowania historycznego zanieczyszczenia wód (np. remediacja skażonych gruntów),
- kontrola emisji rozproszonych ze źródeł rolniczych poprzez promowanie dobrych praktyk rolniczych (m.in. zrównoważone nawożenie, tworzenie stref buforowych nad ciekami),
- w przypadku realizacji przydomowych oczyszczalni ścieków:

- realizacja tylko w przypadku korzystnych warunków gruntowo-wodnych, minimalizujących możliwość oddziaływania na wody;
- w celu kontroli parametrów jakościowych ścieków, każdy indywidualny system oczyszczania ścieków należy wyposażyć w stałe i dostępne miejsca poboru próbek ścieków nieoczyszczonych dopływających do instalacji oraz odprowadzanych z niej do ziemi bezpośrednio po oczyszczeniu;
- stale monitorować pracę przydomowych oczyszczalni ścieków;
- prowadzić okresowe kontrole jakości ścieków oczyszczonych wprowadzanych do środowiska.

3) *Kompensacja przyrodnicza:*

- renaturyzacja cieków wodnych poprzez przywracanie ich naturalnego przebiegu, usuwanie regulacji hydrotechnicznych, odtwarzanie meandrów i siedlisk nadrzecznych,
- tworzenie i utrzymywanie pasów roślinności buforowej wzdłuż cieków i zbiorników wodnych, które zatrzymują zanieczyszczenia spływające z powierzchni,
- odtwarzanie terenów podmokłych i mokradeł, pełniących funkcje retencyjne i filtracyjne oraz wspierających bioróżnorodność wodną,
- zwiększanie retencji krajobrazowej przez tworzenie małych zbiorników wodnych, oczek śródpolnych oraz rozlewisk,
- przekazywanie terenów o kluczowym znaczeniu hydrologicznym (np. ujęcia wód, źródła, mokradła) pod ochronę prawną w ramach form ochrony przyrody lub ustanowienie obszarów o szczególnej wrażliwości ekologicznej,
- stosowanie kompensacji przyrodniczej w postaci zalesień i nasadzeń na obszarach wododziałowych w celu zwiększenia infiltracji i ochrony zasobów wód podziemnych.

10.3. Ochrona różnorodności biologicznej, roślin i zwierząt oraz obszarów podlegających ochronie na podstawie *Ustawy o ochronie przyrody*

W zakresie Ochrony różnorodności biologicznej, roślin i zwierząt oraz obszarów podlegających ochronie na podstawie *Ustawy o ochronie przyrody* [4], w tym obszarów *Natura 2000* wskazuje się na lokalizację w miarę możliwości inwestycji poza obszarami chronionymi. Wyznaczone w POŚ dla Gminy Ujazd zadania będą realizowane poza granicami istniejących form ochrony przyrody.

W zakresie ochrony bioróżnorodności, flory i fauny wskazuje się na ochroną gatunkową zgodnie z *Rozporządzeniem w sprawie ochrony gatunkowej roślin, ochrony gatunkowej zwierząt i ochrony gatunkowej grzybów* [19] [20] [21] oraz gatunków rzadki i ginących wymieniony w *Polskiej Czerwonej Księdze Roślin i Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt*.

W przypadku realizacji inwestycji, które kwalifikować się będą jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z *Rozporządzeniem w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* [18] konieczna jest właściwa ocena oddziaływania na przyrodę obszaru. Przed każdą inwestycją, nie tylko wymagająca sporządzenia Raportu oddziaływania na środowisko zgodnie z *Ustawią o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* [1] wskazuje się na potrzebę przeprowadzenia inwentaryzacji przyrodniczych stwierdzających występowanie chronionych siedlisk i gatunków.

W przypadku, gdy w wyniku realizacji przedsięwzięcia może dojść do naruszenia zakazów gatunków chronionych, konieczne jest uzyskanie zezwolenia na odstępstwo od zakazów na podstawie art. 56 ust. 1-2b w związku z art. 52 *Ustawy o ochronie przyrody* [4]. W sytuacji kiedy realizacja inwestycji będzie szkodliwa dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt, występują rozwiązania alternatywne oraz nie jest spełniona jedna z przesłanek w art. 56 ust. 4 *Ustawy o ochronie przyrody* [4] zezwolenie może nie zostać wydane.

W przypadku stwierdzenia występowania gatunków zwierząt w obiektach przeznaczonych do remontu, adaptacji, termomodernizacji, usuwania pokryć azbestowych itp. należy stwierdzić czy gatunki podlegają ochronie prawnej. Przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. W sytuacji występowania siedlisk gatunków chronionych może zająć konieczność uzyskania zezwolenia na odstępstwo od zakazu niszczenia siedlisk chronionych, które wydaje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu. Ww. zezwolenie określa termin wykonania prac (poza okresem lęgowym), jak również wskazuje warunki przeniesienia gniazd w stosowne miejsce. W przypadku stwierdzenia w obiekcie gatunków chronionych ptaków prace należy prowadzić poza okresem lęgowym, a w przypadku nietoperzy poza okresem lęgu i odchowania. Po przeprowadzeniu prac należy w miarę możliwości zachować możliwość gniazdowania i schronienia obecnych w obiekcie gatunków zwierząt. W przypadku braku takiej możliwości należy zapewnić zwierzętom schronienie zastępcze w miejscu bytowania (budki, boksy itp.).

Każde prowadzenie robót budowlanych i robót ziemnych z użyciem sprzętu mechanicznego wymaga właściwego zabezpieczenia terenu wokół inwestycji (ochrona drzew i krzewów) oraz właściwe zagospodarowanie i oczyszczanie generowanych ścieków przed wprowadzeniem do gruntu oraz właściwe zagospodarowanie odpadów w trakcie realizacji inwestycji oraz na etapie eksploatacji. Ponadto przeglądy pojazdów, wymiana płynów hydraulicznych i chłodniczych oraz tankowanie paliwa wykonywane wyłącznie na terenach utwardzonych. Sprzęt mechaniczny wykorzystywany przy pracach ziemnych/budowlanych będzie sprawny technicznie, użytkowany zgodnie z ich dokumentacjami techniczno-ruchowymi oraz spełniać będzie inne wymagania określone w *Kodeksie o ruchu drogowym* oraz w *Rozporządzeniu w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy* [24].

W czasie wykonywania prac budowlanych w sąsiedztwie systemów korzeniowych należy przeprowadzać wykopy ręcznie. W przypadku konieczności odsłonięcia korzeni należy je zabezpieczyć. Należy unikać usuwania korzeni strukturalnych, zabezpieczyć środkami grzybobójczymi rany po odciętych korzeniach. Pnie drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego należy zabezpieczyć np. stosując odpowiednie włókny i obudowy drewniane.

W przypadku przecięcia przez inwestycje (głównie drogowe) kompleksów leśnych zagrożeniem jest odsłonięcie drzewostanu bez wytworzonej ściany ochronnej w postaci strefy przejściowej, jak również wprowadzenie zanieczyszczeń powietrza bezpośrednio w drzewostan, w którym znajdują się gatunki mniej odporne na zanieczyszczenia. W takiej sytuacji należy zastosować nasadzenia na styku droga-las. W ten sposób zostanie utworzona strefa ekotonowa. Do nasadzeń powinny być wykorzystane rodzime gatunki drzew i krzewów odporne na zanieczyszczenia. W przypadku każdej z inwestycji indywidualnie należy dobierać skład gatunkowy na podstawie składu gatunkowego występującego powszechnie na obszarach przez które droga ma przebiegać.

W sytuacji wycieku substancji szkodliwych z pracującego sprzętu mechanicznego do gruntu lub wód gruntowych należy podjąć działania mające na celu oczyszczenie miejsca skażenia metodą in situ lub ex situ.

W przypadku wycinki drzew i krzewów wymaganych przy realizacji inwestycji zezwolenie na usunięcie drzew w obrębie pasa drogowego dróg publicznych (z wyłączeniem obcych gatunków topoli) wydaje się po uzgodnieniu z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska zgodnie z art. 83 ust. 2a *Ustawy o ochronie przyrody* [4]. Jeśli usunięcie drzew lub krzewów dotyczy nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków zezwolenie wydaje wojewódzki konserwator zabytków zgodnie z art. 83 ust. 2 *Ustawy o ochronie przyrody* [4]. W przypadku wycinki drzew i krzewów wskazuje się na przeprowadzenie kompensacji przyrodniczej poprzez nowe nasadzenia.

W przypadku realizacji działań i zadań z zakresu zagospodarowania przestrzeni i pielęgnacji zieleni urządzonej, do nasadzeń powinny być wykorzystane rodzime gatunki drzew i krzewów. W przypadku każdego przedsięwzięcia indywidualnie należy dobierać skład gatunkowy na podstawie składu gatunkowego występującego powszechnie w danej lokalizacji

W celu złagodzenia negatywnego wpływu inwestycji liniowych (np. drogowych) na korytarze migracyjne zwierząt zaplanować i wybudować przejścia dla zwierząt, w tym:

- przejścia dołem pod mostami i estakadami,
- tzw. zielonych mostów dla dużych i średnich ssaków,
- przepustów dla drobnych ssaków,
- tuneli dla płazów i gadów.

W przypadku prac utrzymaniowych koryt cieków należy stosować następujące środki zmniejszające negatywne oddziaływania na faunę i florę analizowanego obszaru:

- prace związane z wycinaniem drzew lub krzewów muszą uwzględniać warunki zezwolenia wydanego przez burmistrza/wójta;
- nie wykonywać wycinki w okresie lęgowym ptaków;
- przy wycince unikać okresów, w trakcie których szkody mogą być bardziej znaczące (okres wzmożonego wzrostu tkanek na wiosnę);
- tam gdzie to możliwe pozostawiać drzewa dziuplaste oraz drzewa z próchnowiskami;
- prace w zakresie formowania roślinności brzegów powinny uwzględniać anatomiczne i fizjologiczne właściwości danych gatunków;
- prace związane z pogłębianiem należy prowadzić po zasięgnięciu opinii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska; pogłębienia ograniczyć do niezbędnego minimum;
- operacje oczyszczania koryt powinny być zaprojektowane i wykonane, biorąc pod uwagę podstawowe procesy funkcjonowania środowiska rzeczno;
- w miarę możliwości prace powinny być przeprowadzane bez użycia maszyn ciężkich oraz chemicznych substancji o wysokim stopniu zanieczyszczenia.

W przypadku realizacji działań związanych ze zwiększaniem małej retencji wodnej należy:

- w przypadku zbiorników o znacznej wysokości piętrzenia bezwzględnie zapewnić możliwość migracji ryb, drobnej fauny bezkręgowców i kręgowców,
- zarówno głębokość zbiornika, jak i jego brzegi powinny być zróżnicowane,
- w miarę możliwości jeden z brzegów należy pozostawić w formie urwistej, na innych natomiast ukształtować płycizny zróżnicowane pod względem głębokości i spadku,
- najkorzystniejszy dla większości organizmów spadek głębokości (stosunek głębokości do odległości od brzegu) zawiera się pomiędzy wartościami 1:5 a 1:10; oznacza to, że głębokość jednego metra zbiornik powinien osiągać w odległości 5–10 m od brzegu,
- brzegi powinny być maksymalnie rozwinięte, ukształtowane w co najmniej kilka zatok i półwyspów,
- zróżnicować należy również stopień zadrzewienia obrzeży, przynajmniej 1/3 długości linii brzegowej pozostawiając w formie odkrytej.

Minimalizacja negatywnego oddziaływania prac związanych z usuwaniem azbestu na gatunki chronione obejmuje następujące działania:

- przynajmniej na rok przed planowanymi pracami rozbiórkowymi należy przeprowadzić inwentaryzację w celu sprawdzenia czy w budynku znajdują się miejsca lęgowe ptaków lub schroniska nietoperzy;
- należy powstrzymać się od prowadzenia prac budowlanych i remontowych w sezonie lęgowym, czyli najczęściej od początku marca do końca sierpnia;
- w przypadku prowadzenia prac budowlanych mogących zagrozić ptakom bytującym na terenie inwestycji lub ich siedliskom, organ nadzoru budowlanego zobowiązany jest do wstrzymania przeprowadzanych prac budowlanych, pod groźbą odpowiedzialności karnej;
- prowadzenie prac remontowo-budowlanych obiektów, w których znajdują się siedliska ptaków (w tym jerzyków) wymaga uzyskania zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Ten po

zasięgnięciu opinii eksperta ornitologa określa termin i warunki wykonywania prac remontowo-budowlanych. W razie utraty w czasie remontu miejsc gniazdowych określa sposób naprawy szkód (m.in. ilość budek lęgowych, jakie należy zamontować w ramach kompensacji przyrodniczej);

- rozwieszane skrzynki lęgowe powinny być specjalnej konstrukcji dostosowanej do gatunków ptaków, (dla jerzyków wymiary skrzynek są następujące: 34 x 18 x 20 cm, z owalnym wlotem 6,5 x 3,5 cm umieszczonym na środku wysokości ścianki);
- tam, gdzie to możliwe należy unikać zamykania otworów w stropodachach, z wyjątkiem przypadków, gdy stropodach ocieplono materiałami sypkimi, które są niebezpieczne dla ptaków. Wówczas należy doprowadzić do zamknięcia otworów i wywieszenia budek. Stosowane powszechnie materiały sypkie do izolacji stropodachów, takie jak granulaty wełny mineralnej, granulaty styropianu i fibry celulozowa stanowią niebezpieczną pułapkę dla ptaków.

W POŚ dla Gminy Ujazd jednym z zadań jest montaż instalacji fotowoltaicznych. Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych może stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (np. jerzyki, jaskółki, wróble, kopciuszki). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków, tj. poza okresem od 1 marca do 15 października, aby nie płoszyć gniazdujących ptaków.

W przypadku planowania inwestycji polegających na lokalizacji paneli fotowoltaicznych zwłaszcza na dużych powierzchniach może prowadzić do powstania „efektu tafla wody”. Efekt ten polega na tym, że w skutek odbijania promieni słonecznych przez panele słoneczne może dojść do kolizji ptaków z panelami, które mogą mylić je z taflą wody. Poprzez zajęcie dużej części powierzchni terenu może dojść do fragmentacji siedlisk i opuszczania miejsc gniazdowania. Przedsięwzięcie musi zostać tak zaprojektowane aby:

- unikać przy wyborze lokalizacji obszarów prawnie chronionych;
- w przypadku lokalizacji farmy fotowoltaicznej na obszarach łąk i/lub w sąsiedztwie obszarów wodno-błotnych i zbiorników wodnych skonsultować się z ornitologami, w celu takiego zaprojektowania inwestycji aby wyeliminować lub zminimalizować potencjalnie negatywne oddziaływanie na awifaunę;
- stosować panele fotowoltaiczne wyposażone w warstwy antyrefleksyjne, skutkujące brakiem efektu odbicia światła oraz panele posiadających białe granice i białe paski podziału, które zmniejszają znacznie przyciąganie bezkręgowców wodnych;
- prace związane z budową prowadzić poza okresem lęgowym ptaków;
- w taki sposób projektować budowę nowych linii napowietrznych i słupów, aby możliwie w największym stopniu eliminować w przypadku ptaków możliwość kolizji i porażenia prądem.

10.4. Ochrona zasobów naturalnych

Wskazuje się na ochronę zasobów naturalnych poprzez racjonalne ich wykorzystywanie. Istotne jest również właściwe oszacowanie wielkości zapotrzebowania na zasoby naturalne. Działalność gospodarcza winna być prowadzona z zastosowaniem najlepszych dostępnych technik (BAT). Istotnym jest prowadzenie technologii innowacyjnych ograniczających w znacznym stopniu wodochłonność i materiałochłonność gospodarki.

W celu minimalizacji wpływu działań inwestycyjnych i rozwojowych na zasoby naturalne, w ramach realizacji Programu ochrony środowiska przewiduje się wdrażanie następujących rozwiązań:

1) Działania zapobiegające:

- wprowadzenie i egzekwowanie zapisów w dokumentach planistycznych (studia, plany miejscowe) ograniczających nadmierne wykorzystanie zasobów przyrodniczych, takich jak kopaliny, wody, drewno czy gleby,
- promowanie gospodarki obiegu zamkniętego (GOZ) i minimalizowanie wykorzystania zasobów pierwotnych poprzez ponowne użycie, recykling i odzysk materiałów,
- stosowanie technologii niskoemisyjnych i energooszczędnych ograniczających zużycie paliw kopalnych i surowców naturalnych,
- zakazywanie lub ograniczanie eksploatacji zasobów przyrodniczych na terenach cennych przyrodniczo (obszary Natura 2000, rezerваты, parki narodowe, lasy ochronne),
- prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do mieszkańców i inwestorów na temat racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska.

2) Działania ograniczające:

- kontrola i reglamentacja eksploatacji zasobów kopalin poprzez wydawanie koncesji pod warunkiem spełnienia wymogów środowiskowych,
- ograniczanie zużycia energii i wody w obiektach użyteczności publicznej i infrastrukturze technicznej poprzez wdrażanie rozwiązań energooszczędnych (np. oświetlenie LED, fotowoltaika, systemy odzysku wody szarej),
- rozwój lokalnych systemów energetyki odnawialnej (OZE), takich jak energia słoneczna, wiatrowa, geotermalna i biomasa, celem zmniejszenia presji na nieodnawialne zasoby surowcowe,
- działania na rzecz ograniczania strat i marnotrawstwa zasobów, w tym zapobieganie marnowaniu żywności, wody pitnej i surowców wtórnych,
- rekultywacja i zagospodarowanie wyeksploatowanych wyrobisk (np. żwirowni, piaskowni) w sposób ograniczający dalszą degradację krajobrazu.

3) Kompensacja przyrodnicza:

- zalesianie gruntów zdegradowanych, nieużytków oraz obszarów zrehabilitowanych po eksploatacji zasobów mineralnych,
- tworzenie alternatywnych siedlisk i środowisk życia dla gatunków, które utraciły swoje naturalne nisze na skutek działań inwestycyjnych,
- przywracanie wartości przyrodniczych obszarów przekształconych przez człowieka (np. poprzez nasadzenia, budowę zbiorników wodnych, odtwarzanie siedlisk),
- wyznaczanie nowych obszarów chronionych jako forma kompensacji za utratę wartości ekologicznych w innym miejscu (kompensacja przestrzenna),
- obowiązek prowadzenia nasadzeń i działań ekologicznych przez inwestorów eksploatujących zasoby naturalne, w ramach postępowań środowiskowych (OOŚ, decyzje środowiskowe).

10.5. Ochrona powietrza atmosferycznego i zapobieganie zmianom klimatu

W zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami w ramach realizacji inwestycji wskazuje się na stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT), prowadzenie działalności wewnątrz obiektów budowlanych, wychwytywanie zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, a następnie ich oczyszczanie na filtrach/separatorach itp. przed wprowadzeniem do powietrza atmosferycznego, prowadzenie przerw w pracy pojazdów mechanicznych, eliminowanie pracy maszyn i urządzeń na biegu jałowym.

W celu minimalizacji wpływu działań inwestycyjnych i rozwojowych na jakość powietrza i klimat, w ramach realizacji Programu ochrony środowiska przewiduje się wdrażanie następujących rozwiązań:

1) Działania zapobiegające:

- Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem jakości powietrza – ograniczanie rozwoju zabudowy w sąsiedztwie źródeł emisji oraz promowanie rozwiązań przestrzennych sprzyjających przewietrzaniu miast i gmin;
- Unikanie lokalizacji inwestycji wysokoemisyjnych na obszarach o przekroczonych normach jakości powietrza oraz w rejonach szczególnie narażonych (np. doliny inwersyjne, miasta);
- Promowanie źródeł ciepła niskoemisyjnych i zeroemisyjnych – wsparcie dla pomp ciepła, sieci ciepłowniczych i odnawialnych źródeł energii;
- Edukacja ekologiczna i kampanie społeczne dotyczące smogu, spalania odpadów, energooszczędności i zmian klimatycznych.

2) Działania ograniczające:

- Wymiana i modernizacja źródeł ciepła – realizacja programów lokalnych i krajowych (np. „Czyste Powietrze”, dotacje gminne) na wymianę kotłów na paliwa stałe na nowoczesne źródła ogrzewania;
- Rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego i rowerowego – budowa ścieżek rowerowych, stacji ładowania pojazdów elektrycznych, zakup autobusów elektrycznych i hybrydowych;
- Kontrola emisji z sektora komunalno-bytowego i przemysłowego – m.in. obowiązkowe przeglądy pieców, kontrole spalania odpadów, inspekcje WIOŚ;
- Poprawa efektywności energetycznej budynków – termomodernizacje, stosowanie nowoczesnych systemów zarządzania energią, audyty energetyczne;
- Zwiększenie lokalnej produkcji OZE – fotowoltaika, biogazownie, elektrownie wiatrowe, kolektory słoneczne, z poszanowaniem krajobrazu i przyrody;
- Monitoring jakości powietrza – rozwój systemów pomiarowych i informacyjnych, udostępnianie danych mieszkańcom w czasie rzeczywistym.

3) Kompensacja przyrodnicza:

- Zwiększanie powierzchni terenów zieleni i nasadzeń drzew – zakładanie parków, ogrodów deszczowych, zielonych dachów, pasów zieleni wzdłuż dróg;
- Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury – tworzenie systemów retencji wody deszczowej, małej retencji, terenów podmokłych pełniących funkcje chłodzące i oczyszczające;
- Rewitalizacja obszarów zurbanizowanych – zazielenianie placów, betonowych skwerów, nasadzenia wzdłuż ulic i chodników jako naturalna kompensacja emisji;
- Zwiększenie pochłaniania CO₂ – przez ochronę i odnawianie lasów, torfowisk oraz trwałych użytków zielonych;
- Tworzenie lokalnych planów adaptacji do zmian klimatu (MPA) – identyfikacja zagrożeń klimatycznych i projektowanie działań zwiększających odporność społeczności i infrastruktury;
- Wprowadzenie kompensacji emisji – np. zobowiązania inwestorów do nasadzeń drzew lub instalacji odnawialnych źródeł energii przy realizacji inwestycji wysokoemisyjnych.

10.6. Ochrona klimatu akustycznego

W zakresie ograniczenia wpływu na klimat akustyczny wskazuje się na stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT), utrzymanie odpowiedniego stanu technicznego urządzeń emitujących hałas, utrzymanie dróg w dobrym stanie technicznym, eliminowanie pracy maszyn i urządzeń na biegu jałowym, prowadzenie działalności wyłącznie w porze dziennej, prowadzenie działalności wewnątrz obiektów budowlanych. Sprzęt mechaniczny wykorzystywany przy pracach ziemnych/budowlanych będzie sprawny technicznie, użytkowany zgodnie z ich dokumentacjami techniczno-ruchowymi oraz spełniać będzie inne wymagania określone w Kodeksie o ruchu drogowym oraz w *Rozporządzeniu w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy* [24]. W zakresie ochrony środowiska

przed hałasem wskazuje się na dotrzymanie standardów akustycznych określone w *Rozporządzeniu w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku [17]*, dla terenów chronionych akustycznie.

Aby zminimalizować negatywne oddziaływania realizacji zadań i działań, dla których stwierdzono negatywne oddziaływania w zakresie emisji hałasu należy realizować poniższe działania:

1) Działania zapobiegające:

- Wprowadzenie stref buforowych i ochronnych wokół źródeł hałasu (drogi, linie kolejowe, zakłady przemysłowe, lotniska) w dokumentach planowania przestrzennego;
- Unikanie lokalizacji nowych inwestycji mieszkaniowych w sąsiedztwie istniejących źródeł hałasu (np. obiektów infrastruktury transportowej i przemysłowej);
- Zastosowanie rozwiązań urbanistycznych chroniących przed hałasem, takich jak pasy zieleni, zabudowa ekranująca, odpowiednia orientacja budynków;
- Uwzględnianie klimatu akustycznego już na etapie strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SOOŚ) i decyzji środowiskowych.

2) Działania ograniczające:

- Budowa i modernizacja ekranów akustycznych, wałów ziemnych oraz innych barier dźwiękochłonnych przy drogach i torowiskach;
- Stosowanie cichych nawierzchni drogowych i szynowych (np. asfalt porowaty, tłumiki szynowe);
- Ograniczenie prędkości i natężenia ruchu w obszarach szczególnie narażonych na hałas, w tym wprowadzenie stref „Tempo 30”;
- Wymiana taboru i maszyn na nowoczesne, cichsze modele (np. elektryczne autobusy, pojazdy szynowe niskoszumowe, agregaty z tłumikami);
- Kontrola poziomu hałasu emitowanego przez zakłady przemysłowe i egzekwowanie przestrzegania dopuszczalnych norm hałasu;
- Wprowadzenie ograniczeń godzinowych działalności obiektów usługowych i rozrywkowych generujących hałas (np. ogródki gastronomiczne, sceny plenerowe).

3) Kompensacja przyrodnicza:

- Tworzenie i rozwój pasów zieleni izolacyjnej z wykorzystaniem roślin o wysokiej zdolności tłumienia dźwięków (np. żywopłoty, zadrzewienia wielowarstwowe);
- Zakładanie zielonych dachów i fasad – zmniejszają przenikanie hałasu do budynków i wspierają mikroklimat;
- Odtwarzanie cichych przestrzeni publicznych – parków, ogrodów, terenów rekreacyjnych z funkcją wyciszenia i izolacji od hałasu komunikacyjnego;
- Nasadzenia drzew wzdłuż ciągów komunikacyjnych – działają jako naturalne bariery akustyczne oraz kompensują hałas emisją tła biologicznego (śpiew ptaków, szum liści);
- Tworzenie „stref cizy” w miastach i gminach (np. ogrody sensoryczne, ciche strefy w parkach miejskich, alejki bez ruchu kołowego).

10.7. Ochrona krajobrazu kulturowego i zabytków

W przypadku realizacji inwestycji przy obiektach zabytkowych lub w ich sąsiedztwie, na terenach ochrony zgodnie z *Ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami [8]* wskazuje się na potrzebę analizy wpływu inwestycji na obszary i obiekty cenne kulturowo. Ponadto na podstawie cytowanej wyżej ustawy konieczne będzie uzgodnienie z właściwym organem ochrony konserwatorskiej zakresu i realizacji prac. Jednocześnie wskazuje się właściwy dobór technik konserwacyjnych przy prowadzeniu inwestycji (prac remontowo-budowlanych, adaptacyjnych, rewitalizacyjnych) przy zabytkach lub w ich sąsiedztwie. Należy również przestrzegać zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i kierunków

określonych w Studium uwarunkowań gminy. Realizacja przedsięwzięć w zakresie ochrony dóbr kultury powinna zakładać wykorzystanie materiałów naturalnych (ogrodzenia drewniane zamiast betonowych, dostosowanie kolorystyki, maskowanie zielenią elementów dysharmonijnych itp.)

10.8. Ochrona zdrowia i warunków życia ludzi i dóbr materialnych

W zakresie *ochrony zdrowia i życia ludzi* wskazuje się na rozwiązania ochrony przed hałasem omówione w pkt. 10.6 i ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu omówione w pkt.10.5. Wybór właściwej lokalizacji w kwestii prowadzenia działalności gospodarczej pozwoli w znacznym stopniu zminimalizować zagrożenie na zdrowie i życie ludzi. Dodatkowo istotnym jest przestrzeganie przepisów określonych w prawie budowlanym i przepisów BHP. Ponadto zastosowanie najnowszych dostępnych technologii (BAT) przy prowadzeniu inwestycji, stosowanie się do zasad bhp, ogrodzenie obszaru przed wtargnięciem osób trzecich pozwoli na wyeliminowanie zagrożenia bezpieczeństwa dla ludzi. Wskazuje się również na właściwe zabezpieczenie każdej inwestycji pod względem ochrony dóbr materialnych osób trzecich.

11. METODY ANALIZY SKUTÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

System wdrażania Programu Ochrony Środowiska powinien podlegać na regularnej ocenie poprzez odpowiednio zaplanowane działania monitorujące. Sprawne monitorowanie Programu Ochrony Środowiska wymaga okresowej wymiany informacji pomiędzy jednostkami organizacyjnymi, w zakresie stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań. Celem monitoringu jest zatem zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych o środowisku i zachodzących w nim zmian, w sposób zapewniający zwiększenie efektywności zaplanowanej polityki środowiskowej. Monitoring jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Dostarcza on informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska.

Monitorowanie wdrażania postanowień Programu Ochrony Środowiska polegać będzie głównie na działaniach organizacyjno-kontrolnych, do których należą:

- 1) ocena stopnia wykonania zadań (ocena efektywności wykonania zadań),
- 2) ocena zidentyfikowanych problemów oraz podjętych działań w celu ich rozwiązania lub minimalizacji,
- 3) ocena rozbieżności pomiędzy założonymi celami, kierunkami i zadaniami, a ich wykonaniem (ocena przyczynowo-skutkowa).

W celu prawidłowego nadzoru nad realizacją opracowanego Programu wyznaczono wskaźniki monitorowania, które zostały ujęte w rozdziale 6 POŚ w tabeli „Cele, kierunki interwencji i działania w zakresie ochrony środowiska zaplanowane na lata 2025 – 2028”. Dla każdego z wyznaczonych wskaźników dla poszczególnych celów i kierunków interwencji określono wartość bazową i docelową, które będą podstawą do opracowania Raportów oraz przyszłych aktualizacji Programu. Przy ustalaniu wskaźników monitorowania wzięto pod uwagę istniejące uwarunkowania środowiskowe, wyznaczone cele i kierunki interwencji oraz dostępność danych ilościowych i jakościowych. Dlatego dla każdego z przedstawionych wskaźników monitorowania podano jego źródło, co znacznie ułatwi proces kontroli i weryfikacji założonych efektów środowiskowych. Zestawienie wszystkich wskaźników monitorowania przyjętych na potrzeby weryfikacji realizacji POŚ zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 23. Wskaźniki monitorowania POŚ dla Gminy Ujazd na lata 2025-2028

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		
		Nazwa	Wartość bazowa [źródło] (2023 rok)	Wartość docelowa planowana/szacowana (2028 rok)
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza	Liczba przeprowadzonych termomodernizacji budynków użyteczności publicznej	0 [UG]	3
		Liczba zmodernizowanych systemów ogrzewania (dotacje gminy)	66 [UG]	200
		Długość czynnej sieci gazowej	23 354 km [GUS]	23 400 km
		Długość ścieżek rowerowych	5,5 km [GUS]	7 km
		Liczba instalacji wykorzystujących OZE na budynkach użyteczności publicznej	3	5 szt.
		Liczba zanieczyszczeń, dla których odnotowano przekroczenia stanu dopuszczalnego w strefie	1 (B(a)P) [WIOŚ]	0
Zagrożenia hałasem	Poprawa stanu klimatu akustycznego	Długość dróg gminnych o nawierzchni utwardzonej	49 [UG]	wszystkie
		Liczba punktów monitoringu hałasu	0 [GIOŚ]	>1
		Liczba przeprowadzonych kontroli	b.d. [GIOŚ]	w zależności od potrzeb/zgłoszeń
		Liczba obowiązujących decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu	0 [SP]	w zależności od potrzeb
Pola elektromagnetyczne	Ochrona przed PEM	Liczba punktów monitoringu PEM	1 [GIOŚ]	w zależności od potrzeb
Gospodarowanie wodami	Racjonalne i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	Powierzchnia gruntów pod wodami	47,4112 ha [UG]	>48 ha
		Wyznaczone obszary szczególnego zagrożenia powodzią	TAK - dla rzeki Kłodnicy [PIG]	TAK - dla rzeki Kłodnicy
		Liczba przeprowadzonych kontroli w zakresie odprowadzania ścieków	Gmina: 0 [UG] WIOŚ: 0 [WIOŚ]	w zależności od potrzeb/zgłoszeń
		Liczba JCWP o stanie dobrym i złym	dobry: 0 zły: 8 [GIOŚ]	dobry: 8 zły: 0
		Liczba JCWPd o stanie dobrym i złym	dobry: 3 zły: 0 [GIOŚ]	dobry: 3 zły: 0
Gospodarka wodno-ściekowa	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	Długość sieci kanalizacyjnej	78 km [UG]	80 km
		Długość sieci wodociągowej	71,3 km [UG]	75 km
		Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	5334 os. [UG]	wzrost
		Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	6101 [UG]	wzrost
		Liczba przydomowych oczyszczalni/ziorników bezodpływowych	8 / 36	w zależności od potrzeb i uwarunkowań technicznych
Zasoby geologiczne	Racjonalna gospodarka zasobami złóż	Liczba złóż/ wydobyć	1 złożo / 0 tys. ton [PIG]	0 złożo / w zależności od potrzeb
		Liczba przeprowadzonych rekultywacji	0 [SP]	1
		Liczba terenów osuwiskowych/terenów zagrożonych ruchami masowymi	Osuwiska: 8 TZRM: 2 [SP]	Osuwiska: 5 TZRM: 0
Gleby	Ochrona i właściwe użytkowanie powierzchni ziemi	Liczba punktów monitoringu gleb	0 [GIOŚ]	1
		Liczba miejsc historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	0 [GDOŚ]	0
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalna gospodarka odpadami	Liczba PSZOK na terenie gminy	1 [UG]	1
		Osiągnięty poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu dla EZG „Działowszczyzna”	44,4% [UG]	>58%
		Osiągnięty poziom składowania odpadów komunalnych	19,16 % [UG]	spadek
		Powierzchnia dzikich wysypisk	0 m ² [GUS]	0 m ²
		Ilość pozostałych do unieszkodliwienia wyrobów azbestowych	259,921 Mg [UG]	200 Mg

Zasoby przyrodnicze i dziedzictwu kulturowe	Ochrona zasobów przyrodniczych i kulturowych	Wykonanie nowych nasadzeń drzew	18 szt. [GUS]	30 szt.
		Liczba form ochrony przyrody	6 szt. [CRFOP]	utrzymanie lub wzrost
		Powierzchnia gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych	1984,904 ha [SP]	wzrost
		Liczba zabytków ruchomych, nieruchomych i stanowisk archeo. w GEZ	Nieruch: 121 Stan. arch: 70 [UG]	wzrost/utrzymanie
Zagrożenia poważnymi awariami	Ochrona przed poważnymi awariami	Liczba miejscowych zagrożeń	111 [GUS]	spadek
		Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii	0 [WIOŚ]	0
		Liczba zakładów ZZR i ZDR	0 [WIOŚ]	0
Edukacja ekologiczna	Podnoszenie świadomości ekologicznej	Liczba przeprowadzonych działań w zakresie edukacji ekologicznej	ok. 5 [UG]	ok. 10

Źródło: opracowanie własne

Ponadto jako główne narzędzie służące analizie skutków realizacji zadań POŚ dla Gminy Ujazd należy wskazać system Państwowego Monitoringu Środowiska. Zgodnie z art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Ustawy Prawo Ochrony Środowiska* [2] stanowi on system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska zbierane są dane i wyniki analiz dotyczących takich komponentów środowiska jak: jakość powietrza, jakość wód powierzchniowych i podziemnych, jakość gleb, monitoring przyrody, jakość klimatu akustycznego, pola elektromagnetyczne i promieniowanie jonizujące. Monitoring i jego wyniki prowadzone są w cyklu rocznym, a Raporty z wynikami udostępniane są na stronie GIOŚ. Należy zaznaczyć, że analiza i ocena stanu poszczególnych komponentów środowiska, w tym ocena skutków realizacji POŚ w oparciu o wyniki państwowego monitoringu środowiska powinna dotyczyć obszaru objętego projektem Programu, a więc Gminy Ujazd.

Oprócz monitoringu państwowego, jako narzędzie służące monitorowaniu skutków funkcjonowania obiektów i urządzeń w środowisku należy wskazać analizę (monitoring) porealizacyjny - instrument mający na celu praktyczną weryfikację ustaleń/zaleceń zawartych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Ocena skutków realizacji postanowień przyjętych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Ujazd na lata 2025-2028 będzie wykonywana co dwa lata, z uwagi, iż zgodnie z art. 18 *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [2] z wykonania programów ochrony środowiska organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy. W Raporcie dokonuje się weryfikacji i oceny stopnia realizacji poszczególnych zadań/działań wskazując termin realizacji, nazwę zadania, jego zakres oraz ewentualne koszty. Dodatkowo w każdym Raporcie dokonuje się zestawienia wartości przyjętych wskaźników porównując rezultaty z wartością bazową określoną w POŚ.

12. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE

Alternatywą dla rozwiązań zawartych w POŚ dla Gminy Ujazd jest tzw. wariant zerowy, czyli brak realizacji działań wynikających z przyjętego dokumentu. Skutki takiego rozwiązania wskazane zostały w pkt. 5 niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko.

Warunkiem realizacji założeń przyjętych w POŚ dla Gminy Ujazd jest zachowanie określonych terminów realizacji oraz zarezerwowanie i pozyskanie środków finansowych na realizację wskazanych zadań. Zaproponowane w POŚ dla Gminy Ujazd cele, kierunki interwencji i zadania wynikają bezpośrednio z przeprowadzonej oceny stanu poszczególnych elementów środowiska. Wynikiem przeprowadzonej diagnozy było wskazanie obszarów problemowych, w tym ocena mocnych/słabych stron oraz szans/zagrożeń dla Gminy Ujazd. Należy zaznaczyć, że zaproponowane zadania mogą być realizowane w oparciu o różne warianty techniczne, technologiczne, środowiskowe, społeczne, gospodarcze itp., które wymagają indywidualnego podejścia na etapie prac koncepcyjnych. Skutki środowiskowe podejmowanych

działań zależą od lokalnych uwarunkowań środowiskowych i przestrzennych. Dlatego przed przystąpieniem do konkretnych działań należy rozważać warianty alternatywne tak, aby możliwy był wybór takiego, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko.

Znaczna część planowanych inwestycji wymaga indywidualnego potraktowania i jeżeli jest to uzasadnione przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. W tym przypadku wszelkie oddziaływania i środki zaradcze, w tym alternatywne rozwiązania, będą szczegółowo przeanalizowane pod kątem konkretnej inwestycji.

Ze wstępnych ustaleń niniejszej Prognozy wynika, że większość wyznaczonych w POŚ dla Gminy Ujazd działań będzie miała charakter pozytywny i długoterminowy. Założeniem POŚ było wskazanie takich działań i wyznaczenie takich celów i kierunków interwencji, aby stopniowo rozwiązywać zdiagnozowane problemy środowiskowe i wprowadzać środki zaradcze i naprawcze.

13. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Podstawa prawna i cel sporządzenia Prognozy oddziaływania na środowisko

Przedmiotem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest projekt „Programu ochrony środowiska dla Gminy Ujazd na lata 2025-2028”. Konieczność oceny oddziaływania na środowisko dokumentu wymagana jest przez Ustawę o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [1]. Ocena oddziaływania dokumentu polega na przeanalizowaniu wpływu realizacji zapisów dokumentu na poszczególne komponenty środowiska tj. na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta, obszary chronione, powierzchnię ziemi i krajobraz, wody powierzchniowe i podziemne, powietrze atmosferyczne i klimat, klimat akustyczny, zabytki, dobra materialne i ludzi.

Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

POŚ dla Gminy Ujazd realizując lokalną politykę ochrony środowiska sporządzony został z uwzględnieniem celów zawartych w strategiach i programach wynikających z Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju [15]. Ponadto wpisuje się w szereg dokumentów strategicznych poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego. Dodatkowo POŚ jest zgodny z zapisami Polityki Ekologicznej Państwa 2030. Zgodność założeń POŚ dla Gminy Ujazd z dokumentami wyższego szczebla gwarantuje, że podejmowane działania będą uporządkowane i spójne na poziomie lokalnym i regionalnym. Nawiązanie do celów strategicznych wyższego poziomu powoduje, że zaplanowane w POŚ działania nie są przypadkowe, lecz służą osiągnięciu celów długoterminowych będących kontynuacją jednorodnej polityki strategicznej i ekologicznej.

Ocena stanu środowiska na terenie gminy Ujazd

Oceny stanu środowiska dokonano w ramach 11 obszarów interwencji, które są kluczowe do podjęcia działań strategicznych zmierzających do poprawy stanu poszczególnych elementów środowiska. Ocenie poddano następujące obszary/komponenty środowiska:

- 1) Ochrona klimatu i jakości powietrza** – Ocenę jakości powietrza na terenie gminy Ujazd oparto o wyniki Generalnego Inspektora Ochrony Środowiska w ramach Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Opolu. Na terenie gminy Ujazd głównymi źródłami zanieczyszczenia powietrza są emisja powierzchniowa z kotłowni domowych, emisja liniowa z ruchu drogowego oraz emisja punktowa z zakładów przemysłowych, które generują pyły, tlenki azotu, siarki i węgla. Dodatkowo, spalanie paliw złej jakości, degradacja nawierzchni dróg oraz hałas przemysłowy pogarszają warunki życia, a lokalne zakłady posiadają pozwolenia na emisję zanieczyszczeń, choć brak decyzji regulujących dopuszczalny poziom hałasu. W gminie Ujazd nie wyznaczono punktu monitoringu jakości powietrza przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ) w latach 2019-2023. Ocena jakości powietrza na tym obszarze odbywa się na podstawie wyników pomiarów

ze stacji w województwie opolskim. GIOŚ klasyfikuje strefy według poziomu zanieczyszczeń powietrza, a obszar gminy Ujazd znajduje się w strefie opolskiej. W latach 2021-2023 dla kryterium ochrony zdrowia większość zanieczyszczeń, takich jak SO, NO, CO, C₆H₆, Pb, As, Cd i Ni, mieściła się w klasie A, oznaczającej brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych. Natomiast dla pyłów zawieszonych PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu odnotowano przekroczenia norm. Dla kryterium ochrony roślin poziomy SO₂ i NO_x przez cały okres analizy mieściły się w dopuszczalnych normach (klasa A), natomiast w przypadku O₃ w 2022 roku uzyskano klasyfikację A1, wskazującą na spełnienie poziomu celu długoterminowego. Na terenie gminy Ujazd funkcjonują dwa czujniki monitoringu SYNGEOS, mierzące poziomy PM₁₀ i PM_{2,5}. Czujniki znajdują się przy ulicy 3 Maja 3 oraz Chrobrego 7 w Ujeździe.

- 2) **Zagrożenia hałasem** – Badaniami klimatu akustycznego zajmuje się Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu. Hałas przemysłowy pochodzi głównie z warsztatów usługowych (np. mechaniki, stolarskich), które powodują lokalne uciążliwości. Pomiędzy węzłem „Olszowa” i „Nogowczyce” utworzona została Strefa Aktywności gospodarczej (część w ramach Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej) oferująca tereny inwestycyjne o powierzchni ponad 320 ha, które przeznaczone są na działalność przemysłową, usługowo-produkcyjną, magazynowo- składową, obsługę komunikacji samochodowej, usługi handlu i gastronomii. Obecnie w obrębie gminy Ujazd nie funkcjonują zakłady, mające ustalone dopuszczalne normy hałasu. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu w latach 2017-2019 nie prowadził pomiarów poziomu hałasu przemysłowego na terenie obiektów przemysłowych lub w ich sąsiedztwie. Starosta Strzelecki nie wydawał decyzji ustalających dopuszczalne poziomy hałasu dla Zakładów z terenu gminy Ujazd. Hałas komunikacyjny jest głównie wynikiem ruchu drogowego, szczególnie na drodze krajowej A4, DK nr 40, DK nr 88. Ogólnie widać, że na niektórych odcinkach nastąpiły dramatyczne spadki ruchu (np. Olszowa - Nogowczyce), podczas gdy na innych (DK nr 40) odnotowano znaczący wzrost. Wzrost liczby pojazdów, szczególnie ciężarowych, powoduje hałas, wibracje oraz zagrożenie dla bezpieczeństwa. Zanieczyszczenia komunikacyjne są szczególnie odczuwalne w obszarach zabudowanych. Strategiczne mapy hałasu są sporządzane przez zarządzających drogami, zostały opracowane dla dróg krajowych w gminie Ujeździe i są udostępniane poprzez serwis Geoportall.
- 3) **Pola elektromagnetyczne** – Badaniami natężenia pól elektromagnetycznych zajmuje się Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu. Głównymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy Ujazd są linie napowietrzne wysokiego napięcia, sieci transformatorowe, stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej oraz urządzenia elektryczne w gospodarstwach domowych. Największy wpływ na emisję pól elektromagnetycznych mają stacje bazowe telefonii komórkowej, zlokalizowane w Ujeździe, Jaryszowie, Nogowczycach, Zimnej Wódce, Olszowie. Stacje te obsługują operatorów takich jak: T-Mobile, Orange, Play, Plus. Prowadzone pomiary promieniowania elektromagnetycznego wykazują, że w badanych obszarach nie występuje zagrożenie dla środowiska ani zdrowia mieszkańców. W 2023 roku wyniki monitoringu pól elektromagnetycznych w gminie Ujazd potwierdziły bardzo niski poziom oddziaływania promieniowania. Średnia wartość natężenia pola elektrycznego zmierzona podczas półgodzinnego pomiaru przy ul. Placu 1 Maja w Ujeździe wyniosła <0,5 V/m, co jest znacznie poniżej dopuszczalnej maksymalnej wartości 0,73 V/m. Otrzymane dane wskazują na zgodność z obowiązującymi normami oraz brak zagrożenia związanego z przekroczeniem poziomów promieniowania elektromagnetycznego.
- 4) **Gospodarowanie wodami** – W 2024 roku przeprowadzono ocenę stanu jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) w obrębie JCWPd 79 w ramach monitoringu diagnostycznego. Oceny stanu chemicznego wód dokonano zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z 11 października 2019 r. Wody podziemne klasyfikowane są na podstawie jakości wód do pięciu klas (od bardzo dobrej do złej jakości) oraz dwóch stanów chemicznych (dobry lub słaby). Z wyników monitoringu za 2024 rok wynika, że wody w JCWPd 110, 127 i 128 mają generalnie zadowalającą jakość, co oznacza, że cele środowiskowe zostały spełnione. W JCWPd 110 dominują

wody zadowalającej jakości (41,5%), choć 34,1% to wody jakości niezadowalającej. JCWPd 127 ma równowagę między wodami dobrej (25%) i niezadowalającej jakości (25%), przy przewadze wód zadowalającej jakości (50%). W JCWPd 128 przeważają wody zadowalającej jakości (64,3%), a tylko 7,1% to wody niezadowalającej jakości. Ogólnie jakość JCWPd jest na poziomie akceptowalnym, choć należy zwrócić uwagę na obszary o wyższym udziale klas IV i V.

- 5) **Gospodarka wodno-ściekowa** – Gmina Ujazd rozwija systemy wodno-kanalizacyjne, podnosząc standardy zaopatrzenia i oczyszczania, zgodnie z krajowymi i unijnymi wymogami. Posiada dobrze rozwiniętą sieć wodociągową, czerpiącą wodę z ujęć podziemnych. Na koniec 2021 r. sieć miała 70 km długości, a liczba przyłączy wynosiła 1 479. W kolejnych latach system wodociągowy stopniowo się rozwijał, osiągając 1 587 przyłączy w 2023 r. Zwodociągowanie gminy wynosiło 95,84%. Sieć kanalizacji sanitarnej obejmuje 78 km i 1 183 przyłącza (2023 r.), choć nie wszystkie miejscowości są nią objęte. Ścieki odprowadzane są do biologicznej oczyszczalni w Ujeździe, obsługującej całą aglomerację. W ramach krajowych i europejskich zobowiązań planowane są inwestycje w modernizację oczyszczalni i sieci kanalizacyjnej o wartości 34 mln zł, w tym wymiana urządzeń, zwiększenie wydajności oczyszczania oraz hermetyzacja procesów. Dodatkowo zaplanowano budowę nowych odcinków sieci wodociągowej w Ujeździe (koszt 416 tys. zł) i Niezdrowicach (1 027 m długości) w celu poprawy infrastruktury i zapewnienia stabilnego dostępu do wody mieszkańcom.
- 6) **Zasoby geologiczne** – Na terenie gminy Ujazd występuje 1 udokumentowane złoża kruszywa naturalnych a jego wydobycie zostało zaniechane. Na terenie gminy Ujazd nie wydano koncesji na eksploatację złóż. Przedsiębiorcy prowadzący działalność wydobywczą są zobowiązani do sukcesywnej rekultywacji terenów poeksploatacyjnych i przywracania ich do właściwego stanu. W przypadku wystąpienia chronionych gatunków roślin i zwierząt w wyrobiskach, rekultywacja jest przeprowadzana zgodnie z przepisami ochrony przyrody, a w razie potrzeby wymagane jest uzyskanie zezwolenia na działania zabronione względem tych gatunków. Dodatkowo, na terenie gminy Ujazd istnieją obszary zagrożone ruchami masowymi ziemi. Starosta Strzelecki prowadzi obserwację tych terenów oraz rejestr ruchów masowych ziemi, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Zinventaryzowane na terenie powiatu, osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi, są ujęte w Systemie Osłony Przeciwoświsiskowej (SOPÓ) prowadzonym przez Państwowy Instytut Badawczy Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie.
- 7) **Gleby** – Na terenie gminy Ujazd występują głównie gleby autogeniczne, obejmujące mady rzeczne, gleby mułowo-torfowe, brunatnoziemne oraz biellicowoziemne, a w mniejszym zakresie gleby litogeniczne, w tym rędziny na podłożu wapiennym. Struktura gleb jest zróżnicowana w zależności od warunków geologicznych i topograficznych, co wpływa na ich użyteczność rolniczą. Najbardziej urodzajne gleby występują w obszarach lessowych, natomiast najmniej żyzne na osadach piaszczystych i gliniastych. Grunty rolne gminy klasyfikowane są od II do VI klasy bonitacyjnej, przy czym 50,1% wszystkich gruntów rolnych należy do klas II-III, co świadczy o ich wysokiej wartości użytkowej. Nie występują grunty I klasy bonitacyjnej. Ocena jakości gleb realizowana jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska zgodnie z przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska. Monitoring chemizmu gleb ornych prowadzony jest od 1995 roku w cyklach pięcioletnich. W latach 1995-2020 na terenie gminy Ujazd nie wyznaczono punktu monitoringu gleb. Analizy gleby, doradztwo w zakresie nawożenia oraz badania jakości nawozów prowadzi Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Opolu na zlecenie podmiotów zainteresowanych.
- 8) **Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów** – Gmina Ujazd realizuje selektywną zbiórkę odpadów komunalnych zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi oraz w ramach współpracy ze Związkiem Międzygminnym „Czysty Region”. System gospodarowania odpadami obejmuje zbiórkę u źródła oraz organizację cyklicznych odbiorów z terenu nieruchomości, z podziałem na pojemniki i worki według rodzaju odpadu. Na terenie gminy funkcjonuje Mobilny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (MPSZOK), umożliwiający mieszkańcom nieodpłatne przekazanie wybranych frakcji odpadów komunalnych. Odbiór odpadów w MPSZOK odbywa się wyłącznie po okazaniu dowodu osobistego oraz potwierdzenia wniesienia opłaty za

gospodarowanie odpadami komunalnymi. Analiza danych dotyczących gospodarki odpadami w latach 2022–2024 wskazuje na wzrost masy odebranych odpadów oraz poprawę efektywności recyklingu. Poziom recyklingu wzrósł z 59,72% w 2022 roku do 61,77% w 2024 roku, co świadczy o zwiększonej świadomości ekologicznej mieszkańców i skuteczności systemu segregacji. W celu dalszej optymalizacji procesów zaleca się wdrażanie działań edukacyjnych oraz inwestycje w technologie odzysku surowców.

9) Zasoby przyrodnicze – Na terenie gminy Ujazd przebiegają dwa główne korytarze ekologiczne: Rudy Wielkie i Dolina Górnej Wisły oraz Bory Stobrawskie - Lasy Raciborskie, których lokalizacja została uwzględniona w Programie Ochrony Środowiska. Mapa korytarzy ekologicznych w Polsce powstała w dwóch etapach: w 2005 roku na zlecenie Ministerstwa Środowiska opracowano sieć korytarzy dla obszarów Natura 2000, uwzględniając potrzeby ochrony dużych ssaków, a w 2011 roku, we współpracy z Pracownią na rzecz Wszystkich Istot, przygotowano pełną mapę korytarzy ważnych dla leśnych i wodno-błotnych siedlisk oraz populacji dużych ssaków, finansowaną ze środków EEA/EOG. Korytarze ekologiczne stanowią ważny element spójności siedlisk i migracji dzikich zwierząt. Ponadto gmina posiada formy ochrony przyrody: park krajobrazowy (Góra Św. Anny), rezerwat przyrody (Boże Oko), obszary Natura 2000 (Góra Świętej Anny), pomniki przyrody.

10) Zagrożenie poważnymi awariami – Na terenie gminy Ujazd obecnie nie ma przesłanek, które wskazywałyby na wzrost liczby poważnych awarii. Czynnikiem minimalizującym ryzyko takich zdarzeń są doskonalenie procedur transportu, magazynowania i przetwarzania substancji chemicznych oraz brak zakładów ZDR w gminie. Firmy zajmujące się transportem, produkcją i usługami odpowiadają za poprawę tych procedur.

11) Edukacja ekologiczna - Edukacja ekologiczna jest kluczowym elementem w realizacji Programu ochrony środowiska, mającym na celu zwiększenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców gminy Ujazd. Istotnym narzędziem w tym procesie jest stworzenie internetowego portalu edukacyjnego, który umożliwi szeroki dostęp do informacji o ochronie środowiska. Zgodnie z Narodową Strategią Edukacji Ekologicznej, edukacja ekologiczna obejmuje zarówno programy formalne (w szkołach podstawowych, średnich oraz kursach zawodowych) jak i nieformalne (prowadzone przez instytucje, organizacje pozarządowe, media). W gminie Ujazd edukacja ekologiczna jest realizowana przez samorząd, placówki oświatowe, nadleśnictwa oraz organizacje społeczne. Tematy związane z ekologią poruszane są na lekcjach biologii, geografii, chemii, fizyki czy godzinach wychowawczych. Edukację wspierają także szlaki turystyczne i ścieżki edukacyjne. Media, zarówno ogólnopolskie, jak i lokalne, odgrywają dużą rolę w szerzeniu wiedzy ekologicznej, promując odpowiednie postawy wobec ochrony środowiska.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Odstąpienie od wdrażania zapisów przedmiotowego dokumentu oznaczać będzie odstąpienie od obowiązku realizacji strategicznych celów ochrony środowiska w kontekście szerszej perspektywy postrzegania tej problematyki. W przypadku braku realizacji Programu, przeprowadzona analiza i ocena istniejącego stanu środowiska pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu środowiska.

Istniejące problemy ochrony środowiska na terenie gminy Ujazd

Na terenie Gminy Ujazd występują zdiagnozowane w toku analizy problemy ochrony środowiska w zakresie m.in.. jakości powietrza (przekroczenia norm dla pyłów zawieszonych PM10 i benzo(a)pirenu oraz brak punktów monitoringu GIOŚ), klimatu akustycznego (brak regulacji dopuszczalnych poziomów hałasu dla zakładów oraz hałas komunikacyjny generowany przez wzrost liczby pojazdów ciężarowych), gospodarki wodno-ściekowej (konieczność modernizacji oczyszczalni i rozbudowy sieci kanalizacyjnej), gospodarki wodami (część wód w JCWPd 110, 127 i 128 ma niezadowalającą jakość), gospodarki odpadami

oraz zagrożeń geologicznych (monitorowane osuwiska i zagrożenie ruchami masowymi ziemi). Wyznaczone problemy ochrony środowiska dały podstawę do określenia konkretnych działań i zadań w poszczególnych kierunkach interwencji zmierzających do poprawy tego stanu. Jeśli chcesz, mogę pomóc w dopracowaniu tego opisu lub uzupełnieniu go o dodatkowe informacje.

Potencjalne oddziaływania na środowisko zapisów POŚ dla Gminy Ujazd

Wyznaczone POŚ dla Gminy Ujazd cele, kierunki i zadania są działaniami o charakterze inwestycyjnym i nie inwestycyjnym (organizacyjno-funkcyjnym), które ujmują ogół potrzeb wynikających z rozwoju społeczno-gospodarczego oraz rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i technicznej, społecznej, sportowo-rekreacyjnej, turystycznej itp. Niektóre zadania wyznaczone w POŚ dla Gminy Ujazd mogą kwalifikować się jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Zgodnie z powyższym w niniejszej Prognozie przedstawiono potencjalne oddziaływania, zidentyfikowane na podstawie oceny oddziaływania dla innych przedsięwzięć o zbliżonym zakresie. Zatem w ramach oceny skutków realizacji POŚ dla Gminy Ujazd na etapie opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedstawiono potencjalne oddziaływanie *bezpośrednie (B) pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (Sk), stałe/długoterminowe (S), chwilowe/krótkoterminowe (Ch), pozytywne, negatywne i neutralne* na powierzchnię ziemi i krajobraz, wody, różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, formy ochrony przyrody, zasoby naturalne, powietrze atmosferyczne i klimat, klimat akustyczny, krajobraz kulturowy i zabytki, ludzi i dobra materialne wykorzystując metodę macierzy interakcji.

Uwzględniając wszystkie zakazy i ograniczenia określone w planach ochronnych, zarządzeniach i obowiązujących przepisach ochrony przyrody, założenia Programu ochrony środowiska nie wpłyną na integralność obszarów chronionych. Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto oceny tej dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji, zakładając, że uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter przejściowy. Analiza wpływu realizacji Programu nie wykazała znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko. Negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze zaplanowanych przedsięwzięć ograniczać się będzie w większości przypadków jedynie do etapu realizacji inwestycji (etapu prac budowlanych związanych z planowaną inwestycją), który wiąże się zazwyczaj z podwyższoną emisją hałasu, emisją spalin z maszyn budowlanych, czy też zwiększoną emisją pyłów. Negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze związane z etapem realizacji inwestycji są oddziaływaniami krótkoterminowymi, odwracalnymi, o lokalnym charakterze. Na etapie eksploatacji oddziaływanie na środowisko będzie znikome, prawdopodobnie mniejsze w stosunku do stanu obecnego.

Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu

Z uwagi na lokalizację obszaru gminy Ujazd w znacznej odległości od granic Państwa nie przewiduje się wystąpienia transgranicznego oddziaływania na środowisko zgodnie z *Ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [1]*. Zaplanowane w POŚ cele, kierunki i zadania dotyczą obszaru gminy Ujazd, a wszelkie możliwe oddziaływania stałe, chwilowe, krótkoterminowe, długoterminowe, bezpośrednie, pośrednie i wtórne zamkną się w większości w jego granicach administracyjnych.

Rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczenie negatywnych oddziaływań

W zakresie ochrony bioróżnorodności, flory i fauny wskazuje się na potrzebę ochrony gatunków, które są chronione. W przypadku realizacji inwestycji, które mogą oddziaływać na bioróżnorodności, flory i fauny wskazuje się na potrzebę przeprowadzenia inwentaryzacji przyrodniczych stwierdzających

występowanie chronionych siedlisk i gatunków. W przypadku, gdy w wyniku realizacji przedsięwzięcia może dojść do naruszenia zakazów dotyczących gatunków chronionych, konieczne jest uzyskanie zezwolenia na czynności podlegające zakazom wydawanego przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu. W przypadku stwierdzenia występowania gatunków zwierząt w obiektach przeznaczonych do remontu, adaptacji, termomodernizacji itp. należy stwierdzić czy gatunki podlegają ochronie prawnej. W sytuacji występowania siedlisk gatunków chronionych wskazuje się na potrzebę uzyskania zezwolenia na odstępowanie od zakazu niszczenia takich siedlisk, które wydaje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu. Ww. zezwolenie określa termin wykonania prac (poza okresem lęgowym), jak również wskazuje warunki przeniesienia gniazd w stosowne miejsce.

Każde prowadzenie robót budowlanych i robót ziemnych z użyciem sprzętu mechanicznego wymaga właściwego zabezpieczenia terenu wokół inwestycji (ochrona drzew i krzewów) oraz właściwe zagospodarowanie i oczyszczanie ścieków przed wprowadzeniem do gruntu oraz właściwe zagospodarowanie odpadów w trakcie realizacji inwestycji oraz na etapie eksploatacji. Ponadto przeglądy pojazdów, wymiana płynów hydraulicznych i chłodniczych oraz tankowanie paliwa wykonywane wyłącznie na terenach utwardzonych. Sprzęt mechaniczny wykorzystywany przy pracach ziemnych/budowlanych będzie sprawny technicznie, użytkowany zgodnie z ich dokumentacjami techniczno-ruchowymi oraz spełniać odpowiednie normy prawne. W sytuacji wycieku substancji szkodliwych z pracującego sprzętu mechanicznego do gruntu lub wód gruntowych należy podjąć działania mające na celu oczyszczenie miejsca skażenia.

W przypadku konieczności usunięcia drzew i krzewów kolidujących z realizacją poszczególnych inwestycji należy uzyskać stosowne zezwolenie wydawane w trybie przepisów ustawy o ochronie przyrody.

Podczas prowadzenia robót ziemnych i prac budowlanych wskazuje się na właściwe zagospodarowanie mas ziemnych, gromadzenie oddzielnie gruntu oraz warstwy próchniczej (humusu) oraz ponowne ich wykorzystanie w miejscu inwestycji lub w razie potrzeby w innej lokalizacji (np. w celu rekultywacji terenów). Przeznaczenie terenów pod inwestycje należy prowadzić w sposób racjonalny, wykorzystując w pierwszej kolejności tereny przekształcone, zabudowane. Wskazuje się również na właściwe zachowanie proporcji pomiędzy powierzchnią zabudowaną i powierzchnią biologicznie czynną.

W zakresie gospodarki odpadami (odpady budowlane, przemysłowe, komunalne) inwestor/właściciel zobligowany jest uregulować sposób gromadzenia i odbioru wytworzonych odpadów. Zatem odpady będą przekazywane specjalistycznym firmom prowadzącym działalność w zakresie gospodarowania odpadami, posiadającym wymagane prawem zezwolenia.

W przypadku realizacji inwestycji, które kwalifikować się będą jako przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko konieczna jest właściwa ocena oddziaływania na powierzchnię ziemi i krajobraz obszaru. Jeśli jest to wymagane prawem, wskazuje się na potrzebę oceny wpływu inwestycji na krajobraz.

W związku ograniczeniem wpływu ewentualnych nowych inwestycji na wody powierzchniowe i podziemne wskazuje się na właściwe zagospodarowanie i oczyszczanie generowanych ścieków przed wprowadzeniem do gruntu, w trakcie realizacji inwestycji oraz na etapie eksploatacji. Właściwa gospodarka wodnościekowa powinna opierać się o system kanalizacyjny zapewniający zbieranie całości generowanych ścieków i ich oczyszczanie. Stosowanie zbiorników bezodpływowych traktuje się jako rozwiązanie tymczasowe np. na etapie realizacji inwestycji lub w sytuacji braku technicznych i ekonomicznych możliwości na budowę sieci kanalizacyjnych. Wskazuje się również na właściwe zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych z terenów utwardzonych w oparciu o system kanalizacji deszczowej i oczyszczanie ścieków przed wprowadzeniem do wód i gruntu.

Wskazuje się na ochronę zasobów naturalnych poprzez racjonalne ich wykorzystywanie. Istotne jest również właściwe oszacowanie wielkości zapotrzebowania na zasoby naturalne. Działalność gospodarcza winna być prowadzona z zastosowaniem najlepszych dostępnych technik (BAT). Istotnym jest prowadzenie technologii innowacyjnych ograniczających w znacznym stopniu wodochłonność i materiałochłonność gospodarki.

Warunki korzystania ze środowiska winny wskazywać wydane decyzje/pozwolenia, koncesje. Istotna jest tutaj weryfikacji i kontrola wydanych dokumentów przez odpowiednie jednostki.

W zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami i oddziaływaniem hałasu w ramach realizacji inwestycji wskazuje się na stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT), prowadzenie działalności wewnątrz obiektów budowlanych, wychwytywanie zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, a następnie ich oczyszczanie na filtrach/separatorach itp. przed wprowadzeniem do powietrza atmosferycznego, utrzymanie odpowiedniego stanu technicznego urządzeń emitujących hałas, prowadzenie przerw w pracy pojazdów mechanicznych, utrzymanie dróg w dobrym stanie technicznym, eliminowane pracy maszyn i urządzeń na biegu jałowym. Sprzęt mechaniczny wykorzystywany przy pracach ziemnych/budowlanych będzie sprawny technicznie, użytkowany zgodnie z ich dokumentacjami techniczno-ruchowymi

Warunki wprowadzania gazów i pyłów do powietrza, wielkość emisji i źródła emisji określone są w decyzje/pozwolenia. Istotna jest również weryfikacji i kontrola wydanych dokumentów (pozwoleń) przez odpowiednie jednostki.

W zakresie ochrony środowiska przed hałasem wskazuje się na dotrzymanie standardów, dla terenów chronionych akustycznie m.in. zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo – usługowej.

W przypadku realizacji inwestycji przy obiektach zabytkowych lub w ich sąsiedztwie, wskazuje się na potrzebę analizy wpływu inwestycji na obszary i obiekty cenne kulturowo. Ponadto na podstawie cytowanej wyżej ustawy konieczne będzie uzgodnienie z właściwym organem ochrony konserwatorskiej zakresu i realizacji prac. Jednocześnie wskazuje się właściwy dobór technik konserwacyjnych przy prowadzeniu inwestycji (prac remontowo-budowlanych, adaptacyjnych, rewitalizacyjnych) przy zabytkach lub w ich sąsiedztwie.

W zakresie ochrony zdrowia i życia ludzi wskazuje się na rozwiązania ochrony przed hałasem i ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu. Wybór właściwej lokalizacji w kwestii prowadzenia działalności gospodarczej pozwoli w znacznym stopniu zminimalizować zagrożenie na zdrowie i życie ludzi. Ponadto zastosowanie najnowszych dostępnych technologii (BAT) przy prowadzeniu inwestycji, stosowanie się do zasad bhp, ogrodzenie obszaru przed wtargnięciem osób trzecich pozwoli na wyeliminowanie zagrożenia bezpieczeństwa dla ludzi. Wskazuje się również na właściwe zabezpieczenie każdej inwestycji pod względem ochrony dóbr materialnych osób trzecich.

Rozwiązania alternatywne

Alternatywą dla rozwiązań zawartych w POŚ dla Gminy Ujazd jest tzw. wariant zerowy, czyli brak realizacji działań wynikających z przyjętego dokumentu. Skutki takiego rozwiązania wskazane zostały w pkt. 6 niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko.

Zaproponowane zadania mogą być realizowane w oparciu o różne warianty techniczne, technologiczne, środowiskowe, społeczne, gospodarcze itp., które wymagają indywidualnego podejścia na etapie prac koncepcyjnych. Skutki środowiskowe podejmowanych działań zależą od lokalnych uwarunkowań środowiskowych i przestrzennych. Dlatego przed przystąpieniem do konkretnych działań należy rozważać warianty alternatywne tak, aby możliwy był wybór takiego, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko.

Ze wstępnych ustaleń niniejszej Prognozy wynika, że większość wyznaczonych w POŚ dla Gminy Ujazd działań będzie miała charakter pozytywny i długoterminowy. Założeniem POŚ było wskazanie takich działań i wyznaczenie takich celów i kierunków interwencji, aby stopniowo rozwiązywać zdiagnozowane problemy środowiskowe i wprowadzać środki zaradcze i naprawcze.

14. WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH

- [1] Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024r., poz. 1112 t.j.),
- [2] Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647),
- [3] Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. 2024r., poz. 1130),
- [4] Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478),
- [5] Ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2024r., poz. 82 – t.j.),
- [6] Ustawa z dnia 28 września 1991r. o lasach (Dz.U. 2025 poz. 567),
- [7] Ustawa z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. z 2024r., poz. 278),
- [8] Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2024 poz. 1292),
- [9] Ustawa z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne (Dz.U. 2024 poz. 1087),
- [10] Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2023 poz. 1587),
- [11] Ustawa z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2025 poz. 733),
- [12] Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2023 poz. 2029),
- [13] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. z 2016, poz. 1395),
- [14] Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2024.1465 t.j.),
- [15] Ustawa z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U.2025.0.198 t.j.),
- [16] Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 6 maja 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2024r., poz. 870),
- [17] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014r., poz. 112 – t.j. ze zm.),
- [18] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019r., poz. 1839),
- [19] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014r. w sprawie ochronie gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014r., poz. 1409),
- [20] Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 19 października 2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022r., poz. 2380),
- [21] Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 4 grudnia 2020 r. w sprawie informacji dotyczących ruchów masowych ziemi (Dz. U. z 2020, poz. 2270),
- [22] Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2021, poz. 1576),
- [23] Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy (Dz. U. z 2002r., poz. 191, poz. 1596),
- [24] Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2020, poz. 2187).